

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.9, november 2016

Ændret i version 1.15, november 2019

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet indledning i version 1.11, november 2017

Tilføjet tekstredigering i version 1.12, april 2018

Ændret i version 1.15, november 2019

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1844 (SJ: 791A)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 8

Teksten er etableret af Stine Holst Petersen

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Stine Holst Petersen, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Indledning er skrevet af Sophie Bønding, redigeret af Klaus Nielsen og Stine Holst Petersen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:I] |US:493

Brage-Snak
om
Græske og Nordiske Myther og Oldsagn
for
Damer og Herrer,

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

De Tærninger løbe ofte omkring,
de sig saa snart monne vende,
saa gjør og Lykkens Hjul udi Ring,
dens Løb man neppe kan kiende.

Axel Tordsens Vise.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1844.

[A:II] [A:III] |US:494

Til

Danmarks Dronning,

Dagmar den Anden,

Caroline Amalia den Første.

¹ Dronning over Dane-Vælde:
Kiærlighedens Bølge-Land,
Hvor i Barm, trods Aar og Ælde,
Himmelsk Hjertet staaer i Brand!
Syster til hver *Græsk* Gudinde!
I Dit Skiød jeg, med Dit Minde,
Øser ud min *Brage-Snak!*

² Nok af Snak i vore Dage;
Aldrig dog det glemmes her,
Brage-Snak er Ord af *Brage,*

Guld og grønne Skove værd,
Alvor, der, som Speil i Rammen,
Sidder velforligt med *Gammen*,
Nær i Slægt med Liv og Lyst!

- 3 I de kolde Vinter-Dage
Sad hos *Odin* jeg i Løn,
Skifted mangt et Ord med *Brage*,
Naar han dæmped Harpens Døn,
Leged paa de løse Strænge,
Skiefted med de gamle Dreng,
Som blev graa i *Hildes* Leg!
- 4 **[A:IV]**US:495 Da jeg saae, at *Nordens* Helte,
Stivnede i Brynjer graa,
Kan som Iis i Vaaren smelte,
Under Soel paa Himmel blaa,
Smelte ved de *Græske* Sange,
Om *Olympens* Bue-Gange
Og om *Letos* Tvilling-Par!
- 5 Kiender Du de klingre Røster,
Under Sløret himmelblaat,
Om *Apollon* og hans Syster:
Maanens Mø og Solens Drot,
Artemis med *Gylden-Tenen*,
Hvid som Sneen, let som Renen,
Med de blide Bue-Skud!
- 6 Sværmersken paa Bjerge-Tinde,
Dronningen for Hjerne-Spind,
Blomster-Landets Jægerinde,
I det klare Maane-Skin,
Lever hun ei i Dit Indre,
Naar de milde Øine tindre,
Odin selv er ugleblind!
- 7 Ja, hvis ei det *Odins-Øie*,
Mimers-Brønden har i Pant,
Er, som Borg paa Taage-Høie,
Lutter Blændværk, idel Tant,
Da udsprang Hun, med *Guld-Tenen*,
Atterfødt, paa *Skjoldung-Grenen*,
Ved Din Fødsel under Øe!
- 8 **[A:V]**I Dit Øie, naar det tindrer,

Det sig speiler soleklart,
Du Dig, som en Drøm, erindrer
End den gamle Skytte-Fart,
Som en himmelsk Jægerinde,
Giennem Sky paa Bjerger-Tinde,
I det klare Maane-Skin!

- 9 |US:496| Drømmen vild da skinner fager,
Buen spændes i Dit Bryn,
Jagtens Lyst Din Sjæl indtager,
Tanken tumler sig som Lyn,
Horn som Lur i Skoven dønner,
Pilen suser, Hjorten stønner,
Høit og skingrer Hunde-Glam!
- 10 Men da fløiter *Nattergalen*,
I den dunkle Midnats-Stund,
Derved dandser i Løv-Salen
Hvert et Blad i Bøge-Lund,
Buen synker da med Brynet,
I en Taare slukkes Lynet,
Horn og Hunde tie kvær!
- 11 Da, i Glands af Ædel-Stenen,
Hviler Du paa Gylden-Skrin,
Spinder flittig paa *Guld-Tenen*
Lilje-Silken faur og fiin!
Giennem *Hjerte-Vølundshuset*,
Som gjør Viismænds Hoved kruset,
Spinder Du en *Lede-Traad!*
- 12 |[A:VI]| Ja, hvor *Hjertens-Fryd* er Gaaden,
For hvert Øie soleblindt,
Kiærlighed er *Lede-Traaden*
I den store Labyrinth,
Kiærligheden hjertes pundet,
Af Gudinden rosenmundet,
I det klare Maane-Skin!
- 13 Brast den hist i Blomster-Engen,
Og *Apollons* Laurbær-Lund,
Holde skal i Fugle-Sengen
Den dog vist ved *Øre-Sund*,
Bølge let i Fugle-Tonen,
Væves konstig, paa Guld-Thronen,
Ind i Sløret himmelblaat!

14 |US:497|Ja, paa Dane-Dronningstolen

Lykkes skal den Væv saa prud,
Alt som Straaler gaae fra Solen,
Milde Blik fra Ungdoms-Brud,
Saa, mens Aften-Solen skrider,
Strimeviis til alle Sider
Gaaer den gyldne Lede-Traad!

15 Hvor den slipper, endes Møden,

Vinker Himlens Rosengaard,
Hegnet ind med Aften-Røden,
Til det store Hvile-Aar;
Vinker, i de gyldne Sale,
Dig, fra Tidens mørke Tale,
Evigheden soleklar!

[A:VII]|US:498

Indhold.

I.	Persephone og Idunne	1.
II.	Prometheus og Pandora	20.
III.	Kronos og Kroniderne	34.
IV.	Ygdrasil med Urda-Kilden og Mimers- Brønden	51.
V.	Leto-Børnene og Niobe	67.
VI.	Iris og Hermes	82.
VII.	Idunne og Dværgene	97.
VIII.	Balder og Kronos	112.
IX.	Tyr og Zeus	127.
X.	Stilstanden og Asgaards Bygning	141.
XI.	Thors Tvekamp med Hrungner	156.
XII.	Mjølners Atterkomst og Eftersmæk	171.
XIII.	Demeter og Poseidon	185.
XIV.	Den Danske Odin	198.
XV.	Phineus og Loke	212.
XVI.	Valhall og Folkvang	229.
XVII.	Minerva og Heimdal	242.
XVIII.	Hephæstos, Pallas og Artemis	261.
I	Sphinx og Balders-Baalet	274.

[A:VIII]XIX.

XX.	Det Argonautiske, Thebanske og Trojanske Tog	288.
XXI.	Odysseen og Island	302.
XXII.	Den Danske Guldalder	321.
XXIII.	Den Gothiske Guldalder	337.
XXIV.	Skjaldre-Konsten og Suttungs-Mjøden	353.
XXV.	Holger Danske	370.
	Efterskrift	387.

[A:1]US:499

I.

Persephone og Idunne.

For et Par Aar siden stod jeg en deilig Sommernat i mit Vindue, jeg veed ikke selv hvorfor, men bestemt ikke for at kige Stjerner, thi dels boer jeg, desværre, ikke ved Volden, men midt i Vimmelskafte, og dels vil jeg være min Skrøbelighed bekiendt, at den Astronomi, jeg lærde i min Ungdom, har jeg svedt ud for længe siden, og trøster mig kun ved, den var ikke bedre værd, da den slet ikke dreiede sig om Guld paa Blaafarvel, men kun om Sort paa Hvidt. Imidlertid kom jeg dog den smukke Sommernat ganske uformodenlig til at høre en astronomisk Forelæsning, som den lærde Vægter, vi dengang havde i vor Gade, holdt for En af sine Colleger, der vel ikke syndes synderlig opvakt, men var dog saa taalmodig en Tilhører, som nogen astronomisk Professor kunde ønske sig, og beundrede vist ligesaa høit sin Lærers store og udbredte Kundskaber, som hans flydende Veltalenhed. Det gjorde jeg nu just ikke, men dog fandt jeg denne naturlige Stjernerkynders Forelæsning paa staaende Fod om Sol og Maane og Stjerner, i Sammenligning, særdeles morsom og maatte virkelig forundre mig over den vigtige Mine og fornemme Professor-Tone, hvormed han betroede sit lille Auditorium, at forleden Aar var der blevet en Stjerne borte for "Astronomierne", som de reiste rundt og ledte om, til de endelig fandt den høit oppe i Norge! Adskillige Dage efter maatte jeg smile hvergang det faldt mig ind, skøndt jeg ikke [A:2]ret vidste hvorfor, men saa glemde jeg naturligviis Spasen og jeg troer ikke engang, jeg tænkte paa den, da jeg forleden læste i Aviserne, at Kometen ogsaa paa en Maade var blevet borte for Astronomerne, men nu, da jeg vilde til at give en lille Udsigt over de Græske og Nordiske Myther, især fordi jeg i de Lærdes

|US:500Fremstilling savner *Aanden*, nu blev Tanken med eet saa levende, som om Vægteren bogstavelig havde banket paa og bedt om lidt for sin natlige Forelæsning. Jeg var nær blevet gnaven over dette, som mig syndes, meget ubetimelige Besøg, men kunde dog ikke blive den astronomiske Vægter kvit, førend jeg lovede at tage ham med paa Cathedret, som De nu skal være mine Vidner til, jeg ærlig har gjort, ikke ganske uden Fare for selv at kaldes den snaksomme Vægter i Vimmelskaflet. Min Ædelmodighed vil jeg imidlertid ikke rose, for hvad der gjorde mig saa føielig, var det Indfald at gjøre en lille Mythe af ham og hans Forelæsning, som det var ingen Sag at putte i Lommen og vise frem som et Exempel paa, hvordan en lille Pudsighed kan for Nordens Aand faae meget at betyde, thi vi veed jo Alle, at Stjerne paa Billedsproget betyder *Aand*, og jeg veed da rigtig ikke, hvordan jeg kortere og mere levende skulde betegne den *Aandløshed*, hvormed de Lærde længe har behandlet den Græske og foragtet den Nordiske Mythologi, end med den Pudsighed, at der var blevet en Stjerne borte for "Astronomierne", som de reiste rundt og ledte om, saa Spørgsmaalet er kun, om den allerede kan findes paa Danmarks Sletter, eller først paa Bjergene høit oppe i Norge.

Nu veed jeg nok, det ønsker *Damerne* at see jo før jo heller, saa de skiaenkede mig gjerne baade den lille Mythe og hele Indledningen, naar jeg strax gav mig til at fortælle de smukkeste gamle Myther og Sagn baade fra Sønden og Norden, kun med et lille Vink om, hvordan man skulde vende og |A:3dreie dem, for at det Smukke ret kunde falde i Øinene, og jeg indrømmer *Damerne*, at det uden Sammenligning vilde ikke blot være det Morsomste, men i alle Maader det Bedste, saa jeg skulde med største Fornøielse stige ned af Cathedret og sætte mig hos Dem for at høre saadant et Foredrag over Græske og Nordiske Myther og Oldsagn, men om jeg ogsaa kunde bære mig saa godt ad, saa turde jeg det dog neppe i *Herrernes* Nærværelse, som altid spørger "*hvorfor*?" og om jeg ogsaa turde, saa kunde jeg dog ikke, fordi jeg er dog ogsaa selv en Herre, om end, som den mindste Trolld i Kæmpevisen, ikke større end en *Myre*, saa jeg plager ogsaa baade *Damerne* og mig selv med det evige "hvorfor", kan umulig være saa fornøielig som om jeg var Skjald fra Top til Taa, maa nødvendig være lidt kiedsommelig, især i Førstningen, til jeg kommer i Aande og kan maaskee glemme baade *Damer* og *Herrer* over *Guder* og *Gudinder*, og desuden hører det virkelig til det *Nordiske* Begreb om en |US:501*Mand*, at han baade skal vide hvad han vil, og turde sige det, og til det *Nordiske* Begreb om *Tidens Løb*, at den efterhaanden klarer det Hele. Indledningen kan jeg da ikke skaane *Damerne* for, og skiøndt jeg af mit Hjerter ønsker, den maa blive saa lidt kiedsommelig som mueligt, har jeg dog gjort sikker Regning paa *Damernes* mageløse Taalmodighed; mens jeg siger mine Grunde, hvorfor jeg har indbudt baade *Damer*

og *Herrer* til at høre paa hvad jeg kan have at sige om *Græske* og *Nordiske Myther* og Oldsagn under Eet.

Endskiøndt jeg nu ligesaa lidt selv regner mig til de *speculative Philosopher*, som jeg regnes dertil af Andre, saa vil jeg dog paa een Gang efterligne dem og Damerne i hvad jeg finder min klare Fordeel ved, nemlig at *forudsætte*, jeg har igrundern upaatvivlelig *Ret*, og slutter kun saa paa det |A:4| Allerstrængeste videre: er det kun rigtigt, hvad vi her maae forudsætte, at den *Græske Aand*, som man giennem Aarhundreder har forgudet i Latinskolen under eet med den Romerske, den har man slet *ikke havt*, men kun reist rundt og ledt om baade i *Italien*, *Frankrig* og *Tydskland*, og at den kan og skal findes i kiærlig Forbindelse med *Nordens Aand*, som de Historiske Stjernekigere indbildte sig, havde aldrig været til, er det kun rigtigt, da er det unægtelig saa vigtig og saa glædelig en Sandhed, baade for *Damer* og *Herrer* i *Norden*, at Alt hvad der kan bidrage til at giøre den indlysende, maa være Dem kiært, om det end kræver et lille Offer, som jeg nok veed, Damerne maae bringe, naar de skal høre paa vore Grunde istedenfor at see vore Gierninger. Og er det nu fremdeles *rigtigt*, hvad vi ogsaa her maae *forudsætte*, at et Folks *Myther* er det førstefødte, vingede Ord af deres *Aand*, hvori man ikke blot kan spore men *høre* den, da maa et *mundtligt* Foredrag om *Græske* og *Nordiske Myther* ogsaa være ønskeligt baade for *Damer* og *Herrer*, thi *Damerne* ere jo dog *virkelige Mennesker*, med den samme Menneske-Aand over sig og det samme Menneske-Hjerte i sig, som *Grækenlands* og *Nordens* gamle *Skjalde* henryktes og henreves af, saa *Herrerne* vilde kun selv have Skam af at sige om noget Menneskeligt, at det var *Damerne* fremmed; thi *hvad* skulde det vel kunne være? Noget *Skjønnere* end *Kvinden* har vi dog neppe fundet enten hos os selv eller hos *Mythogropherne*, saa det skulde være *Damerne* for smukt, og vilde vi sige, at Noget var dem for *høit* eller for *dybt*, da maatte de med Rette spørge os, hvorfor vi da taler til dem baade om Gud og om |US:502| Kiærlighed, eller om vi virkelig enten i vor Hjerne eller i vore Bøger har fundet noget Høiere eller Dybere end det? Sagen er da virkelig kun den, at i *Middelalderen* opkom der et Slags |A:5| *lærd Frimureri*, fordi de Lærde afrettede sig efter Bøger paa døde Sprog, som de ikke kunde oplive, og efter en fremmed Tankegang, der aldrig blev dem selv klar, og ringeagtede og forsømde deres Modersmaal, som naturligviis var det Eneste, baade deres *Moder* og deres *Systre* forstod, og dette lærde *Frimureri*, som alt længe har været aflagt baade i *Italien*, *Frankrig* og *England*, hvor man kun leer ad dem, der ikke kan giøre deres Viisdom fattelig for *Damer*; det spøger endnu lidt i *Tydskland* og *Norden*, men har dog her alt begyndt at byde Farvel og afgaaer udentvivel med det Første paa *Jernbanen* til *Moskau!* Vistnok er der en kiendelig Forskiel paa *Damer* og *Herrer* ogsaa i Henseende til hvad der huer dem og

Maaden hvorpaa de fatter det, men hvad der giælder om os Alle, at vi læser for meget og hører for lidt, det giælder især om *Damerne*, hvis Øre, som vi veed, er ganske fortræffeligt, og hvis Fatteevne er øiebliklig, saa Talen gaaer dem aldrig for rask, men let for langsom, og især var det Synd andet end at lade dem høre alt det *Poetiske*, vi kan faae over vore Læber; thi selv i Læseverdenen er det klart, at det *Poetiske*, udenfor den egenlige Digers Hjerne, vilde være husvildt paa Jorden, dersom ikke Kvinden gav det en lille Plads i sit Hjerte!

Havde jeg saaledes, netop med det Samme for Øie og bag Øre, hvormed jeg staaer her, sat mig hen og skrevet en historisk Roman om *Erik den Veltalende* eller en anden af de gamle hedenske Kæmper i *Norden*, som, ved at høre de *Phøniciske* Skippere fortælle om *Grækenland*, fik Lyst til selv at see det Lands Folk, seilede til *Tyrus* og derfra til *Grækenland*, lærde saameget Græsk underveis, at han til Nød kunde hielpe sig med det, og hørde nu ikke blot i *Delphi* og ved de *Olympiske* Lege alle de mærkeligste Græske Myther |A:60g Oldsagn, men fandt ogsaa i en af de *Thebanske* Landsbyer en smuk og vittig *Grækerinde*, med dybere Følelse end hun hver Dag røbede, og vandt hendes Yndest, fordi hun ogsaa hos Kæmpen, bag den raa Kraft, opdagede saameget Høit og Ædelt og Sindrigt, at hun ikke blot gierne hørde paa hans Fortællinger om *Nordens* Guder og Helte, men fulgte hjem med ham, vænde sig til Kulden, vidste overalt at formilde Plumpheden, og levede meget lykkelig med sin *Nordiske* Kæmpe; havde jeg skrevet saadan en *historisk Roman*, som havde glædet |US:503mig selv, mens jeg arbeidede paa den, og tit i Brudstykker fornøiet enkelte Venner og Veninder, da gav jeg den naturligviis ud og ventede, at den vilde blive læst baade af *Herrer* og *Damer*, ikke blot i *Kiøbenhavn*, men ogsaa i *Thronhjem* og *Stokholm*, ja, i vore Dage, da ikke blot Papir men selv Forpagtere flyver Verden om, vilde jeg ikke engang finde det umuligt, at den kunde blive oversat paa *Nygræsk* og læses baade af *Damer* og *Herrer* i *Athenen*, og hvorsomhelst den læstes, vilde jeg altid helst høre *Damernes* Mening om den, fordi jeg var vis paa, de snarest vilde rose den, og ikke tage mig i pinligt Forhør om enhver Smaating enten om Trefoden i *Delphi* eller om Bøgen ved *Dodone*, jeg enten havde indskudt eller udeladt. Vistnok vilde mange *Damer* saavelsom *Herrer* læse Romanen saa flygtig, at de slet ikke mærkede hvad jeg havde for Øie, men endeel *Herrer*, som mærkede det, vilde ogsaa fordømme den blot for hvad de kaldte mit nordiske eller verdenshistoriske Sværmeri, medens mangan Læserinde netop for det vilde faae Bogen kiær, skiøndt hun maaskee slet ikke kunde forklare sig selv end sige *Herrerne*, hvordan jeg egenlig havde tænkt mig det Hele, eller hvad det igrunnen var, der havde gjort Indtryk.

Vilde det nu være saa med en *Bog* om Græske og Nordiske |A:7Myther og Oldsagn, hvorfor ikke da med en Tale om det Samme? hvorfor skulde Talen ikke ligesaa godt kunne lade sig høre,

som Bogen kunde lade sig læse, *baade* af Damer og Herrer? og skulde man ikke ved den *mundtlige* Tale endnu langt sikkrere end ved Skrift turde regne paa det dunkle men levende Indtryk, der tit er langt mere værd end de bedste Forklaringer! Vist nok kan Munden *ikke skrive* Romaner, men den kan dog meer end det, den kan *skabe* hvad de skrives om, det har især de Græske Myther overflødig beviist, og vel er Munden ikke mere en saadan *Ælve-Dronning* som i gamle Dage, da den kun behøvede at aande paa Hjerter for at sætte dem i lys Lue, men den er dog heller ikke endnu sunket saa dybt, som man i *Latinskolen* troer, ikke allevegne, som der, forgjort til en Klokke at ringe med for Pogenes Øren om *Grammatikens* Herlighed; nei, den føler dog endnu paa sine Steder, og især hos *Damerne*, sin høie Byrd, som en Datter af *Zeus*, er dog endnu hos dem en Dronning i sit Væsen, der behersker mere end Penne, kan i vore *demokratiske* Dage vel [US:504](#) nedlade sig til *Haanden*, som sin Medhjælp, men sidder dog altid, som Dronning *Victoria*, et Trin over Gemalen. For *Skjalde-Munden* er det vist nok en trang og mager Tid, og det af dybere Grunde end man enten i Latin-Skolen eller i Cancelliet veed, thi det er *nærved*, at den maa drikke *Blæk*, som Skyggerne i *Elysium* maatte drikke Blod, for at faae Mæle, men dels slaaer "*Nærved*" dog ligesaalidt Munden af Marken, som Manden af Hesten, og dels har Skjalde-Munden nu drukket et Hav af Blæk, saa, hvis det kan hjælpe, maa den dog endelig nu være blevet hørøstet tilgavn.

Men falder det dog ikke mistænkeligt, naar man hører en gammelagtig *Skribent* saaledes ophøie *Munden* paa *Pen* [A:8](#) *nens* Bekostning, og en gammelagtig Herre løfte *Damerne* til *Skyerne*, saa, jo ædelmodigere det klinger, des snarere fristes man til at troe, der stikker Noget under, saa *baade* Munden og *Damerne* maa tage dem i Agt for de "faure Ord", at det ikke skal gaae dem, som det, efter den Græske Mythe, gik *Persephone*, deilig som Dagen, Datter af *Zeus* og Grøde-Gudinden *Demeter* (Latin-Skolens *Ceres*), der, mens hun i sin Uskyldighed gik og plukkede Blomster, blev overrasket af den gamle Pebersvend *Pluto*, Kongen i Skygge-Riget, maatte følge hjem med ham og, skøndt *Zeus* tordnede, finde sig i at være *Plutos* Dronning, og nøies med at faae Hjemlov nogle Maaneder om Aaret!

Jo, jeg skal aldrig nægte, det er et sandt Ord, og skøndt alle vore Lignelser halte lidt, saa speiler sig dog virkelig, for mine Øine, ikke blot Forholdet mellem *Mund* og *Pen*, men ogsaa Forholdet mellem det *Smukke* Kjøn og det *Grimme*, mellem *Hjerte* og *Hoved*, *Natur* og *Historie*, sig i Mythen om *Persephone*, saa ganske reen kan jeg umulig blive, enten som *Skribent*, som *Herre*, som *Tænker* eller som *Historiker*; men der er dog ligesaavel Forskiel paa Herrer som paa Damer, paa Hoveder som paa Hjerter, paa Penne som paa Munde, og paa Konger i Skygge-Riget som paa Blomster-Piger i

Enge, saa naar det kunde lykkes mig at stille dem *levende* for Øie *hvad* jeg har bag Øret, da tvivler jeg ingenlunde om, at jo begge Kion i Norden baade vilde see igiennem Fingre med hvad der maatte have Skin af en Bortførelse, og selv være mig lidt behjælpelige. At nu til den *levende* Fremstilling af usynlige Ting *Munden* er aldeles uundværlig, det har jeg dog omsider lært, og det maa da komme an paa en Prøve, om Munden vil staae mig bi, det vil sige: lade sig føre af min Skjalde-Pen |US:505 og dog igrunden være den samme |A:9Mund, hvoraf Mytherne udsprang som “vingede Ord” og gjaldt for Paradis-Fugle i deres Kreds.

Her seer De hele Hemmeligheden, thi jeg troer naturligviis ligesaa lidt paa *Grækere* og *Nordboere* som paa *Ægyptere* og *Chinesere* Guder og Gudinder; men jeg kan see, at alle de Guder og Gudinder, som *Folk* har *skabt*, de havde deres *levende* Grund i det Folk og den Skjalde-Mund, der skabte dem, derfor svæve de mig levende for Øine, enten som *Fugle*, eller som *Fluer*, og atter som Rovfugle eller som Sangfugle, efter Folkets Beskaffenhed, saa Folkenes Myther er mig de livligste Udtryk for deres høieste Tanker, dybeste Følelser og klareste Blik, deres Grund-Poesi eller Spaadoms-Visen, der blev sunget for deres Vugge. Hvordan nu Vugge-Visen lød for saadanne skjaldelige og verdenshistoriske Hoved-Folk, som *Græker* og *Nordboer*, og hvad der var deres Ungdoms gyldne Ønsker og Drømme, der nødvendig maatte vidt overgaae hvad de i Virkeligheden naaede, det er for hele Menneske-Slægten, og dobbelt for Græker og Nordboer selv, ikke blot fornøieligt, men ogsaa vigtigt at vide; thi ikke blot vil deres *naturlige Billed-Sprog* være dem i Vidskabs-Tiden et *Konst-Sprog*, ligesaa livligt og lysteligt, som det *Tydske* og *Skolastiske* er dødt og kiedsommeligt, men de vil kunne speile sig deri med alle deres naturlige Anlæg og Attraer, Dyder og Lyder, og deraf lære, hvad nu alle Folk fattes og kan dog igrunden ikke undvære, Forstand paa sig selv, paa sit eiendommelige Menneske-Liv, der, for at klare sig og krones, maa fremfor Alt virkelig *fortsættes*.

Forsaavidt er da Sagen baade reen og reed, og naar jeg, i Pagt med *Nordens* Aand, som giennem en heel Menneske-Alder kvad for mit Øre, saa det klang fra min Pen, stræber med et Stød i det gamle Klang-Horn at vække *Aser* og *Asy|A:10nier*, ja baade *Valhals* Guder og *Valhals* Gæster, hvor de slumre, da har jeg Intet at undskylde, uden maaskee, at jeg ikke gjorde det mange Aar tilbage, mens det glødede i mig hvad nu kun ulmer; men ligesom det paa den ene Side er unyttigt at ærgre sig over hvad ei kan ændres, saaledes tør jeg ogsaa paa den anden Side haabe, at Slummeren blev lettere i samme Grad som Vækkeren blev lavere, og at Lyset tændtes før Baalet sluktes.

Naar jeg derimod skal gjøre Regnskab for hvad jeg vil i *Grækenland*, eller for den nærmere Forbindelse, det er min

|US:506|Agt at knytte mellem *Græsk* og *Nordisk*, da bliver Sagen lidt indviklet, og *Latinerne* vil sikkert pege Fingre ad mig, som en *Barbarisk* Pluto, der anden Gang har bortført eller vil dog bortføre *Persephone*, som dog nu er en *Andens* Gemalinde, og det er en Mistanke, jeg i ingen Henseende godt kan lade falde paa mig, og har dog ondt ved at klare fra mig, da Anskuelserne i denne Sag er meget forskellige, og jeg ventelig er partisk ei alene for mig selv, men ogsaa for *Nordens Aand* og Alt hvad dertil hører.

Ganske oprigtig vil jeg da forelægge *Damer* og *Herrer* den indviklede Sag, og lade dem selv dømme, da jeg paa ingen Maade vil gjøre Dem medskyldige i hvad De selv vilde kalde en Forbrydelse.

Den *Græske Mythologi*, som Talen jo er om, nægter jeg ingenlunde, kan, for det levende Udtryks Skyld, godt kaldes en *Persephone*, thi den er, ligesaa vel som hun, en Datter af *Zeus* og *Demeter*, eller af den *Græske Aand* og den *Græske Natur*, og viser de mest udmærkede Gaver baade til at plukke Blomster og binde Krands, saa jeg kan godt begribe, baade at hendes Moder græd og hendes Fader tordnede, da den *tørre Forstand*, som en gammel *Pluto*, foer afsted |A:11| med hende og puttede hende i det sorte Hul, ligesom *Persephone*, der vel hedder Dronning, men kun hvor hun hverken saae Soel eller Maane; men paa den anden Side maae vi jo Alle indrømme, at, eftersom det nu engang gaaer til i denne Verden, kunde det ikke anderledes være, saa det vingede Ord maatte finde sig i at bindes til "Sort paa Hvidt", *Grund-Poesien* lade sig behandle af *Eftertanken*, som den fandt for godt. Ligesom det nemlig gaaer *Damerne*, halv med og halv mod deres Villie, at de sædvanlig, for det almindelige Bedste, maae gifte sig med gammelagtige Mænd, saaledes gaaer det i det Hele Natur-Gudindens Døtre, saa den smukke *Græske Mund* kunde heller ikke undgaae at bindes til Pennen, den sorte Kulfust, under alle Himmelegne *Plutos* livagtige Billede, og *Persephones* halv eller heel tvungne Giftermaal med den *Græske Pluto* maae vi da betragte som en *Historisk Nødvendighed*, og lægge Mærke til, at *Mytherne* virkelig, som *Persephone*, paa en Maade fik Hjemlov, naar Spillemandene (*Rhapsoderne*) fortryllede deres Tilhørere med et henrivende mundtligt Foredrag af de *Homeriske* Sange. Hvad vi derimod maae afskye som aldeles unaturligt og grusomt, det er her, som alle vegne, det *Romerske Tyranni*; og den *Latinske Mishandling* |US:507| af de *Græske Myther* med alle deres Guder og Gudinder betegne vi med Rette paa Billed-Sproget saaledes: at den *Romerske Pluto*, som var en reen Djævel, smed den *Græske Pluto* i *Tartaros*, røvede *Persephone*, førde hende til sit *Elysium*, som var et reent *Helvede*, lod hende ikke engang beholde sit smukke Navn, men kaldte hende *Proserpina* eller *Krybersken*, og mishandlede hende paa det Grueligste, saa hun maatte ikke blot snakke *Latin*, hvorved hendes smukke Ansigt blev reent fortrukket, men hun maatte ogsaa malke hans sorte Kvæg,

føde hans sorte Sviin, og, naturligviis med |A:12|visne Blomster, bekrandse disse hans ækle Offer-Dyr. Om jeg nu, under disse Omstændigheder, ved Hjælp af *Nordens Aand*, udrev *Persephone* af Tyrannens Kløer og førde hende til *Asgaard*, hvor hun dog alle Dage kunde vente bedre Kaar, enten som Selskabs-Dame hos *Freya*, eller som Markgrevinde paa *Himmelbjerget*, da *Heimdal*, saavidt jeg veed, er ugift endnu, synes De da virkelig, det var nogen Synd, eller at *Latinerne* havde Ret til at sige, jeg forgreb mig paa den *Classiske Skjønhed* og bortførde *Proserpina* fra sin ægte Gemal til at være Slavinde hos *Nordiske Barbarer*?

Jeg kan naturligviis ikke selv være Dommer i en Sag, jeg selv er indviklet i, men jeg kan, og troer, jeg bør tiltale Dem, som de *Engelske* Dommere tiltale *Nævningerne* (Juryen) naar det er *Fædrenelandet* vigtigt at faae en behagelig Kiendelse, saa jeg vil sige: De maae dømme paa Ære og Samvittighed, men de maae betænke, at De er selv Sønner og Døttre af *Nordens Natur* og *Nordens Aand*, og betænke, at den *Romerske Tyran* vel ikke har ladet vor *Idunne* malke sine sorte Kiør, men har gjort værre end det, har smidt hende, reent ud sagt, paa Møddingen, hvor hun maatte omkommet for længe siden, hvis ikke en fattig *Islænder* havde givet hende Husly, for at fortælle hans Børn Æventyr! Fremdeles maae De betænke, at skøndt selv *Botanikerne* tilstaae, vi har i *Danmark*, forholdsviis, et rigt Blomsterland, og skøndt vi selv kan see, vi har meget smukke Piger til at gaae i Enge, saa vilde dog *Grækerinden*, som, langt fra at træde Blomster ned, træder Blomster op under sine Fødder, og har fra Barnsbeen en mageløs god Smag baade til at vælge Blomster og binde Krands, være en meget behagelig Veninde, baade de lange Sommerdage og de lange Vinteraftener, og |A:13|være det ikke blot i Danmark, men i hele Norden, der ikke af Naturen er saa blomstrende, som vores lille Vænge, men har dog Aand, og skulde have baade |US:508|Smag og Krands tilfælles med os! Endelig maae De betænke, at De, som alle *Nævninger*, kun har Valget mellem “skyldig” eller “uskyldig”, uden videre Tillæg, og at, om De end skulde finde, der, efter strængt almindelige Rets-Grundsætninger var en Hage ved, saa kan jeg dog kun med *Billighed* straffes efter *Nordens Kæmpelov*, som tillader *Kredsgang*, og maa dog, om De erklærer mig for *skyldig*, overleveres til den tyranniske *Romer-Ret*, der kalder *Rov* og *Ran*, hvad der tages tilbage fra den største *Røver*, kalder *Barbarisk* Alt hvad der ikke er *Latin* eller *Græsk*, altsaa ogsaa hvert Smil, hvert Øie, hver Mund hos de *Skønne i Norden*, og kalder det endelig *Majestæts-Forbrydelse* at krumme et Haar selv paa den daarligste *Romerske Soldat*, fordi han er at ansee som et “Lem paa Keiserens Legeme”. Det behøves neppe, men jeg maa dog til Slutning erindre, at *Damerne* har her en *dobbelt* Stemme, og at hvis *Persephone* skal føres tilbage til den *Romerske Tyran*, da tager han upaatvivlelig

Idunne med, da han nu har seet et Glimt af *Guld-Æblerne*, hun gjemde paa sit Bryst.

Dog, Mythen om *Idunna*, der i flere Henseender kan tjene til Sagens Oplysning, tør jeg ikke stole paa, er alle Damerne, eller engang Herrerne noksom bekiendt, og da det er et af mine Livstykke, skal jeg med Fornøielse fortælle den, skøndt den er hverken saa kort eller saa smuk som den *Græske* om *Persephone*, dels fordi Historien umulig kan udtrykke sig saa kort som Naturen, og dels fordi *Nordens Aand* er langt fra at have viist saa godt et Øie for den smukke Natur, som *Grækenlands*, saa hvis han alligevel har havt det, maa det have |A:14 været det ulykkelige Øie, som *Odin* tidlig pantsatte til *Mimer* og fik aldrig indløst. *Idunnes* Smukhed vil vi da saameget mindre tale om, som hun skal være i Slægt med *Dværgene* og faldt engang pludselig ned fra *Asken Ygdrasils* Top; thi det er med andre Ord, at *Nordens Kæmper* betragtede den frugtbare Natur ikke som en udødelig *Gudinde*, men som et immergrønt *Træ*, og det var slet ikke smukt, men derimod er *Idunnes Historie* meget glædeligere end *Persephones*, ikke blot fordi *Odin* havde et mageløs godt Øie for Historien, men især fordi *Nordens Kæmpeliv* med sin Kraft-Fylde til fri Benyttelse maatte give Alt i Norden en mageløs Historie. Det klæder jo saaledes vistnok *Persephone* uforlignelig at plukke Blomster og binde Krands, men saa *gjør* hun heller ikke andet, mens *Idunne*, med sine *Guld-Æbler*, hvor hun |US:509 end har faaet dem fra, holder alle *Asernes* Kraft og Munterhed vedlige, og skøndt *Idunne* ogsaa maa gifte sig, skeer det dog ikke ved nogen Bortførelse, ikke heller er det saadan en gammel Knark, som *Pluto i Hades*, hun faaer til Gemal, men *Brage*, Skjaldre-Mesteren i *Valhal*, en meget smuk Mand, der vel maa høre af *Loke*, det Skarn, at han er ingen Helt, men er dog alle *Kæmpers* Lyst, taler ypperlig for sig, spiller godt paa Harpe og lever godt med sin Kone, saa, var han ikke gift, kunde *Persephone* aldrig faae en bedre Gemal, og kunde man i *Valhal* nøies med Blomster-Krands, skulde jeg ogsaa ønske ham den smukke *Persephone!*

Uden nu just at ville gjøre *Idunne* til *Nordens Mythologi*, finder jeg dog, de har Saameget tilfælles, at de i *Skjalde-Munden* er nær ved at smelte sammen, og har jeg iaften ladt *Persephone* forestille den *Græske* Mythologi, maa jeg nødvendig lade *Idunne* forestille den *Nordiske*, der virkelig fra Arildstid er *Brages* Gemalinde, og har vir|A:15kelig Noget i sit Skiød, der ligner de berømte *Guld-Æbler*, thi allerede ved at sammenligne *Nordens* Mythe-Bøger med *Grækenlands*, begge *Eddaerne* med *Hesiods* Olympiske Stamtavler og *Apollodors* mythiske Bibliothek, har jeg paa den *Nordiske* Side fundet et Liv og en Friskhed, som fattes paa den *Græske*, og skøndt *Nordens Mythologi* for Øieblikket just ikke lever høit i *Kiøbenhavn*, saa lever den dog, mens den *Græske* er aabenbar steendød i

Athenen, saa Mage til Nordens *seilivede* Myther søger man forgiæves under Solen. Vist nok var der en Tid, og det en lang Tid, da ogsaa Nordens Mythologi syndes for bestandig død og borte, men derfor ligner den kun saameget mere *Idunne*, som ogsaa blev borte engang, men kom, til alle Asers Glæde, lykkelig og vel tilbage, ligesom Nordens Mythologi i det Nittende Aarhundrede. Herved er naturligviis den gamle Historie om *Idunnes Bortførelse* paa en Maade blevet ny igien, og da den ender godt, blevet dobbelt glædelig, saa *Damerne* har vist ikke noget imod at høre den.

Det var nemlig *Loke*, den Uglspil, der immer haltede mellem *Aser* og *Jetter*, som engang, han var i Knibe, lovede Jetterne at lokke *Idunne* ud fra *Asgaard*, hvor de kunde snappe hende, og det lykkedes kun alt for vel, saa *Idunne* forsvandt med Guld-Æblerne, og Aserne blev, før de vidste det, gamle og graa, men da de fortalte ham, der havde spillet dem det Puds, at han havde spillet paa sin Hals, og vilde blive den Første, der foer til *Hel*, hvis han ikke skaffede *Idunne* igien, saa [|US:510](#) maatte han prøve sine Konster fra den anden Side, kom ogsaa snart, i *Freyas* Falkeham, til Jetteverden, og fandt *Idunne* ene hjemme, mens hendes Fangevogter, Jetten *Thjasse*, var ude at fiske. *Loke* forsømde sig nu heller intet Øieblik, fik i en Hast *Idunne* reiseferdig i en *Svaleham*, [|A:16](#) og førde hende i Triumph tilbage til *Asgaard*, hvor, til Lykke, det gamle Ordsprog, at een Svale gjør ingen Sommer, kom til kort, thi med Guld-Æblerne kom Liv og Kraft og Munterhed tilbage, og Jetten i sin *Ørneham*, som satte efter Svalen, kom for seent til at gjøre nye Ulykker, men kom for Resten ret tilpas, thi *Aserne* havde gjort et Baal udenfor Porten, hvorpaa *Thjasse* brændte sine Vinger, drattede ned og fik sit Livsbrød.

For nu at skyde Gienvei til *Persephone*, som vi kom fra, vil vi lade Jetten i *Ørneham* smelte sammen med den *Romerske Pluto*, hvad vi kan gjøre med en god Samvittighed, da ikke blot "Ørnen" er det gamle Roms mageløse Rovfugl, men det ogsaa er *Romerskheden*, der har lagt hele det Nordiske Folke-Liv i en Dvale, der lignede Død paa et Haar, og har derfor ærlig fortjent at faae *Thjasses* Skæbne, som han imidlertid leer ad, da, som *Baggesen* meget rigtig har sagt, man aldrig tilgavns kan slaae en Død ihjel, end sige da Kongen i de Dødes Rige. Da man imidlertid, efter Ordsproget, ogsaa kan gjøre et Skarn Uret, saa vil jeg indrømme den *Romerske Pluto* Alt hvad jeg kan, indrømme, at skøndt han var et Skarn ved *Persephone*, saa fik hun dog med sin fine Græske Smag og Dannelses sat lidt Skik paa ham, saa *tilsyneladende* blev hans Smag ogsaa fiin, og da han tillige immer anpriste sin *Græske Slavinde* som et Mønster paa Sligt, saa har vi ham virkelig paa en Maade at takke for en vis Slebenhed, der vel i sig selv er mere til Skade end til Gavn, men som vi dog hverken vil eller kan ombytte med den gamle Plumshed. Derfor vidste jeg ikke bedre Raad end at

stille den gamle Tyran ved hans smukke Græske Slavinde, og tilbyde hende alt muligt Giæste-Venskab hos os, til hun kan finde sømmelig Modtagelse i *Athenen*, og, da det har temmelig |A:17|lange Udsigter, vil hun imidlertid prægtig kunne bøde paa, hvad vi maatte savne hos *Idunne*, men vil sikkert finde hos *Freyas* Datter, den lille *Gørsum* eller *Ædelsteen*, naar hun faaer en god Opdragelse, og hvad De derfor end skulde synes om den Bortførelse af Persephone, man vil sigte mig for, er jeg dog vis paa, De frikiender mig for den gamle Beskyldning, at ville føre *Barbariet* tilbage, da det neppe kan forebygges enten paa en smukkere eller for Norden |US:51|behageligere Maade, end naar Forbindelsen af den *Græske* og *Nordiske* Anskuelse kan lykkes.

Saaledes har jeg da, saa godt, som jeg kunde, og maaskee vidtløftigere end jeg burde, gjort Rede baade for Indbydelsen til "Damer og Herrer" og for min Betragtning af den *Græske* og *Nordiske* Mythologi, der i mine Tanker forholde sig til hinanden omtrent som *Natur* til *Historie*, og da fornemmelig *Menneske-Natur* til *Verdens-Historie*, saa at, naar Grækenlands og Nordens Billed-Sprog sammenføies med levende Skjalde-Konst, da faaer man et Gaade-Speil for hele *Menneske-Livet*, som det ikke blot er fornøieligt at betragte sig selv og alle sine Kyndinger i, men som det ogsaa kan være meget lærerigt med Flid at benytte sig af. Jeg veed det godt og vil ingenslunde dølge det, at mange, ellers, som man siger, ikke blot brave og skikkelige Mænd, men meget lærde, fornuftige og oplyste Folk, skal ansee min Betragtning af Mennesker og Myther i det Hele, og af *Grækenland* og *Norden* i Særdeleshed, for et fantastisk, ja, vel endog farligt Sværmeri, som man i *Norden*, og da især i *Kiøbenhavn*, hvor jeg træffer til at være, skulde tage sig omhyggelig i Agt for, da *Sværmeri*, som man veed, er en meget smitsom Sygdom; jeg veed det godt, og det gjør mig naturligviis ondt, for alt det *ædle* Morskabs og al den *levende* Oplysnings Skyld, som derved |A:18|kan forebygges eller forsinkes; men det bider forresten slet ikke paa mig, fordi jeg kan see, at skøndt mit Bekiendskab med Menneske-Naturen og Verdens-Historien er langt fra at være saa fortroligt, som jeg ønskede, saa er det dog meget nærmere end Deres, der kan indbilde sig, at *Stamfædrene* til de høie Syners, de dybe Følelsers og de ædle Bedrifters Folk var Murmeldyr, hvis *Guder* og *Myther* ei udsprang af hvad de ligne og udtrykke, men den Ene af et Tordenskrald, den Anden af et Snefog, den Tredie af en Hvirvelvind og den Fjerde af en Flintesteen, eller kan tænke, at hvad der aander Liv og Fylde, er undfanget af Luft og født af Død, eller at saadanne *Tungemaal*, som Grækere og Nordboere, saadanne Olympiske Paladser, hvori Sangene af hele Himlens Hær finder Gienlyd, er bygt af Bier og Bævere, eller endelig, at noget Menneske eller noget Folk kan gaae frem enten i Dannelse eller Dygtighed ved at ringeagte og forsømme sit

Modersmaal og forgude et vildfremmed Sprog, især et Steendødt, især *Latinen*, hvori de største Mestere nødvendig er endnu langt større Fuskere!

Dog, det er Tid at slutte den lange Indledning, og det vil jeg |US:512|giøre med en Bemærkning, som Enhver kan see, jeg har ingen Ære af, thi skøndt man med et halvt Øie kan see, at *Kvinden* er den eneste synlige Skabning, der kan svare til alle Skjaldenes Lovtaler over den skønne, evigunge, moderlige og frugtbare *Natur*, saa opdagede jeg det dog først ved at laane et fremmed Øie, og skøndt det især paa *Thor* er godt at see, at levende og kraftig *Virksomhed* er Sjælen i *Mandens*, saavelsom i *Historiens* Begreb, saa var det dog først udenlands jeg opdagede den store Hemmelighed, saa det er kun ved et dobbelt Lykketræf, jeg er blevet istand til at oprede Forholdet mellem *Græsk* og *Nordisk*, og bringe baade *Damer* og |A:19|*Herrer* den fornøielige Efterretning, at naar de blot lære smukt at forliges og forstaae hinanden, da blive alle Grækenlands og Nordens Guder og Gudinder levende for Dem, ikke som Afguder eller Spøgelse og Gienfærd, men som deilige Smaa-Fugle, der synge om Alt, hvad der er i Mennesket og Alt hvad der kan levende bevæge, forfærde eller glæde, oplyse og forklare dette store, dobbelte, os jo dog alle kiære og elskelige *Vidunder!*

|A:20|US:513

II.

Prometheus og Pandora.

Damerne maae ikke blive bange, men jeg maa ligesaa godt sige det strax, der er indløbet en lille Ubehagelighed, som for mig ikke engang er saa meget lille, da det er den Største for Øieblikket! De unge *Herrer* kan slet ikke lide, jeg roser *Damerne*, det vil de selv giøre, men det skal være en stor Hemmelighed, ikke blot inden fire Vægge og inden lukte Dørre, men under fire Øine, saa *Damerne* skal ikke blive stolte og giøre Oprør og efterligne de forskrækkelige *Amazoner*, som der maatte en *Herakles* til at tæmme, og det en lyslevende, som nu ikke er nem at finde. Dette sætter mig virkelig i Forlegenhed, saa jeg veed hartad ikke, hvordan jeg skal fortsætte mine Foredrag om *Græske* og *Nordiske* Myther og Oldsagn for *Damer* og *Herrer*, eller, rettere sagt, faae dem rigtig begyndt, thi sidst var det kun en Indledning, egenlig for at rette mig efter *Herrernes* Tankegang og vise, eller dog lade som jeg viste, jeg kunde "beherske Stoffet" og vidste udenad paa mine Fingre baade *hvad* jeg

vilde og *hvorfor* jeg vilde det, og *hvorfor* der var baade *Græker* og *Nordboer* og *Damer* og *Herrer* til, og nu, efter derved at have faaet et nyt og glimrende Beviis paa *Damernes Taalmodighed*, som jeg saa dristig regnede paa, nu skulde jeg jo netop vise, at jeg dog igrunden vilde rette mig efter *Damerne*, og havde baade Mod og Mund til at tale efter deres Hjerter, saa jeg |A:21|lod de gamle Stjerner gaae op igien og tindre for deres Øine, og fløitede ad alle de gamle Trækfugle, saa de enten foer op af Dvale eller kom flyvende fra hin Side Havet, og sang, hver med sit Næb. Ja, det skulde jeg aabenbar, om jeg kunde, og det vilde være mig selv en stor Fornøielse at prøve paa; men naar de *unge Herrer* ikke kan taale, jeg *ros*er *Damerne*, ikke engang taale, jeg siger |US:514|“*Damer* og *Herrer*”, da er jeg ligesaa raadvild, som *Odin* var, da han red til *Mimers* Brønd og pantsatte sit Øie, som han skulde betragtet den skønne Natur med, saa jeg kommer vel til at giøre det Samme, thi vel er jeg ikke bange enten for den *Romerske Pluto*, eller for Nogen af de *gamle Herrer*, naar jeg har *Damerne* paa min Side, men med de *unge Herrer* tør jeg paa ingen Maade prøve Styrke, især fordi *Damerne*, skøndt det er en stor Hemmelighed, godt veed, det er Deres varmeste Venner, som De, for lidt offenkjæbt Roes af en *gammelagtig* Herre, igrunden aldrig kan nænne at støde fra sig. Trods al min Uskyldighed er det da saalangt fra, jeg tør regne paa *Damernes* Medhold mod de *unge Herrer*, at jeg ikke engang tør vente synderlig Medlidenhed, naar jeg taber Slaget, thi for deres varme *Venner* er *Damerne* gruelig *partiske*, og desuden er det *Damernes* Ordsprog: heller død end raadvild, saa der ligger immer noget Spidst, som en Knappenaal, i det, naar de beklager en stakkels Mand, fordi han er ællevild, og selv *Odin* vilde kun faae en daarlig Trøst, om han beskrev dem alle de vilde Stier, han maatte træde for at bede om Raad, og de dyre Domme, hvori han maatte købe dem.

Uagtet jeg derfor slet ikke veed, hvordan jeg skal kunne lukke *Skjalde-Munden* op uden at rose *Damerne* og sætte dem først, saa maa jeg dog paa Øieblikket see til at forlige mig med de *unge Herrer*, som baade har den *Stærkeres* |A:22|Ret og har *Damerne* i Baghaanden, og iaften vil jeg da ikke blot, om jeg kan huske det, bestandig sige “*Herrer* og *Damer*”, men ogsaa fortælle det *Allerværste* om *Damerne*, som jeg kan finde, de *Græske* *Skjalde* nogensinde har taget i deres Mund, og jeg vil overdøve min poetiske Samvittighed ved at beraabe mig paa *Damernes* eget Exempel, som i Henseende til Roes og Fortrin kun bryder sig lidt om Skin og Offenkjæbthed, naar de i al *Hemmelighed* kun *virkelig* nyde deres Ret.

Den værste jordiske Dame, jeg nu har kunnet finde i de *Græske* Myther, er naturligviis *Pandora*, hvis *Æske* er blevet til et Ordsprog for alle de Ulykker, som fløi ud af den, og skal, efter *Grækernes* Sigende, endnu plage al Verden. For imidlertid at komme rigtig til *Pandora*, maae vi nødvendig begynde med En af de gamle *Titaner*,

Prometheus, som stjal *Ild* fra *Zeus* og forærede Menneskene, men blev til Straf smeddet fast til *Kaukasus*, hvor en Ørn daglig hakkede hans Lever, til endelig *Herakles* skiød den og løste *Titanen*, saa han fik Lov til at *døe*. Med denne Hevn, hedder det, var *Zeus* dog **|US:515** endnu ikke fornøiet, thi for at Menneskene ingen Glæde skulde have af de himmelske Tyvekoster, befalede han Tusindkonstneren *Hefæstos* (som i Latinskolen er sunket ned til Grovsmeden *Vulcan*) at støbe en Jomfru af *Jord* og *Vand*, med *Menneske-Stemme* og med et *Ansigt*, som en Gudinde, og det var *Pandora*, som derpaa blev iklædt og oplært af *Pallas Athene*, gjort yndig og fortryllende af *Aarstiderne*, *Aphrodite*, *Chariterne* og den sødt overtalende *Peitho*, men blev ogsaa af *Hermes* indblæst *Falskhed*, List og Smiger. Saaledes udrustet kom nu *Pandora* til *Epimetheus*, som var en Broder ad *Prometheus*, og vel havde *Prometheus* strængelig forbudt ham **|A:23** at modtage nogensomhelst Gave fra *Zeus*, men han lod sig dog bedaare af Tryllersken, og hun tog ved Leilighed Laaget af en Æske med alskens *Ulykker* i, saa de fløi Allesammen ud, undtagen *Haabet*, der vel spillede paa Randen, da hun smak Laaget i, men blev dog derinde. Og, nu kommer endda det Værste, fra denne *Pandora* nedstammer *alle Damerne*.

See, havde jeg nu ikke allerede sagt, at den *Græske Aand* havde et mageløs godt Øie for den *Skønne Natur*, og at *Kvinden* er Sammes lyslevende Udtryk, saa havde det vel desuagtet været lige sandt, men saa kunde jeg dog ladt være at sige det, men nu er mine Hænder bundne, saa jeg kan ikke frelse *Damerne* fra den slemme *Pandora*, men maa sige: ja, hun betyder jo virkelig den smukke, men falske *Natur*, med Slangen under Blomsterne, og da især den blændende deilige, fortryllende, kloge og vittige, men *falske Dame*, som har gjort utallige *Ulykker*, og vil endnu sætte mangan ærlig Mand graa Haar i Hovedet!

Jeg veed ikke, om Nogen af de unge Herrer har fundet paa et godt Raad til at redde *Damerne*, om ikke dem Allesammen, saa dog Nogen af dem: En til dem hver, som de unge Herrer pleier, om ikke udtrykkelig, saa dog stiltiende at undtage, naar De finder, at *Damerne* er i det *Hele* langt fra at være rosværdige; men jeg haaber dog, at et godt Raad vil nu finde et godt Sted, ikke alene hos *Damerne*, men ogsaa hos de *unge Herrer*, og skiøndt Sagen synes fortvivlet, øiner jeg dog en Udvei, naar vi først og fremmest slaaer en tyk Streg over den Linie, at fra *Pandora* nedstammer *alle Damerne*, og det gjør jeg med den største Rolighed, thi den Linie har hiemme i *Latin-Skolen*, som jeg aldrig har berømt for et godt Øie enten til den *skønne Natur* eller til Noget, som var poetisk værd at **|US:516** nævne. Med det Samme seer da ogsaa **|A:24** *Damerne*, hvor det er, vi har faaet al den ærerørige Snak fra om *Damerne*, som jeg vel iaften ikke tør bestride med de rette Vaaben, men maa dog

nødvendig afskye, thi de unge Herrer vil sikkert, naar de besinder dem paa det, selv tilstaae, at deres Forestilling om *Damerne* i det *Hele*, som *Pandoras* Døttre eller Systre, som langt mere “underlige Dyr” end rigtige Mennesker, som lutter *Sirener*, jo skønnere, des farligere, og i Regelen *falske*, altid *aandløse*, den gruelige Forestilling har de hverken faaet ved at betragte deres *Mødre* eller *Systre*, og hverken ved at lytte til *Nordens Aand* eller til deres *eget Hjerte*, men ved at læse i *Horats* og de andre *Latinske* Mesterværker, eller dog ved at indsuge den slemme *Luft*, der altid gik for *Aand i Latin-Skolen*.

Vistnok beraaber *Latin-Skolen* sig her, som sædvanlig, paa *Grækerne*, og anfører udtrykkelig *Hesiodos* som sin Hjemmel for at “*alle Damer*” nedstammer fra *Pandora*, men det er ikke første Gang, jeg har opdaget, at vil man vide, hvad *Grækerne* tænkte og sagde, maa man spørge dem selv, og slet ikke ændse den *Romerske Plutos* Vidnesbyrd, der kun var en Stymper i *Græsken* og talde om *Poesi*, som den Blinde om Farverne. Hvad derfor ingen ægte Skjald enten kunde tænke eller sige, det kan *Damerne* være vis paa, *Hesiodos* har heller aldrig tænkt eller sagt, saa om det end stod skrevet under hans Navn, maatte han dog frikiendes, men nu staaer det der ikke heller, saa Alle, hvem der har Øine, kan see, han gjør udtrykkelig *Forskiel* mellem de *falske Damer*, der nedstamme fra *Pandora* og gjør Vedkommende ulykkelige, og de *Oprigtige*, som bringer i det mindste Ligevægt mellem Lykke og Ulykke ind i hvert Huus, de betræder. At der nu ligesaavel er *falske Damer* som falske *Herrer* til, og at det Falske er hverken værdt at rose eller at troe, det følger jo af **A:25** sig selv, og har de unge Herrer troet, det var andre end de *ægte Damer*, jeg roste, da har de taget mærkelig fejl; men hvorvidt *Pandora-Mythen* i det *Hele* stemmer overeens med min Betragtning af *Damerne*, det er vist nok et indviklet Spørgsmaal, som falder lidt vanskeligt at besvare.

Det Huusraad nu, som de Lærde pleier at gribe til, naar en *Mythe*, som kun staaer paa Papiret, gjør sig rebelsk, det er, som man veed, at lade briste hvad ikke vil bære, her skiære lidt fra, som upaatvivlelig uægte, og hist skyde lidt ind, som øiensynlig ældre, og da vise, at *Mythen*, naar den bliver “drøf**US:517**tet og reengjort”, ganske rigtig siger Alt hvad man behager, skøndt den ved første Øiekast synes at sige netop det Modsatte, og skøndt jeg, i *Regelen*, er temmelig ubarmhjertig mod dette Huusraad, saa skulde jeg dog her, for *Damernes Skyld*, ikke være utilbøielig til at gjøre en lille Undtagelse, og da, selv i den *Latinske Grammatik*, ingen Regel er uden Undtagelse, haaber jeg, de unge Herrer gjør heller ingen Indvendinger.

Vi har her nemlig paa den ene Side en *Græsk Mythe* for os, der synes, vel ikke, som *Latin-Skolen* med sit Kul, at sværte alle *Damer*, men dog at sætte en stor Skamplet paa det smukke Køn, hvad slet

ikke ligner Græker-Aanden, og paa den anden Side er Mythen aabenbar forkvaklet, før den kom til os, thi lagde Damerne ikke nok Mærke til den nette Forklaring, at alle *Ulykkerne* i *Pandoras Æske*, *undtagen Haabet*, fløi ud, hvad der jo kun var Mening i, naar *Haabet* var den *største* Ulykke under Solen, saa da *Grækerne*, saavelsom vi, vidste, det er tvertimod en stor *Lykke*, saa maa det ogsaa netop have været det Modsatte, været *Mishaabet* eller *Fortviivelsen*, der vel spillede paa Randen af denne Pandora-Æske, men blev dog, til Lykke, derinde. Hvor nu saa |A:26 grov en Feil er indløbet, saa at *Fortviivelse* er gjort til *Haab*, der er aabenbar Intet at lide paa, og jeg formoder, at *Grækerne* har havt *to* Æske-Myther, den Ene, hvorefter alle virkelig gode Gaver har været en ægte Dame betroet, som derfor med Rette kaldtes *Pandora* eller *Algive*, men kom for Skade at aabne Æsken, som hun ikke maatte, saa alt det Gode, paa *Haabet* nær, fløi bort, og en Anden, hvorefter alle Ulykker var lagt i en *falsk* Dames Haand, der ogsaa *falskelig* kaldte sig *Pandora*, og havde *nær* bragt alle Folk til *Fortviivelse*, men naaede dog ikke det Værste. Jeg formoder, *Grækerne* har havt *to* saadanne Myther, som maaskee alt i *Munden*, men allenfalds ved *Opskrivningen* er blevet sammenblandede til hvad der nu kaldes *Pandora-Mythen*, thi deraf lader det Hele sig forklare, den Formodning gjør *Græker-Aanden* Ære, og, hvad der kroner Værket, den lader *Sandhed* giælde og *Damerne* skee *Ret*.

Dog, alt for vidt vil jeg nødig drive Efterligningen af de gamle Mythers nye *Optugtere*, der dog egenlig altid kommer nogle Aartusinder bagefter den rette Tid, og jeg vil derfor hurtig vende tilbage til *Pandora*, som vi nu engang har hende, og paastaae, at selv *saaledes* har de *ægte* Damer slet intet |US:518 med hende at gjøre, saa at, selv om hun havde kronet sin Ondskab enten med at kaste *Haabet* i Fængsel eller med at lade *Fortviivelsen* løs, kunde hendes Udaad dog ei gjøre nogen ægte *Grækerinde*, end sige *Danne-Kvinden* og hendes Døttre mindste Skaar i deres gode Navn og Rygte. Mythe-Smeden har nemlig paa ingen Maade villet fremstille *Damernes* men *Konstens* Oprindelse, og har kun valgt *Dame-Skikkelsen*, som *Skionheds-Mønsteret*, *Konsten* maatte stræbe at naae, naar den skulde blænde og bedaare Menneskens Børn, saa den *ægte Kvindelighed* har netop |A:27 svævet for ham i hele sin Glands og Elskværdighed, og maatte om end dunklere ogsaa foresvæve *Epimetheus*, for at han kunde lade sig bedrage af *Skinnet*. Ikke som en *Dame*, enten født eller skabt af *Zeus*, men som fint *Billedhugger-Arbeide*, et Mester-Stykke af *Hefæstos*, lavet af Jord og Vand og glattet af Chariter, ligesom *Thorvaldsen* gjør sine Mester-Stykker, saaledes fremstilles jo *Pandora*, kun i en for den jordiske Efterligning uopnaelig Fuldkommenhed, da *Billed-Støtten* ikke alene faaer *Liv* og *Bevægelse*, men udstyres med *Aphrodites Trylle-Bælte*, med *Pallas Athenes Vid* og *Smagfuldhed*, Chariters

Ynde, alle Aarstiders Blomster-Krandse og alle *Overtalelsens* Konster. Kun een Ting fattes, som ingen Kunst kan give, nemlig "Hjertet", og da denne Mangel dog endelig maa *skjules*, naar *Epimetheus* skal *skuffes*, saa indblæser *Hermes* "Falskhed, List og Smiger" i det tomme Rum, ja, saa godt har Mythe-Smedens Æie været, at det er lutter *hjerteløse* Damer, som hjælpe Tusind-Konstnerne *Hefæstos* og *Hermes* at udføre Blænd-Værket.

Skiøndt det nu vel ikke har nogen Nød, at *vore* Billed-Huggere skal bringe det saavidt i Naturens skuffende Efterligning, saa veed de ægte Damer dog nok, og vi maatte alle ønske, at især de unge Herrer vidste det, at man kan aldrig være sikker paa, Ingen af *Pandoras* Art at møde, da *Hesiodos* virkelig har Ret i, de fødes og skuffe under alle Himmel-Egne; men nu, da baade Damerne og jeg kan uden Skræk betragte *Pandora-Mythen*, synes mig, det kunde være fornøieligt at see, hvorledes den poetisk hænger sammen med *Prometheus-Mythen*, og her maae vi da allerførst huske, at de gamle *Græker* var virkelige *Hedninger* eller *Natur-Mennesker*, af hvem vi hverken maae vente *Oplysning* om *Gud***A:28***dommen*, eller kræve de rette Forestillinger om Grund-Kilden til Menneskets Lykke og Ulykke, som vi kun ved ganske andre **US:519**Hjælpe-Midler kan danne os, og herpaa maa saameget mere lægges Vægt, som man i *Latin-Skolen* snart har fordømt *Græker-Aanden* som en Djævel, og snart betragtet den Romerske *Uaand* som en Husgud, der selv midt i Christenheden skulde tilbedes.

Ilden, som *Prometheus* eller *Forklogskaben* stjal fra Selvejeren, er nu aabenbar den *Guddoms-Gnist*, som ogsaa *Grækerne* føde i sig, og som vi kalde "Aand", usynlig, men dog kiendelig derpaa, at den skaber en ganske egen Lysning og Lunhed i Støv-Hytten, saa Tankerne faae en langt højere Flugt, Følelserne et langt skønnere Præg og Glæden en langt finere Duft, end *Dyrene*, selv de Klogeste og Frommeste, kiende. Herved opdager *Mennesket*, at han har en *dobbelt* Verden for sig, den Ene tilfælles med *Dyrene* men den Anden med *Guderne*, og nu opstaaer naturlig det store Spørgsmaal om Menneskets Forhold til Aandens eller Gudernes, de "salige og udødelige" Guders Verden, og det er klart af *Mythen* om *Prometheus*, at *Grækerne*, om ikke fra Begyndelsen, saa dog meget tidlig, betragtede deres Besiddelse i Aandens Verden som et *Rov*, der havde draget en følelig *Straf* fra *Guderne* efter sig, og skiøndt vi umulig kan finde den Løsning af Menneske-Gaaden tilfredsstillende, kan vi dog godt indsee, hvordan den *naturlig* tilbød sig. Eftertanken opdager nemlig snart, at med de nye Kilder til høie Tanker, dybe Følelser og salige Glæder, aabnes ogsaa Kilder til mange Savn og Sorger, og især til Frygten for det hemmelighedsfulde Mørke i Skygge-Riget, som Dyret ikke kiender, saa for *Hedninger* kunde det let synes tvivlsomt, om der var mest vundet eller tabt ved *Guddoms-Gnisten*, og da Mennesket altid har

Fø|A:29|elsen af, at al Ulykke har sin Grund i en dunkel Brøde, giættede man paa et *Rov*, der vel igrunnen var *umuligt*, men som dog, Muligheden forudsat, virkelig paa en Maade forklarede det Hele. Havde nemlig Mennesket virkelig stjaalet den himmelske Gnist, eller dog hælet med Tyven, da faldt Misundelsen og Straffen fra Gudernes Side ganske naturlig, og i *Pandora-Mythen* see vi begge Dele afbildede med en Finhed, der gjør den Græske Vittighed Ære, thi Guderne vil ikke bruge Magt, men sætte List mod List, saa Mennesket kommer ved sit eget Misgreb til at bøde for sin Forgribelse, Uaanden har han stjaalet og vælger nu selv den *falske Skjønhed* og dermed alle Ulykker i Tilgift.

Denne Betragtning af Menneske-Livet var nu vistnok saa nedslaaende, at den grændsede til *Fortvivelse*, men det |US:520|saa Skjalden jo selv, derfor lod han *Fortvivelsen* spille paa *Randen* af *Pandoras* Æske, men dog *ikke* slippe ud, og at Laaget virkelig, som han sagde, blev smækket i for den hos *Grækerne*, det beviser deres *Historie*, hvori der speiler sig et Folke-Liv, baade saa frit, saa daadfuldt, saa blomstrende og saa rigt paa høiere Nydelse, at det er blevet hele Verdens Beundring.

Naar man imidlertid misunder *Grækerne* den Lykke, saa tidlig at fortrylle Verden med deres Konster og forbause den med deres Vidskab, og skatter dem lykkelige *fremfor* vore Fædre, som da endnu kæmpede med Raaheden og Iisskorpen, der ligesaavel indvortes, som udvortes forsinkede og truede med at forhindre den menneskelige Udvikling i *Norden*; da seer man aabenbar med *Grækerne* kun paa *Øieblikket*, ikke med *Nordboen* paa *Tidens Længde*, og hvilken Synsmaade der i Tidens Længde bærer de ønskeligste Frugter, følger vel af sig selv, men oversees dog saa almindelig i vore Dage, at |A:30|det selv i *Norden* trænger til at indskiærpes. Ja, skjøndt vi, som nu med Lyst kan see baade frem og tilbage: tilbage paa Kæmpelivet og frem til dets Forklaring, ikke fristes til at bytte med *Grækerne*, som nu kæmpe med den sorte Død paa Gruset af de styrtede Paladser, og nærme sig kun alt for kiendelig Dyrene midt imellem Mindesmærkerne af mageløs Høihed og Konst, hvor de stirre døsige ind i en Fremtid uden Farve, saa trænger det dog til at siges, at det er *Frugten* af deres tidlige Dannelse, Konst og Klogskab, og det forudsagde den gamle Skjald, uden selv at vide det, i *Mythen* om *Prometheus* og *Pandora*.

Det *himmelske* Tyveri, som Mythe-Smeden paaduttede *Prometheus* eller *For-Klogskaben*, var saaledes vist nok umuligt, men et lignende *jordisk* Tyveri fra *Zeus* som *Græker-Aanden*, begik den Græske *For-Klogskab* dog ganske rigtig, og skjøndt det *ikke* var *Aanden*, der hevnedes sig enten ved at fængsle *Prometheus* eller ved at sende *Pandora*, saa straffedes dog Tyveriet paa begge Maader; thi *Grækerne*, som vilde være kloge for tidlig, hildede derved sig selv, og *Epimetheus* eller *Efter-Klogskaben* lod sig narre med en *falsk*

Dannelse, der undergravede *Folke-Livet* og gav det en sørgelig Helsot.

Dette klinger vel sagtens især Herrerne noget fremmed, da den *Græske* Dannelse i saa langsommelig Tid har været, om end ikke meget bekiendt, saa dog umaadelig rost, som noget [|US:521](#) Guddommeligt, man vel aldrig kunde opnaae, men skulde dog bestandig stræbe at nærme sig, men det faaer ikke at hjælpe, det er gammelt *Nordisk* ei at skue Hund paa Haar, men at see paa *Virkeligheden* og foretrække det Varige for det øiebliklig Glimrende, og enten maa et Folk blive til Noget i deres *egen* Aand, eller de blive til ingen Ting, saa, naar vi [|A:31](#) skal have godt Haab om Norden, maae vi ogsaa forudsætte, at *Naturen* der vil gaae over *Optugtelsen*, og føre os tilbage til Fædrenes Tankegang, hvorefter *Aand ikke* var et *Rov*, men en *Gave* fra Guderne, og ægte Dannelse Noget, man kun fik efterhaanden, naar man gav Tid, og kæmpede ærlig paa Aandens Side. Derfor har vi i Norden ingen Pandora-Mythe og maae ikke lade os indbilde, enten at *alle* Damer er Pandoras Døttre, eller at den Dannelse, der undergraver Folke-Livet, er den *Ægte*, om det saa ti Gange var den *Græske*. Sagen er vist nok blevet saa indviklet, at den synes reent fortvivlet, og vi finder derfor nuomstunder sædvanlig, at enten forkaster man al Konst og Dannelse, som ikke blot overflødige, men fordærvelige, eller man forguder en Dannelse, som man selv maa tilstaae, har været fordærvelig og kan indsee, maa være fordærvelig allevegne, fordi den, ligesom *Pandora*, er falsk og hjerteløs, er kun et bedrageligt Skin, men *Nordens Aand* kan ingen af Delene, han maa kiækt paastaae, at de *hjerteligste* Damer dog igrunnen ere de *skønneste*, og at derfor maa der nødvendig ogsaa gives en *ægte* menneskelig *Dannelse*, der ikke undergraver, men forskønner og forklarer Livet, og er desaaarsag baade værd at bie paa og værd at kæmpe for.

Ligesom det nu var i *Latin-Skolen*, vi lærde, at *alle* Damer var *Pandoras* Døttre, saaledes udsprang ogsaa af den det herskende Begreb om en Dannelse, der endnu er langt falskere end den *Græske*, er det tommeste Skin man kan tænke sig, og skal dog være guddommeligt, dog være værd at opoffre hele Folke-Livet og hele Menneske-Livet for, saa det skulde hverken undre Herrer eller Damer, at *Latin-Skolen* maa *Nordens Aand* bekæmpe, saalænge de Begge er til. Verdens-Historien lærer os nemlig, at jo længere den *Græske* Dannelse skred [|A:32](#) frem, desmindre havde den med *Hjertet* at gøre, og desmere nærmede den sig *Aandløshed*, saa tilsidst blev den en virkelig *Pandora*, der vel fortryllede Verden, men gjorde alle sine Tilbedere ulykkelige, og forebyggede kun ved dyrisk Sløvhed den rasende Fortvivlelse. I denne Udartning blev den *Romernes* Mønster, saa deres Dannelse var ligefra Begyndel[|US:522](#)sen en *eftergjort* Pandora, intet *Olympisk* men et *Tartarisk* Konstværk, baade aandløst og hjerteløst, og hvad det nu

maa blive for en *Dannelse*, der igien skal være en *Efterligning* af den *Romerske*, ikke engang, som den glimrede i Verdens Hovedstad, fortærede Romernes Kraft og bedaarede de raa Barbarer, men som den, ved Hjelp af Grammatik og Lexikon, lader sig opmane af mølædte *Latinske Skrifter*, det er saa indlysende for den sunde Menneske-Forstand, at man kun forgæves stræber at gjøre det endnu klarere, og hvor det desuagtet oversees, at en saadan *Dannelse*, foruden alle andre Lyder, har den at være *dødfødt* og aldeles ubrugelig for Livet, der er man enten blindfødt, altsaa lovlign undskyldt, eller man har ladet sig forblinde, og trænger da kun til at troe sine egne Øine. Det Sidste er nu, til Lykke, Tilfældet i Norden, hvor vi alle godt kan see, at selv *maadeligt* Dansk er dog for *Livets* Skyld meget mere værd end det *bedste* Latin, og at *godt* Dansk for *slet* Latin vilde derfor være en ganske umaadelig Vinding, medens det følger af sig selv, at *Dansk* og *levende* kan vor *Dannelse* umulig blive, saalænge den skal udspringe af de *døde* Sprog i det Hele og af *Latinen* især.

Hidtil var Ulykken, om end stor nok, saa dog forvindelig, thi vor rette *Dannelses-Tid* var endnu ikke kommet, men nu er den kommet, og maa enten spildes eller benyttes, og skøndt det ingen Fare har, enten at vore *Damer* lære Latin, eller at en *Dannelse*, der *udelukker* Damerne, skulde trives hos os, **|A:33|**saa var der dog Fare for, at vor *Dannelse* istedenfor at blive naturlig og ægte, kunde blevet *Fransk*, følgelig saa falsk og uægte som muligt, og er Faren overstaaet, da er det kun fordi vi føle paa *Nordisk*, at al *Dannelse*, som ikke udvikler og klarer, men spotter og forkaster det *Høieste* og *Dybeste* i Mennesket, er grundfalsk, er en *Pandora*, som alle ægte *Damer* maae afskye, og som alle virkelig kloge Herrer maae ønske, at hverken deres Koner eller Kiærester, deres Døttre eller Systre, skal komme til at ligne!

|A:34|US:523

III.

Kronos og Kroniderne.

Damerne kiender vist Alle det Udtryk, “at falde i Staver”; thi vel seer man i Hovedstaden ikke nær saamange Baller eller Bøtter falde i Staver, som paa Landet, men saa seer man des flere Herrer, som gjør det, og det mærker Damerne strax, for saa er det dem, der maa føre Ordet, og see til paa en god Maade at vække de gamle Herrer uden at forskrække og de unge Herrer uden at støde dem, og i den

sidste Tid, da, saa at sige, hele Verden faldt i Staver, deels af Søvnighed og deels af Philosophi, er Damernes Uundværlighed da ret blevet soleklar. Det var derfor Synd at forlange af mig, at jeg enten skulde udelukke *Damerne*, naar jeg engang vilde indbyde Nogen til at høre hvad jeg havde at sige om de gamle Guder og Gudinder, eller at jeg skulde *glemme* Damerne, naar de er saa artige at ville være mine Tilhørere; for naar jeg nu stod og faldt i Søvn, og de unge Herrer faldt i Tanker, hvad blev der saa at høre, og begge Dele vilde dog sikkert skee, naar her ikke var Damer, for saa skulde jeg spille "*Philosoph*" og kunde da umulig ret længe holde mine Øine aabne, og saa maatte de unge Herrer nødvendig falde i Tanker over, hvor daarlig jeg spillede min Rolle, og vilde vi nu end paa begge Sider, enten af Venskab eller af bare Dyd, saavidt muligt, skjule for hverandre, at vi kiedede os, saa vilde dog just derved Kiedsommeligheden voxte, og da jeg sov sidst, da drømde jeg, **A:35** hvad jeg virkelig troer, en grundig philosophisk Undersøgelse vilde stadfæste og gjøre indlysende, at den virkelige og gyldige Grund til, at Folk vil nødig gaae i Skole, men gjerne gaae paa Comedie, er den, at i Skolen veed Folk, de skal kjede sig, men paa Komedien tænker de i det mindste, de skal more sig, saa jeg er ganske vis paa, at naar Komedien blev **US:524** kjedsommelig og Skolen morsom, saa vilde alle Folk gaae i Skole og Ingen paa Komedie.

Men er al denne Snak ikke ogsaa kjedsommelig? Jo, vist er den det, men dog kun lidt imod hvad den vilde blive, hvis her ikke var Damer; thi kun ved at tænke paa dem, tør jeg haabe at samle mine Tanker, som er en meget vanskelig Sag i vore Dage baade for unge og gamle Herrer, da vi har faaet saa mange Tanker givet ind med Skeer, at hvad vi kan kalde vore egne Tanker, er nær ved at blive reent borte for os. Vist nok kan vi netop derfor meget bedre end Damerne gjøre os en levende Forestilling om det store *Chaos* eller *Virvar*, hvoraf *Grækerne* saae baade Himmel og Jord, med dem selv og alle deres Guder, opstige, men om jeg vil være istand til at vise Damerne, hvordan Grækerne stræbde at sætte Skik paa det Hele, det er det store Spørgsmaal, som jeg vel allerede den første Aften skulde stræbt at besvare, men da var jeg alt for stor en Kryster til engang at turde prøve paa det.

Ja, det kan jo falde haardt nok at gaae til Bekiendelse, og var her ikke *Damer* tilstæde, kunde jeg det neppe, men hos Damerne, veed jeg, man slipper naadigst, naar man gaaer til Bekiendelse, og hvad jeg derfor end i min Forlegenhed kan have sagt om Passeligheden eller Nødvendigheden af at begynde med den *blomstrende* Persephone, den *livfulde* Idunne og den *glimrende* Pandora, saa laae dog hele Nødvendigheden i min Forknyttelse, og skjøndt Damerne har været for artige **A:36** til at sige mig, det var kun en daarlig Begyndelse, saa har jeg dog med al min Flid ikke

kunnet skjule det for mig selv. Det slog mig nemlig hver Gang jeg nævned *Zeus* og *Pluto*, *Demeter*, *Hermes*, *Hephæstos*, og hvad de Allesammen hedder, der jo burde været *Damerne* ordenlig forestillede, førend jeg havde Lov til at tale om dem, som gamle Bekiendtere, saa det maa jeg bede meget om Forladelse for, og bede undskyldt, blandt Andet med den Vanskelighed, *Damerne* nu selv skal see, det virkelig har at gaae ind i det Græske Chaos og klare det fra sig.

Ved det *Græske* Chaos tænker jeg mig her ikke det *Ældgamle*, som *Grækerne* meente, var til *før* Verdens Skabelse; thi derom troer jeg ingenlunde, de vidste Beskeed, men naar Græker-Aanden virkelig havde et udmærket godt Øie for *Menneske-Naturen*, da maa det fremfor Alt vise sig derved, at Grækernes *Gude-Fødsel* er et Speil af den naturlige Udvikling hos Mennesket, og hvad enten vi nu tænke os en enkelt Digter, som i sin tidlige Ungdom, med Aanden over sig, betragter sin egen lille Verden, eller vi tænke os et ungdommeligt Folk i den *poetiske Oldtid*, da vil det Første, de opdager, være et *Chaos*, et Virvar af dunkle Tanker, Følelser og Erindringer, som, ved forvildede Sagn fra Menneskehedens Barndom, maatte hos Oldtidens *Hedninger* faae et dobbelt æventyrligt Præg.

Uden nu at fordybe os i dette *Chaos*, som vi maae overlade til *Philosopherne*, der gaae tilbunds, vil vi blot anmærke, at den *Eros*, som dukker op af Chaos med de Første, gjør allerede det Græske Skjalde-Øie megen *Ære*; thi Navnet betyder ikke blot *Kiærlighed*, men Beskrivelsen: den *Skønneste* blandt de udødelige Guder, han, som neddysser baade Guders og Menneskers Sorger, den passer ogsaa paa *Kiærligheden*, og viser os, at Græker-Aanden ganske rigtig i den fandt Betingelsen baade for den ægte *Skønhed* og for al levende Orden og Dannelselse.

Under *Eros-Vingerne* opstiger nu parviis *Uranos* og *Ge* eller Himmel og Jord, som det første *Ægte-Par*, og deres Afkom er naturligviis baade mangfoldig og kjæmpemæssig, tildeels uhyre, som de eenøiede *Cycloper* og de tre *Hundredarmede*, men ved disse tamme og vilde Natur-Kræfter, som overstige det menneskelige Begreb, kan vi ikke opholde os, og maae nøies med den Bemærkning, at *Uranos* og *Ge*, som første Forældre baade til Guder og Mennesker, har deres Tilsvarende i *Aand* og *Hjerte*, som levende og menneskelige Udtryk for det Høie og Dybe, der maa forudsættes overalt, hvor Livet rører sig med *Bevidsthed*. Dette er da, efter den Græske Mythe, hos de *Førstefødte* af *Uranos* og *Ge*, nemlig *Titanerne*, men ogsaa af dem kan vi kun nævne *Kronos* og *Rhea* eller Tid og Leilighed, som de Eneste, vi kan begynde at maale os med. Denne *Kronos* (Latinernes Saturnus) bliver nemlig Fader til de tre berømte Brødre *Zeus* (Jupiter), *Poseidon* (Neptunus) og *Hades* eller *Pluto*, og *Zeus* bliver igjen Fader til alle andre Guder og

Halvguder, som er dem, Menneske-Livet hos Grækerne speiler sig i med olympisk Glands.

See, dette er nu vistnok at fare baade *Chaos* og *Olympen* over med en Harefod, og det, siger de Lærde, er til ingen Verdens Nytte, da, naar det i *Mythologien* skal være Noget, maa man baade kiende alle *Titaners*, *Cyclopers*, *Guders* og *Halvguders* Navne udenad paa sine Fingre, og vide, *hvad* Folk i gamle Dage antog dem for, *hvordan* de dyrkede alle deres Afguder og hvor kiønt de huggede dem ud i Steen; men det leer Skjaldene kun ad, og **IA:38**tør mene, at de gamle Historier **IUS:526**baade om *Olympen* og *Asgaard* var til ingen Verdens Nytte, enten for Damer eller Herrer, naar man ikke kunde see noget *Menneskeligt* i dem og fornøie sig ved dem. Jeg bryder mig derfor her slet ikke om, hvad *Mængden* af Grækerne, eller, om man vil, *alle* Grækerne, da de faldt i Søvn, drømde om Miraklerne af deres selvgjorte Guder og deres Billed-Støtter, eller om Tallet og Navnene paa hele Flokken; thi det kommer os slet ikke ved, uden vi enten vil være *Professorer i Mythologien*, som, jeg formoder, Ingen af os vil, eller vi skal op til Examen, som *Damerne* maae prise deres Lykke for, de *ikke* skal; thi mens vi var i Gang med, paa *Chinesisk*, at skabe nye Examinere hveranden Dag, kunde Ulykken snart være skeet, saa i det mindste *Hovedstadens Damer* var blevet nødt til at tage en stræng *Examen*, ikke blot førend de maatte gifte sig, men førend de maatte gaae paa Forelæsninger. Nu haaber jeg imidlertid nok, at De slipper, naar De ikke vil være *Gouvernanter*, og i alt Fald duede jeg slet ikke til *Manuducteur*, da jeg ikke bryder mig det mindste om, hvad der staaer hos "Classikerne" eller i store Mænds Bøger, naar jeg ikke kan bruge det til Noget, og hvad *Myther* angaaer, naar de ikke kan træde i Menneske-Aandens Tjeneste som talende Billeder af noget Stort eller Skjønt og Sandt i Livet. Er dette derimod Tilfældet, er en gammel Mythe en Guld-Ramme til en Ædelsteens-Tanke, som hæves ved at sees giennem et Laag af Chrystal, da er den mig dyrebar, og et saadant lille Kunstværk, bedre end Noget af *Hephæstos*, er i mine Øine virkelig Mythen om *Kronos* og hans tre Sønner, som jeg derfor skal tillade mig at dvæle ved, og det saa meget mere, som jeg veed, at hvem der først bliver poetisk fortrolig med *Kroniderne*, finder sig altid hjemme paa *Olympen* og lærer **IA:39** snart at skielne *Zeus's* virkelige Sønner og Døttre fra dem, enten løse Rygter i Grækenland eller Aandløshed i Rom og Latinskolen har paaduttet ham.

Ønske vi nu et Billede i det Store af hvad der speiler sig saa smaat i *Fugl* og *Blomst*: i Sangfuglen, der, med fulde Toner fra sit eget Bryst, svinger sig frit og høit i Sky, og Engblomsten, svag men yndig, rodfast i Jorden men duftende mod Himlen; ønsker vi det, da finde vi det med Glæde i *Uranos* og *Ge* eller *Himlen* og *Jorden*, levende betragtede som et Par Ægte-Folk, Mand og Kvinde, i hvem

det Guddommelige og det Menneskelige sammensmeltes. Det er ikke noget Nyt, vi seer; thi baade Himmel og Jord er gamle for vore Øine, og vi veed jo Alle, naar vi tænker efter, at *Aand* og *Hjerte*, *Kraft* og *Kiærlig|US:527hed* er Roden og Kilden til alt høiere Liv baade i Himlen og paa Jorden, men det er dog et *nyt Syn*, naar det samlet springer frem for os, saa Himlen i al sin Kraft og Glands, og Jorden i al sin beskedne Yndighed og frugtbare Varme, staae i *Uranos* og *Ge* lyslevende for os, med mandlig og kvindelig Skikkelse, det er et nyt og et skønt Syn, som giver den ægte og dybe Natur-Følelse et velkomment Billede og daglig Næring.

Komme vi nu, med denne Grund-Anskuelse, til det andet Ægte-Par, *Kronos* og *Rhea*, som Børn af det Første: af *Uranos* og *Ge*, da komme vi ret egenlig til *os selv*, eller til det Samme efter en mindre Maalestok, den samme høie og dybe Natur, kun dunklere udtrykt og indskrænket af Tid og Rum, som vi Alle kiende *Menneske-Livet* hos Mand og Kvinde, saa det er os kun Spørgsmaalet, om vi ogsaa i *Kronos* og hans tre *Sønner* kan spore Menneske-Livets naturlige Udvikling; thi kan vi det, da tage vi dem vel ikke derfor, som de gamle Hedninger, til Husguder, men betragte dem dog |A:40som usynlige Husvenner, vi paa en Maade kan tale fortrolig med om hvad der ligger os paa Hjerte.

Kroniderne: *Zeus*, *Poseidon* og *Pluto*, var nu vel, efter Mythen, ingen Dyds-Mønstre, men vi er det sagtens ikke heller, saa for den Sags Skyld kan vi nok være bekiendt at omgaaes dem, og vel gav de et slemt Exempel ved at støde deres *Fader* fra Thronen, men deels vil de *unge* Herrer vist finde, de kan dertil have haft overlegne Fristelser, deels skeer der virkelig noget *Lignende* hos os Alle, og endelig *yntes* der dog om, at Kroniderne lod deres Fader beholde Regieringen over “de *Saliges Øer*” ved Jordens Grændser, som er den største Mildhed, vi selv, efter Omstændighederne, naturlig kan vise.

Sagen er nemlig, at i denne *Tids-Aand* med hans tre *Sønner* speiler sig hele det menneskelige Levnets-Løb med sine fire Aldere: *Barndom*, *Ungdom*, *Manddom* og *Alderdom*, hvoraf de tre Sidste immer enes om at tage Røret fra den Første, som de dog Alle maae kalde *Fader*, og tilstaae, er den Bedste, ligesom alle Grækere, skøndt de forsvarede Afsættelsen, dog kaldte *Kronos-Dagene Guld-Alderen*. Hos dem klinger det Sidste vel lidt urimeligt, da de beskylder *Kronos* for at have været en saadan Tyran, at han aad sine egne Børn, saa snart de blev født, og vilde følgelig siddet barnløs paa Thronen endnu, hvis ikke *Kvinde-List* alt da havde været uden Ende, saa *Rhea* havde givet ham en Steen at bide paa istedenfor *Zeus*; men den Sag klarer sig dog, naar vi betænker, at *Barn|US:528dommen*, hvor god den var, kunde dog ikke vare længe uden at kvæle den videre *Udvikling* i Fødselen, som jo paa *Billed-Sproget* netop var, at *Kronos* slugde sine egne Børn, saasnart de var

fødte. At nu *Zeus* var den Lykkelige, der beholdt Livet, seer vi strax, havde sin gode Grund, naar han svarede til *Ungdommen*, men at **A:41** han gjorde det, seer vi først paa *Delingen*, de tre Brødre gjorde af Byttet, da *Kronos* var afsat; thi *Zeus* tog Himlen, *Poseidon* Havet og *Pluto* Hades eller Skygge-Riget; og vi veed Alle, at *Ungdommen* naturlig stikker i Sky med *Ørnen* og bygger det høieste muligt, medens *Midalderen* enten driver eller kæmper med *Strømmen*, og *Alderdommen* trækker sig ligesaa naturlig tilbage i *Stilhed*, hvor Livet ikke er stort mere end sin egen Skygge, da *Bevægelse* netop er Livets *Begreb!* Der fattes altsaa ikke meer til fuldstændig Lighed mellem *Kronos-Mythen* og det menneskelige *Levnets-Løb*, end at der lige fra Ungdommens Begyndelse skulde være ligesom tre, fire Riger inden i os, hvorover Ungdoms-Vætten, ligesom *Zeus*, var en Slags Over-Konge; men de *tre* Riger er ogsaa nemme at finde, og det Fjerde: Aftægten til *Kronos*, *yntes* der netop om i vor *Levnets-Beskrivelse*, ligesom i *Mythen*, saa Ligheden er gennemgribende. Vi veed det saaledes vist Alle, at hvad der gjør *Ungdommen* saa kæphøi, og saa bydende, det er en Evne, som vi kalder *Indbildnings-Kraften* og finder hos *Ungdommen* i sin høieste Glands, og skiøndt Erfaring lærer, at det er en meget ustadig Herre og en stor Vovehals, saa har denne *Zeus* dog et vist naturligt Krav paa Konge-Stolen, da *Indbildnings-Kraften* er det *indvortes Øie*, Fader til alle vore *Forestillinger* og Skaberen af *Billed-Sproget*. Dens egenlige Rige er imidlertid, ligesom *Ungdommens*, kun halv af denne Verden, som den mere omsvæver end behersker, saa der bliver Rum nok til to andre Riger, som vel i *Ungdommen* fordunkles af det *Olympiske*, men findes dog alt, og voxer med Aarene: det Ene *Følelsens* eller *Lidenskabens*, der ligesom *Poseidons*, godt kan lignedes ved *Havet*, og det Andet *Forstandens* eller *Begrebernes*, der vel, **A:42** indvortes, ligesom *Plutos*, kun er et *Skygge-Rige*, men har dog, for sin mægtige Indflydelse paa det *Haandgribelige*, altid haft stor Anseelse paa Jorden, ja, i vore *philosophiske* Dage er *Pluto* nær ved at fortrænge *Zeus* og blive største Lodseier selv i Ungdoms-Alderen og Poesien.

Herved falder mig en Pudsighed ind, som engang har moret **US:529** mig kostelig, og kan more mig endnu at tænke paa; det er et Sted i Fortalen til vor saakaldte *Prosaiske Edda*, som, i Forbigaaende sagt, dog er meget mere *poetisk* end de fleste "Samlede Digte" nuomstunder; thi der har Forfatteren ogsaa paa en Maade villet forbinde den *Græske* Mythologi med den *Nordiske*, og fortæller ved den Leilighed meget troskyldig, at da *Saturnus* (*Kronos*) deelde sit store Rige mellem sine tre Sønner, og gav *Pluto* *Helvede*, som var det daarligste Stykke, saa, for at trøste ham, gav han ham ovenikjøbet *Bulbideren Cerberus*, til som Bindehund at passe paa det; og det falder mig nu just ind, fordi jeg har lagt Mærke til, at de *unge* Philosopher, der virkelig, som *Pluto*, faae det

daarligste Stykke af det Kongelige Arvegods, har immer *Cerberus*: den stærke Polemiker og skarpe Recensent, ved Haanden, og synes virkelig at trøste sig med ham over deres sorte Armod.

Men staaer jeg ikke nu og glemmer Damerne over de *unge* Philosopher? Nei, ligesaa lidt som jeg glemmer *Aarstiderne*, Olympens smukke Dørvogtersker, over *Cerberus*, og jeg vil heller ikke haabe, at Damerne har fundet *Kronos* og *Kroniderne* sig uvedkommende, men at de i det Høieste har savnet det *fjerde* Rige, der vel forestilles som det Mindste, men dog som det Bedste, og det kom vi Alle til at savne, hvis vi ikke havde *Damerne*; thi vel har man paastaaet, at det dunkle Rygte om de "Saliges Øer" ved Jordens Grændse, som med *Kronos* beholdt en Levning af *Guld-Alderen*, **IA:43** kun havde sin Grund hos *Digterne*, men jeg tør paastaae, det havde endnu langt meer sin Grund hos *Damerne*, især hos vore Damer ved Jordens Grændse, der selv paa deres gamle Dage kan være ligesaa *barnlige*, som de *unge* Philosopher er det modsatte. Ja, denne *Barnlighed*, der af alle ægte Skjalde, de *Nordiske* saavelsom de *Græske*, erkiendes for en sjelden men dyrebar Levning fra *Guld-Alderen*, der kaster Glands paa hele Levnets-Løbet; den findes i Naturens Orden kun ret kiendelig hos den ægte *Kvinde*, hvis Ungdom den gjør til en *Blomster-Eng*, hendes Midalder til en *Rosengård*, og hendes Alderdom til et kiærmindeligt *Elysium*, fordi hendes Indbildnings-Kraft hedder *Tro*, hendes herskende Lidenskab *Kiærlighed*, og hendes Vidskab smilende *Haab*! Langt klarere end i *Kronos-Mythen* speiler sig derfor ogsaa Qvindens Levnets-Løb i *Naturen* med sine *Aarstider*, kun at man derved ikke maa tænke paa den strænge *nordiske*, men paa den milde *græske Vinter*, der ogsaa har sin *Blomster-Krands*!

IUS:530 Men, vil maaskee Herrerne sige: denne Roes er ikke blot saa overdreven, at *Damerne* vist selv, om det gik an, vilde høirøstet frabede sig den, men strander desuden paa en Klippe, som kaldes Naturens *uforanderlige* Love; thi dem skal der dog i det mindste et stort Mirakel til at rokke, saa at, var *Kvinden* i alle Maader *Naturens* levende Udtryk, da var Damernes *Foranderlighed* dog neppe blevet til et Ordsprog hos alle Folk, medens man dog tidt har hørt om *Manden*, at han stod fast som Klippen, og, hvis han faldt, saa dog kun faldt for Naturens, som *Leonidas* for Spartas *uforanderlige* Love!

Ja, det kan Herrerne nok sige, men det maa dog vist kun være de *unge* Herrer, for de *gamle* Herrer maatte **IA:44** enten have levet mellem lutter Bøger, eller de maatte vide, baade hvor *foranderlige* Herrerne og hvor *uforanderlige* i grunden Damerne er. Dette siger jeg paa ingen Maade enten for at skose Herrerne eller for at smigre Damerne, da det jo er en Ære at forandre sig til det *Bedre*, og er det Grund-Slettes saavelsom det Grund-Godes Egenskab at være uforanderligt, altsaa uforbederligt, men jeg maa anmærke det, deels

for Oplysningens Skyld i det Hele, og deels for de *unge* Herrers Skyld, som let lader dem forblinde af *Pandoras* unge Døttre, fordi de tænker, det er en smal Sag at forandre hvad Galt der er ved dem, mens dog al Erfaring lærer, at i det mindste for Mennesker er det umuligt. Som Digter har det nemlig været, om ikke min Pligt, saa dog min Skik, at stirre stivt paa Damerne, og skøndt det i mange Tilfælde er en farlig Sag, som jeg ingenlunde tør tilraade de unge Herrer, saa har jeg dog heraf lært, at Snakken om deres “ti Sind over en Dørtærskel”, selv naar den ikke var Bagtalelse, behandlede dog Sagen meget for overfladelig; thi selv den umælende Natur kunde man jo, ved blot at see paa *Veirliget*, kalde mageløs *foranderlig*, og desuden er jo Talen her om *Menneske*-Naturen, som vi veed, Damerne har Deel i, hvis igrunden uforanderlige Side, jeg paastaaer, Damerne ret levende og elskelig udtrykker. Hos dem ligner nemlig *Menneske*-Naturen altid sig selv, og skøndt *Philosopherne* ligesaalidt kan faae deres “Smiil og Taarer” ordenlig bragt i System, som *Astronomerne* kan faae “Regn og Solskin”, beregnet i Almanakken, saa er vi dog Alle sikkre paa, at den lille Glut, vi dandser med paa Armen, vil omtrent findes at være den Samme, naar hun bærer sine Børnebørn.

En ganske anden Sag er det med *Manden*, og det netop i høiere Grad, jo bedre han svarer til det *Nordiske* |A:45 Begreb om |US:531 en *Mand*; thi da har han ikke blot sædvanlig, som *Vaagn Aagesen*, sine alt for kiendelige “Slyngels Aar,” men han kan ikke kæmpe sig frem til et fjernt Maal, uden at Alt hos ham, paa *Øiemedet* nær, maa være saare foranderligt, saa han bliver i Tidens Løb meget let ukiendelig selv for sine Nærmeste. Tiden, som fortærer Alt, fortærer naturligviis ogsaa efterhaanden vore Kræfter, Omstændighederne forandrer dem, og skal vor Virksomhed ikke blive til Latter, maa den rette sig derefter, og endelig maa *Erfaringen* lære den virksomme Mand at betragte Alt, baade indvendig og udvendig, i et andet eller dog i et klarere Lys, saa det er netop en stor Skam for os, naar vi i *Alderdommen* betragter Livet med samme Øine som i *Ungdommen*, og gjør de samme Slutninger som for tyve eller tredive Aar siden. Nuomstunder ansees det vist nok for en stor Ære allerede i Ungdommen at blive færdig med *Tanke-Gangen* om alle mulige Ting, og siden, som det hedder, *staa fast* og blive sit System tro, men det vil dog egenlig sige, at man “gaaer i Staa” som sin egen *Bauta-Steen*, eller rettere, man gjør sig en Ære af at være med *Prometheus* smeddet til *Kaukasus* og have en lækker Lever-Ret til Ørnen eller Griffen hver Morgen.

Dette Forhold mellem *Kiønnene* maa nu ogsaa være Forholdet mellem *Mythologierne*, dersom jeg ellers skal have Ret i, at den *Græske* er *Menneske*-Naturens og den *Nordiske Historiens* Speil; thi det er jo *Naturens Hemmelighed*, at den, trods alle Forandringer paa Overfladen, dog igrunden altid ligner sig selv, men er levende,

frisk og ny i sine Gientagelser, medens det er *Mande-Livets Pris*, at trods Natur-Ligheden i alle Folks Hverdags-Liv og alle Slægters Levnets-Løb er der dog en mærkelig Forskiel paa *Bestræbelserne* og foregaaer en kiendelig *Udvikling* til et fjernt men |A:46|herligt Maal, som er Menneske-Naturens *Forklaring*. At det nu ogsaa er saa, at den *Græske* Mythologi og Livs-Anskuelse i det Hele er *kvindelig* og den *Nordiske mandlig*, det vil vist falde rimeligt nok for hvem der kiender Begge, men deels er det endnu kun Faa, og deels er vi blevet saa afvante med at betragte lærde Sager fra en naturlig Side og i Livets Lys, at vi knap tør troe vore egne Øine, naar vi engang see jævne Veie, hvor vi tænkte, var uoverstigelige Bjerge, og øine levende Sammenhæng, hvor Alt er udraabt for et uopredeligt Virvar, saa naar De see *Norden* og *Grækenland* opstige af Historiens Chaos som et *menneskeligt Ægte-Par*, hvori hele Livet speiler sig, |US:532|da skal det slet ikke undre mig, om De anseer det for Blændværk, men naar kun Synet fornøier Dem, skal det ogsaa være mig ligegyldigt, da det altid kun er af Erfaring vi lære at skielne ret mellem Skyggen og Legemet!

Vi vil nu vende tilbage til *Kronos-Mythen* med den Bemærkning, at jeg vel ogsaa pleier at anvende den paa *Verdens-Historien*, men kun for at gjøre den *Natur-Lov* anskuelig, som giver Menneske-Livet i det Smaa som i det Store de samme Grundtræk, eller, reent ud sagt, giver hele *Menneske-Slægten* et *Levnets-Løb* af samme Art som Deres og mit, saa den har ogsaa sin Barndom, Ungdom, Midalder, og Alderdom, eller sin Guld, Sølv, Kobber og Jern-Alder, følgelig ogsaa sin *Kronos med hans tre Sønner*, der vel tidlig skifte og dele, som de er Venner til, men har dog hver sin Tid, da de spille Mester, og det langt *tydeligere* i det Store end i det Smaa. Man kan saaledes kjende mangen *Enkelt-Mand* hele hans Tid, uden at see *Indbildnings-Kraften* som *Zeus* give hans *Ungdom*, Følelsen som en *Poseidon* hans *Midalder*, og *Forstanden* som en *Pluto* hans *Alderdom*, sit eiendommelige Præg og sin herskende |A:47|Farve; men man kan aldrig betragte en stor Mands udfoldede Levnetsløb uden at blive det vaer, og endnu mindre kan man betragte et Hoved-Folks, som *Grækere* eller *Nordboere*, Historie uden at see det Samme endnu meget tydeligere, og allermindst kan man betragte *Menneske-Slægten* *Levnets-Løb* giennem Aartusinder, uden at finde det *soleklart*, at efter en dunkel Barndom følger en sværmende og høi-poetisk *Ungdom*, som vi kalde *Oldtiden*, en glødende og daadfuld Mellemtid, som vi kalde *Middelalderen*, og endelig en *Alderdom*, da "Stav og Vægt og Maal" ligesom hos *Pluto*, er Skjolde-Mærkerne, da Alting i det Store løber ud paa en "Regning" med eller uden Vært, kort sagt, da Alting dreier sig om *Forstand* og *Mis-Forstand*, den nyeste Philosophi og de *Vises Steen!*

Denne *vor* Tid er det nu, jeg kalder "*Nyaars-Tiden*" fordi jeg

virkelig troer, der kan og vil blive noget langt Større og Glædeligere af den, end vi enten have seet endnu, eller kan see hos *Pluto i Skygge-Riget*, fordi det kun er Menneskelivets *naturhistoriske Side*, der speiler sig i de *Græske Myther*, ligesom den *Verdenshistoriske* i de *Nordiske*; men har man først et Overblik, da kan man dog ogsaa i *Kronos-Mythen* see et Glimt af Udviklingen, fordi Græker-Aanden havde [|US:533](#) en Anelse af sin egen Bane, der var *eensartet* med Menneske-Aandens i det Hele.

Dette Glimt findes i den lille *Fortsættelse* af Kronos-Mythen, som gav Skygge-Riget en mærkværdig Dronning i Datteren af Zeus og *Demeter*, den skønne *Persephone* og skøndt jeg, lidt uordenlig, alt engang har slaaet paa den Stræng, maa jeg dog her for en Ordens Skyld atter berøre den.

Demeter (Latinernes Ceres) med Axe-Krandsen er nemlig, som man veed, *Frugtbarhedens* Gudinde, men naar [|A:48](#) Mythologerne herved tænke *bogstavelig* paa “Markens Grøde”, da glemme de, at *Billed-Sproget* tilhører Digterne, der, ligesom Himlens Fugle, hverken saae eller høste eller samle i Lade, og synge derfor aldrig *høit* om Ager-Dyrkningen, men vel om hvad der i den indvortes Verden *ligner* den, og det er en vis hemmelig Udvikling, hvorved Aanden fordyber sig i Hjertet og gjenfødes paa en Maade derigiennem, hvorfor ogsaa *Demeters* og *Persephones* *Mysterier* spillede en ganske overordenlig Rolle i den senere Græker-Tid. Deri vil vi nu ingenlunde fordybe os, men berøre det kun, som Tegn til, at Grækerne selv fandt en dybere poetisk Mening i Mythen om *Persephones* *Bortførelse* af Pluto, som har sin klareste Side i *Poesiens* Historie, hvor man altid finder et *idyllisk* Mellem-Spil, som naar Datteren af Zeus daler ned fra *Olympen* til *Tempe* og morer sig med at plukke *Blomster*; thi derpaa følger altid et mere eller mindre tvungent Ægteskab mellem *Billed-Sproget* og *Forstanden*, hvoraf der udspringer en *poetisk Konst*, som let bliver dødfødt, ogsaa tidt kvæles i Fødselen og er *hidtil*, som den Førstefødte af “de kloge Børn” aldrig blevet gammel. I *Persephone-Mythen* yntes der saaledes vel om, at *Persephone* blev Moder til en mærkelig Søn, ved Navn *Zagreus* eller *Opliveren*, men han forsvinder strax, eller sammensmeltes dog med *Bachos*, hvad der endogsaa gjør det meget vanskeligt *her* at tale om ham, da *Damerne* vel maae ansees for naturlige Medlemmer af “Maadeholds-Selskabet” og maaskee selv af “Totalafholdenheds-Foreningen”, saa det blotte *Bacchos-Navn* kan synes at lugte af *Alcohol*. Kunde det imidlertid gaae an, vilde jeg dog gierne tale et godt Ord, om ikke for *Brændevinet*, som *Grækerne* i alt Fald *ikke* drak, saa dog for *Drue-Blodet*, som selv de græske Damer skal have [|A:49](#) baaret Godhed for, og som Digterne saa stadig have besunget, at man slet ikke kan tvivle om, de jo baade har smagt det og fundet Smag deri. Var jeg nu Præst i *Preusen*, da gik [|US:534](#) det aabenbar slet ikke an, for jeg seer

af Aviserne, at det der er strængelig indskærpet hele *Geistligheden* ikke selv at være ædru, som kunde være rimeligt nok, men af yderste Formue at understøtte *alle* Maadeholds-Selskaber og Foreninger; men i *Preusen* vilde jeg da af mange Grunde *ikke* være *Præst*, og i *Danmark* tør jeg vel, paa eget Ansvar, nok sige, det skulde gjøre mig ondt, om det lykkedes Pater *Mathews* Discipler at bringe *Vinen i Vanrygte*. Vore Damer haaber jeg ogsaa at berolige med den Forsikkring, at jeg holder omtrent ligesaalidt af fulde Folk, ei at tale om fulde Damer, som De, og at, skøndt jeg ingenlunde vil forsværge at drikke Viin, blandt andet, fordi Ordsproget siger, at forsvoren Ting gaaer snarest for sig, saa holder jeg dog meest af den, fordi den seer smukt ud i Glasset, løser mangel Tunge, der ellers kun bruges til at tygge Drøv, opklarer mangt et Ansigt, der ellers er saa mørkt som *Plutos*, og er endelig *Billed-Sproget* aldeles uundværlig til Speil for det poetisk opmuntrende, oplivende og vederkvægende, fri, *mundtlige* Ord, som vi i vore Dage saa høit trænge til, og er dog nær ved, af bare Maadeholds og Afholdenheds-Dyd, at ombytte med bare *Blæk*, som *Vinen* med det evindelige *Thevand!* Saadan en poetisk Viin, eller en *dramatisk Poesi*, Søn af *Idyllen* og i det mindste *Pleiesøn* af *Forstanden*, seer jeg da ogsaa i *Zagreus*, og naar man blot veed, at det *græske Drama* historisk udviklede sig ved *Bachos-Festen*, da seer man, det Ene passer meget godt til det Andet. Det Sidste passer endogsaa meget bedre end Poesien skulde ønske; thi hvem veed ikke, at *Bachos* tidt paa *Skuepladsen* fandt sine ypperste **|A:50**Dyrkere, men det var dog ingenlunde Hovedgrunden til at *Zagreus* døde saa tidlig og udrettede saa lidt til, om man saa maa sige, at *poetisere* Hverdagslivet; thi Hovedgrunden er, at naar Digtekunsten virkelig skal hæve og forskønne Livet, da maa den ikke nøies med at træde frem paa *Skuepladsen*, men træde ind i Livet; thi hvad man kun *spiller*, det er man *ikke*, og hvad man kun *lader* som man gjorde, det *gjør* man *ikke*. Uagtet jeg derfor ingenlunde vil nægte, at selv i sit *tvetydige* Forhold til *Bachos*, har *Zagreus* dog immer virket lidt til Forbindelse mellem *Olympen* og *Hades*, selv *Skuespiller-Munden* har lige fra *Athenen* til *Kiøbenhavn* formildet den Gravens Taushed, hvori det *poetiske Ord*, siden **|US:535**Ægteskabet med *Pennen*, nedsank, ja, skøndt det er soleklart, at i Sammenligning med de Høresale, hvor Munden kun stræber til Overflod at *bevise*, den har drukket *Blæk*, er *Skuepladsen*, hvor Munden dog stræber at *skjule* det, et sandt *Elysium*; saa er det dog, efter min Overbeviisning, i Høresalene, den ægte *Zagreus* maa opstaae, og kan vise, han svarer til sit Navn. Langt videre end til *Grækenland* og til *Plutos* Dage maatte imidlertid Menneske-Udviklingen gaae, førend den ægte *Zagreus* kunde fødes; langt bedre Forstand maatte man faae baade paa *Aand* og *Hjerte*, end *Grækerne* kunde naae, før *Billed-Sproget*, uden at tabe baade sin *Høihed* og *Dybde*, kunde

lade sig *forklare*, saa det er *Nyaars-Tiden* forbeholdt at udbrede det varmende Lys og den lysende Varme over Menneske-Livet, som kun glimtede og gnistrede i *Zagreus* og druknede i *Bachos*; det er ogsaa hvad jeg spaaer, vil skee i *Norden*, og jeg er vis paa, at især *Damerne* ønsker med mig, at det snart maa vise sig, jeg var *ingen* falsk Prophet!

|A:51|US:536

IV.

Ygdrasil med Urda-Kilden og Mimers-Brønden.

“Nu, iaften kom vi da paa Cathedret ligesom Vægteren”; sagde En af de *unge Herrer*, og jeg vil lægge til: En af mine unge *Venner*, til mig forleden Aften, da jeg havde skiemtet med de *unge Herrer*, som ikke kunde lide, *jeg* roste *Damerne*; men det var en Misforstaaelse, for, naar jeg tager de *unge Herrer* med paa Cathedret, da er det, ligesom naar jeg tager *Damerne* med, ingenlunde for at gjøre en *Mythe* af dem, men fordi jeg ved Mythernes historiske og levende Forklaring slet ikke kan undvære dem, og tillige, fordi det er netop dem, der skal være mine *Eftermænd* paa *Cathedret*, og som jeg derfor gierne vilde vænne til at staae paa mine Skuldre og see videre end jeg, hvad dog kun er muligt, naar de først har staaet ved Siden ad mig, og kiget mig i Kortet, og seet, hvordan jeg gaaer om Borde med den gamle *Mimer*, for at faae ham til at laane mig det pantsatte *Odins-Øie*, som jeg ikke har Raad til at indløse, men har dog hittet paa at see lidt med af den skønne Natur, vi ogsaa i *Norden* har for *Øie*, saalænge vi har smukke, yndige og elskelige *Damer* omkring os!

Dette pantsatte *Odins-Øie*, som de Lærde har meent laae i *Maanen*, eller, endnu meget længere borte, i *Solen*, det, har jeg nemlig fundet, er dog til Lykke paa Jorden endnu, |A:52|for, en Aften “i det klare Maaneskin”, da jeg var raadvild og red paa *Sleipner* hen til gamle *Mimer* at bede ham om et Glas gammel Miød, da sad han og sov og havde formodenlig selv kiget for dybt i Brønden eller i Glasset, og *Odins-Øiet* laae paa Bordet i en Valnød-Skal, og jeg vilde jo ikke stjæle det, for det er der ingen Lykke ved, men jeg laande det rigtig nok uden Forlov, og vel vidste jeg i Førstningen ikke, om det skulde sidde i Nakken eller i Panden, men jeg blev ved at prøve selv det Alleruri|US:537|meligste, til det kom paa et Sted, hvor jeg kunde see med det, og det Første, jeg fik *Øie* paa, det var *Sælland*, og De veed nok selv, hvad man der kan see med sine egne *Øine*, især i Mai,

naar Bøgen er sprunget ud og Skibene gaaer, og selv de forstokkede *Engelskmænd* maa tilstaae, her er smukt, skiøndt det ikke staaer i deres Veiviser, men seet med det pantsatte Odins-Øie var Alting dog endnu meget smukkere, og især var Damerne, som gik til den grønne Lund “at lyde paa Fuglesang” saa yndige, at jeg tabde Øiet paa Bordet, og saa vaagnede *Mimer*, og slog mig over Fingrene og læste op for mig om Laan uden Forlov, som et fint Navn paa grovt Tyveri, saa jeg blev hedere om Ørene end de unge Herrer, naar jeg tager dem med paa Cathedret, men saa gav han mig dog et Glas Miød ovenpaa, og siden sommetider, naar den Gamle er i det gode Hjørne og jeg kan sige ham en Pudsighed, der morer ham, saa laaner han mig selv det pantsatte Odins-Øie at see lidt i, og det er Grunden til disse vore halv-hedenske Forsamlinger, for i Sommer, da jeg var kommet paa Farten, besøgte jeg naturligviis ogsaa *Mimer* og traf den Gamle i hans allerbedste Lune, hvorved jeg ogsaa kom i Aande, saa det morede ham at skiemte med mig, og saa spurgde han mig, om jeg ikke havde Lyst til at see *Grækenland*, som jo dog var meget smukkere end baade *Engeland* og *Danne|A:53mark?* Dels stødte det mig nu lidt paa *Dannemarks* Vegne, og dels kiender jeg den Gamle og veed hvordan man skal tage ham, naar man vil have Gavn af ham, saa jeg sagde: jeg vidste nok, at Grækenland var i Raabet for sin mageløse Deilighed og især for sine Damer, men dels var det nu af de Dage, da jeg brød mig synderligt om Damerne, og dels turde jeg i alle Henseender godt vove Dannemark imod Grækenland og især de Danske Damers Munde mod alle de Græske Næser. Det stødte ogsaa ham lidt, men kun paa *Mansketterne*, og paa *Mansketterne* der har man endogsaa Lov til at støde Damerne, og maa det tit, naar man vil have dem til at vende sig, saa man kan see dem i Ansigtet, saa *Mimer* blev ikke vredere end at han slængde Odins-Øiet hen til mig, og sagde med sit *Lokesmil*: der, Du tappre Holger Danske! see nu selv! Det var naturligviis det jeg vilde, og lod mig det ikke sige to Gange, og jeg skal ikke nægte, at *Grækenland* og *Grækerinderne*, seet med det Øie, var noget ganske Andet end jeg havde tænkt, men jeg tabde derfor ingenlunde Forkiærligheden for Danmark og Dannekvinderne, men fik kun Lyst til at gjøre en Sammenligning, og stjal mig til med det Samme at kaste et *|US:538*Blik mod Hjemmet, hvorved jeg opdagede en stor Hemmelighed, men lod som ingen Ting, gav *Mimer* Øiet igien med Tak for Laan og bød Farvel, som det syndes lidt slukøret, og jeg saae ret, hvor det gottede den Gamle, der altid stikler paa mit *Danske Sværmeri*, som han meende nu at have givet sit Banesaar.

Ja, Damerne tænker formodenlig det Samme, siden jeg staaer her og fortæller Æventyr om den gamle *Mimer*, uden at have sagt Dem et Ord enten om *hvem* han er, eller *hvor* han har hjemme, eller *hvad* Forskiel der er paa at ride til *Mimer* paa *Odins* Hest og at ride til *Bloksbjerg* eller *|A:54*til Troms Kirke paa et Kasteskaft, saa nu er

jeg da nødt til at sige Dem hvad jeg veed om Asken *Ygdrasil* og *Mimers* Brønd, men det er ogsaa det, jeg har ventet paa, at Damerne skulde nøde mig til at sige hvad jeg vidste, for da det er kun lidt, saa vilde Damerne vist lee ad mig, naar jeg selv kom med det som en stor Herlighed, for anderledes er Damerne ikke, da faaer de strax Lyst til at drille os, og hvor godt de da end kan synes om Noget af det vi siger, lader de dog som det var slet ingen Ting, og er istand til, naar vi har sagt Alt hvad vi vidste og kanskee endnu lidt til, da at pine os med det gruelige Spørgsmaal: og hvad saa mere? men naar de derimod selv nøder os til at fortælle dem Noget, da er de ædelmodige, saa om de endogsaa i det Hele kieder dem lidt, lader de os dog slet ikke mærke det, men veed altid at finde lidt Smukt eller Morsomt i det, som de kan gjøre os lykkelige ved at bemærke.

Siden altsaa Damerne endelig vil have, jeg skal sige Dem Noget om de gamle Kæmpers skønne Konster og poetiske Mester-Stykker, saa tør jeg ikke sige Nei, skøndt de Nordiske Kæmper naturligviis tager sig ud ved Siden ad de Græske Tusind-Konstnere, som *Freyas* Hals-Smykke, om vi havde det, vilde tage sig ud ved Siden ad den Mediceiske Venus, saa jeg maa bede Damerne i denne Henseende at nedsætte deres Forventninger saa dybt som muligt, og være belavet paa, at "Echo falder lidt plumpt paa disse Steder", hvor selv den største Skjald, naar han vilde more sine Tilhørere, og det vilde Nordens Skjalde altid, maatte huske at Kæmperne var drøie, havde ikke den fineste Smag og lod sig ikke spise af med Kniplings-Kager eller glatte Ord, men tog derimod, som *Stærkodder* selv siger, godt tiltakke med det Harske, naar det kun havde baade Marv og Been, og da de gamle Nordiske Skjalde nu [|A:55](#) desuden, som *Stærkodder*, selv var Kæmper tillige, saa kan Damerne nok vide, [|US:539](#) at saadanne Karle, der, som *Stærkodder*, ikke sparede at give en *Fløitespiller* Been i Næsen, saa han stak sin Pibe ind, han spillede ikke selv paa Fløite naar han digtede, men slog Harpen, saa det rungede i Hallen! Men naar kun Damerne vil huske det og see igiennem Fingre med det Ydre og lade gaae ud af det andet Øre hvad der skurrer i det Første, da tør jeg haabe, de dog vil finde Noget hos de gamle Kæmpe-Skjalde, som ikke blot er morsomt at høre paa men godt at giemme, thi havde Damerne slet ikke Øre eller Øie, Sind eller Sands eller Smag for Andet end hvad der er ligesaa smukt og fint, yndigt og smagfuldt, som de er selv, hvordan vilde det da gaae os, der vel kan bilde os endeel ind af vor fine Dannelse og mandige Kiønhed, men er dog forholdsviis meget grimmere og plumpere end de gamle Kæmper, i Forhold nemlig til *Kraften* og Høiheden, som i Kvindens Øine dog nok er det Eneste, der kan skjule Herrerens Grimhed og undskylde deres Plumshed.

Det var da nu først Asken *Ygdrasil*, vi skulde høre lidt om, og der fortælles, at den var et *trestammet* Træ, som hvælvede sig baade over *Midgaard*, hvor Guder og Mennesker boe, over *Jetteverden* og

over *Helhjem* eller Skygge-Riget, og samme Kæmpe-Ask havde det ondt, thi der stod fire Hjorte og nippede Bladene af, saavidt de kunde naae, Bullen blev trøsket med Tiden og alle Helhjems Orme gnavede ved Roden alt hvad de kunde. Paa den anden Side havde Asken dog ogsaa god Understøttelse, thi af Roden udsprang det berømte *Urda-Væld*, som var meget helligt og dannede med sine blanke Straaler en Sø, hvoraf *Nornerne* dukkede op og bestænkede Asken med de hvide Vande, saa den aldrig visnede. Herved faldt en Dugg, som den gamle *Mimer* ved *Viisdoms-|A:56Brønden* brugte til at blande Mjød, og i *Urda-Søen* svømme to deilige *Svaner* tause til Ragnaroke, men i Aske-Toppen sidder en stor Ørn, med en lille Spurve-Høg mellem Øinene, og endelig er der et løierligt *Egern*, der bestandig hopper op og ned og sætter Splid imellem Ørnen og Ormene.

See, det er Meget paa een Gang, som der skal gode Øine til at oversee, og selv de Bedste vil det neppe lykkes at gjøre sig en ordenlig, endsige da en smuk Forestilling om den urimelige Ask, som synes hverken at have sin Rod i Himlen, paa Jorden eller i Helvede, hvorfor da ogsaa de Lærde har grebet til det fortvivlede Raad at plante den i Luften, med Toppen nedad, som man dog ikke kan see, for den bestandige *Taaes* Skyld, som, de siger, *Egernet* betyder, fordi det er *graaligt*. Det er *|US:540maaskee* et ligesaa fortvivlet Raad jeg har grebet til, ved at lukke Øinene for alle Askens Natur-Feil og kun see paa dens herlige Historie, men derved bliver man dog Taagen kvit og faaer Øie paa Adskilligt, som fortjener Opmærksomhed, og desuden er det en Billighed, man skylder *Nordens Aand*, hvis det ellers er sandt, at han havde bestandig sit Øie heftet paa Menneske-Livets *historiske* Side, og kunde derfor, ved sit *Billed-Sprogs* Dannelse, *ikke* see nær saameget paa *Skjønhed*, som paa *Brugbarhed*, paa Styrke og Varighed. Jeg indrømmer derfor strax, at *Asken Ygdrasil* kun tager sig daarlig ud ved Siden ad den smukke Gudinde *Demeter*, og er, hvordan man vender den, et meget *plumpt* Billede paa den *moderlige* Menneske-Natur, men hvor det gælder om at betegne dens *Varighed* og Frugtbarhed paa *Daad*, vidste jeg dog intet Bedre at vælge end saadan et mageløs Kongeligt *Stam-Træ*, der, under *Forsynets* (Nornernes) hemmelighedsfulde Varetægt, trodser den *|A:57ellers* Alt fortærende Tid, og alle de Gienvordigheder, Tiden fører med sig.

Jeg veed jo nok, Herrerne siger, det nytter slet ikke, om jeg nok saa klart kunde bevise, at *Nordens Aand* er ligesaa mageløs en *Historie-Maler*, som den *Græske Aand* er *Billed-Hugger*, Damerne sværme dog udelukkende for *Thorvaldsen* og den *Græske Hercules*, og giver den plumpe *Nordiske Stærkodder* med alle hans Kulsække og tre Aarhundreder paa Bagen, med alle hans Viser baade om *Guldsmeden* og *Braavalle-Slaget*, en god Dag, saa det nytter slet ikke, man fortæller Damerne, at havde *Odin* kun Øie for *Historien*,

saa havde *Zeus* ogsaa kun Øie for *Naturen*, saa han var i Grunden ogsaa eenøiet, skøndt man naturligviis ikke kan see det paa hans Billedstøtte, at hans ene Øie var af Glas; det nytter Altsammen ikke, thi *Damerne* bryder dem nu engang slet *ikke* om *Verdenshistorien*, altsaa heller ikke om den verdenshistoriske Anskuelse, enten i *Ygdrasils-Mythen* eller nogen af alle de Andre. Ja, jeg veed nok, man siger det, jeg veed ogsaa, der er mange Damer, som slet ikke bryder dem enten om Poesien eller om Verdens-Historien, men der er ogsaa mange Herrer som bryder sig om ingen af Delene, og jeg paastaaer, at om saa ogsaa alle *andre* Damer under Solen kimsede ad Nordens Kæmper og den historiske Poesie, saa gjør *Dannekvinden* det dog *ikke*, og har aldrig gjort det, men har tvertimod, som vi kan see hos *Saxo*, fra Arildstid havt et særdeles godt Øie til den *Nordiske Kæmpe*, net|US:541op for hans Bedrifers Skyld, Noget, der brød ud i lys Lue, da lille *Signe* brændte sit Bur, og blev kanskee endda nok saa klart, da den bly *Sigrid* holdt Lyset for *Other Ebbesen* og brændte kun sine Fingre. Vel kan man sige, det var kun i gamle Dage, men det er dog ikke |A:58længer siden, end jeg godt kan huske, at da Adam *Oehlenschläger* fandt i Skoven den gamle Nordiske Harpe, som man tænkte, var lagt under Gryden med *Svantevit* for mange Aarhundreder siden, og begyndte at lade den runge i Hallen paany om *Vaulunds* Fjederham og *Thors* Reise og *Balders* Død, da var det ingenlunde Herrerne, men, udenfor en meget snever Kreds, kun *Damerne*, der løftede ham til Skyerne og sværmede for ham, og da jeg i de samme Dage begyndte at stave paa de *Nordiske Myther*, da var det især *Damerne*, der opmuntrede mig til at blive ved, medens Herrerne sædvanlig tænkte derom, som en Herre, jeg mødte paa Gaden kort efterat min første *Nordiske Mythologi* var kommet ud. Han tog mig vel meget venlig under Armen, og ønskede mig til Lykke, saa jeg begyndte allerede at blive en Tomme høiere, men kom snart ud af min Drøm, da han i al Fortrolighed spurgde mig, om jeg nu ikke ret var glad, det var overstaaet, for, sagde han, sikkrere paa et Ja end nogen Beiler, ikke sandt! det er dog noget forbandet gammelt Snavs at ligge og rode i! Det kan jeg dog ikke sige, var mit Svar, med et Smil, som tit har gientaget sig imellem Herrerne, men aldrig mellem Damerne, som vel har kunnet spase med min Forkiærlighed for den plumpe *Stærkodder*, og snart endnu plumpere Thor, men har dog altid fundet, at disse *Shakspears* Tip-Oldefædre, disse lyslevende Kolosser, disse mægtige Grene paa *Ygdrasil*, som trodsede baade Tiden og den hele Verden, men sværmede for *Freya* og græd for *Balder*, de var dog, trods al deres Plumphed og deres underlige Mod paa Valhal og Gimle, ikke blot høist mærkværdige, men selv elskværdige Skikkelser!

Kan det derfor kun lykkes mig, at give en levende Fremstilling af Nordens Guder, med deres høie Norner og deres

|A:59immergrønne Stamtræ, i hvis Rødder baade *Urda-Vældet* gjaerede og *Mimers-Brønden* groves dybt fra Arildstid, og er endnu ingenlunde enten udtørrede eller udtømte, kan det kun lykkes, da frygter jeg slet ikke for, at *Damerne* skal finde, det er ikke værdt at nævne eller tænke paa, nei, jeg frygter vel, det kan jeg ikke nægte, men kun for *Herrerne*, og mellem dem især for mig selv, og for vor fælles Skiødelyst, som er at lege eller hexe med vore lange, indviklede Tanke-Ringe af det sorte Jern, hvad **|US:542**Damerne umuelig kan enten more eller glæde sig ved at stirre paa, og til noget Saadant føler jeg mig mægtig fristet ved at stirre paa *Ygdrasil*, hvor der er Spor af Alt hvad de forbigangne Tider har fortæret, og Spiren til Alt hvad den seneste Fremtid skal aabenbare, men Alt saa *dunkelt*, som Menneske-Slægten Levnets-Løb, udledt af et *Vandspring*, udskaaret i et *Træ* og udviklet i en *Brønd*, nødvendig maa være. Men Fristelsen maa kunne overvindes, og jeg vil overvinde den, jeg vil stille min Forklaring blot for alle mulige Indvendinger, undtagen den Eneste, der er værd at ændse, fordi den er uigiendrivelig, den Indvending, som Damerne i al Beskedenhed gør, naar de sige om vor Tale: vi kan ikke bedømme den, og den var vist meget grundig, meget filosofisk, men den var *kiedsommelig*.

Altsaa, jeg siger, *Nordens Aand*, som var over de gamle Kæmper og deres Skjalde, er ogsaa over mig, og har betroet mig at fortælle baade Damer og Herrer, hvad han meende baade med Træet i det Hele, med Nornerne, med *Urda-Vældet* og med *Mimers-Brønden*, og det vil jeg nu gjøre saa kort og godt som muligt, og tænker Nogen det er ikke sandt, kan De jo selv spørge *Nordens Aand* derom, som aabenbar er den Eneste, der veed det.

Ygdrasil er da, som sagt, et i alle Maader usynligt, **|A:60**men dog i *Aandens* og *Hjertets* Verden virkeligt og høist mærkværdigt Træ, som betegner den Eenhed, Aanden og Blodet kan og skal give hele Menneske-Slægten giennem Tidens Løb, saa det sidste Led er kun Toppen af det Samme, som alt laae i Roden, men skal naturligviis i Toppen blive ligesaa *aabenbart*, som det var *skjult* i Roden, hvoraf blandt andet følger, ikke blot at *Nordens* naturlige Tanke-Gang maa være den *samme* i dets *Myther* som i dets *Philosophi*, men at det sidste og klareste *Vidskabs-Ord*, der tales i Verden, maa netop forklare og bevise det første og dunkleste *Spaadoms-Ord*. Derfor tænker vi os ved *Ygdrasils* Hjerte-Rod et Kildevæld af kraftig *Spaadom*, hvormed *Forsynet*, i Skikkelse af tre udødelige Møer, bestænke Træet, saa det holdes grønt, og hvor Kilde-Vandet er en Strøm af stærke *Spaadoms-Ord*, der er naturligviis Øse-Karret *Skjalde-Munden*, hvorigiennem det Alt maa gaae, hvad der af den forborgne Kilde, hvor *Aand* og *Hjerte* mødes, skal oplive og vederkvæge fra Slægt til Slægt, saa det ægte, ædle *Menneske-Liv*, trods *Afkræftelsen*, *Døden* og *Dyriskheden*, som vi betegne ved Trøsken, Hjortene og Orme-**|US:543**Flokken, kan vare

Tiden ud og naae sit Maal, med den opstandne, forklarede *Balder!* For at det kan skee, maa man imidlertid efterhaanden blive *klog* paa Menneske-*Livet*, som kun kan skee ved flittig at betragte dets kraftige Yttringer, bevare Mindet om det forbigangne Stovværk, og sammenligne det med Spaadoms-Ordet, og saavel Indsamlingen som Anvendelsen af den fortløbende, verdenshistoriske *Erfaring* betegnede man i Norden ved en dyb *Visdoms-Brønd* paa Grændsen af Gudhjem og Jetteverden, eller de store Begivenheders Skueplads, som eies af *Mimer* eller *Mindegod*, og hvis Vande, naar de blandes med *Duggen* fra Ygdrasil, give en herlig *Miød*, hvori man |A:61| med stor Fornøielse kan drikke sig fuld af historisk Kundskab og Vidskab!

At nu Ygdrasil er *trestammet*, staaer vist nok i Forbindelse med at **Norden** har været ligesaa fra Arildstid, og, naar det staaer levende for os, vil det altid minde os om det aandelige Fællesskab, der maa finde Sted mellem de *tre Nordiske Riger*, naar Udviklingen i Nordens Aand skal lykkes, men Mythen angiver dog ogsaa selv en vittig Grund ved at sige, at under den ene Rod boe *Guder* og *Mennesker*, under den anden *Jetter* og under den tredie *Hel* med sine Fanger, thi naar vi betragter *Verdens-Historien*, da seer vi strax, der er et *trekantet* Forhold til den, eftersom den *kraftige Virksomhed* enten er *god* som ægte *Guders* og *Menneskers*, eller *slet* som *Jetters* og *Troldes*, eller *fattes*, som i *Helhjem*, hvor Alt er Mangel og Afmagt. Selv i det Smaa og det Enkelte bliver vi snart denne mærkelige, historiske Forskiel vaer, og den bliver tydeligere, jo mere vi nærmer os den store Skueplads, thi man vil saaledes i ethvert *Folkeraad*, ligesom i det *Franske*, finde en “høire og venstre” Side, og et “Mellem begge”, som ingen Ting vil og Ingenting gjør, uden det, at der Ingenting skeer, og naar man sammenligner *Grækernes* Historie med *Romernes* og spørger *forgæves* om *Ægypternes*, da seer man ordenlig den *verdenshistoriske* Ask hvælve sig over *Midgaard*, *Jetteverden* og *Helhjem*.

Her var det maaskee bedst at standse med Forklaringen; thi baade de tamme *Svaner* i Urda-Søen og den store *Ørn* i Aske-Toppen bliver i Sammenligning med Asken over alle Bjerge saa bittesmaa, at man knap kan skimte dem og endnu mindre skænke dem synderlig Opmærksomhed; men paa den anden Side er det dog et slaaende Beviis paa en Mythes |A:62| Aandfuldhed, naar selv de mindste Træk har deres poetiske Betydning, og saavel |US:544| “*Svane-Sangen*” som “*Ørne-Blikket*” har i Billed-Sproget saa bekiendt og bestemt en Mening, at vi strax see, det passer meget godt, hvor Menneske-Slægtens Levnets-Løb skal afbildes med en klar og liflig Aftenrøde. At nu ogsaa netop i *Norden* Verdenshistorien vil sluttes med et klart Overblik af det Hele, og en vel mat, men dog liflig *Svane-Sang*, det er min velgrundede Formodning, og den lille *Høg* mellem Ørnens Øine kan man enten

ansee for den saakaldte Hverdagsforstand, som den ægte Vidskab aldrig vil udelukke men optage i sin, eller, hvad omtrent er det Samme, betragte som en Fier i Panden, hvorpaa den forsigtige Klogskab vil see, fra hvilken Side Vinden blæser.

Men det lille Utyske, der bestandig vimser op og ned mellem Ørnen i Toppen og Ormene ved Roden, og hvisker dem en lille Djævel i Øret, hvad gjør vi ved det?

Ja, hvad skal man gjøre ved alt saadant Pusleri, som Ingen kan faae fat paa og see hvad det er, hvad andet, end lade det løbe, og jeg kunde fortælle Dem en meget artig Fabel om, hvordan det gik en gammel *Nordisk* Skytte, der løb surr efter et *Egern* med langt mindre Spillerum end *Ygdrasil* giver, saa Forklaringen af det ærgerlige Uro haaber jeg, De skiænker mig, især da jeg har viist, at "Taage" er det ikke. Skal jeg imidlertid nødes til at sige Noget, saa vil jeg begynde med Navnet, som, efter *Edda*, skal være enten *Ratatosk* eller *Ratakost*, og dernæst vil jeg paastaae, at da selv *Navnet* er tvivlsomt, kan Ingen med Forklaringen komme mig nærmere, naar jeg siger: det er *enten* – *eller*, enten jeg veed ikke hvad, eller Trætte-Konsten, som de Lærde kalder "Dialectiken", og som i det mindste har det tilfælles med *Ygdrasils* *Egern*, |A:63 at den holder hverken med Peer eller med Povel, men driller og *frister* dem begge.

See, det Sidste, veed De nok, hedder at slaae hen i Spas hvad man enten ikke kan eller ikke vil svare ordenlig paa, men dels hører Spas ogsaa, efter min Forstand, til Menneske-Livets eller dog til det *Nordiske* Menneske-Livs daglige Brød, og dels er det just derfor umuligt at forklare *Nordiske* Myther uden at *forstaae* Spas, da der er Lidt af den i dem alle, ligesom i *Shakspears* Tragedier, hvad vel tit kan støde *Smagen*, men taales godt for *Livets* Skyld, naar man ikke, med de *Franske* Tragikere, foretrækker en *smagfuld Død*, og har dog lært, hvor dødt og utaaeligt for et levende Menneske det Altsammen er, som vil være mere smagfuldt end *Livet* er paa det *Trin*, man staaer!

|US:545 Morsomt er det ogsaa at see, hvorledes selv de smagfulde *Grækere* fælde, at vilde man afbilde noget *Verdens-Historisk*, da maatte man blive overvættes (kolossalsk), og see igiennem Fingre med det Smagløse, thi De husker nok det store Par Folk *Uranos* og *Ge*, der er ligesaa vanskelige at sætte Skik paa, som Asken *Ygdrasil*, og deres Søn *Kronos* eller *Tiden* kom ikke blot hans Kone, men ogsaa *Græker-Aanden* slem i Forlegenhed med, da det opdagedes, at han havde den slemme Vane, som vi veed, han ikke endnu har lagt af, at æde sine egne Børn; thi for at dog *Historien* ikke derved skulde gaae i Staa, vidste *Grækerne* ikke bedre Raad, end at give *Kronos* først en *Steen* at bide Tænderne istykker paa, og saa et *Brækmiddel*, ligesom man gjør ved de smaa *Latinere*, som har forslugt sig paa hvad man skal have igien til det næste Kuld, for saa lader man dem, hvad jo gjør det Samme, gaae op til *Examen!*

Dog, ikke blot for Smagens Skyld maae vi her tænke |A:64 paa *Kronos*, men især for at blive lidt krye paa *Nordens Vegne*, naar vi seer, at denne Forlegenhed med *Tiden* er Alt hvad *Grækerne* har at sætte mod *Ygdrasils-Mythen*, hvor *Tidens Tand* er gjort til "Trøske", og fordunkles af *Tilvæxten*, som *Asken* faaer ved *betimelig* Vanding af *Urda-Vældet*, og vil vi lade *Norden* skee Ret, maae vi nødvendig ved den *verdshistoriske* Opfattelse af *Menneske-Livet* sætte det *Dybsindige* over det *Smagfulde*, om vi end derved skulde faae en lille Krig med *Damerne*.

Vi kan saaledes aldrig berømme *Mimers Brønd* og *Miød-Bryggeri*, uden, paa *Damernes Vegne*, at faae det Græske Spørgsmaal: om *Kilden Hippokrene* med de ni *Muser* dog ikke er ligesaa smagfuld som *Mimers-Brønden* er smagløs, og da *Moderen* til alle *Muser*: *Mnemosyne* eller *Hukommelsen* aabenbar skal svare til vores *Mimer* eller *Mindegod*, saa kan vi slet ikke undgaae *Sammenligningen*, men maae enten skamme os paa *Nordens Vegne*, eller holde *Ørene* stive og gjøre *Vedkommende* opmærksom paa, at hos *Verdens-Historien* er "ingen *Persons Anseelse*", saa den leer høit, naar man i *Anledning* af *Berømmelsen* over *Achil* bemærker, at "*Paris*" var dog meget *smukkere*; *Verdens-Historien* maa først og fremmest see paa *Virksomheden*, *Daaden* og *Nytten*, og at i det mindste de *Danske Damer* godt kan tilegne sig denne *Synsmaade*, høre vi blandt andet paa lille *Signe* hos *Saxo*, hvor hun sammenligner *Hake* med *Hildegisel* eller *Helten* med *Spradebassen*!

|US:546 Uden derfor at yttre mindste *Tvivl* om *Klarheden* af *Vandet* i *Hippokrene*, eller om *Skjønheden* af de ni *Muser* og deres "mange *Talenter*" baade til at lee og græde, hoppe og dandse, synge og spille, fremsige og fortælle med *Smag*, maae vi dog bemærke, at der kom ikke *Stort* ud af |A:65 det Hele, *Hippokrene* udtørredes snart og man veed kun meget lidt om, hvad *Muserne* har udrettet, siden de var alle Ni om *Herodots* lille *Verdens-Historie*, saa i historisk *Sammenligning* med *Nordens Mimer* og hans *Brønd* er den Græske *Mnemosyne* dog kun en *Kirsten Pii*.

Mimers-Brønden har nemlig de gamle *Kæmper* gravet saa dyb, at den kan optage hele "*Tidens Strøm*", og, langt fra at udtørres, voxer *Vandet* i den, saalænge *Verden* staaer og der *skeer* noget *Mærkværdigt*, og skjøndt *Mimer* skal være lidt i Slægt med *Jetterne*, er det dog ingenlunde blot mig, men *Verdens-Historien*, der anbefaler hans *Miød-Bryggeri* som mageløst, og henviser *Tvivlerne* til *Nordens gamle Mund-Skiænk*, *Snorre Sturlesøn*, som giver *Syn* for *Sagn*. Dog, her behøver vi ikke at gaae saa langt, thi, poetisk talt, har vi intet andet *Vidnesbyrd* behov om *Virkingen* af *Mimers Miød*, end den *Priis* og det *Ry*, den var i, allerede da *Odin* fandt et *Glas* deraf saa dyrt, at han var ikke *Mand* for at betale det, og dog saa uundværligt, at han *pandsatte* sit ene *Øie* for det; men

hvad jeg maa tilføie, er, at nu giver *Mimer* meget bedre Kiøb, dels fordi han, som allerede laande paa Pant i *Odins Tid*, nu naturligviis er meget rigere end *Rothschildt*, og dels fordi han nu har blandet Miød saalænge, at han veed snart ikke, hvor han skal giøre af den, saa nu giver han den bort for et godt Ord, og jeg har selv, især i min Ungdom, faaet mangel ærlig Ruus hos ham for det Kiøb. Naar derfor *de unge* Herrer, som ikke er Medlemmer af Totalafholdenheds-Foreningen, engang vil have en glad Aften, kan jeg ikke anbefale dem nogen bedre Vært, og vel siger *Nord-Amerikanerne*, at der er lidt *Alkohol* snart i alt hvad man drikker og at "en Ruus er en Ruus", ihvad man siger; men *Historien* viser dog, baade i |A:66| det Store og det Smaa, at der er dog ogsaa en mærkelig Forskiel paa det Slags Vare, og da man dog altid i *Ungdommen* drikker lidt for meget af Et eller Andet, som giør En heed i Hovedet, saa tør jeg godt anbefale en lille *Miød-Ruus* hos *Mimer* engang imellem, hvoraf jeg tør sige, ikke engang *de unge Damer* kunde have nogen Skade!

|A:67|US:547

V.

Leto-Børnene og Niobe.

Jeg var nok sidst lidt uartig mod *Damerne*, men jeg kan ikke ret huske, hvad jeg sagde, og derfor haaber jeg ogsaa, at *Damerne* har glemmt det, eller vil dog undskylde det med Dunsterne af det store *Miød-Bryggeri* under *Ygdrasil*, som jeg var saa indtaget af, at i det Øieblik regnede jeg alle *Muserne* for ingen Ting, ligesom *de unge Studenter* i et godt Lag, naar det gaaer over *Midnat*; men ligesaa lidt som det dog kan være *Deres Alvor*, ligesaa lidt var det heller mit, for jeg har ikke glemt, hvordan det gik den gamle Skjald *Thamyris*, som bildte sig ind, han kunde *overdøve* *Muserne*, men blev saa slaet med Blindhed, som er den naturlige Straf, det *Skiønne* giver sine Foragtere. Min Mening var da egenlig kun den, at ligesom *Nordens Kæmper* naturligviis kunde grave en *dybere* Brønd end *Grækernes Pegasos* kunde træde op under sine Fødder, saaledes kan, naar man seer paa *Hoiden* og paa *Kræfterne*, hverken *Muserne* eller deres Moder maale sig med *Mimer*, hvad de, som *Damer*, heller ingen Skam har af, da det tvertimod vilde klæde Dem gruelig, om de var saa jettehøie og bredskuldrede som den gamle *Miød-Brygger*, og det følger af sig selv, at vilde han maale sig med dem, enten i Smukhed, Smag, eller Sang-Stemme, da blev han til Latter. Sagen er da

igrunden her som allevegne, at Ordsproget har Ret: der er ikke bedre *Mennesker* til end Mandfolk og Fruentimmer, saa det gælder kun |A:68om, at de lærer ret at forstaae hverandre, og at indsee, de er i alle Maader hinanden uundværlige, saa, uden *Damer*, var Verden enten tom og øde eller dog kold og stiv, og uden *Herrer* var den ensformig og beklemt, kortlivet og værgeløs. Om dette *Tvillings-Mærke* paa *Menneske-Naturen* tvivler i det *Hele* heller Ingen, men naar man deraf |US:548slutter, at der ogsaa til en rigtig *Høresal* hører baade *Damer* og *Herrer*, da maa man dog alt høre Indvendinger, og bliver Talen om *Anskuelser* og *Lære-Bygninger*, da vil de lærde *Herrer* vel ikke ganske udelukke *Damerne*, som jo alle *Følelser* i Grunden er, men her opdager man dog ret den dybt indgroede Fordom, at man kan føre et meget godt Huus blot med *Slavinder*, og det ikke engang hvide, men kulsorte. Ved disse "Sorte" mener jeg naturligviis alle de mørke Skikkelser, som baade indvortes og udvortes stige op af *Styx*, af det store og det lille Blækhorn, og befolke, som sorte Slaver og Slavinder, alle vore *Lære-Bygninger*, hvori Bygmesteren sidder som en *Sultan* paa sin Throne, og uddeler til den ene Side Prygl og Gift, og til den anden Gunst og Gave, uden at man kan see, hvad enten *Herrer* eller *Damer* for Resten er til og har at betyde. Det Samme vilde naturligviis være Tilfældet, hvis en lærd *Dame* med lignende Tankegang stod for Bygningen, kun at hun blev regierende *Sultaninde*, og ganske er ikke selv *Damerne* frie for den slemme Fordom, at det kan være ret godt at have *Slaver*, skøndt de rigtignok, saavidt jeg har mærket, vil heller have de *Hvide* end de *Sorte*, og behandler sædvanlig deres Slaver bedre end *Herrerne*, saa de veed ikke Andet, end de er frie, ja, drømmer endog tit, at de er *Herrer* i Huset.

Men – *Damerne* veed vist slet ikke, hvor jeg vil hen i Aften, og jeg veed det knap selv, men jeg har gjort den Er|A:69faring, at naar man vil sige Noget, der er Liv i, da maa man bære sig ad ligesom *Damerne*, og rask lukke Munden op, og derfor skynder jeg mig at lukke min op med det Første, det Bedste, der vil falde mig ind, og naar jeg saa, under Talens Løb, faaer Øie paa Noget, som er værd at see, da bryder jeg mig ikke om at gøre hvad man kalder et halsbrækkende Spring fra det Kiedelige til det Morsomme, og saaledes seer jeg nu en smuk *Grækerinde* med et Par deilige *Tvillinger*, som jeg tænker, det kan fornøie baade *Damer* og *Herrer* at gøre lidt nærmere Bekiendtskab med, og saa kan vi med det Samme faae at see, om det er sandt, hvad der faldt mig ind, at i Grunden holder dog ikke blot *Herrerne* mest af *Damerne*, men *Damerne* ogsaa mest af *Herrerne*!

Herrerne gætter nu vist allerede, at jeg mener *Leto* med *Tvillingerne Apollo* og *Artemis*, og det er et stort Spørgsmaal, om jeg kan sige *Dem* et Ord, de ikke veed, eller et Navn, De ikke kiender; men *Damerne* maa jeg dog strax give den |US:549lille

Oplysning, at *Leto* eller rettere *Lito* er paa Latin blevet til det langtrukne *Latone*, og at *Artemis* er omskabt til *Diane*, som jeg aldrig gider sagt, fordi jeg derved altid tænker paa en *Jagthund*, og da hverken *Zeus* eller de Lærde har behandlet *Leto* smukt, hvormegen Stads de end gjorde ad hendes *Tvillinger*, maa jeg dog ogsaa berøre det Græske Sagn, at hun skulde egenlig have hjemme paa *Hyperboræernes* Øe, altsaa heroppe i *Norden*; thi vel klinger det latterligt om en *Græsk* Gudinde, men saameget er dog vist, at deraf kunde man lettest forklare sig baade at *Zeus* meget tidlig skilte sig fra denne sin *første* Gemalinde, og at de Lærde har rympet Næse ad hende, saa en lærd Tydsker, jeg talde med igaar, havde nær forskrækket mig med den afgjørende Tone, hvori han forsikkrede mig, at *Grækerne* aldrig havde sat *Leto* |A:70| i nogen Forbindelse enten med "Naturen eller de moralske Ideer", men blot æret hende som Moder til *Apollo* og *Artemis*. Det hjalp imidlertid, at *Tydskeren* lagde Eftertryk paa Ordet "blot", for det hængde jeg mig saa ved, og sagde: ja, "de moralske Ideer" vil vi nu ikke tale om her, men hvad "Naturen" angaaer, da maa dog den *Græske* Aand have forudsat en god Deel af *den* hos *Leto*; thi hun maatte aabenbar have en god Deel af *Menneske-Naturen* blot for at kunne være Moder til *Poesiens* og *Orakel-Svarenes* evigunge Lysgud, alle *Musers* Pleiefader, Lærer og Leder, og saa *tav* den lærde Tydsker; men for at De ikke skal tænke, jeg vil staae her og prale af det *herkuliske* Arbeide at have lukket Munden paa en lærd Tydsker, saa vil jeg betroe Dem, at han stod kun paa "*Papiret*", og den store Hemmelighed har jeg rigtig nok, uden at rose mig selv, opdaget, at titusinde lærde *Tydskere* og *Latinere*, som *kun* staae paa *Papiret*, kan ikke staae til Munds med en eneste *Dansker*, naar han blot tør lukke Munden op. Derfor blæser jeg nu ad Alt hvad der blot staaer paa *Papiret* om de *Græske* Guder og Gudinder, og staaer i ingen Forbindelse med "Naturen", som jeg baade veed, immer stod *Grækerne* for Øie, og som jeg endnu vissere veed, altid *ligner sig selv*, saa jeg slutter dristig, at *Apollo's* mythiske Moder var af samme Art som han, og maa følgelig svare til Alt hvad *Skjalden* føler, naar *Aanden* kommer over ham, og ikke blot hans Kinder blusse, men *Jorden* brænder under ham, til *Ordet* bryder ud, det dunkle, men mægtige *poetiske* Ord, der lyder som et *Orakel-Sprog*, og snart spruder Ild, snart straalere Lys til alle Sider, og først naar *Aanden* bortdrager og |US:550| Issen afkiøles, klinger dæmpet i Takt med *Citharen* og *Hyrdefløiten*, og taber sig i en rislende Velklang som *Bækkens* i Enge, netop |A:71| som De vil finde *Apollo* beskrevet i alle *Mythologier*, der fortælle hans Bedrifter, som Spaamand, som Helt, som Museleder og som Hyrde! Ligesom derfor *Skjalde-Guden* havde det Høieste under Himlen, den *Olympiske Zeus* i sin blomstrende Ungdom, eller *Indbildnings-Kraften* paa sin høieste Spidse, til *Fader*, saaledes maa han ogsaa nødvendig have den *dybeste* Drift, Trang og Længsel paa *Jorden*,

altsaa *Hjerte-Dybet*, til sin *Moder*, saa det er ikke for Intet, *Hesiod* synger om *Leto*: hun med det himmelblaa Slør, den altid milde, ømhjertet for Menneskens Kiøn og for de udødelige Guder!

Hermed passer det da ogsaa godt, at *Leto* betyder det *Skjulte* og *Lito* det *Ydmyge*, men det er dog i vore Dage neppe overflødigt at bemærke, at om man ogsaa havde de gyldigste Grunde til at paastaae, at de *Græske* Mythe-Smede aldrig havde seet eller tænkt paa noget Sligt, saa gjorde det dog kun Overeensstemmelsen af deres Ord med vore Tanker uforklarlig, men gjorde for Resten *ikke mindste* Forskiel; thi derfor blev det jo lige vist, at vi i den ømme *Leto* med det himmelblaa Slør og i hendes Søn med *Guld-Sværdet*, med *Sølver-Buen* og *Laurbær-Krandsen*, har det deiligste Billede, vi kan ønske os, paa *Skjalde-Aaren* og *Skjalde-Munden* i deres uopløselige Forbindelse, der vil føles og besynges, saa længe Hjerter smelte og Skjalde fødes. Ja, det føle især Nordens Skjalde godt, at hvad der giver Aanden *Rum* og Ordet om det Usynlige *Liv* og *Varme* hos dem, det er deres *Mødrene-Arv*, det reen Naturlige, det Hemmelighedsfulde, det Inderlige, det Myge, med eet Ord: det ægte *Kvindelige* hos os, som vi for vor egen, for *Poesiens*, for *Kvindens*, for hele Menneskehedens, for *Sandheds* og *Kiærligheds* Skyld, skal holde des høiere i Ære, jo mere Dødbidere laste og Narre spotte det.

Maaskee er dette mere heftig sagt end det passer til Tid |A:72 og Sted, men Ingen kan dog heller med Billighed forlange selv af en gammelagtig Skjald, at han skulde tale koldt om den Undergang, der alt en Stund har truet alt ægte *Skjaldskab*, i det forblindede Venner kappedes med ivrige Fiender om at bestride og svække *Kvindens* og *Hjertets* uundværlige Deeltagelse i al sand Begeistring, al levende Aands-Udvikling og Dannelse paa Jorden. Vel er man blevet ved at tale om "*Mus|US:51er* og *Chariter*" som uundværlige under alle Himmel-Egne, hvor *Menneske-Livet* skal vise sig i et mildt og yndigt *Lys*, men ogsaa *Muser* og *Chariter* nedsank i Latin-Skolen til *sorte Slavinder*, ja, til tomme Navne og døde Bogstaver, som kun skulde gjøre Stads paa Papiret, mens Øiet meer og meer forblindedes for *den* levende Sandhed, de *klarest* af alle Mythe-Billeder udtrykke; thi ved at lade disse *Døttre* af *Zeus* slaae Kreds om *Apollo*, er *Hjerteligheden* klarlig stemplet til *Aandens* Fiederham, hvorhen den saa end svæver, og trængde vi endnu til en klarere Forestilling, da har *Hesiodos* ogsaa givet os den, ved at melde, at alle *Muser* boe sammen med *Chariterne* og den vemodige Længsel, tæt nedenfor *Olympens* Tind, syng selv om de udødelige Guder, aande Veltalenhed som Dugg paa alle Kongelige Læber, der aabne sig for at dæmpe Folke-Tummel og for at jævne Trætter, og følges med *Apollo* til *Skjaldene* for at *stemme* Guitaren til Sang om det *Udødelige* i Himlen og paa Jorden, hvorved Aasyn opklares og Sorger henveires! Dette maa blive Sandhed igjen midt iblandt os; *Muser* og *Chariter* maae igjen lyslevende, som *Døttre* af *Zeus*, slaae

Kreds om *Apollo*, straalet af hans Glands og forplante hans Lys, naar *Dannelse*, naturlig og levende talt, skal blive andet end *Forgiørelse*, og *Oplysning* andet end *Blændværk*; thi det er ikke blot *Skjalde* men alle *Mennesker* som fødes, der |A:73|ligne deres Mødre; og det er ikke blot *Laurbær-Krandsen*, men Alt hvad der skal forskiønne Menneske-Livet, som maa gaae giennem smukke og varme Hænder, for at have Liv og Ynde.

Det Sidste er vel klart nok, men over det *Klare* maae vi hverken i Livet eller i Mytherne glemme det *Dunkle*, altsaa ikke heller over *Muser* og *Chariter* glemme *Artemis*, skøndt jeg nu ikke ret veed, hvordan jeg skal bære mig ad med denne *Apollo*s Tvilling-Syster; thi *Damerne* har vist allerede gjort deres Valg, og mod *Herrerne* var hun, efter Sigende, saa grusom, at langtfra at gjøre Nogen af dem lykkelig, gjorde hun alle dem, der forsaae sig paa hende, reent ulykkelige. Dette er, som bekiendt, især blevet alle vitterligt ved *Actæons* ulykkelige Skæbne, som fordi han ikke holdt sine Øine hos sig selv, baade blev forvandlet til en Hjort og bidt ihjel af sine egne Hunde, men heraf maae vi dog slutte, at *Artemis* har været meget deilig, hvad vi ikke kan nægte, er det Første, vi, trods mange advarende Exempler, see efter hos *Damerne*, og hun maatte indvortes slet ikke lignet sin *Moder*, hvis hun |US:552|skulde have været saa iiskold, som hun er blevet udraabt for, saa det troer jeg ikke. Jeg antager tvertimod, at hvad hun forgæves ledte om paa alle Bjerge, det var en Gude-Søn, som hendes Hu stod til, og havde hun været her i *Norden*, havde hun sikkert fundet ham og var blevet *Moder* til en *Apollo* den *Anden*; thi hun maa jo nødvendig have lignet sin *Tvilling-Broder*, saa det Samme laae dunkelt i hende, som klart aabenbarede sig hos ham, altsaa *Spiren* til det *poetiske Ord*, som forvoven udspringer fra Læbe-Klinten over det bundløse Dyb, stolende paa Aande-Drættets korte Vinger og paa en Øre-Kløft nærved til Redning og til Ro og Hvile. Skøndt jeg derfor nok lader være at beskrive *Arte*|A:74|*mis* med Guld-Thronen og Guld-Tenen i det *Dunkle*, kan jeg dog godt føle paa mig, at hun svarer til *Apollo* omtrent som det inden i os, der lyder, saa Ingen hører det, svarer til det høirøstede *Ord* paa vor Tunge, og noget Lignende maa have svævet for de *Græske* *Skjalde*, naar de saae *Apollo* speile sig i *Solen* og *Artemis* i *Maanen*; thi *Maaneskinnet*, veed vi Alle, er ikke blot *Nattens* blege Lys, men ogsaa Billedet paa den drømmende Tilstand, hvori man ikke ret veed, om man vaager eller sover, og har ondt ved at skille Nat fra Dag, da det Ene smelter i det Andet, og jeg kalder derfor helst *Artemis* den smukke *Sværmerske* i det klare *Maaneskin*. Under denne Skikkelse kan hun da heller ikke være nogen af *Skjaldenes* gode Tilhørere eller Tilhørerinder, endsige *Skjaldene* selv eller *Konstnerne* ubekiendt; thi hver Gang der svæver noget Himmelsk for os, ligesom *Maanen* kan lege Tit med os i den grønne Lund, eller naar noget *Poetisk*, vi dunkelt mindes, farer os

forbi, da er det *Artemis*, der ligesaa lidt nu, som i *Actæons Dage*, kan lide at blive overgloet og stirret paa, saa de *Tydske Philosopher*, som bestandig forfølger de poetiske Damer, skal tage dem i Agt, de ikke faaer den samme sørgelige Skæbne, som den nysgjerrige og forvovne græske Jæger, der blev bidt ihjel af sine egne Hunde, skøndt de elskede ham saa høit, at de blev ved at tude over hans Lig, til hans Fosterfader, Centauren *Chiron*, manede dem hans *Skygge* op at trøste sig ved.

Dog, Damerne mærker nok, jeg er selv paa gale Veie, og derfor vil jeg med et Spring see at komme fra de Tydske Philosopher til *Niobe*, som i det mindste ikke forløber sig; thi De veed nok, hun sprang i Flint, og skøndt jeg hverken har seet hendes berømte Marmor-Gruppe i *Florents*, eller anseer selv de deiligste Billedstøtter for mine Med-Mennesker, saa hører [|US:553](#) *Niobe* dog paa en Maade til den *Letoske Mythe*-[|A:75](#) Gruppe, og fra denne Side tør jeg nok bede Dem skiænke hende et Øiebliks Opmærksomhed.

Niobe var nemlig en Datter af den ulykkelige *Tantalos*, og drømde sig kun alt for lykkelig, da hun blev Moder til i det mindste *tolv* deilige Børn, sex Sønner og sex Døttre; thi hun pralede af langt at overgaae *Leto*, som ellers, blot for et *Par* Tvillingers Skyld, kaldtes den *lykkeligste* Moder. Dette Praleri kunde *Leto* ikke taale, og saa snart hun klagede sin Nød for sine Børn, foer de Begge i Harnisk, og slog hver de halve af *Niobes* Børn ihjel: *Apollo* Drengene og *Artemis* Pigerne, saa det er et Spørgsmaal, om hun beholdt Een af hvert Kiøn, men er en afgjort Sag, at hun faldt i Fortvivlelse og bad *Zeus* om at blive til Steen, som hun da ogsaa blev.

See, den Fortælling har jeg læst saa tidt, uden at blive opmærksom paa Sammenhængen, men da jeg nu kom til at sige det høit til mig selv, da slog det mig paa Timen, at der var en vis Symmetri eller Symphoni i den, og saa faldt det mig ind om *Niobe*, det skulde dog vel aldrig være *Musiken*, som allerede i *Grækenland* havde lagt sig ud med *Poesien* og derved mistet Livet. De maa nemlig vide, at *Niobe* var gift med *Amphion*, den store *Spillemand*, som havde faaet en prægtig Lyre til Givendes af *Hermes*, og vidste at haandtere den saa mesterlig, at ved hans Spil dandsede *Stenene* selv til Byes, da han og hans Broder bygde *Thebens* Mure, og De vil da neppe finde det urimeligt, at baade hans Sønner og Døttre har været saa *taktfaste* og tidlig opnaaet saa "rasende en Fingerfærdighed", at det alene kunde næsten være nok til at *forstene* deres kiære Moder og maatte nødvendig fortrylle hende, som Noget, der overgik Sangen af *Apollo* og alle hans Muser. Havde jeg derfor kun lidt For[|A:76](#)stand paa *Musiken*, da tvivler jeg slet ikke om, jeg jo kunde soleklart bevise, at ligesom *Letos* Børn udtrykker *Poesien*, saaledes udtrykker *Niobes* *Musiken* eller *Strængelegen*, men nu er jeg, til Uheld, selv meget *umusikalsk*, og det er sagtens den hemmelige

Grund, hvorfor jeg aldrig har kunnet faae nogen Forstand paa den Ting; thi vel har jeg tidt med stor Forundring seet, hvor frygtelig kloge de meest *upoetiske* Recensenter kunde være paa Poesien, men det Høieste jeg har kunnet drive det til med hvad jeg ikke selv havde Noget af, er dog at snakke og især skrive Allehaande om det, der for Uvedkommende og derfor Uparti^{US:554}ske, kan see ganske klogt, og sommetider endogsaa meget sindrigt og forskrækkelig lærd ud. Hertil betjener jeg mig, imellem os sagt, af et simpelt *Husraad*, som vel i vore videnskabelige Dage maa høre meget ilde, men bruges dog vist i Smug af Flere end mig, og det er at slaae op i “Conversations-Lexikonnet”, hvor der staaer Noget om Alting, og, da jeg saaledes slog op paa “Tone og Ton-Arter”, da fandt jeg en ganske ypperlig Artikel, med saa lærd et Snit og saa mangfoldige Tal, at blot efter den kunde jeg vist skrevet en heel Bog om *Musiken* uden at kiende en *Note*; men see, at *tale offentlig* om hvad man slet ikke forstaaer, hvor der let kan være *Kiendere* tilstede, det er en meget vanskelig og paa en Maade farlig Sag, saa Alt hvad jeg her tør sige, er, at lyver Conversations-Lexikonnet, saa lyver jeg med, men siger det Sandt, da gaaer det med *Tonerne*, ligesom med *Niobes* Børn, at man ikke ret veed, om der skal være *tolv* eller flere i Alt, men at der i alt Fald er *ligemange* Toner i *Dur* og i *Mol*, og det bestyrker mig naturligviis i mit Indfald om *Musiken* og *Niobe*; thi netop saaledes trættes man om Tallet paa hendes Børn, men er enige om, at Hælvden hørde til det *haarde* og Hælvden til det *bløde* Kiøn!

^{IA:77}Vil man nu sige, enten: det er umuligt, eller det er dog alt for urimeligt, at *Græker-Aanden* skulde havt Øie paa Forholdet mellem *Poesi* og *Musik* et Par Aartusinder førend det første Conversations-Lexikon blev til, da finder jeg det vist nok hverken umuligt eller urimeligt, at naar baade *Poesien* og *Musiken* og *Øiet* for begge Dele var i Grækenland, de da ogsaa kunde *mødes*, men jeg vil dog, for en Sikkerheds Skyld, indskrænke mig til den Paastand, at hvad saa end *Græker-Aanden* har seet eller ikke seet, saa er *Niobe-Mythen* særdeles skikket til en billedlig Fremstilling af den Tanke, at *Musiken* maa være saa guddommelig som den vil, saa holder den dog op at være *menneskelig*, saafremt den foragter *Poesien*, eller ophøier sig over den, som den Thebanske *Spillemesters* Frue ophøiede sine Børn over *Poesiens* Gud og hans Tvilling-Syster, og selv *Tvivilraadigheden* om, hvorvidt hun beholdt *een* Dreng og *een* Pige, da Apol og Artemis slog Resten ihjel, har for mig noget Mærkværdigt, da jeg ogsaa finder det tvivlsomt, naar *Menneske-Munden* tog alt Sit, om *Strænge-Legen* da vilde beholde en eneste smuk Tone for sig selv.

^{US:555}At for Resten *Græker-Aanden*, hvad der saa end var Tilfældet med *Niobe*, dog virkelig havde Øie paa den urimelige, desværre, baade gamle og ny, Misundelse og Rangstrid mellem *Poesien* og *Musiken*, der dog altid smukt burde følges ad som

Kiæreste-Folk eller dog som gode Venner og Veninder, og at Græker-Aanden, naar det kom til Stykket, gav Poesien vundet, det seer man grandt af den naragtige Fortælling om *Marsyas*, der vel ikke havde opfundet Fløiten, men dog fundet den, da *Pallas Athene* smed den bort, fordi hun saae i Speilet, at de oppustede Kinder klædte hende stygt. Samme *Marsyas* blev nemlig saa kæphøi, at han udæskede |A:78| *Apollo* til en musikalsk Væddestrid, men da *Apollo* vendte op og ned paa sin *Guitar* og *Marsyas* naturligviis ikke kunde gjøre ham det efter med sin *Fløite*, maatte han ikke blot give tabt, men blev hængt i det næste Træ og *flaaet*. Det Sidste er nu slet ikke smukt, skiøndt det er *Græsk*, men jeg formoder ogsaa, det er kun en plump Misforstaaelse af *Grammatikerne*, saa *Digteren* har kun sagt, at *Marsyas* "gik ud af sit gode *Skind*," og dermed meent det Samme som En af os, og det var rimeligt nok, naar den stakkels Spillemand skulde vende *Fløiten*, og det var, i mine Øine, ikke nær saa urimeligt et Forlangende af *Apollo*, som det ved første Glimt kan synes; thi det giver os virkelig et Billede af den "*Frihed*", som *Poesien* aabenbar har forud for *Musiken*, og som falder bedst i Øinene, naar de Begge bruger "Haand og Mund", og det gjorde jo baade han, der spillede paa Fløite og han, der sang til Guitaren!

Har vi nu i *Leto-Gruppen* med *Niobe* seet et smukt og levende Billede baade af Poesiens Fødsel, af dens aabenbare og lønlige Virksomhed og af dens kildne Forhold til *Musiken*, da kan det ikke være Haabet om at see noget Smukkere af det Slags, der frister os til at vende Øiet mod *Norden*, som jo umulig fra denne Side kan maale sig med *Grækenland*; men *Herrerne* veed nok, det er en farlig Sag at glemme sig selv over det *Smukke*, og det giælder ikke mindre i det Store end i det Smaa, saa Grækerne maatte selv ønsket, der havde været lidt mere *Grundighed* i deres Betragtning af Poesien, om Billedet end derved havde tabt lidt af sin smukke Runding. Kunde derfor *Nordens Kæmper*, som nøiedes med Grundigheden, nu fra deres Gravhøie overskue *Følgerne*, da vilde de, langtfra at angre Nøisomheden, lykønske baade dem selv og os med den, og de nød virkelig paa |A:79| en Maade dette fornøielige Over|US:556|blik, i deres historiske Anskuelse af Kæmpe-Livets Grund-Eenhed og fremskridende Udvikling giennem alle Slægte-Ledd til fælles Gavn og Glæde. Vi har saaledes allerede ved *Ygdrasils-Mythen* seet, hvordan de fordybede sig i Betragtningen af *Skjaldskabets Virkning*, som den Strøm fra Livs-Kilden, der, giennem *Norne-Haanden*, vandede vort herlige Stam-Træ, saa det staaer immergrønt over *Urda-Vældet*, og at vi nu ikke blot kan tilegne os denne deres Dybsindighed, men dermed forbinde *Grækernes* deilige Anskuelse af det "vingede Ord", som gyldne Pile, der med liflig Velklang glimrende suse fra *Apollo's Sølv-Bue*; at vi kan det, derfor, som for Alt, hvad vi aandelig mægte, maae vi takke Kæmpe-Fædrene, der immer saae paa "Tidens Længde" og lagde *Vinter-*

Sæden, som først vi kan høste!

Medens nu derfor vort Øie forlyster sig ved at betragte *Letos* Tvillinger, maa dog Tanken dobbelt glædelig dvæle ved Odins *Ride-Hest* og ved Freis *Bør-Smakke*, der kun seer daarlig ud, men blev ikke blot i Gang, da Apollos Bue brast, men tør vel vare Tiden ud og bringe de sildigste Slægter i Norden baade Vennebud og Arvegods fra Hedenold.

Ja, Damerne kiender maaskee ikke ret Navnene *Sleipner* og *Skibbladner*, som Hesten og Snekken fører, og smukke er de, som sagt, paa ingen Maade, da Hesten har *otte* Been, og Snekken *synes* gjort af Papir eller dog af Pergament, siden den kan lægges sammen og puttes i en Pose; men, med Hensyn paa *Befordrings-Væsenet*, har de dog Begge det store Fortrin fremfor Apollos *Sølver-Bue*, at med dens Pile reiste kun Døden, mens *Sleipner* bar Odin og *Een* til lyslevende baade over Bjerg og Sø, og *Skibbladner*, som havde stadig Medbør, kunde rumme alle Guderne, saa til historisk-poetisk Brug var selv *Pegasos* og *Argo* ingen |A:8oTing mod dem. Jeg veed jo nok, Haarene maae reise sig paa somme Andres Hoved ved at høre *Sleipner* ophøiet over *Pegasos*, som dog *Virgilius* og alle *Roms* poetiske Halvguder har redet til Vands; men deels seer man strax paa mit Hoved, at Skyhaarene er blæst af, og deels kan det aldrig falde mig ind, at sætte den *Latinske* Poesi enten under eller over den *Nordiske*, saa Den, som er udenfor det Hele, kan være ganske rolig, og at den *Nordiske* Poesi blev ganske anderledes stadig og *levende* forplantet af Skjaldene end den Græske af Rhapsoder og Grammatikere, det er en Kiendsgierning, som baade svarer til *Sleipners otte* Been, og “raader Runerne” paa hans *Tunge*. |US:557Man seer for Resten nok, de *otte Fødder* har nærmest hjemme i Nordens gamle *Verse-Maal*, hvortil *Sleipner*, for at tækkes *Odin*, som Skjalde-Konstens Fader, maatte “træde Takten”, og om *Skibbladners* Medbør kan man nemmest faae et levende Begreb ved at lytte til de unge Sangmøer, naar de kvæde gode, gamle Viser midt iblandt os; thi da gaaer *Skibbladner* med alle Nordens Guder jo for fulde Seil igiennem *Øre-Sund*:

Dog, for at slutte med Noget, der ligger Leto-Gruppen lidt nærmere, vil jeg bemærke, at da *Skjalden* Stærkodder slog *Fløitespilleren* ved Kong *Ingels* Bord under Øret, saa han havde nær tabt baade Næse og Mund, da var Spasen slet ikke grovere end da Apollo *flaaede* Marsyas, og at Kiven mellem *Leto* og *Niobe* har et mærkværdigt Sidestykke i Kampen om *Nanna* mellem *Halvguden* Balder og *Spillemesteren* Hother hos *Saxo*. I denne Kamp seirer nemlig Musikken ved List over Poesien, og denne sørgelige Begivenhed, der dog ikke blev uhevnet, mindes vi levende om ved den reisende *Spillemand*, der engang kom til *Erik Eiegod*, og beviste kun alt for godt, han kunde gjøre Folk bindegale med |A:81sin Strængeleg; thi skøndt det klinger æventyrlig, har vi dog

historisk Hjemmel for, at først spillede han saa sørgelig, at Alle stod med Taarer i Øinene, derpaa saa lystig, at Alle dandsede og sprang, men endelig saa vildt, at Folk gik fra Samlingen og Kongen foer op og slog Fire ihjel, før man fik ham styret. Da jeg imidlertid, som sagt, slet ikke forstaaer mig paa Musiken, kan jeg hverken sige, om der er nogen Rimelighed i den Tale, eller om der virkelig i vore Dages Musik, der jo tit skal være “rasende deilig” er Noget, der ligner den gamle Spillemands Konst, som skal have gjort sig selv saa gal, at han først kom til Besindelse, naar man rev Harpen fra ham og slog ham for Panden. Kun det veed jeg, at *Brage* slog Harpen, men Harpen slog aldrig Brage, og at det maa være Nordens Lykke baade tidlig og silde, baade først og sidst, det skal være mit inderlige Ønske!

|A:82|US:558

VI.

Iris og Hermes.

Jeg vilde gjerne spørge *Damerne* om Noget, men jeg tør dog ikke, førend jeg har rørt Deres Hjerter ved at forestille Dem, hvad det er for et besynderligt og i Grunden urimeligt Liv, vi stakkels *Bog-Orme* fører, naar vi lever, at sige, hvad kun er sjelden, eftersom vi sædvanlig bygger og boer i de *Dødes Rige*, hvor vi, ligesom *Hermes* eller *Mercurius*, sædvanlig følger en *Sjæl* ned hver Morgen, og bliver saa siddende og snakker for *Pluto* til Aften eller til Midnat. Jeg siger: snakke for Pluto; thi vel kalder vi det at snakke med ham, men det er kun figurlig at forstaae, ligesom naar man, efter Sigende, taler med Træerne og lever med de Døde; for vi veed det godt Allesammen, at *Pluto* er *stokdøv*, ja, meer end det, at han er *døvstum*, og skjøndt han hedder Mester i *Finger-Sproget*, saa har han dog, omtrent ligesiden han bortførte *Persephone*, smukt holdt sine Fingre hos sig selv, ja ladt dem sidde som de sad, og for et Øieblik er det ganske morsomt at høre paa Lovtalerne, som alle de *Lærde*, baade fra Sonden og fra Norden, holde over ham for det Selvsamme, og at see, hvor de vrider Hænderne og bider sig i Fingrene, for at efterligne hans uforlignelig stille og rolige, ægte *Classiske* Majestæt og Værdighed! See, derfor kalder man os med Rette *Dødbidere*, og at jeg virkelig hører til Slægten, skjøndt de *Lærde* aldrig har villet kiendes |A:83ret ved mig, det, haaber jeg nu, *Damerne* kan vidne; men jeg vil ikke nægte, at jeg har ogsaa lidt tilfælles med de “dovne Digtere”, saa imellemstunder smøger jeg af

mig og tager mig en *Fridag* eller dog en *Fritime* at leve i, mellem Folk heroppe, og jeg gjør det, som mig synes, med en god Samvittighed, da jeg veed, *Pluto* savner mig ikke, deels fordi han har Selskab nok endda, og deels fordi han har [|US:559](#)et Horn i Siden paa mig, fra engang i min Ungdom, da jeg fik det fortvivlede Indfald at ville nøde ham til at svare mig, som et andet levende Menneske, og gav ham et Smæk over Fingrene for at vise hans Lovtalere, at til *dagligt Brug* var mine Fingre dog meget bedre end deres Afguds. See, i saadanne *Fritimer* er det nu jeg siger, *Damerne* kan troe, vi Bog-Orme fører et urimeligt Liv, og det mærker jeg især i denne Tid, da jeg, efter den lange Sommer-Ferie, er skinddoven og kommer herop imellem *Damerne* tre Gange om Ugen, for Alt hvad jeg har seet i de Dødes Rige og Alt hvad jeg saae i *Engeland* isommer, og Alt hvad der er at see heroppe, det løber rundt med mig, saa, var jeg ikke saa stor en Hader af Processer, kunde jeg sommetider, ligesom *Jepp*e paa *Bjerget*, ønske mig en Høiesterets-Dom for at jeg virkelig lever!

Hermed maa jeg da bede *Damerne* undskylde den gruelige *Uorden*, der er i mine Foredrag, og de dumme Indfald, der vist ikke sjelden forskrækker *Dem*, og saaledes kan jeg iaften ikke faae det ud af mit Hoved, at jeg skal spørge *Damerne*: hvilket Bud der er det *sikkreste* at sende *Kjærligheds-Breve* med?

Ja, jeg veed nok, De kan tænke, jeg er gaaet fra Vid og Sands, ikke blot for det tossede Spørgsmaals Skyld, som jeg dog vel maatte være gammel nok til selv at kunne besvare, men især fordi alle fornuftige Folk vil sige, at jeg skulde dog [|A:84](#)skamme mig ved, i min Alder, for ikke at tale om Andet, endogsaa kun at tænke paa *Kjærligheds-Breve* og med hvad Post de gaaer sikkrest, enten i de Levendes eller i de Dødes Rige; men har jeg Lyst til at leve lidt endnu, da maa jeg tage Livet som det kan falde, og i denne Tid, da *Postvæsenet* allevegne er saameget paa Tale, maatte jeg nødvendig komme til at tænke paa, hvordan det var indrettet i *Grækenland*, da det er min oprigtige Mening, at naar man skal laane Stats-Indretninger udenlands fra, da maa man meget heller laane fra *Grækenland* end baade fra *Rom* og fra *Preusen*.

Damerne maae imidlertid ikke troe, jeg er saa tosset at ville underholde Dem en Times Tid med *Postvæsenet* i *Sparta* og *Athenen*; thi vel er jeg vis paa, at Conversations-Lexikonnet ogsaa i den Post vilde staae mig bi, men jeg er dog endnu vissere paa, at *Damerne* vilde reent slaae Haanden af mig, og hvor tosset end mit Spørgsmaal om *Kjærligheds-Brevene* faldt, saa maatte det dog her nødvendig holde sig paa Mythologiens Enemærker, altsaa ikke synke lavere end "lidt neden [|US:560](#)for *Olympens Tind*", hvor Muser og Chariter svæve, og jeg meende virkelig kun: om det i *Damernes* Øine var sikkerst at betroe *Iris* eller *Hermes* sine Bud og Breve af det Slags? Man kan jo nok sige, at det er ogsaa et unyttigt

Spørgsmaal, da de *Olympiske* Postbud jo Begge maa tænkes baade rappe og sikke nok, men det siger *Damerne* dog vist ikke, og vel var jeg en stor Tosse, om jeg tænkte, *Damerne* her vilde svare paa et eneste Spørgsmaal, om jeg saa gjorde Tusinde; men det tænker jeg heller ikke; det ønskede jeg ikke engang, for jeg vil helst selv svare for Dem, ligesom vi er vant til at gjøre for *Pluto* og for de Forfattere vi recenserer, saa vi kan være visse paa, at Svaret passer |A:85| til Spørgsmaalet, og jeg svarer da rask paa *Damernes* Vegne, at De foretrækker *Iris*, og deri giver jeg Dem Ret; thi dels er jeg vis paa, at den meget betænksomme og tidt ikke saa lidt mistænkelige Dronning *Here* eller *Juno* vidste nok, *hvem* hun betroede sine Hemmeligheder, og dels kjender jeg *Hermes* for godt fra de Dødes Rige til at betroe ham Noget, som allerede stjal i Vuggen, og skal desuden have opfundet *Bogstav-Skriften*, saa hemmelige Breve kunde aldrig falde i værre Hænder.

Men hvad kommer der saa videre ud af det? Ja, det veed jeg ikke endnu, for man veed aldrig hvad der kan komme ud af en Ting, førend man kommer rigtig ind i den, og det er hvad jeg nu først vil stræbe efter, ved at gjøre *Damerne* det alvorlige Spørgsmaal: om De, med de *Lærde*, vil søge *Iris* i *Regnbuen*, der i mine Øine ligner langt mere en god Dag end en smuk Dame, eller om De, med mig, vil finde *Iris* i *Blikket*, som mig synes, det kunde godt ligne *Here*, ja, ligne hvilken smuk Dame, det skulde være, at bruge til sit Bud selv i de allerhemmeligste Ærinder. Og hvad siger Herrerne om "Blikket", hvis Brugbarhed til hurtig Brev-Vexling, De ogsaa maa kiende, siden det hedder i Visen: "veltalende Øine *hinanden forstaae*", og hvis Brugbarhed som *Billed-Ord* sagtens heller ikke er Dem ubekendt? Ja, synes ikke baade Damer og Herrer, at denne *Iris* "hurtig som Aandedrættet og alle smaa Fugle" kom os meget nærmere og blev os meget mere levende, naar vi saa hende lege Skjul under alle smukt hvælvede Øienbryn, end naar vi staae og stirre efter hende i *Regnbuen*, og naar man endelig veed, at "Iris" paa *Græsk* betyder ligesaavel den *farvede Ring* omkring *Øiet*, som det betyder *Regnbuen*, er det da ikke rimeligt nok, at dersom de *Lærde* havde været ligesaa drevne i Poesien, som de var store |A:86| Grammatikere, vilde de selv |US:561| for længe siden opdaget *Iris* i *Blikket*, og fundet, at hun løi sig hverken Fader eller Moder til, siden hendes Fader, hos *Hesiodos*, hedder *Thaumas* eller *Hexemesteren* og hendes Moder *Elektra* eller *Solglands*?

Herrerne maae nu svare for dem selv, men jeg svarer for *Damerne*, at naturligviis maa *Iris* være *Blikket*, naar Dronning *Here* virkelig brugde hende til Bud i sine hemmelige Ærinder; thi at *Øiekastet* dertil er ligesaa vidunderlig skikket, som aldeles uundværligt, det behøver *Damerne* ikke at lære af de *Lærde*, men kan meget bedre lære dem, og selv hvad man siger, at *Iris* engang, hun havde gode Stunder, giftede sig med *Zephyr* og blev Moder til

en *Eros*, vil neppe falde Damerne urimeligt, da noget Lignende endnu kan hændes alle Dage.

Dog, da de Lærde kalder dette lille Æventyr et “senere poetisk Spilop” og man ellers Intet veed om *Iris* at fortælle, saa vil vi vende os til *Hermes*, som Alle veed, er en stor Skielm, saa Damerne maae have deres Øine med sig, om han ikke skal narre dem, og Herrerne maae have et Øie paa hver Finger, naar han ikke reent skal løbe af med dem.

For nu først at vise, hvad Karl *Hermes* eller *Mercurius* var fra Barnsbeen, maa jeg fortælle Dem en pudsig Historie, der vel klinger meget urimelig, men har dog i mine Øine noget ganske *Fornuftigt* at betyde. Det hedder nemlig, at da *Hermes*, en Søn af *Zeus* og Titanen *Atlas* ældste Datter *Maia*, endnu laae i Vuggen hos sin Moder i Hulen *Kyllene*, da sneg han sig ud og stjal *Apollo*s Kiør, som gik paa Græs i det frugtbare *Pierien*, og for at man ikke skulde spore ham, gav han Kiørene Sko paa. Han drev dem for Resten ind i en Klippehule, paa To nær, som han |A:87|offrede, spiste Noget og brændte Noget af, spændte Huderne ud, og tog Tarmene med sig, som siden maatte tjene til Strænge paa *Lyren*, som han gjorde af en Skilpadde. Derpaa listede han sig vel ind i sin Vugge igien, men *Apollo*, som altid havde sine Øine med sig, var ham dog lige i Hælene, og skiøndt *Maia* pegede paa Svøbet, hvori *Hermes* laae, lod *Apollo* sig dog ikke narre, men tog ham paa Armen og bar ham til *Zeus* for at faae Ret over den lille Tyveknekt. *Hermes* paastod naturligviis, han var saa uskyldig som Barnet i Vuggen, men han slap dog ikke, før han gik til Bekiendelse og lovede at give *Apollo* hans Køer igien. Det skedte da ogsaa, forsaavidt de ikke var spiist, men da *Apollo* hørde *Lyren*, fik han Lyst til den og købde den for Kiørene af *Hermes*, |US:562|som da nu blev Hyrde og opfandt Rør-Fløiten, men ogsaa den fik *Apollo* Lyst til og handlede ham af, skiøndt han var uforskammet dyr med den; thi *Hermes* nøiedes ikke engang med at faae *Apollo*s gyldne *Hyrdestav*, men vilde ogsaa have Spaadoms-Gave, og lærde ved den Leilighed at spaae af Tærning-Kast. Derpaa var det, *Zeus* tog ham i Tjeneste til at løbe Ærinder og udnævned ham baade til sin og *Plutos* Herold, hvorved man nok veed, det er, han har vundet sin store Navnkundighed.

See, var Mythen om *Iris* meget kort, saa var Snakken om *Hermes* aabenbar lang nok, og er dog ingenlunde den Eneste; men hvad har saa det at betyde, og hvad kan man tænke sig ved *Hermes*, som paa nogen Maade kan svare til hvad vi hørde om *Iris*? Ja, mine Herrer! kan de gjætte? for nu veed jeg det, men det er ellers en stor Hemmelighed, at sige, en af de hemmelige Ting, vi Alle har lige for Øinene, men pleier sædvanlig at overse. Vel er det paa en Maade min Pligt og allenfalds min Lyst at sige hvad jeg har seet; men da jeg veed, at *Herrerne* er aldrig nysgjerrige, og vil |A:88|helst see Alting med deres egne Øine, saa har De vist intet imod, at jeg slaarer en lille

Svinke for at fortælle Damerne, hvad jeg glemde før, at *Iris* havde to *Systre*, som er blevet meget bekendt under Navn af *Harpyerne* eller *Drage-Dukkerne*, der, i Grækenland, fik Skyld for Alt hvad der pludselig forsvandt, og at de skulde være Systre til *Iris*, fandt jeg kun sært, til det faldt mig ind, at alle *Øie-Kast* er jo virkelig paa en Maade Sydskende, skøndt der er en himmelhøi Forskiel paa hvad man kalder “et godt Øie”, og hvad man kalder “onde Øine”, som ganske rigtig er to!

Nu, Herrerne har neppe gjættet det endnu, hvordan *Hermes* svarer til *Iris*, skøndt det omtrent maa være hvad der hos Herrerne svarer til *Blikket* hos Damerne, og jeg maa da gaae et Skridt nærmere ved at spørge, hvad *Hermes* i det Hele har at betyde; thi, som vi hørde, var han ikke født til Gudernes Herold og Sendebud, men ophøiedes først dertil af *Zeus*, da han var udlært, og hvad *Menneskeligt* skulde da vel den baade langfingrede og begfingrede Krabat svare til, uden netop “Haanden med alle fem Fingre”, der jo, ligesaavel hos Grækerne som hos os, var det naturlige Redskab, hvormed man baade *gav* og *tog*, *trak* og *drev*, *pegede* og *vinkede*, *stjal* og *hittede*, *spillede* og *legde*, *skrev* og *regnede*, følgelig gjorde Alt hvad *Hermes* efter Mytherne tog sig for, [|US:563](#) ligefra han i Vuggen begyndte at stjæle, til han drev den sidste Sjæl i Hænderne paa *Charon*!

Herrerne vil maaskee sige, at den Forklaring falder dog vel meget i det *Haandgribelige*, men, skøndt jeg selv vilde ønske, Herrerne herefter vilde skielne meget skarpere imellem “Haand og Aand”, der bestandig forvexles, som om vi var *Franskmænd* Allesammen, saa kan jeg dog her ikke lade Indvendingen gælde; thi naar *Grækerne* nu engang for [|A:89](#) gudedede *Naturen*, som vi veed, de gjorde, da maatte de intet Øie havt for *Menneske-Naturen*, hvis de ikke havde seet en Halv-Gud i *Menneske-Haanden*, dette mageløs konstige, selvraadige og hardtad uafhængige Redskab til at gøre baade Ondt og Godt. Hertil kommer, at *Maia*, som Datter af Himmelbæreren *Atlas*, hører til en firskaaren Familie, betyder efter sit Navn, *Haand-Følelsen*, og boer i Hulen *Kyllene*, som betyder “den hule Haand”, saa jeg troer virkelig, at om end alle Herrerne vilde spænde dem selv for, kunde de dog ikke rive *Hermes* fra *Haanden*, og naar Haanden paa sit rette Sted ikke synes skikket til at gøre lange Reiser, behøve vi dog kun at tænke os en “Olympisk Haand” *vinke*, saa seer vi strax, hvordan *Zeus* bruger *Hermes* til Sendebud; thi *Herrernes Vink* svarer jo virkelig, saavidt muligt, til *Damernes Blik*, saa Vinket fra *Zeus* maa gaae ligesaa vidt som Blikket af *Here*!

Men siger ikke dog de *Lærde* eenstemmig, at *Hermes* eller *Mercurius* var i Grækenland Gud for “Veltalenheden”.

Jo, det kan gierne være, men dels har jeg aldrig lovet at rette mig efter hvad de *Lærde* siger, og dels veed man nok, det er

sædvanlig kun Fattigdom med de Lærdes Veltalenhed, kun “af Haanden i Munden”, saa der har været mange Professorer i hvad de Lærde kalde “Veltalenhed”, der hverken kunde tale ilde eller vel om de Græske Guder, uden *Haanden* med *Pennen* lagde dem Ordene i Munden, og paa den Maade kunde *Hermes*, som “Haanden for Munden” godt være dem en Gud i *Veltalenhed*; thi han var virkelig i Grækernes Øine meget meer end de, nemlig *Haanden* i *Munden* og *Munden* i *Haanden*!

De mener nok, det her enten er de Lærde, jeg vil i Tot|A:90terne paa, eller Ordspil jeg gaaer paa Jagt efter, men det er dog virkelig ingen af Delene, men jeg kan endnu fornøie mig som et Barn over saadanne Smaating, som at see “Blikket og Vinket”, |US:564disse gode, gamle Bekiendtere, med et Spring komme op paa *Olympen* og sidde tilbords med *Zeus*, og fornøie mig over vore jævne *Danske* Talemaader, der kan slaae de Høitrvende af Hesten, og den Fornøielse vil jeg gjerne dele baade med Damer og Herrer.

I den pudsige Historie om *Hermes*, der stjal *Apollo*s Kiør er det nemlig blevet klart for mine Øine, at Græker-Aanden afbilder det indviklede Forhold, der allerede tidlig begyndte at finde Sted mellem det *mundtlige* og det saakaldte *skrevne Ord*, og skiøndt det rimeligviis ikke kan more Alle saameget som hvem der selv fusker paa at være baade Taler og Skribent, saa synes mig dog, det maa have noget morsomt for Alle at see den tørre, strængt videnskabelige Undersøgelse, som det nu er blevet: hvad *Mund* og *Pen* har tilfælles, pludselig forvandlet til en pudsig Tyvs-Sag og Tusk-Handel mellem Halv-Brødrene *Hermes* og *Apollo*. At nemlig *Apollo* er den Poetiske Ordfører eller *Skjalde-Munden*, forudsætter jeg naturligviis, og skiøndt jeg aldrig før har hørt tale om hans *Kiør*, der gaae paa Græs i *Pierien*, hvor netop *Muserne* boer, saa kan jeg dog strax giætte mig til, at det maa være *Kiør*, som *Muserne* kan være bekiendt at *malke*, billedlig talt altsaa “*Billed-Sproget*” selv, som vi alle veed, Poesien paa en Maade nærer sig af. Tænker vi os nu en Haand, der hittede paa *Billed-Skriften* eller Hieroglypherne, med et Tegn omtrent for hvert *Billed-Ord*, da seer vi, hvordan *Hermes* i *Vuggen* kunde stjæle *Apollo*s *Kiør*, og at han virkelig har stjaalet dem ikke blot i Grækenland, men allevegne, hvor *Pennen* selv paa Poesiens Ene|A:91mærker afløste *Munden*, det er, desværre, kun alt for sandt. Intet var derfor lettere end at oversætte hele den pudsige Mythe i et baade langt og lærd, følgelig ogsaa kiedsommeligt Indlæg af *Munden* imod *Pennen*, og altsaa mod *Haanden*, der ikke alt for ærlig er kommet til sit Mesterskab i boglig Kunst og blevet *Herold* baade for *Olympens* og *Underverdenens* Guder, men dels kan jeg jo nok vide, De kommer ikke her for at kiede Dem, og dels klæder det en gammel Skribent kun meget daarlig at gaae irecte med *Pennen*, saa det er bedst at springe Rettergangen over, med den Bemærkning, at et magert Forlig har

altid været bedre end en feed Proces, saa *Apollo* gjorde sagtens bedst i, da hans Kiør engang var stjaalet, at sælge dem til Tyven for Røver-Kiøb; thi det var det aabenbar, selv naar man ved *Lyren*, som man maa, forstaaer det *velklingende* Vers! Selv *Guld-Staven*, som *Apollo* siden |US:565| solgte *Hermes* for *Hyrde-Fløiten*, nytter det vel ikke at gjøre ham stridig, men jeg maa dog udtrykkelig bemærke, at det blev den *Græske* *Apollo*s egen Sag og kan ikke binde den *Nordiske*; thi det er mit ramme Alvor, at selv saa udmærket en *Poetisk Literatur* som den *Græske* var købt meget for dyrt, naar *Skjalde-Munden* skulde forstumme, og det skedte virkelig i *Grækenland*, saa det var ikke uden Aarsag, at man der, naar et muntert Selskab pludselig blev *taus* og stille, altid sagde: nu kom *Hermes!* Det synes nemlig vel, at et skrevet poetisk Værk er en reen Vinding, da der jo altid og allevegne findes *Munde*, der kan laane det Mæle, men deri tager man mærkelig fejl; thi dels er der hos Herrer saavel som hos Damer stor *Forskjel* paa *Munde*, saa det ingenlunde er enhver Mund, der kan gjøre de Døde levende, og dels gaaer det *Digte-Konsten* med *Billed-Sproget*, som det gik *Hermes* med *Apollo*s Kiør, hvoraf han maatte slagte To, |A:92| sikkerlig netop de Største og Bedste, for at finde Rum til Resten i sit Indelukke. Naar derfor Pennen ogsaa i Poesien kommer til at raade for *Munden*, da bliver Talen ikke længer en Strøm fra Livets Væld, der henriver og vederkvæger, men *Bedemands-Stil*, som alle *Hermes-Talerne* hos *Homer*, og de Poetiske Skrifter synke da ned til hvad de nu er i *Grækenland*: talende Mindesmærker ved Poesiens Grav!

Vel nytter det aldrig at trættes om Sligt; thi naar Poesien ikke kan eller vil leve længer, da dør den naturligviis, enten man piber eller synger, men hvor Livet, som her i Norden, hænger i den endnu, der kan det dog muelig nytte, at gjøre Folk opmærksom paa Livets Værd, og at opmuntre Poesien til, trods Alt hvad de Lærde sige eller skrive derom, baade at leve saalænge den kan, og heller at stifte virkelig Gavn end gjøre hvad man kalder Lykke, heller saae Bøge end høste Laurbær, ikke, som den græske *Apol*, enten sælge sine *Kiør* for *Lyren* eller sin *Guldstav* for *Fløiten*, men tage igien fra Tyven Alt hvad den kan faae *levende* og passe bedre paa det herefter.

Ja, mine Herrer! Det er virkelig mit Haab, at det herefter vil klare sig i *Norden*, at hvor det hænger rigtig sammen med *Damerne*, der vil det altid gjøre en mærkelig Forskiel, ogsaa i *poetisk* Forstand, "hvad *Moders Søn*" man er, saa *der* vil *Maias Søn* fra Klippehulen aldrig fordunkle *Letos Søn* fra den *svømmende Øe*, men, trods alle sine Tyve-Rænker, nødes til at bukke for sin Overmand og nøies med Pigkiep eller |US:566| Staal-Pen for *Guldstav*, medens Dronning-Sønnen, selv naar han vogter Kvæg, skal færdes kongelig!

Derom finde vi ogsaa et mærkeligt Vink i *Nordens* Myther; thi

skiøndt vi der ingen egenlig *Hermes* finder, er dog *Loke* aabenbar lidt i Slægt med ham, og var blandt |A:93|Andet, ikke ganske fri for at stjæle, men da han forgreb sig paa *Freyas* Guldsmykke, maatte han dog smukt bære det igien, og hvor *Damerne* faaer deres poetiske Klenodier igien, der har *Herrerne*, som giøre sig gode Venner med dem, altid smilende Udsigter.

Dog selv dette lille Vink om *Loke* i Anledning af *Hermes* kunde maaskee lede paa Vildspor, som *Herrernes* Vink saa tit, og jeg vil derfor ikke lægge nogen Vægt paa det, men heller bemærke, at skiøndt man snarere skulde vente at finde en Halv-Broder til *Hermes* end en Halv-Syster til *Iris* i *Asgaard*, saa findes hun dog i *Gna*, som er *Friggas* Sendebud, og, hvad jeg ved første Øiekast slet ikke kunde fatte, farer tilhest. Dette synes ogsaa at have gjort megen Opsigt i Norden; thi der staaer i *Edda*, at da nogle *Vaner* fik Øie paa hende, raabde de høit: "hvad flyver, hvad svæver, hvad seiler i Luften?" og fik til Svar: "ikke jeg flyver, om end jeg svæver og seiler i Luften;" hvad der slog mig, fordi *Nordens Poesi* i det Hele, som historisk, maa holde sig til Jorden og Havet, og findes langt mere *svævende* og *seilende* end egenlig *flyvende*. Derved faldt det mig paa een Gang ind, at et *ridende Blik* meget godt kunde betegne et *Over-Blik*, der netop hører til *Historien*, ligesom *Blikket* til *Naturen*, og nu syndes mig, *Gna* nødvendig maatte være tilhest, for at kunne tjene *Frigge* ligesaa godt, som *Iris* tjener *Here*, og det skulde dobbelt fornøie mig, hvis baade *Damer* og *Herrer* var af samme Mening.

Derimod er der udentvi tvl to Meninger om, hvad man skal giøre, naar man, som jeg nu, opdager, at man selv har taget for meget Deel i hvad man talde om, saa man har overilet og er blevet for tidlig færdig med hvad man havde at sige; thi *Herrerne* mener vist, man skal blive forlegen og, |A:94|med eller uden mange Undskyldninger, bryde af saasart som muligt, og saa ærgre sig en Times Tid eller to over, at man enten har forregnet sig eller ubetimelig sparet paa den nødvendige Fyldekalk, eller af urimeligt Hastværk skudt den tilside, men *Damerne* mener vist, man skal lade som ingen Ting, og uformærkt gaae over til noget Andet, der kan synes at staae i en vis, om end lidt fjern, Forbindelse med hvad man har talt om, og jeg vil da gaae en *Middelvei*, hvad Spottefuglene vil kalde at |US:567|halte paa begge Been, men kan dog, under *Guizots* Ministerium, ikke nægte, er at holde Skridt med Tiden. Jeg vil nemlig efterligne *Damerne*; men, da jeg forud kan vide, det vil kun lykkes maadelig, saa betjener jeg mig af *Herrernes* Ret til at buse ud med det, saa De ikke ret kan vide, om det er Spøg eller Alvor, førend Timen er ude og jeg i Behold.

Herrerne veed det jo sagtens Allesammen, hvorfor *Hermes* hvert Øieblik kaldes *Argos-Bane*, men det er dog ikke sagt, alle *Damerne* veed det, og det burde dog saameget mindre være Dem

ubekjendt, som det nok var den største Fortjeneste, *Hermes* havde af det smukke Kiøn, at han satte en Steen i Panden paa den kiedsommelige Vanskabning, der havde Øine baade for og bag, og det fra Taa til Top, saa man kunde ikke engang slaae et Smil bag hans Ryg uden at blive overgloet. Dette Utyske havde Dronning *Here* nemlig sat til at passe paa den deilige *Io*, som hun havde *Zeus* mistænkt for, uagtet han havde skabt hende om til en hvid Ko, og *Argos*, der endnu var mistænkeligere end *Here*, tørede den stakkels forvandlede Skjønhed til et Olietræ, men fik, som sagt, sit Livsbrød af *Hermes*.

Hvordan det siden gik *Io*, kommer jo rigtig nok ikke *Argos-Banen* ved, ikke heller har jeg hørt, at *Hermes* |A:95|brød sig videre om hende, saa det gaaer maaskee flere Herrer ligedan, men jeg er vis paa, *Damerne* tænke anderledes, og naar Herrerne høre videre, tør de maaskee forandre deres Tanker; thi da den ubarmhertige *Here* satte Bræmser paa *Io*, da bissede hun ikke blot bort fra *Grækenland*, men stædtes ikke før hun kom *endog* midt ind i *Skythien*. Somme vil nu sige, at hun bissede tilbage igjen og landede tilsidst i *Ægypten*, men det skal Ingen bilde mig ind, at hun blev ved at bisse hele Aaret om, naar hun først kom op, hvor vi Alle veed, at Bræmserne dør om Vinteren, og hertil kommer, at forleden, da *Mimer* laande mig det pantsatte *Odins-Øie* til et Blik paa *Grækenland*, og jeg med det Samme stjal mig til at kaste Øie paa *Danmark*, da saae jeg bestemt en *fordansket Grækerinde* midt i *Sælland* og tænkte strax: der har vi Kalven af den *hvide Ko*. Siden, da jeg kom hjem til mine Bøger, opdagede jeg ogsaa ganske rigtig den forvandlede Grækerinde; thi *Gefion*, der engang kom reisende hertil, og blev modtaget som en Gudinde, betyder paa Gammelnordisk "*Glæde*" og netop det Samme betyder "*Io*" paa Græsk, og Nordens Skjalde har desuden saagodtsom gjort *Gefion* til en *Ko*, da de kalder de |US:568|fire *Tyre*, hvormed hun pløiede *Sælland* fra Sverrig, hendes *egne Sønner!* *Poetisk* talt, kalder jeg det derfor en afgjort Sag, at *Gefion* er den hvide Ko fra *Grækenland*, som vi paa en Maade maae takke *Hermes* for, og da *Gefion*, som De nok veed, blev gift med Kong *Skjold i Leire*, og derved Moder til alle de berømte *Skjoldunger*, saa maa det jo findes rimeligt nok, at hendes *Æt* paa *Spinde-Siden* ei endnu er uddød, men om jeg virkelig har faaet Øie paa en Datter af hende i *Sælland*, det kommer jo an paa, om *Odins-Øiet*, og mit *Blik* duer noget, og det er derfor kun et Vink til de *unge Herrer*, at, om de |A:96|skulde finde en *fremmed Skjønhed* her i Landet, de da ikke, af *overdreven Nordiskhed*, driver hende ud, men slutter, det er *Grækerinden*, som ligefra Kong *Skjolds Tid*, som *Søllands Fostermoder* og Dronning i *Leire*, har ikke blot Dansk Borger-Ret men Adkomst til en Blomster-Krone!

Jeg veed jo nok, at Somme vil sige, *jeg* har paa mine gamle

Dage selv forelsket mig i *Grækerinden*, og, for hendes Skyld, i hele den *Græske Mythologi*, saa jeg er blevet den *Nordiske* utro, ligesom *Sigurd Fofners-Bane*, der glemde *Brynhild* over *Gudrun*, og det urimelige Spørgsmaal om “Kiærligheds-Brevene”, der slap mig udaf Munden, vil sagtens giøre Ondt værre; men jeg stoler paa *Damernes Ædelmodighed*, som selv veed, hvor let det uskyldigste *Blik* kan falde mistænkeligt i onde Øine, og jeg kræver *Retfærdighed* af *Herrerne*, som maae vide, hvor tit de tydeligste *Vink* kan misforstaaes, og de skal Alle være mine Vidner til, at *Blik* og *Vink* er Alt hvad jeg har vexlet med Dem iaften!

|A:97|US:569

VII.

Idunne og Dværgene.

Damerne kiender nok det Udtryk “at have *Fluer i Hovedet*”, og det er en af Grundene hvorfor *Damer* og *Digtere* kan godt sammen, at ligesom de er enige om at holde af deres Moder, saa forstaaer *Damerne* ogsaa en halvkvæden *Vise* paa Moders-Maalet meget bedre end *Herrerne*, og er derfor aldeles enige med *Digteren* om, at naar man kun forstaaer hinanden, er hvad man kalder “halv fordækt” den allermorsomste Maade at tale sammen paa.

Fluer i Hovedet altsaa, det har somme *Herrer* længe sagt, jeg havde, og anseer det vist for deres Pligt at indskærpe det i denne Tid, for at ikke *Damerne*, ved at laane mig Øre skulde ogsaa faae en lille *Flue* ind i *Hovedet*, ja, jeg har rigtig nok *Anatomerne* mistænkt for, at de ønskede mig snart befordret til *Geheime-Stats-Secretair* i *Skygge-Riget*, for at faae mine jordiske *Levninger* under *Kniven*, og, til *Videnskabens Gavn* og *Anatomernes Ære*, faae det rigtig oplyst, hvordan det seer ud i saadant et forvirret *Hoved*, der enten maa kaldes baade levende og dødt, eller ingen af *Delene*, fordi, ja, fordi det har *Fluer*! Men hvad vilde da *Anatomerne* sige, om de vidste, at jeg havde *Dvæрге* i *Hovedet*, og det har jeg dog i *Aften*, men *Damerne* maae ikke forraade mig; thi fik *Anatomerne* det at vide, da fik jeg aldrig *Ro* for dem, de vilde da soleklart bevise mig, det var min Pligt, for *Oplysningens* Skyld at overlade dem mit *Hoved*, heller idag end imorgen, og skjøndt jeg er vis nok paa, jeg lod mig ikke overtale til det, selv om de fik *Damerne* sat ud paa mig, saa vilde det dog være en ærgerlig *Omstændighed*, dels fordi jeg fusker selv imellem lidt paa *Anatomien*, for at forslaae *Kiedsommeligheden* i de *Dødes Rige*, saa jeg vilde gerne, for *Videnskabens Skyld*, tjene

Mesterne i den [|US:570](#) med hvad jeg kunde, og dels fordi man virkelig har den ubehagelige Følelse, som om Ens Hoved begyndte at gaae løst, naar man veed, Folk ønsker, det var reent sat af.

See, derfor maa det være en Hemmelighed, hvad jeg nys betroede Dem, at jeg virkelig har *Dværge i Hovedet*, og det har været mig selv en Hemmelighed lige til forleden Dag, da jeg sad, som sædvanlig, i de Dødes Rige, vel i et stort Selskab med alle de Vise, Lærde og Skriftkloge, Guder og Helte, fra fordums Tid, men dog igrunnen, menneskelig talt, mutters alene, som en lille *Hermes*, med Pennen i Haanden og Apollos Kiør bag Ørene, see, da kom der hoppende en lille *Dværg* ud af Panden, og satte sig paa Papiret ligefor min Næse, saa han sad Pennen iveien, og vel var han ikke større end at jeg godt kunde gjennemboret ham med Spidsen af min engelske Staalpen, og saa anatomeret ham som en Flue, men det nænde jeg dog ikke, og det havde *Damerne* vist heller ikke gjort, dels fordi Liv, om det er aldrig saa lidt, har de dog Medlidenhed med, og dels fordi *Dværgene*, med de store Hoveder og de stakkede Been, og deres øiensynlige Velbehag med hvad de kan kalde deres Eget, er meget løierlige Personer, som det ligesaavel morer Damer som Digtere at see paa; og denne *Tommeliden* tog jeg da med et Smil, saa pænt jeg kunde, og satte op bag paa min Haand, dels for at betragte ham fra alle Sider, og dels for at kunne høre hvad han sagde, [|A:99](#) for jeg kunde see, Munden gik paa ham, men de Puslinger snakker baade saa sagte og saa utydelig, at man maa have dem lige op til Øret for at høre hvad de siger. Samtalen jeg nu havde med den Lille, til han hoppede bort igien, ventelig ind i Øret, den kan jeg saa meget mindre fortælle Dem, som den gik besværlig, da jeg naturligviis talde *Dansk*, og *Dværgen* talde sit eget Maal, som jeg tog for *Angelsachsisk*, saa vi havde ondt ved at forstaae hinanden, men jeg vil fortælle Dem hvad jeg, efterat have frittet den Lille ud, tænker om de *mythiske* *Dværge* i *Norden*, som aabenbar er af et ganske eget og høiere Slags end de Almindelige; thi vel er det en meget ringe Titel, de fører i *Edda*, som kalder dem "*Madiker*", men en *Madik* i "*Aandens Verden*" er dog meget meer end den største *Jette derudenfor*, og jeg vil herefter kalde dem "*korte Begreb*" i *Nordens Aand*; thi vel falder det Udtryk vist *Damerne* lidt dunkelt, men dels spiller *Dværgene* ogsaa lidt i det Dunkle, og dels har vi jo nu unge Philosopher Nok, som vist med Fornøielse vil forklare *Damerne* Forskiellen mellem *korte* og *lange* *Begreb*.

[|US:571](#) Dog, da de lange Tydske *Begreb*, som nu er i *Vælgten*, let falder endnu dunklere end de korte Nordiske, er det vel ligesaagodt, jeg prøver paa selv at sige lidt tydeligere hvad jeg mener, og det er da, at vi virkelig har Noget indvendig, der paa en Maade svarer til "*Haanden med de fem Fingre*", og maa vel være det, man ellers kalder "*Fornuft med disse Sandser*", og hvad der nu ikke er større end at denne *indvendige Haand*, som en *Hermes* i *Vuggen*, kan

spænde om det og giøre med det hvad den vil, ligesom jeg forleden med den lille Dværg, det kalder jeg et *kort Begreb* og, naar der er *Liv* i det, en *Nordisk Dværg*.

Nu kan vi nok skimte, at Nordens Aand fra Først af har **IA:100** havt to Slags Puslinger til sin Tjeneste, nemlig "*Alfer og Dvæрге*", saa *Dværgene* blev ved Jorden og *Alferne* steg med *Konsten*, men for vore Øine flyder de dog sammen, saa den Lille, jeg talde med, syndes mig at være lidt af begge Dele, og regnede sig virkelig selv ligesaavel i Slægt med de *Alfer*, der havde bygt *Skibbladner*, som med de fire *Dvæрге*, der, efter *Edda*, bærer Himlen paa deres Hoved.

Dette Firkløver, som kaldes *Øster og Vester, Sønder og Nør*, var det imidlertid, den lille *Dvalin* først gjorde mig opmærksom paa, og dem skammede jeg mig virkelig ved hidtil at have overseet, da det ikke blot er meget pudsige, men ogsaa meget nyttige og fornuftige Dvæрге; thi vel troer jeg ligesaalidt paa de himmelbærende Dvæрге, som paa *Atlas*, den himmelbærende Jette, men skøndt jeg nok veed, Philisterne tænker, vi *troer paa* alt det Usynlige, vi *taler levende* om, saa er den *levende Talebrug* dog en gammel *poetisk Frihed*, som vi umulig kan opgive, fordi "*død og magtesløs*" ikke blot i Høiesterets-Domme, men altid og allevegne følges ad, saa et dødt Ord er ligesaa magtesløst som en død Sild. Desuden skulde dog netop Philosopherne vide, at overalt hvor det *Døde* tilsyneladende *virker* Noget, maa der altid tænkes noget *levende bagved*, som sætter det i Bevægelse, saa, skøndt det altid er galt at troe paa hvad man selv har skabt, enten det saa kaldes en Gud eller en Dværg eller et philosophisk System, saa var det dog meget klogt af vore Fædre, at de skabte sig baade *Guder og Gudinder, Jetter og Trolde, Alfer og Dvæрге* til *levende Tale* om Alt, hvad der udrettede større Ting end de *selv* kunde *begribe*.

See, derfor er det mig en stor Fornøielse at betragte de fire **IUS:572** *Dvæрге*: *Øster og Vester, Sønder og Nør*, der virkelig, **IA:101** i mine Øine, bærer Himlen meget pænere paa deres store fiirkantede Hoveder end Jetten *Atlas* paa sine brede Skuldre; og skøndt jeg ellers ikke fæster synderlig Lid til hvad jeg kun har hørt i *Latin-Skolen*, saa finder jeg det dog ganske rimeligt, hvad man *der* fortæller om den gamle Stivnakke, at han er blevet *Skrutrygget* af den *Ligevægt* for længe siden, da Dværgene derimod, som er fire om det, og har stakkede Been, behøver ikke engang at skyde Ryg og kan meget bedre holde Pinen ud.

Ja, tænker Herrerne, for Spas lader det sig jo nok sige, men alvorlig talt, har det dog slet intet at betyde; men *Damerne* veed godt, at naar man rigtig skal "*forstaae Spas*", da tager man vel ikke Alt for Alvor, men glemmer dog heller ikke, at Spas meget let kan blive til Alvor, og Nordens Aand har fra Arildstid fundet, at "*Alvor og Gammen kan bedst sammen*", blandt Andet fordi man let dør af

bare Alvor og maa dog leve saa længe man skal lære.

Saaledes mener jeg virkelig for Alvor, at den *Nordiske* Forestilling om de fire Dværge er meget *smukkere* end den *Græske* om Jetten *Atlas*, og da Grækerne ellers i det *Smukke* er vore Mestere, fornøier det mig virkelig, som Nordbo, dobbelt, at vi dog ogsaa engang kan vise dem noget, der staaer saa godt for Syn, som disse fire levende Piller under den Kækkeste af alle Buer, Ingen iveien, som vil kige Stjerner, og, midt under deres beklemte Stilling, saa veltilfredse, ja, ordenlig saa krye, at man slet ikke ynkes over dem, men smiler ad dem, og betænker man sig lidt, da finder man, at disse smaa *Vindmagere*, som blæser ad de Største og siger: trods, om I kan staae saa godt paa jere lange Been, som vi paa vore de Stakkede, de har virkelig langt mere Ære at tale med end alle de vise Mestere, som bildte os ind, det var den *Latinske Gram***A:102***matik*, der bar Himmelen, saa, rokkedes først den, da fik vi idag et ægyptisk Mørke, og imorgen faldt bestemt Himmelen ned, ikke blot med alle Fuglene, men med Sol og Maane og Stjerner, saa man aldrig mere kunde enten læse eller skrive, eller udregne den store Brøk, det unægtelig var i Skolemesternes Regning. Ja, Dværgene Øster, Vester, Sønder og Nør, de gjør virkelig Vind, som har noget at betyde; thi dels maae vi jo indrømme, at blev de trætte og drattede omkuld, da faldt virkelig Himmelen ned, og dels er det høist sandsynligt, at havde vi *ingen Paaske-Østen*, da fik vi heller *intet* smukt *Foraar*, og ligesaalidt *Sommer* uden *Sønden*, som *Vinter* uden *Norden*, **US:573**saa de fire Puslinger bliver netop ved deres kække Vindmageri faste og levende Udtryk for de *fire Aarstider*, og det ikke blot som vi har dem tilfælles med *Dyrene*, men ogsaa som vi har dem for os selv i Menneske-Livets *Vaar* og *Sommer*, *Høst* og *Vinter!* Vist nok fordunkles de Smaa, som *Billed-Støtter* betragtede, af *Kronos* og hans tre *Sønner*, men er de ikke nær saa smukke, saa er de dog baade langt kiendeligere og, hvad der er en væsenlig Ting, langt mere *levende*, følgelig meget bedre naar man vil *gaae videre*, som de gamle Kæmper immer vilde, og som jeg vil haabe, vi dog ogsaa faaer Lyst til en af Dagene. Det gaaer ogsaa i denne Henseende med det *Græske* Livs-Billede, ligesom med *Damerne*, der aldrig bliver smukkere og elskværdigere end de er tidlig om *Foraaret*, saa, jo mindre man sporer de følgende Aarstider hos dem, desbedre er det, men saasnart vi kommer til de *foranderlige* Herrer, begynder det at halte med Ligheden, og paa det *verdenshistoriske* Menneske-Liv vil Kronidernes Samfrænde-Skifte, een Gang for Alle, slet ikke passe, derfor svarer *Kroniderne*, med deres uforanderlige *Riger*, heller ikke til den ældgamle Inddeling af Lev**A:103**nets-Løbet i *Guldets* og *Sølvets*, *Kobberets* og *Jernets* Alder, men dertil passe Dværgene Øster og Sønder, Vester og Nør, ganske fortræffelig, saa *Verdens-Historien*, endog bogstavelig begynder fra *Østen* og gaaer *sønder* og *vester* om til *Norden*.

See, derfor paastaer jeg, at disse smaa Nordiske Kunstnere samler *Tanker* langt bedre end *Hephæstos*, for ei at tale om *Dædalos*, der bygde en *Labyrint*, som Ingen kunde finde ud af, saa alle *kloge* Folk maatte vogte sig for at gaae ind i den, og jeg vilde meget hellere have tusinde saadanne Dvæрге i Hovedet end en eneste *Græsk* eller *Tydisk Philosoph*. Ogsaa heri tør jeg forudsætte, *Damerne*, er enige med mig, for hvad vilde *Damerne* sige, naar de enten skulde tilstaae, de havde *ingen Dannelse* og var *ikke* engang rigtige *Mennesker*, eller i det mindste have "*Hegel*" i Hovedet, og jeg troer knap, De slipper for en af *Delene*, uden De lader saadan en lille Dværg, som *Dvalin*, smutte ind i Øret, hvor han gjør slet ingen Fortræd, men sidder meget spagfærdig og samler *Tanker* og mærker Ord og leer bare lidt skielmsk ad de store *Philosopher*, naar de ikke kan hitte paa, hvad det, de vilde sige, egentlig hedder paa *Modersmaalet*.

Ja, *Modersmaalet*, det er, som *Damerne* nok veed, den store Anstøds-Steen for den *udenlandske* *Philosophi*, og [US:574](#) den Steen er, til Lykke, meget stor, og er lidt huul ved den ene Side, og i den Huling propfuld af skielmske Dvæрге, som smutter ind og ud, saa Ingen kan faae Fingre paa dem, og har deres store Morskab af at drille *Herrerne*, naar de hakker i *Modersmaalet*; men dette samme *Modersmaal*, der for *Hverdags-Øine* seer ud som en gammel Graasteen, ikke engang værd at træde paa, naar man kunde gaae udenom; det er dog ikke blot en Klippe, indvendig rig paa ædel Malm, men er selv [A:104](#) *udvendig* en dyrebar *Ædelsteen*, der kun behøves at slibes lidt, for at baade *Kongen* og *Dronningen* og hele *Folket*, ja, baade *Aanden* og *Hjertet* og hele vor naturlige Tankegang kan speile sig deri. Den Steen maa derfor virkelig *Damerne* sætte sig paa, om De ellers vil have Lov til at være som Vorherre har skabt Dem og at faae et Ord indført, naar *Talen* er om *menneskelige* Ting; men sætter ogsaa kun *Damerne* sig paa *Ædelstenen*, da tør jeg forsikkre Dem, *Herrerne* ikke blot lader den ligge, men udbeder sig snart den Fornøielse at sidde hos; thi foruden mange andre naturlige Grunde dertil, som *Damerne* kiender bedre end jeg, er ogsaa den, at alle Dværgene, der godt veed, de blev husvilde, naar Stenen flyttedes, de træder da i *Damernes* Tjeneste og vil nok vide at bringe *Herrerne* til Rimelighed.

Ja, siden jeg talde med den lille *Dvalin*, for saadan kaldte Dværgen sig, og det er ganske rigtig, efter *Edda*, Navnet paa En af de *Ægte*, siden den Dag er der ordenlig gaaet et nyt Lys op for mig over det store Begreb af alle vore naturlige *Tanker* og *Følelser*, som *Moders-Maalet* er, saa jeg seer, at alle de *Nordiske Dvæрге* vil staae Last og Brast med det og med os, jeg mener, med *Damerne* og *Digterne*, til *Pinds Ende*. Jeg veed saaledes ikke, om De mærkede det, men da jeg den første Aften talde om *Idunne*, da havde jeg virkelig forseet mig lidt paa *Persephone*, den smukke *Grækerinde*

med Blomster-Krandsen, saa jeg skottede kun til Fru *Brage* og sagde: *Smukheden* vil vi nu ikke tale om, da hun jo skal være i Slægt med *Dværgene!* Det lod *Dvalin* mig høre og bad mig kun lukke mine Øine lidt bedre op, saa skulde jeg see, at, var *Idunne* end ikke saa høi og rank som *Persephone*, saa kan Smaat dog ogsaa være smukt, og var hun kiøn nok til *Brage* kunde hun vel ogsaa **A:105**være det til somme Andre, eller om jeg kanske vilde have *Brage* til at synge *Græsk* med *Persephone* i *Valhal*. Det var et Ørefigen af den lille Pusling, saa vældigt, som endnu aldrig nogen Kæmpe har givet mig; thi vel var det gan**US:575**ske rigtigt, hvad jeg sagde baade om *Persephone* og den *Romerske Pluto*, men at jeg halvveis ønskede, at *Brage* havde været Enkemand, og vilde i alt Fald praktet *Persephone* paa *Heimdal*, det var en stor Skam for en *Dansk Digter*, som om *Heimdal*, naar han vilde forandre sig paa den Maade, ikke kunde faae en bedre Mage i *Freyas* Datter end i nogen fremmed Dame, om hun end var den deiligste *Grækerinde* under Solen og den vittigste af alle *Zeus's* Døttre! Sagen var, jeg vidste nok, at *Persephone* talde *Græsk*, men jeg vidste ikke, at *hun* var aldeles sammensmeltet med *Grækernes*, og *Idunne* med *vores* Modersmaal, saa hver af dem er smuk i sin Smag, og saasnart jeg kom i Tanker om, at *Idunne* udtrykte vort Modersmaal i sin *Dronninglige* Skikkelse, da fandt jeg hende ogsaa paa Timen kiøn nok, og forstod Mythen baade om hendes Giftermaal med *Brage* og om hendes *Bortførelse* meget bedre end før. Hvad nemlig *Loke* sagde til hende, at vilde hun bare gaae udenfor *Asgaard* med ham, da skulde han vise hende *Æbler*, som, for ikke at sige mere, hun kunde *selv* sammenligne med *Sine*; det var jo netop, hvad *Latineren* sagde til os, og *Franskmanden* siden til *Damerne*, da de vilde have vor Tunge at “perorere og parlere” med, og *Damerne* veed det godt, saavel som *Digterne*, hvad det er for utaalelige Personer at snakke med, hvis Mund ligger i en Andens Lomme. Naar vi derfor vil have en levende Forestilling om, hvorfor *Aserne* blev gamle og graa, saasnart *Idunne* var borte, da behøver vi blot at tænke paa, hvilken aandelig Svindsot **A:106***Kied* *sommelighed* er, og hvor kiedsommelig hele *Aandens* Verden blev i *Norden*, da *Modersmaalet* faldt i Tyrkisk Fangenskab, hvordan selv Børnene da maatte gaae med gamle Parykker, og Alt hvad der skulde være stort og høitideligt blev saa koldt og stivt, saa dødt og magtesløst, med eet Ord: saa *Chinesisk*, at skulde det varet længer, vilde der snart hverken været Spor af Guder eller Gudinder, hverken været *Skjaldskab* eller *Kvindelighed* at finde, men kun vilde og tamme Dyr, lærde Mænd, som Bøger i Skindbind, og Maskiner af alle mulige Slags, Alting paa en Snor og paa Klokkeslet og efter en Streg, saa hvad Aandeligt og Hjerteligt, der ikke var dødt igaar, maatte nødvendig døe enten idag eller imorgen.

Denne Opdagelse, at *Folke-Livet* nødvendig blomstrer og visner

med *Modersmaalet*, er imidlertid langt fra at være sørgelig for os; thi den viser os netop, at Ulykken er over|US:576|staaet, og giver os en levende Forestilling om *Asernes* Glæde, da *Idunne* kom igien med *Guld-Æblerne* og gjorde dem unge paany. Ja, jeg har længe ymtet om, at *Idunne* kunde ventes hjem en af Dagene, men nu seer jeg, hun er lykkelig og vel sluppet indenfor *Asgaards* Volde, saa nu kan *Thjasse* i sin *Ørneham* skyde en hvid Pind efter hende, og maatte jeg raade ham noget, skulde det være at vende om itide, før han brænder sig alt for hedt paa *Baalet*, som jeg seer, *Aserne* er stærk ifærd med at stable; men det faaer at blive hans egen Sag, for nu bryder jeg mig slet ikke meer om den *gamle Ørn*, som jeg kun har skudt efter, fordi jeg var bange, han skulde gjort en Ulykke paa *Idunne*, naar han saae, han var røbet.

Men hvor har jeg nu pludselig faaet den Aabenbaring fra, at *Idunne* virkelig er kommet hjem fra *Jetteverden*, |A:107|Noget, der klinger saa poetisk, at den Historiske Begivenhed, der skulde svare til Mythen, dog vel maatte være Alle vitterlig?

Dertil har jeg det korte Svar, at hvordan det end ellers hænger sammen, kan jeg dog umuelig tvivle om *Idunnes* Hjemkomst, da jeg selv for et Øieblik siden saae hende paa det Kiærligste omfavne *Brage*. Damerne synes maaske nok, det skulde være *Brage*, som omfavnede hende, og Damerne har, som sædvanlig, *poetisk* Ret, men her er jeg *Historiker*, og maa da sige, hvad jeg saae, og ikke hvad jeg med Damerne ønskede at have seet, og Damerne veed nok, saavel som Digterne, hvad det er at have *Luner*, saa det vil ikke undre Dem, at *Brage* har ogsaa sine *Luner*, saa, skjøndt jeg er vis paa, han blev sjæleglad over at see sin kiære *Idunne* igien, stod han dog halvfjær og betragtede hende fra Øverst til Nederst, og det kunde hun, som er lidt heftig af sig, ikke holde ud, men fløi hen og omfavnede ham for alle Folks Øine, hvad vel saae lidt løierligt ud, men hvad jeg dog, som *Historiker*, var glad ved, hun gjorde, for ellers havde jeg ikke havt den Fornøielse at være den Første, der bragde Damerne den store Nyhed.

Men tør jeg nu ogsaa med Navns Nævnelser sige reent ud, hvad jeg i Nordens Billedsprog kalder ikke blot *Idunnes* Hjemkomst men ogsaa *Brages* Omfavnelser?

Knap nok, for saa fristende som det er at spænde Damernes Opmærksomhed, saa voveligt er det ogsaa, naar man ikke ved Opløsningen vil see et Smil ved Munden, der i det mindste kunde slaae en gammelagtig Digter halv ihjel.

|US:577|Imidlertid, saameget tør jeg godt sige, at uagtet man har paastaaet, at Nordens *Brage* var død for mange Aarhundreder siden, saa gaaer der dog Syn for Sagn, at han lever endnu, og til Beviis tør jeg godt pege paa *Oehlenschläger*; |A:108|thi har Damerne Lyst til at høre *Brage* paa anden Omgang give det oldnordiske Kæmpeliv sit priselige Eftermæle, da kan De blot lade en af de *unge*

Herrer, som læser smukt og med poetisk Sands, læse *Vaulunders Saga* og *Hakon Jarl* høit for Dem, som jeg gjorde for Damerne med største Fornøielse, da jeg var ung; saa lader de sikkert *Oehlenschläger* gaae for *Brage*, indtil videre at sige, for de unge *Herrer* maatte skamme dem, om der ikke mellem dem Alle skulde findes Een til at fortsætte det Valhalliske Harpeslag, hvormed Nordens Ære staaer og falder.

Nu at nævne en Skjald ved Siden, hos hvem jeg tør sige, *Idunne* kom tilbage i Svaleham og omfavnede *Brage*, det er jeg vel lidt betænkelig og halv undseelig ved; men har jeg sagt A, maa jeg ogsaa sige B; har jeg nævnet *Adam Oehlenschläger*, som *Brage-Skikkelsen* for Øieblikket, da maa jeg ogsaa nævne *Bernhard Ingemann* som den nærværende *Idunne-Skikkelse* i Mythe-Kredsen, og da jeg er vis paa, baade at *Damerne* veed, at *Folket* er forelsket i “*Valdemar Seier*” og at De er enige med *Folket*, saa skal jeg blot bede Dem, hvis De endnu savner lidt af Ligheden med *Idunne*, da at lade de unge *Herrer* læse høit for Dem i “*Valdemar den Store*”, fra Først til Sidst; saa bliver vi nok enige om, at, som Skjald, er *Ingemann* virkelig en *Muse*, men en *Dansk Muse*, der godt kan gaae for To af de *Græske*, altsaa for *Idunne* med Guld-Æblerne, og at det har sin Rigtighed med “*Omfavnelsen*”, tør jeg, som *Historiker* forsvare mod hele det hellige Romerske Riges Magt, som da, historisk talt, ikke heller har stort at sige.

Vil nu *Damerne*, som jo let kan falde Dem ind, drille mig ved at spørge: hvem der da, for at gjøre Gruppen fuldstændig, skal *poetisk* gaae for *Loke*, da er jeg glad, det er **A:109** ikke mig, men, seer jeg ret, bliver det rigtignok min Fætter, *Henrik Steffens*, som i sin Ungdom her hjemme kaldtes “*Holbergs Henrik*”, og hedder nu, ogsaa pudsigt nok, Geheime-Regjeringsraad i *Berlin*. *Damerne* kan nok vide, jeg vil ikke give min Fætter Skyld for *Idunnes Bortførelse*; thi deri var han aabenbar endnu uskyldigere end *Hermes* i Vuggen, eftersom han ikke var født; men hverken kan jeg frikjende ham for at ligne *Loke* lidt i det skielmske Smil, hvormed han altid har haltet mellem *Norden* og *Tydskland*, ligesom *Loke* mellem *As* **US:578** *gaard* og *Jetteverden*, ikke heller kan jeg nægte, han havde en Finger med i *Idunnes Hjemførelse*; thi naar jeg husker mig om, da saae jeg det selv i min Ungdom, hvordan han stod og vendte og dreiede paa *Freyas Falkeham*, som hun skulde hentes i. Det vil da sige paa anden *Dansk*, jeg hørde selv hans Foredrag om “*Poesien*”, som han vel synes at have glemt, siden han ikke nævner dem mellem hans “*Oplevede*”, men som jeg dog aldrig glemmer, da de brød Isen til alt det *Poetiske*, jeg har oplevet, og da *Oehlenschläger* dog hørde endnu langt meer paa *Steffens* end jeg, saa er det mig en afgjort Sag, at var han ikke et Aarstid i det ny Aarhundredes Gry kommet til at tale halvdansk og halvtysk men *heel poetisk* herhjemme, da vilde *Idunne* sikkert endnu siddet i Fangehullet hos Jetten oppe paa

Rundetaarn, og var da hverken kommet hjem til Asgaard som en *Svale* eller blevet berømt som en *Nattergal*, eller blevet beluret i sine huslige Forhold og røbet af nogen Historiker, saa hvis jeg dermed har forseet mig, er det ogsaa min *Fætters* Skyld, ja, alle disse uordenlige Foredrag er igunden hans Skyld; thi jeg kan ærlig forsikre, at førend jeg fik ham at høre, havde jeg slet ingen Forestilling om, at man kunde tale fra et *Catheder* uden at kiede sine Tilhørere, |A:110| men fik den, saasnart han lukkede Munden op, saa kunde jeg paa en nogenlunde skikkelig Maade snappet ham Ordene af Munden, da havde jeg vist ligesaalidt sparet det, som *Hermes* i Vuggen sparede *Apollos* pieriske Kiør!

Men *Dværgene*, dem havde jeg nær glemt over *Brage* og *Idunne* og min Fætter og mig selv, og det Sidste var det værste, men jeg haaber, *Damerne* tilgiver det Sidste for det Førstes Skyld, og de unge *Herrer* kan blandt Andet deraf lære, hvordan det gaaer til i denne Verden, og hvor forunderlige Ting der kan skee for Ens Øine, uden at man mærker det, fordi man glemmer det Ene over det Andet, til man begynder at blive gammel og seer sig ordenlig tilbage, saa det kan aldrig feile, at naar man havde et *Overblik* af alt det Mærkværdige, der er skedt endogsaa blot i *Norden*, siden *Brage* første Gang omfavnede *Idunne*, da kunde det ikke blot være morsomt at forslaae de lange Vinter-Aftener med, men vilde ogsaa være en stor Opmuntring til at gjøre Noget de lange Sommer-Dage, der, som *Grækerne* sagde, kunde have en god Klang i Efterkommernes Øren, eller, som *vore* Fædre sagde: aabne Valhals Dør for den trætte Kæmpe! Og nu, da *Brage* aabenbar har sat nye Strænge paa sin gamle Harpe og favnes aabenlyst af den hjem|US:579|komne *Idunne*, nu bredes der klarlig ogsaa nye Hynder paa *Valhals* Bænke, som det i Ungdommen nok er værdt at sværme lidt for, og i Alderdommen værdt at pege paa, som en jordisk Udødelighed, der kun foragtes af hvem der er født med sin *Helsot* og lærer derfor aldrig, hvad Forskiel der, menneskelig talt, er mellem Liv og Død!

At her nu ogsaa i *Norden* er født eller dog undfanget en *Daadstid* paany, der, langt bedre end jeg kan, vil forklare *Aserne* og deres Ætmænds gamle Bedrifter, derfor er vist |A:111| nok den gienfødte *Skjaldetid* det sikkreste, saavel som det bedste Forvarsel, men det kan dog fornøie os at see det betegnet ved de fire Dvæрге, Øster og Vester, Sønder og Nør, som efter Nordens Mythe bære Himlen; thi derved maae vi især tænke paa den *Historiske* Himmel, der hvælver sig over *Aandens* Verden hernede, omtrent mellem *Himmelbjergene* i Østen, *Atlas* i Syden, *Andes* i Vesten og *Dovre* i Norden, og behøve da ikke megen historisk Kundskab, for at see, nu falder Himlen ned, hvis ikke Dværgene *hos os* staaer fast paa begge Been. Var nemlig *Barndommens* Dage gyldnest i Østen ved Solens Opgang, og *Ungdommen* mest blomstrende i *Syden*, hvor

Olympierne legede under Platanen, og *Midalderen* mest glimrende i *Vesten*, hvor Ridderne brød deres Glavind til Damernes Ære, saa maa vel *Alderdommen* enten blive mørk, eller maa blive lysest i *Nord*, hvor Dagen er længst. Vore Frænder i *Nord-Vest*, Anglernes berømte Afkom, har da ogsaa alt i tre Aarhundreder beredt *Menneske-Historien* ikke blot en glimrende men ogsaa en lysende Overgang fra *Vesten* til *Norden*, og de næste Aarhundreder vil sikkert vise, at Fædrene herhjemme har ikke Vantrivlinger til Børn, som nu, da *Verdens-Historien* kræver sin Skueplads hos os, skjælver for *Kampen*, som altid er *Seirens* Forløber, og ønske heller at see det store Levnets-Løb uforklaret tabe sig i den Nordostlige Folke-Ørk!

|A:112|US:580

VIII.

Balder og Kronos.

Damerne veed nok, hvad Folk sige om os, baade om Damerne og om Digterne, at vi kunde være gode nok, for der er meget Godt ved os, naar vi bare ikke vare saa *forfængelige*, men De veed ogsaa, det er en kiedsommelig Snak, fordi den kommer altid igien, ligesom Fluerne, der spiller os paa Næsen, og er næsviis ligesom de er, fordi de veed, de er vanskelig at ramme. Vil imidlertid Damerne lyde mit Raad, da skal vi snart vænne de kloge og dydige Herrer af med den kiedsommelige Heglen paa vor Forfængelighed, baade tidlig og silde, til ingen Verdens Nytte, da det gaaer med Damer og Digtere, ligesom med Dværgene, de bliver ikke anderledes end de er, saa vil man ikke have dem, som de er, kan man lade dem være, og det er netop det Utaalelige hos Herrerne, at de vil ikke have os som vi er, og vil dog heller ikke lade os være, men vil med Vold og Magt forbedre os, som nu engang er uforbederlige, istedenfor at forbedre dem selv, ved at følge vore Formaninger, saa der ordenlig kunde blive Noget af dem, og vi kunde holde meget af dem og tilgive dem meget, for, som jeg sagde forleden, netop fordi Herrerne er saa gruelig *foranderlige*, derfor er de ogsaa *forbederlige*, og vi, Damerne og Digterne, har endnu ikke opgivet *Haabet* om dem, men det er soleklart, der bliver aldrig Noget af dem, saalænge de indbilder dem, det er os og ikke sig selv, de skal forbedre. |A:113| Kunde vi derfor helbrede dem for den Indbildning, da slog vi to Fluere med eet Smæk og opnaaede, hvad vi ganske rigtig, som *Horats* siger, immer har for Øie: at nytte og fornøje; thi det vilde jo

være os en stor Fornøielse, naar Herrerne, istedenfor at ramse alle de Dyder op, vi, efter deres Mening, fattes, viste os, at de havde dem selv, og det vilde være deres eget Gavn, og hele Verdens, for, naar vi, **|US:581** som i det mindste har megen Sands og Takt for Alt, hvad der er stort og smukt og godt, saae hos Herrerne hvad vi savnede hos os selv, da vilde vi ikke blot elske og beundre og besyngte dem for det, men vi vilde kappes med dem, ved at vise dem det meget Gode, Herrerne selv tilstaaer, trods alle vore Feil og Mangler, er ved os, og det vilde unægtelig blive en skøn Tid, naar Verden saae alt det Gode, der er ved Damer og Digtere, og saae Herrerne daglig forbedre sig, det vilde være *Gylden-Aaret*, som forklarede *Guld-Alderen*, det store Gylden-Aar, som fra Hedenold var Nordens stolte Haab, og som Nordens Aand og Dannerkvindens yndige Smiil endnu hos mig har bestyrket saa godt, at, trods Herrernes Spot og slet ikke yndige Latter, er jeg blevet gammel med det, og tænker slet ikke paa at tage det med mig i Graven, da Haabet, det store Seiers-Haab, er fra Hedenold vant til, trods Vinter-Kulden, at blomstre i Norden, blomstre paa Kæmpehøiene, blandt tætte Bautastene af Sønner over Fædre!

Dog, jeg burde forudseet det, da jeg kom til at nævne det *Nordiske Haab*, min tro Fostbroder giennem en heel Menneske-Alder, at Svagheden, som Digterne ogsaa har tilfælles med Damerne, vilde overraske mig, den Svaghed, at Øiet løber over hvor det ikke skulde, naar det pludselig staaer levende for os hvad vi inderlig elske og skulde hilse med Smil, og skiøndt det hos os hverken kvæler Ordet eller Munterheden, **|A:114** saa kyser det dog *Dværgene* bort, som altid, naar de seer Regnbuen, venter et Tordenslag, og af *Dværgene* var det dog, jeg skulde lært det gode Raad, jeg lovede *Damerne*, saa det faaer nu bie til en anden Gang, og jeg er vis paa, at Damerne ogsaa heller taaler Herrernes Korstog mod Forfængeligheden et Par Dage længer, end De vil vende Tankerne fra *Guld-Alderen* og *Gylden-Aaret*, naar de først er kommet paa Tale, og dem var det da ogsaa egenlig jeg vilde tale om iaften, for Damerne veed nok, saavel som Digterne, at er der meget Godt ved os, da er det Levninger fra *Guld-Alderen*, Barndommens Guld-Alder, som Kvinden og Skjalden kiende bedst af Erfaring og komme kiærligst ihu, men det skulde ogsaa altid ret være kiendeligt i vort Norden; thi skiøndt Nordens Aand, som vi veed, var som Fyr og Flamme til Kamp og Storværk og som Klippen til Fostbroder, saa var det dog igrunden en meget *barnlig Aand*, lutter Fryd og Gammen i et godt Vennelag og grædenem i Hjertets Anliggender, myg i Kiærligheds Haand til at svøbe om en Finger!

|US:582 Dette speiler sig især saa deilig og klart i *Balders-Mythen*, at jeg ret vil ønske, det maa lykkes mig at klare den for Dem i Nordens Aand, som den svæver for mig og har tit vemodig, men baade dybt og sødt, bevæget mig!

Dermed begynder da Mythen om *Balder*, at han var en Søn af *Odin* og *Frigge*, iegod og Alles Yndling, deilig af Aasyn og hvid i Huden, saa han skinnede igien, og derhos var han den vittigste, ordkrængeste og livsaligste af alle Aserne, hans Domme var afgjørende og paa hans Borg *Breideblik* eller *Straaleglands* kunde ingen Falskhed trives!

See, dette er Alt hvad vi hører om *Balder*, til han fik de urolige Drømme, som varslede om hans Død, og naar vi høre det daadfulde Norden med sin Kæmpe-Aand løfte en **|A:115**mandlig Skikkelse *uden Bedrift* til Skyerne, som Perlen blandt Guderne, da burde det strax lære os, at *Balder* er den Førstefødte af de iegode og tidlig kloge *Engle-Børn*, som, efter Ordsproget, blive aldrig gamle, altsaa, at han er *Paradis-Barnet* eller den mythiske *Guld-Alder*, som var kort under alle Himmelegne, men blev ingensteds blandt Hedninger saa almindelig begrædt og saa kiærlig ihukommet, som i det gamle Norden.

Balders Død i Norden svarer altsaa til *Kronos-Afsættelsen* i Grækenland; thi vel betragtede Grækerne denne Afsættelse altfor letsindig, blot som Afkastelsen af et tyrannisk Aag, men de skildrede dog *Kronos-Dagene* som "Livets *Guld-Alder*, da Guder og Mennesker omgikkes som hinandens Jævnlig, og Menneskene levede som Guder, uden Arbeide, Sorg og Bekymring, da Marken bar Korn som Engene Blomster og Træerne Frugt af sig selv, og Menneskene vidste ikke, hvad Ulykke, hvad Sygdom og Alderdom var; naar de døde, da slumrede de sødelig ind og omsvæve endnu som Lys-Alfer de følgende Slægter!"

Saa deilig som *Hesiod*, i disse faa men mesterlige Træk, kunde de gamle Kæmper ikke beskrive *Guld-Alderen*, men at de langt bedre end Grækerne vidste at skatte dens Herlighed og følte derfor Tabet uerstatteligt, med mindre den virkelig kom forklaret igien, det lære vi af Mythen om *Balders Død*, og af hele den fantastiske *Verdens-Historie*, som man vel maa kalde vort Nordens i den Henseende aldeles mageløse Mythologi!

Mythen om *Balders Død* er nu vel i *Oehlenschlägers* og *det ny Asamaals* Dage blevet saa godt opfrisket, at jeg burde forudsætte den som Alle vitterlig, men efter min Erfaring **|US:583**tør jeg dog ikke vove det, og den er desuden saa dei**|A:116**lig, at netop hvem der husker den, hører den ogsaa gierne igien.

Det var da *Balders* urolige Drømme, der først forstyrrede Glæden i *Asgaard*, men da hans Moder *Frigge* havde taget Alt hvad hun tænkte kunde skade ham, i Eed, baade Dyr og Træer, Levende og Dødt, Ild og Vand, Staal og Steen, Edder og Forgift, da slog man i *Asgaard* ikke blot Sagen hen, men blev saa sikker og tryg, at man legede med Faren, og for ret at trodse den, stillede Aserne *Balder* op paa Thinge som en Skive, Alle havde Lov at skyde efter. Det gik an til en Tid, men da *Loke* havde udfrittet, at østenfor *Valhall* groede

en Vaand, som hedd *Mistelteen*, og som *Frigge* ikke havde værdiget at tage i Eed, saa dybt foragtede hun den tynde usle Snyltevæxt, da gik han hen i Hemmelighed og rykde den op, og stak den siden i Haanden paa den *blinde Høder*, for at han ogsaa skulde ære den skudfri *Balder* ved at stikke til ham med den. Det gjorde han, og see, da styrtede *Balder* steendød omkuld, og med alle deres Taarer kunde *Aserne* ei kalde ham tilbage, skøndt de var Alle dybt bedrøvede og *Odin* især, fordi han vidste bedst hvad *Aserne* tabde ved *Balders* Død; de kunde ikke engang hevne den paa Ophavsmanden, for ei at vanhellige *Thingets* *Fristed*.

Henfører vi nu denne Historie til *det* Asgaard og den Guld-Alder vi kiende, enten i hele Menneske-Slægtens, i et enkelt Folks, eller i vort eget Levnetsløb, da maae vi finde, den passer vidunderlig, medens det paa den anden Side slet ikke maa forundre os, at vor Forklaring er for Mange ligesaa mørk en Tale som Mythen selv; thi her giælder ret egentlig Ordsproget: Den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede, saa det Hele tykkes Tant for Andre end dem, der i deres egen Barndom havde en mythisk Guld-Alder, da ogsaa de paa en [|A:117](#)Maade levede som Guder, uden Arbeide, Sorg og Bekymring, mens Marken for dem bar Korn, som Engene Blomster og Træerne Frugt af sig selv, saa for dem sang alle Smaafugle i Skoven, med dem legede Soel og Maane og alle Stjerner Tit giennem Skyerne, dem var Sygdom og Alderdom aldeles ubegribelige, dem var Søvn og Døden Eet og det Samme, saa de tvivlede ligesaalidt om de Dødes Opstandelse, som de nogen Aften tvivlede om, at de jo selv næste Morgen skulde vaagne og staae op, naar Solen skinnede og Moder kaldte.

Saaledes er vi nemlig Alle skabt, at hvad vi hverken i vor egen Natur eller vort eget Levnetsløb spore noget Lignende af, det kan vi aldrig forstaae eller finde os i, og det troe vi igrunden [|US:584](#)aldrig, om end Beviserne derfor er saa soleklare, at vi nødes til at indrømme det, saa det er intet Under, at vi uden videre forkaste hvad der kun har dunkel, poetisk Hjemmel, naar vi finde det saa urimeligt, som Mythen om *Balder* og Guld-Alderen i Livets Morgenrøde maa synes alle dem, der betragte deres egen Barndom som en træl bunden, dyrisk og høist ulykkelig Tilstand, som det var godt saa snart fik Ende, og som de neppe for al Verdens Skatte vilde lade sig købe til at taale paany. Al vor Harme er derfor spildt paa saadanne Folk og i det Hele ubillig, men de Andre skulde vist nok ogsaa være billige nok til at indrømme, at det maa være ganske anderledes med os, naar vi virkelig med vemodig Længsel see tilbage paa vor Barndom som en Guldalder, der vel ikke kan kaldes tilbage, men har dog i sit uudslettelige Minde efterladt os et Billede af Glæde og en Maale-Stok for Lykke, som vidt overtræffer hvad vi siden mødte under disse Navne, og som dog maatte fyldestgøres, hvis vi igien skulde blive rigtig glade og lykkelige.

Dette er nu især ret kiendelig Tilfældet med *Kvinden* |A:118 og *Skjalden*, og det er den dybe Grund, hvorfor de til alle Tider føle sig underlig tiltrukne af hinanden, og af Alt hvad der ligner Balders-Mythen, saa man kunde væddet ubeseet al Verdens Guld derpaa, at fik Norden *virkelige* Skjalde i *Oplysnings-Tiden*, da vilde *Balders-Mythen* være en af de Første, de slog Harpen for, og Strængelegen aldrig saasnart række *Kvindens* Øre, før den fandt Gienlyd i hendes Hjerter, enten hun saa vidste hvorfor, eller ikke, ja, des mere og des dybere, jo *mindre* hun enten vidste eller spurgde *hvorfor*.

Lægge vi saaledes Mærke til *Børnene*, og det burde vi virkelig, baade for at opfriske vore egne Barndoms-Minder, og for at komme til sund Forstand paa Menneske-Livet, der umuelig kan udspringe enten af Bøger eller af noget Andet end Livet selv, da lære vi snart, om vi ikke før vidste det, at naar Børnene for Alvor begynde at spørge *hvorfor?* da er de stærkt paa Vei ud af Barndommens Paradis, hvad vi vel umulig kan forhindre, men skulde vogte os vel for, som længe er skeet, med Flid at fremskynde.

Selv naar man skatter *Barnligheden*, bærer man sig dog sædvanlig ad med den, som *Aserne* med *Balder*, skyder til den med alle Vaaben og morer sig ved, at den trodser dem, indtil da *Mistelteen* pludselig kommer flyvende og fælder vor Yndling! Denne Snyltevext, ubetydelig at see til, men udskudt af den blinde *Høder* altid dødelig for *Barne-Troen* og |US:585 dermed for Guld-Alderen, er nemlig Spotten af en *troskyldig* Mund, listig lagt deri af hjerteløs Klogskab, og vil vi see den *Mistelteen*, hvormed *Høder* skiød *Balder*, da behøve vi blot at læse den Nidvise over *Aserne*, som under Navn af *Loke-Gluffen* staaer midt imellem de *Eddiske Sange* og er ganske *troskyldig* brugt som reen mythisk Kilde.

|A:119 Ja, har vi selv havt en mythisk Guld-Alder i Barndommen, som vi tit vemodig seer tilbage paa, da føler vi os ikke blot tiltalte af Asers Graad paa *Balders* Bane-Tue, men finder det meget passende at anvende Mythen baade paa *Nordens* og *Grækenlands Guder* og *Myther* i det Hele, paa det gamle dunkle Billed-Sprog, hvori alt det Døde ogsaa var levende, og hvori Guder og Mennesker sammensvævede, Himmel og Jord sammensmeltede, ligesom endnu for Barne-Øiet; thi Menneske-Naturen og Menneske-Livet ligner nødvendig sig selv i det Store som i det Smaa, saa naar Folkenes Barndom ophørde, da gjorde deres Myther ikke længere levende Indtryk paa dem, da døde alle deres Guder, og da de dog havde en gammel Kiærlighed til dem, saa drev de Afguderne med dem, ligesom de halvvoxne Piger endnu tit med en vis Alvor kan vugge og kysse deres Dukker, skøndt de paa ingen Maade som i gamle Dage anseer dem for deres smaa Børn eller Brødre og Systre. Ligesom dette imidlertid pludselig holder op, naar der kommer en bidende Spotte-Glose giennem den gamle Barnepiges eller en anden troskyldig Mund, saaledes gik det netop med de gamle Hedninger,

da Aanden var borte og Mytherne derfor kun urimelige Historier, der faldt for den første Latter!

Har vi nu seet Barndommens Guld-Alder speile sig i *Balder* og hans *Nanne*, der kiærlig følger ham til de Dødes Rige, som Barne-Hjertet altid følger den barnlige Aand, da føler vi, det har noget at betyde med *Kæmpe-Gudernes* Graad ved hans Baare, den store *Lig-Begængelse*, de give ham, og Bestræbelsen for at løskiøbe ham fra *Hel*, som afrunder Balders-Mythen til et dramatisk Heelt, der spørger om sin Mage.

Balder blev nemlig brændt paa sit Skib *Ringhorn* |A:120|tilligemed *Nanne*, som tog sin Død af Sorg, og selv *Rimthursen* fældte Taarer, men Skibet var *Aserne* ikke istand til at skyde fra Land, saa dertil maatte hentes en *Hex*, *Hyrrokin* fra Jetteverden, som kom ridende paa en *Ulv* med en *Hugorm* til Bidsel, og da foer Skibet ud ved det første Stød, men der sprang Ild af Bedingen og Jorden skjælv, hvorover *Thor* blev saa bister, at han nær havde givet Hexen Hammerslag i Hyre.

|US:586|*Frigge* gjorde imidlertid vitterligt, at turde Nogen ride til *Helhjem* og byde Dronningen der Løsepenge for *Balder*, da skulde han være hendes Naade vis alle Dage, og *Odin* havde en Tjener, ved Navn *Hermod*, som tog sig det Vove-Stykke paa, fik *Sleipner* til Laans og slap lykkelig og vel baade frem og tilbage. Til Vidnesbyrd bragde han *Odin* Guldringen *Drypner*, som var brændt med *Balder* og fik derved den Egenskab at føde otte nye Ringe hver niende Nat, og fra *Nanne* bragde han *Frigge* et Slør, men fra *Hel* bragde han den Besked, at naar *Alting* i Verden, baade Levende og Dødt, vilde græde for *Balder*, da, men ogsaa kun da, skulde han komme tilbage. *Aserne* sendte nu ogsaa virkelig Bud til al Verden om at græde for *Balder*, og der blev hvad man kalder en almindelig Graad, men der sad dog en Hex i sin Hule, som sagde fræk til Asernes Sendebud:

Med Øinene tørre
Kun *Tykke* vil græde,
Mig baader ei *Balder*,
Bleg eller rød;
Hel, som nu har ham,
Beholde ham kun!

Dette Malerie, kan vi frit sige, er ikke blot skønt i Nordiske men i alle menneskelige Øine, ja, jeg er vis paa, at selv |A:121|*Grækerne*, naar de var i Aande, vilde beundre og tilegne sig det; thi det fremstiller et Træk af Menneske-Hjertets Historie, som er rørende under alle Himmelegne. Denne *Hovedets* poetiske Afsked med Barndommens Billede, som *Hjertet* dog ikke vil slippe, saa det maa rives bort med Vold og Magt, og slipper dog ikke uden et Glimt af Haab om en mulig Gientagelse af det Forlorne, denne Afsked har vel

hos Nordens Kæmpe-Skjalde et ganske eiendommeligt Præg, men er dog alle poetiske Naturer igrunden velbekiendt, og selv Løftet af *Lokes* spodske Datter, og Hexens Graad for *Balder* med tørre Øine, forklarer sig selv, da vi Alle føler, at Guld-Alderen forsvinder dog kun, fordi den ikke fuldelig tilfredsstiller vort Hjerte, og Hexen, der ikke vil græde for Guldet, hvori hun aldrig havde Deel, kiende vi ogsaa nok, om vi end ikke saa lige veed om vi skal kalde hende Selvklogskab, Selvraadighed eller Misundelse.

Slaaer nu *Balders-Mythen* selv naturhistorisk saaledes igiennem hos os, da kan vi forud vide, den gaaer giennem hele *Verdens-Historien*, og jo mere vi kiende til den, desmeer [|US:587](#) vil vi ogsaa beundre vore gamle Skjaldes historiske Blik; men vi vil her af flere Grunde indskrænke os til, hvad der ligger os nærmest i vor nyeste Historie.

Gaaer vi saaledes blot tre Aarhundreder tilbage, da finde vi, forholdsviis, en Barndommens *Guld-Alder* i Norden, da *Balder* og *Nanne* syndes gienfødte med "Barnet i Bethlehem", og Kirke-Sangen paa *Modersmaalet*, og de gamle Kæmpers Ihukommelse lyslevende i Kæmpeviserne, og i det *Attende* Aarhundrede har vi et Billede af *Balders* Død og Lig-Begængelse, der kun er alt for træffende; thi den *Franske* Spottefugl støber da for vore Øine Kuglerne, som den *Tydske* Troskyldighed skyder ud, og *Nordens* Barne-Tro synker livløs paa Bane-Tuen, ja, Jorden holder virkelig paa Liget, til *Bespottelsen* kommer [|A:122](#) som en Hex fra Jetteverden og støder Dødning-Skibet fra Land, saa Bedingen gnistrer og Jorden bæver.

Med det ny Aarhundrede dukker imidlertid baade *Frigge* og *Hermod* op, saa *Sleipner* sadles for vore Øine til *Helrid*, og vi see *Hermod* komme glimrende tilbage baade med *Ringen* til Odin og *Sløret* til *Frigge*; thi den *Dramatiske* Poesi har altid nogen Lighed med en Reise til de Dødes Rige, og i vort Norden var den saa kiendelig stilet paa at tilbagekalde Guld-Alderen i hele sin Glands, at man kunde fristes til at tænke, En af os havde selv gjort *Mythen* om *Hermods* *Helrid* paa *Sleipner* for at løskiøbe *Balder*, til at betegne det. Ja, allerede Samtiden mærkede det, og Efterslægten vil ikke glemme det, at hvad der udmærkede *Nordens* Skjalde i det *Nittende* Aarhundrede fra deres store Medbeilere i andre Lande, var det Samme, som strax ved første Øiekast skiller *Hermod* fra *Hermes*, *Asernes* fra *Olympiernes* Herold og Sendebud til de Dødes Rige; thi det er den *dybe* Hjertelighed og det *sværmende* Haab, saa langt fra at lege med Livet i Aandens Verden, at selv den muntreste Skiemt har en alvorlig Baggrund, hvor *Frigge* svæver, som en majestætisk bedrøvet *Balders-Moder*, hvis Taare-Blik mildt bevæger Skjalden, saa for at trøste hende prøver han, som *Hermod*, selv paa Umuligheder. Dog, det Allermærkeligste, saavel som det Glædeligste er endnu tilbage; thi vel skedte det Umulige heller ikke i det

Nittende Aarhundrede, men der skedte og skeer dog hvad andre Folk vil finde ligesaa umuligt og kalde ligesaa utroligt, som *Hermods* Hjemkomst fra *Hel* med *Ringen* og *Sløret*, saa det er klart, at Vind var det hverken med *Nordens Aand* over os, eller med *Sleipner* under os, eller hvem kan nægte, at den *historiske Kiæde*, |US:588vi nu kan opvise ikke blot mellem Nordens men mellem |A:123al Verdens Stovværk, er en *Drypner* fra Balders-Baalet, som ikke mange Guld-Kiæder kan maale sig med, og hvem har Øie for Menneske-Naturen under det ægte mythiske Hjerne-Spind, uden at see Rosen-Sløret med Guld-Blomsterne, der vel ei kan slukke men formilder dog *Frigges* dybe Hjerte-Sorg, saa den møder os kun, som *Dannekvinden* tit, med et vemodigt men livsaligt Smil.

Dog, hvad jeg især maa henlede de *unge Herrers* Opmærksomhed paa, det er den *Mandighed*, hvormed *Aserne* bar deres Sorg, selv da de maatte opgive det sværmende Haab, at Balder enten kunde kjøbes eller grædes tilbage fra *Hel*, saa de hverken fortvivlede eller lagde Hænderne i Skjødets, men skabde, da Guld-Alderen var forsvundet, med Daad en Sølv-Alder, som *Edda* siger: at paa det *sølvtagne Glitner*, som *Breideblikks* Efterskin, boede Balders og Nannas Søn, og opgav ingenlunde *Haabet* om, paa hin Side *Valhall*, at samles med Balder paany i det *guldtagne* Gimle.

Ja, efter Balders Død er det først baade *Tyr* og *Thor* træde ud af Dunkelheden, og Kæmpe-Livet udfolder sig i det mangfoldige Stovværk, der, efter Dommedags-Slaget paa *Midgards-Ormen*, skal krones med alle Asers Opstandelse paa den gienfødte Jord, der, som *Vola* synger, i Takt med *Hesiodos*, bærer atter Korn af sig selv, men, som hun synger i *Nordens* egen Tone, straalere forklaret med den hjemkomne *Balder*.

Aser da mødes
Paa *Ida-Sletten*,
Sammen de tale
Om Sager gamle,
Om Torne-Banen,
Om Fortids Runer
Og *Fimbul-Tyr*!

|A:124Atter da findes
I Efter-Tiden,
Paa Grønsvær-Gulvet,
De gyldne Tavle
Fra Asa-Legen
I Arildstid!

Forgæves havde ikke blot vi redet *Sleipner*, forgæves bragt Syn for Sagn fra de Dødes Rige, men forgæves omtonedes vi af |US:589Fugle-

Sangen baade fra Syden og Norden, forgæves omsvævedes vi af Olympens og Asgaards Aander og Diser, med alle Helte-Slægterne, som Guld-Kiæden omslynger, hvis ikke den næste Slægt i Norden reiste sig i Kæmpernes Aand og fortsatte det store Levnets-Løb, hvis Kiendemærke er Kæmpeskridt, med Guld-Alderen bag sig og Gylden-Aaret for sig. Kun *dette* Nordiske Kæmpeliv med det deiligste Maal, en Dødeligs Øie kan skimte: Guld-Alderens Gienfødelse i Klarhedens Glands, kun dette ægte menneskelige Kæmpeliv, og ingen vild Børsærke-Gang gennem Blodbad til det store Beenhuus, var det, jeg sværmede for i Ungdoms-Aarene, stræbde i Manddoms-Tiden, saavidt Kræfterne rakte og Øieblikket taalde, at udtrykke, og vil i Alderdommen ikke blot rose og oplyse, men, om jeg kan, ogsaa hos en haabefuld Ungdom fremkalde, vis paa, at et saadant Kæmpe-Liv er ikke blot det bedste Herre-Liv paa Jorden, men ogsaa det *Eneste*, der kan trives og blomstre hos os, fordi den Nordiske Natur er i Folket ei mindre uforanderlig end i Fjeldet og i Havet!

Saaledes vilde jeg tænke og tale, om saa Edda kun var et Kul i *Heklas* Kiedel, eller om saa Ingen kunde see Andet i *Balders-Mythen* end *Sommer-Solhverv*, men saaledes kunde jeg vist nok hverken tænkt eller talt, hvis ikke Nordens Aand i *sin* Apollo-Tid havde udtrykt det Samme i **A:125** dunkle men dybe Orakel-Svar, i *sit* naturlige Billed-Sprog, altsaa i Nordens Myther; thi da havde der jo *ingen* Nordens Aand været til, og tænker Nogen endnu, at Skjaldene paa anden Omgang selv skabde Aanden, som drev og opflammede dem, Aanden, som ogsaa i dette Øieblik er over mig, da beviser det dog vel ikke, at *vi* er *Guder*, som har gjort *Umuligheder*, men beviser dog vel kun, at *Aandløshed* er blevet rædsom stor, himmelhøi af Vext og verdensbred over Skuldrene, saa det er paa Tiden, at *Aserne* igien knuse *Ymer* Jette og bygge en ny historisk-poetisk Verden af hans uhyre Krop!

Saavist da, som der har svævet en *Aand* over *Norden*, en Aand over *Kæmperne*, der *opoffrede sig* for Udødelighed, en Aand over *Skjaldene*, hvis *Asa*-Maal og Kæmpe-Viser gik fra Mund til Mund, fra Slægt til Slægt i Aarhundreder, en Aand over *Kvinderne*, som ikke blot laande Skjaldene Øre, men laande Kæmperne deres deilige Stemme til Skib, som har altid Bør over Bølgen blaa, og endelig Aand over de gamle *Sagamænd*, hvis Ord-Strøm paa *Island* frøs fast til Pergamentet, saa vi kan see det for vore Øine, ja, ligesom tage og føle **US:590** derpaa, at det var en mageløs levende Anskuelse af Tidens Løb og Menneskets Idrætter, hvoraf den Strøm udsprang; saa vist, som alt Dette, er det jo dog ogsaa, at det *førstefødte* Ord af denne *Kæmpe-Aand*, altsaa *Nordens Myther*, maae være *Æbler*, der faldt ikke langt fra Stammen, ikke længere fra *Ygdrasil* end *Idunne*, der trolig har giemt dem i Barmen, for, efter sin Hjemkomst, dermed at vederkvæge og oplive *Brage* og alle *Aserne*, for tidlig

gamle og graa, da de end har Kæmpeskridt at gjøre, Storværk at øve, *Valhall* at værge, *Gimle* at vinde! Ligesom vi da i *Ygdrasils-Mythen* |A:126 lettelig finde det hemmelige Baand, der sammenknytter Forældre og Børn i tusinde Led, og ligesom vi i *Mimers-Mythen* umulig kan miskiende den *Islandske Sagamand*, der sidder paa Grændserne af Jette-Verden, klog af Erfaring, og blander den klare Miød, af Honning-Duggen fra *Ygdrasil*, til det sidste, store *Brage-Bæger* for Kæmpeskridtet i *levende* Oplysning; saaledes maa nødvendig ogsaa *Guld-Alderen* og *Gylden-Aaret* straale os imøde fra *Breidablik* og *Balders-Baalet*, ja, fra *Balders-Mythen*, der aabenbar er Guld-Nøglen til alle *Valhals* Dørre, selv til den Gamle, hvorom *Odin* synger i *Grimners-Maal*, at “Faa ikkun lære med Laasen Besked!”

|A:127|US:591

IX.

Tyr og Zeus.

Allerede tit og maaskee for tit har jeg anmærket, at den *Nordiske* Mythologi forholder sig til den *Græske*, som *Verdens-Historien* til *Menneske-Naturen*, men hvad enten dette Forhold har været mig selv saa soleklart, at jeg fandt al nærmere Oplysning overflødig, eller saa dunkelt, at jeg ikke turde prøve paa at klare det, saa har jeg hidtil ganske ladet det være Deres egen Sag; men iaften slaaer det mig dog, at i alt Fald er det morsomt nok, at dette Forhold allerede speiler sig i Gudernes Bopæl, da *Bjerget Olymp* er et saa naturligt Opholdssted som nogen Ørn eller Ugle kan forlange, og *Staden Asgaard* derimod Noget, der selv har en *Historie*, og sætter os midt ind i en folkelig Udvikling. Hvad der imidlertid slaaer bedre igiennem, er Sammenligningen af de to Gamle: *Kronos* og *Odin*, med samt deres tre Sønner, thi hos *Grækerne* bliver den *Gamle afsat* og Riget deelt som et Rov mellem Sønnerne, men i *Norden* beholder den *Gamle Spiret*, og En af hans Sønner, nemlig *Balder*, bliver Offeret, ligesom vi veed, *Natur-Livet* begynder med en *Barndom*, men det historiske *Folkeliv* med en *Stamfader*, *Høvding* og *Stad-Bygger*. Betragt vi nu *Odins-Sønnerne*: *Balder*, *Tyr* og *Thor* ved Siden ad *Kroniderne*: *Zeus*, *Poseidon* og *Pluto*, da ligne de vist nok paa *Rad* slet ikke hinanden, men fordi *Menneske-Livet*, fra hvilken Side det end sees, dog |A:128er eensartet, saa opdager vi let, at *Balder* svarer til *Kronos*, *Tyr* til *Zeus*, *Thor* til *Poseidon* og *Odin* til *Pluto*, som de samme menneskelige Grundtræk i forskiellig

Stilling. Uagtet derfor *Balder* egenlig udtrykker *Folke-Livet* i hele dets *oprindelige* Friskhed, Glands og Enighed, saa er dette dog ogsaa en *historisk Barndom*, der har Grundtræk tilfælles med den *Naturlige*, [|US:592](#) og derfor lade, som vi hørde, Mytherne om *Kronos* og *Balder* sig godt sammenligne. Ligeledes udtrykker *Tyr* Folke-Livet i sin dristige *Ungdom*, da *Æren* gaaer over Alt, men *Ungdommeligheden* er dog den Samme, som *Grækerne* satte paa Thronen med *Zeus*, saa en *Græsk* Ungersvend med *Nordisk* Anskuelse vilde efterligne *Tyr* og en *Nordisk* med *Græsk* Anskuelse efterligne *Zeus*.

Det *Sidste* kan nu vel synes talt i Taaget, da hvert Folk *naturligviis* følger *sin* Anskuelse, men vi veed dog nok, at den *konstige* Dannelselse, vi i flere Aarhundreder har arbejdet paa, førde meget *Unaturligt* med sig, og dertil hørde en *gruelig Romersk* eller i bedste Fald en *maadelig Græsk* Anskuelse af Livet, som ret med Flid anpristes Ungdommen, og udbredte sig saameget des lettere, som den smigrer en Tilbøielighed, der under alle Himmelegne falder Ungdommen naturlig nok. Selv i *Norden* blev det derfor den sædvanlige Tankegang hos de "unge Herrer", baade at Forgudelsen af *Barndommen* og Sorgen over dens Korthed var et Sværmeri, man kun til Nød maatte taale hos *Damer* og *Digttere*, og at *Kroniderne* var nødt til at afsætte deres gamle Fader, da han gik i Barndom. Hvor *unordisk* en saadan Tankegang er, har vi alt seet paa *Balders-Mythen*, og hvor *uhistorisk* den er, lærer hele Verdens-Historien, da Folke-Livet allevegne blev forvirret, ulykkeligt og tidlig gammelt, [|A:129](#) hvor *Barndommen* glemtes og *Alderdommen* foragtedes, men at Tankegangen ogsaa kun er *maadelig Græsk*, det seer man ikke blot af den Omhu, hvormed alle Grækenlands berømte Lovgivere stræbde at hindre Ungdommen fra i det *Borgerlige Selskab* at efterligne *Zeus*, men allertydeligst af *Kronos-Mythen* i sin Heelhed; thi den melder, at *Zeus* kun besteg Thronen efter en frygtelig *Tiaars-Krig*, og det endda kun ved Hjælp af de *hundredarmede* Jetter og de eenøiede *Cycloper*, som han løste af deres Lænker og opkaldte fra *Tartaros*. Uagtet altsaa Græker-Aanden betragtede Barndommens Fordrivelse og Ungdommens Overmagt som en *Natur-Nødvendighed*, var den dog ingenlunde blind for det *Sørgelige* deri, og deelde derfor sine Kræfter lige mellem de Stridende, saa det kun var de *vilde* Lidenskaber paa *Kronidernes* Side, der gjorde Udslaget. *Ære* havde *Zeus* da, selv efter *Grækernes* Tankegang, ingenlunde af sin Seier, men maatte, som andre Tyranner, trøste sig med Magten og de mange Nydelser, den gav, og hvor tidlig den *Græske Ungdom*, trods alle optaarnede Hindringer, efter [|US:593](#) lignede ham, see vi klarest i *Alcibiades* og *Alexander den Store*, saa her vilde *Norden* ret have haft Grund til at triumphere, hvis vor historisk-poetiske Anskuelse endnu var ligesaa levende, som da *Tyrs-Mythen* udsprang og gjorde sin Virkning.

Gridskheden paa Alt, forbundet med en mageløs Styrke, deelde Grækerne meget *naturlig* mellem *tre hundredarmede* Jetter, ligesom den deler sig selv i *grændseløs* Herskesyge, Egennytte og Glubskhed; men Nordens Aand samlede den ogsaa meget *historisk i Fenris-Ulven*, som et Uhyre, man vel i Begyndelsen kunde lege med, men hvis Gab, naar den blev fuldvoxen, vilde naae fra Jorden til Himlen og være et bundløst Svælg, saa det gjaldt om at faae den for|A:130svarlig bundet alt i sin Opvext; thi vel voxde den ligefuldt og gjorde tilsidst en stor Ulykke, men man vandt dog *Frist* til *Ragnaroke*. Et saadant Uhyre, lærer nemlig Historien, der opvoxer i alle Hovedstæder og Borgerlige Selskaber, af *forvovne Kroppe*, altid umættelige, tilsidst utallige, snu og Alt overlegne, og dette *Pøbel-Uhyre* vil altid staae til den dristige Ungdoms Tjeneste, naar den vil efterligne *Zeus*, men aldrig bindes forsvarlig uden ved en dristig *Ungdoms* Hjelp, som efterligner *Tyr!*

Her staaer vi da ved *Tyrs-Mythen*, der ganske dreier sig om *Fenris-Ulven*, Broder til *Midgaards-Ormen*, der voxde i Verdens-Havet til *Thors* Banemand, og Broder til *Hel*, som i *Niffelheim* eller Taagehjemmet, med alle Dødens Kræfter, rugede over deres Rov og fremfor Alt over *Balder*, og alle disse tre Uhyrer var Børn af *Loke* med Hexen *Angerbode* eller Ulykkes-Fuglen.

Fenris-Ulven maatte *Aserne*, efter *Nornernes* dunkle Villie, opføde i deres egen Gaard, hvis *Fristed* de ingenlunde turde besmitte med hans Blod, skøndt de vidste, han i *Ragnaroke* skulde blive *Odins* Banemand, og da han dog snart blev saa balstyrig, at næsten Ingen kunde nære sig for ham, var det aabenbar Knuden at faae ham forsvarlig bundet, og dog maatte ikke heller det skee uden *med* hans *Villie*, saa Sagen syndes reent fortvivlet. To stærke Baand havde *Aserne vel* faaet gjort og overtalt Ulven til at prøve, men de var brustet som Sytraade, saasnart han rørde sig, og vel havde de omsider faaet en Lænke af *Dværgene*, som var ægte, men den var Ulven for gammel til at prøve, for netop, at den saae ud som en tynd Silke-Snor, det gjorde ham mistænkelig, og Alt hvad *Aserne* baade med det Onde og med det Gode kunde bevæge ham til, var, at han vilde |A:131|US:594vove paa det, naar En af dem vilde stikke sin Haand i hans Gab, til Pant paa, at naar han ikke kunde sprænge Baandet, de da vilde løse ham. Det var haarde Vilkaar, syndes *Aserne*, som paa en Maade havde en ond Samvittighed, men dog besluttede den djærve *Tyr* at gjøre et stort Offer for det almindelige Bedste, og stak virkelig sin høire Haand i Ulvens Gab, mens de Andre bandt ham, men fik den da ogsaa bidt af i Albu-Leddets, saasnart Ulven hørde, hvad Mening var, at *Aserne* vilde ikke løse ham, *førend* det med Tiden blev *soleklart*, at han slet *ikke kunde* sprænge Baandet. Den Dag, vidste nemlig Ulven nok, kom aldrig, da *Aserne* naturligviis vilde blive ved at sige, at hvad der ikke var skedd idag, kunde maaskee hændes imorgen, og vilde, efter Spaadommen,

i alt Fald times engang før *Ragnaroke*, og det var kun en daarlig Trøst, saa man kan ikke fortænke Ulven i, at han tog paa at tude ganske frygtelig, men man kan heller ikke fortænke *Aserne* i, at de, for at faae Ørenlyd, stak ham et Sværd i Gabet, med Odden i Overlæben, og saaledes ligger han kneblet til *Ragnaroke* og fraadende fælt paa Lyngholm i *Sorte-Søen*. Lænken *Gleipner*, som holder ham, er for Resten gjort

Af Kattefods Døn
Og Kvinde-Skiæg,
Af Bjerge-Rødder
Og Bjørne-Græs,
Af Fiske-Aande
Og Fugle-Mælk;

saa den har aabenbar været ligesaa vanskelig at smede, som den kan være at sprænge.

Saaledes blev da *Tyr* en Krøbling, hvad *Loke* naturligviis lader ham høre i Nidvisen, men faaer det bidende Svar:

|A:132 Tungt er at bære
Hvad Begge vi leed,
Du paa din Ære
Og jeg paa min Haand!

og hermed er *Tyrs-Mythen* endt, uden forsaavidt, at den *Eenarmede* endnu i *Ragnaroke* drages med *Helved-Hunden Garm* og falder seirende.

Alt dette var nu vel længe glemt, undtagen paa *Island*, men saalænge vi har en *Tirs-Dag* i hver Uge, tænker jeg nok, man herefter vil huske det; thi dels klinger det morsomt nok, og dels **|US:595** behøver man blot, med lidt historisk Kundskab og poetisk Overblik, at anvende *Mythen* paa *Nordens Ungdom* i det Hele, for at finde en ordenlig forbausende Lighed, saa jeg har selv ondt nok ved at troe mine egne Øine. Det er nemlig ikke Nok med, hvad man strax seer, at *Nordens Ungdom* har sværmet og raset langt meer for *Æren* end for *Herredømmet*, altsaa efterlignet *Tyr*, hvis Navn betyder *Ære* og hvis Opoftelse vandt den, og dog er dette allerede store Ting; thi det er Grunden til, at *Norden* giennem alle Tidsrum har beholdt sin Frihed og Selvstændighed, medens *Grækerne* tidlig tabde, og seent eller aldrig tilbagevinde deres. *De Hundredarmede* er nemlig ikke *Stalbrødre*, man kan løse idag og binde ligegodt imorgen, og i *Folke-Historien*, hvor den glubende Ulv er det mest træffende Billede paa det frygtelige Uhyre, hvis Frihed er *Tøileløshed*, følger *Samfundets Opløsning*, som et *Ragnaroke*, nødvendig paa *Uhyrets Stalbroderskab* med den dristige Ungdom.

Nei, hvad der ordenlig forbausede mig, var et verdenshistorisk Lyn, hvorved jeg saae, at *Romer-Riget*, der opslugde baade *Grækenland* og hele den gamle Verden, var aabenbar den verdenshistoriske *Fenris-Ulv*, saa det var af en meget naturlig, moderlig |A:133|Drift, at *Ulvinden* opammede *Romulus*. Seer man nemlig først det, da gaaer der et historisk Lys op over hele Tyrs-Mythen, saa man seer livagtig, hvordan den springer ud af Skjalde-Munden og sætter hele Norden i Bevægelse; thi vi behøver blot at tænke paa, hvad Indtryk Rygtet om *Romer-Riget*, i *Pompeis* og *Julius Cæsars* Dage, maatte giøre paa *Nordens Kæmpe-Aand*, for i Tyrs-Mythen at see et levende Udtryk deraf, og den "Gothiske Udvandring" er os da en verdenshistorisk Indvandring af *Tyrs-Haanden* i *Ulvs-Munden*, hvor den ogsaa ganske rigtig *forsvinder!* Ja, jeg kan jo nok vide, at Dette er hverken saa slaaende eller saa fornøieligt for Alle, som for en gammel *Historiker* og *Romer-Fiende*, og da jeg aldrig før har seet de Nordiske Udvandringer speile sig i *Tyrs-Mythen*, svæver det Hele naturligviis endnu saa dunkelt for mig, at jeg nok lader være at klare det for Andre, men da jeg af Erfaring veed, at det første Glimt af et stort Syn er det Fornøieligste, maa jeg dog prøve paa at dele det med Dem, mens det er varmt, for jeg er aldeles vis paa, at jo meer det dages i Verdens-Historien, og jo nøiere man seer til, des klarere vil det sees, baade at de tre store Udvandringer: den *Gothiske*, *Angelske* og *Normanniske* var til det "almindelige Bedste", og at de, som et Værk af Nor|US:596|dens Aand, ogsaa ganske rigtig speile sig i Nordens Myther. Uden derfor at ville give Dem et klarere Overblik end jeg selv har, maa jeg dog pege paa *Frankerne*, der ved Rhinen satte *Romer-Riget* *Grændser*, og blev et historisk *Baand*, der ligesom *Gleipner*, godt kan siges gjort af "Kattefods Døn og Kvinde-Skiæg", og Alt hvad meer der findes i den lette og luftige Lænke til *Fenris-Ulven*, og skøndt intet Andet er saa umiskienligt som *Tyrs-Haanden* i *Gotherne*, der bogstavelig opslugtes af *Ulven* i *Spanien* og |A:134|*Italien*, saa skimter jeg dog ogsaa *Sværdet* i *Normannerne*, der virkelig *kneblede* den Romerske *Ulv*, saa den *Latinske Tuden* over *Barbariet* saagodtsom holdt op; thi hans følgende Udbrud ligner aabenbar mest "Fraaden" i *Sorte-Søen*, som man kan oversætte *Stile-Mageriet!*

Det er Fantasteri, lutter Fantasteri, siger Latin-Skolen, eller da den, ligesom *Fenris*, har besværligt ved at bruge *Munden*, tænker Latin-Skolen, og jeg svarer: ja, naturligviis, hvad skulde det Andet være! jeg har jo selv sagt, at Nordens Mythologi er en *fantastisk* Verdens-Historie, og Nordens Aand ligner altid sig selv, ligesaavel naar han forklarer sine Myther, som da han gjorde dem, og det lønner sig her saameget mindre at trættes med Latin-Skolen, som vi jo veed, den kalder selv "Æren" fantastisk, naar den bestaaer i Andet end en Romersk Triumph og en Latinsk Oration.

Heller vil jeg giøre Dem opmærksom paa, at det virkelig for

Øieblikket synes, som om *Tyr* selv var vandret ud med *Anglerne*; thi skiøndt jeg troer, det er kun en Øine-Forblindelse, saa kan jeg dog ikke nægte, det seer meget betænkeligt ud. Vi veed saaledes Alle, at naar man for *Øieblikket* nævner det “unge Tydskland”, det “unge Norge”, det “unge Sverrig” og selv det “unge Danmark”, da mener man Noget, der skal ligne det “unge Frankerig”, det “unge Italien” og det “unge Grækenland”, altsaa ligne *Zeus* eller *Jupiter*, medens den “*Engelske Ungdom*” er den Eneste, der aabenbar langt mere ligner *Tyr*, sværmer og raser for *Æren*, og sætter sin *Ære* i at forberede en daadfuld Manddom og en rolig herskende Alderdom.

Ja mine Herrer! der kommer ikke Noget ud af at klynke og klage, og det er heller ikke min Skik, men der kommer heller ikke noget Godt ud af at buldre og brumme, som jeg ikke |A:135| kan nægte, har været min Feil, og derfor vil jeg ingen af Delene; men sandt er det, at det seer lidt fortvivlet ud med Folke-Livet og det Borgerlige Selskab, selv i *Norden*, hvad vist nok lige |US:597| saavel er den *Plutoniske Alderdoms* som den *Zeusiske Ungdoms Skyld*, men hvad dog kun *Ungdommen* kan raade Bod paa, fordi kun den har Mod og Kraft til at bryde Bane hvor *Æren* vinker, og kan trøste sig ved, at naar først *Ungdommen* ligner *Tyr*, vil inden kort Tid Manddommen ligne *Thor* og Alderdommen *Odin*, og *Norden* sig selv, sin herlige Fortid, sine dybe Myther, sin verdenshistoriske *Kæmpe-Aand!* Og jeg haaber, ja, jeg troer virkelig, at *Nordens Ungdom* vil det; thi det Nittende Aarhundrede har allerede viist, at her er dog langt flere levende og langt dybere Spor af *Nordens Guder* end man seer i *Tirsdag*, *Onsdag* og *Torsdag*, og dog spaae allerede Disse paa hele Folkets Læber Folke-Aandens Seier og *Kæmpe-Livets Udødelighed* i *Norden!* Blodet er aldrig saa tyndt, siger Ordsproget, det er jo dog tykkere end Vand, og derfor tør jeg haabe, at jo skiørere vi føle Blodets Baand er blevet, des mindre vil vi, paa begge Sider nænne at stramme dem, og hvor Nordlyset skinner, vil *Ungdommen* selv i Vinter-Natten see, at hver Seier, der vindes i Pagt med de Hundredarmede, maatte man være *evig ung* for at høste andet end Skam og Skade af, men hver Seier, *Ungdommen* vinder over sig selv, giver *Æren* forlods og en høi *Liv-Rente* fra Slægt til Slægt!

Det var nu just heller ikke *Græker-Aandens Mening*, at *jordiske Mødres Børn*, om de end var Sønner af *Zeus*, skulde i *Ungdommen* rase for Herredømmet, det see vi paa de tolv “*Herkuliske Arbeider*”, der dels forrettes til *Fædrenelandets Gavn* og dels af *Lydighed* mod en svag Hersker, men den samme Vaklen og Henviisning til de *Hundredarmede*, |A:136| som vi finde i *Kronos-Mythen*, røber sig dog, saasart vi stille *Dionysos* eller *Bachos* ved Siden ad *Herakles*, og kiender vi noget til *Grækenlands Historie*, da veed vi, at selv i *Sparta*, som dog var *Heraklidernes* Hovedstad, blev *Septeret* forvandlet til en *Thyrsus-Stav*, omtrent paa samme Tid, som

Alexander den Store udtømde Ungdoms-Kraften paa sit aldeles *Bachantiske* Tog til *Indien*, saa det Græske Folke-Liv, med den mageløs deilige Sommer, gav netop *Døden* den rigeste Høst! Naturen gaaer nemlig, om end ikke hvert Øieblik, saa dog i "Tidens Længde" tilsidst over Optugtelsen, og Dette, som vil være Nordens Lykke, var Grækerens Ulykke, saa med al deres *Konst* kunde de ikke hindre de "Olympiske Lege" fra at udarte til en blot Næve-Fægtning, hvori de forvovneste *Kroppe* nødvendig tilsidst paa *Tyrkisk* løber af med *Prisen*, og det er høist mærkeligt, at vi selv i *Zeus-Mythen* kan see, det har slaaget [US:598](#)Græker-Aanden, skiøndt den, naturligviis her, som allevegne, lader *Pandora* smække Laaget i, førend *Fortviivelsen* slipper ud.

Ved at dele *Herredømmet*, om end uligelig, mellem de *tre Kronider*, og lade Jordens Overflade, som et Midgaard eller Mandhjem, være en fælles Skueplads for deres Virksomhed, meende saaledes Græker-Aanden at have taalelig godt sørget for *Lige-Vægten*, der dog alt ved *Zeuses Overvægt* igrunden var udelukt, og denne *Konstens* Opgave, at forene Ligevægt med Overvægt, seer vi let, var en *Umulighed*, der maatte blive Livets Plage ei blot paa den flade Jord, men selv paa *Olympens* Top. Det saae imidlertid Græker-Aanden ogsaa; thi vel høre vi hos *Homer* *Zeus* prale af, at om end *Here* og alle de andre Guder hængde sig i den ene Ende af *Kiæden* i hans Haand, saa kunde han alene dog løfte dem, med samt Hav og Jord, og nedhvirvle dem i [A:137](#)Afgrunden, men han maa have været meget *ung*, da han sagde det; thi da *Here* og *Pallas Athene* engang fandt, at han misbrugde sin Frihed, og vilde binde ham, da høre vi, han slap kun ved at kalde den *hundredarmede* Briareus til Hjælp. Vist nok kan man sige, det var en egen Sag, da Talen her er om en Kamp med *Damerne*, hvori de unge Herrer, om de end har *Samsons* Styrke, maae tabe Slaget, men deraf vilde jo dog kun følge, at *Overvægten* var paa en anden Side end de unge Herrer drømde, og desuden høre vi endnu langt forskrækkeligere Ting om *Zeus* i Striden med *Typhon*.

Ja m. H. De er formodenlig vant til altid at tænke Dem *Zeus* med *Ørnen* og *Lynstraalen* paa *Olympens* Aase, som bæve ved hans Nik, for anderledes seer man ham sjelden eller aldrig i Latin-Skolen, og under det Billede har det altid faldet baade *Indbildnings-Kraften* og *Ungdommen* naturligst at betragte sig selv; men ligesom *Erfaring* allevegne lærer, at det ogsaa med *Ungdommen* gaaer raskest *ned ad* Bakke, saaledes lærer *Erfaring* ogsaa, at *Indbildnings-Kraften* svækkes *med Tiden* og det i des høiere Grad, jo stærkere den har stræbt efter *Enevolds-Magten*, saa naar det var de To, *Zeus* gik for, maatte det nødvendig gaae ham skævt engang. Det rykker da nu ogsaa Græker-Aanden ud med i *Typhons-Mythen*, hvor vi hører, at dette frygtelige Uhyre, Søn af *Jorden* og *Tartaros* eller hede Helvede, med hundrede Slange-Hoveder, som kunde

baade snakke, giøe og brøle, og med ildsprudende Øine, nødte ikke blot alle Guderne til at flygte til [|US:599](#) *Ægypten* og skjule sig i *Dyrene*, men fik, i en Tvekamp, omsider saa aldeles Bugt med *Zeus*, at han skar alle hans *Sener* ud og gjemde dem i en Bjørnehud med Drage-Vagt.

[|A:138](#) Dette klinger nu vist nok alt for fabelagtigt om den "almægtige" *Zeus*, og vilde naturligviis heller aldrig skedd, naar det havde hængt rigtig sammen med hans Almagt, men hvad enten vi betragter den herskende Indbildnings-Kraft i daglig Erfarings Lys, eller den Græske Mythologi i Verdens-Historien, saa opdage vi dog let, at Tvekampen med *Typhon* er kun alt for virkelig, og Udfaldet kun alt for vist; thi naar den vantro, formastelige *Selvklogskab* faaer Fingre paa Indbildnings-Kraften, da er den uden Redning forloren, og hvordan det gik alle Olympens Guder, da den blev mægtig i Grækenland, det veed enhver Skolepog, saa man maa kun undre sig over, at Græker-Aanden kunde forudsee det uden at fortvivle. Den undgik det naturligviis ogsaa kun ved at gribe til et fortvivlet Middel, idet den lader *Pan* og *Hermes* ikke blot stjæle *Senerne* til *Zeus*, men sætte dem paa igjen, saa han kom til Kræfter paany, og fortsatte Krigen med Torden og Lynild, til *Typhon* endelig maatte flygte ned til *Tartaros* og fik Bjerget *Ætna* over sig, hvorunder han vel sprætter og spruder Ild endnu den Dag idag, men maa dog lade Guderne i Fred. Her seer vi da *Hermes* ikke blot som hvad han var fra Vuggen af, men som *Liv-Chirurg*; thi vel giver Mythe-Smeden ham *Pan* til Hjelp, men det vil ikke sige stort, da man ellers ikke veed, han kunde giøre andre Konster end blæse Folk et Stykke og kyse dem med ingen Ting, saa det maatte vel være *Hermes*, der skulde giøre det Mester-Stykke, og, skøndt han var en Tusind-Konstner, tør man dog nok sige, man vil see det først. Ganske turde jeg imidlertid dog ikke forbigaae Græker-Aandens fortvivlede Udvei, da det er ganske rigtigt, at den *Græske Philosophi* prøvede paa at vække *Zeus* forklaret op, og tog paa en Maade *Pan* til Hjelp, forsaavidt det immer er hvad man kalder *Pan-Theisme*, hvor [|A:139](#) med Philosopherne vil raade Bod paa den Tomhed, der altid udspringer af aabenbar Vantro og Aands-Fornægtelse; thi vel var det hidtil kun Blændværk, ligesom de gamle Guders Opstandelse paa Skuepladsen, men dels stadfæster det dog Græker-Aandens klare Natur-Anskuelse, og dels ønsker jeg selv, at det nu maa lykkes *Hermes* at giøre sine Sager meget bedre i *Grækenland*, saa *Zeus* virkelig kan komme til Kræfter igjen og faae Bugt med *Typhon*!

Ja, vi veed Alle, der er et "ungt Grækenland", som har vundet [|US:600](#) sine Sporer ved at afkaste *Tyrke-Aaget*, og vi lever jo virkelig i en Tid, da *Haanden* ikke alene øiensynlig giør mekaniske Mester-Stykker, som hidtil var utrolige, men da det *Indvendige*, der svarer til den, altsaa den ægte *Hermes*, under visse Vilkaar kan giøre Underværker, saa umuligt kalder jeg det ingenlunde, skøndt det vil

findes meget vanskeligt, at *Grækenland* kan blomstre op igien i sin gamle Folke-Aand, ligesom vi alt har begyndt at træde op i Vores. Uagtet nemlig *Indbildnings-Kraften* ligesaa lidt bliver ung igien paa sine gamle Dage, som Nogen af os, saa kan den dog, ligesom vi, under gunstige Omstændigheder, paa en Maade *forynges*, og det skeer, naar der virkelig udvikler sig *Forstand* paa dens Verden; thi da svæve dens Skabninger ikke blot for os som klare Skygger, men leve op hos os, som gamle Minder, der vel fattes *Ungdoms-Kraften*, men er dog ingenlunde magtesløse, saa "med List og med Læmpe" kan de endnu udrette store Ting. Hvorvidt nu det kan lykkes *Ny-Grækerne*, der vaagne op af en Dvale, som har varet giennem hele Middelalderen, og vaagnede uden Aand, men med alle deres gamle Feil og Fordomme, det er vist nok et større Spørgsmaal, end deres selvbudne Hovmestere, enten de *Tydske* eller de *Franske*, drømme om, men klart er det, at vi Nordboer maae prise os [|A:140|](#)lykkelige fremfor *Grækerne*, at vort Folkeliv i sin Ungdom ei udtømde sine Kræfter for Øieblikkets Glimmer, men forberedte sig med Ære paa Manddoms-Værk, og trøstede sig ved Alderdommens Glands; thi vel er der ogsaa hos os endnu store Hindringer for Livets Fornyelse i Aanden, men Aanden er dog over os, og aabner os et Overblik af Menneske-Livet i det Store, der ikke blot oplyser, men opmuntrer. Ja, da det endog undtes os, tidligere end *Grækerne* selv, at bestige *Olympen* og nyde den rige Udsigt over det blomstrende *Hellas*, saa kan det neppe feile, at oplever Grækerne nogensinde det Held at fornye og forklare deres gamle Dage, da vil det ei være uden Hjælp fra *Norden*, hvor der fra Hedenold forberedtes en verdenshistorisk Oplysning, der helbreder Menneskens Børn for den Grille at ville omskabe hinanden, og lærer dem derimod at gribe de rette Midler til Udvikling og Forklaring af det Ædleste og Bedste, hvortil de er skabte og skikkede! Da skal man ogsaa i Grækenland vide at tale om *Tyr* og hans høimodige Opoffrelse, som et anderledes godt Ungdoms-Speil end *Kronidens* Selv-Ophøielse, som førde til den dybeste Fornedrelse, strax under de Hundredarmedes Vinger og snart under *Typhons* Morder-Staal!

[|A:141|US:601](#)

X.

Stilstanden og Asgaards Bygning.

Mine Herrer! jeg vil haabe, De har mærket, at jeg virkelig har havt et godt Forsæt og en reen Hensigt, virkelig havt isinde at forbedre

mig og blive *ordenlig*, ret hvad man paa et *Catheder* kan kalde dydig: baade ædru og alvorlig, meget tydelig og lidt kiedsommelig, for, uden at rose mig selv, saa lagde jeg ordenlig en *Plan* til det i forrige Uge, efter Spasen med *Dværgene*, og jeg har jo ganske alvorlig foredraget *Grækere* og *Nordboere*s mythiske Betragtning af *Barndommen* og *Ungdommen*, saa selv den lærde *Tydske* maatte indrømme, at det stod i en vis Forbindelse baade med *Naturen* og de *moralske* Ideer, og at, om der end var Levninger af det gamle Sværmeri, saa var det dog i Skolemester-Stil og *intet* Sværmeri for *Damerne!*

Nei, det var Synd at sige, tænker vist *Damerne* i deres Hjerter, og De veed endda neppe, eller har dog neppe nænt at gjøre sig det klart, hvor aldeles jeg de to sidste Aftener har opoffret Dem, blot for at takkes Herrerne, og det *ikke* engang de *unge* Herrer, som sjelden sværme for Skolemester-Stilen, men de *gamle* Herrer, og da især *den* gamle Herre, der staaer mig nærmest, altsaa mig selv. Ja, havde jeg ikke baade viist det og vidst det før, at jeg er kun meget lidt Digter og en halvmaadelig Historiker, saa har jeg i det mindste nu baade øiensynlig viist det og faaet det tilgavns at [|A:142](#)vide, ved denne saakaldte historisk-poetiske Betragtning af den gyldne Barndom og den blomstrende Ungdom, hvorunder den halve Deel af Menneske-Slægten, og det, efter alle Herrerne's Tilstaaelse, netop den smukkeste Halvdeel, blev saagodtsom aldeles glemt eller overseet, trods alt det Yndige og Blomstrende, den har for vore Øine, og trods alt det Yndige og Blomstrende, den har afpræget baade i Grækere og Nordboere's Myther og Oldsagn, saa jeg skottede [|US:602](#)knap til den *yndige* Nanne, hvis Kinder blussede og blegnede ved Balders-Baalet, som Vaaren i Skiærsommers Morgenrøde, og jeg ændsede slet ikke den blomstrende *Hebe*, som paa *Olympen* krandsede Gudernes Bæger, saa selv Dødbidere fik Lyst til at drikke deraf!

Det har jeg gjort, og at det hevner sig frygtelig iaften, det lader sig saa naturlig forklare, at jeg vel ingen Ret har til at tænke, det er Hexeri af *Damerne*, men da jeg dog veed, at *Damerne* kan *hexe*, saavel som *Iris*, saa har jeg dem virkelig lidt mistænkt for, at de har forhexet det, saa jeg nu staaer midt i det og kan hverken komme frem eller tilbage, uden jeg vilde springe baade *Thor* og hele *Manddoms-Alderen* over, lukt ind i *Alderdommen*, og det er dog alt for halsbrækkende; thi vel har jeg seet Folk, og det *pæne* Folk, gjøre det Spring før i Dag, og slippe hvad man kalder glimrende fra det, men det var kun ligesom paa jævn Jord, i Hverdags-Livet, hvor meget kan gaae glat, som fra Cathedret, i hvad vi kalde det høiere Liv, maa baade gaae galt og findes utilgiveligt. Da jeg derfor mærkede, jeg gik i Staa, havde det vist været klogest at indrykke i *Adres-Avisen*, vel ikke at jeg var gaaet i Staa eller at *Damerne* havde forhexet mig, men dog, at jeg var blevet lidt "upasseligt" og kunde

ikke have den Ære o. s. v. og jeg tænkte virkelig paa det iaftes, men dels var det for silde, og dels faldt det mig strax ind, at saa **A:143**vilde *Byen* gjort en "Kieldermand" af det og sagt: nu, det var dog engang et *fornuftigt* Ord, for han er rigtig nok ikke blot lidt, men meget "upasselig" til at holde Foredrag baade for Herrer og Damer, men det skulde han betænkt før, og ikke lukket Munden saa høit op, at, det tænkte vi nok, han fik snart udsolgt, ikke blot sine *Adgangskort*, men sine "Græske og Nordiske Myther og Oldsagn", ja, sine sammenrapsede Kundskaber, sine Blik og Overblik, Forvink og Eftervink, uden al *Grundighed, Orden* og *Kritik!* See, den Hevn undte jeg ikke *Byen*, derfor tog jeg Mod til mig og stillede mig op ligesom sædvanlig, skøndt jeg godt vidste, at hvor megen Fart jeg end tog, kom jeg dog ikke et Skridt videre i Aften, fordi det er forhexet, enten saa *Damerne* har gjort det eller ikke; men jeg tænkte som saa: naar du strax gaaer til Bekiendelse, og siger, du har det Haab, at naar du, som *Odin*, faaer taget Nat til ny Raad, saa vil det nok gaae bedre næste Dag, da vil hverken Herrer eller Damer være saa ubarmhertige som *Byen*, men tage til Takke med hvad Huset formaaer, skøndt det er kun meget smal Kost, er **US:603**kun et lille *Æventyr*, som endda maa giemmes tilsidst, for begyndte jeg allerede nu med den Mand, der var engang, da kom jeg snart til Snip, Snap, Snude, nu er *Æventyret* ude, og det hjalp vist ikke, at jeg, efter min Børnelærdom i Borgestuen, lagde til: Tip, Tap, Tønde, nu skal en Anden begynde, for hvem af Herrerne vilde vel løse mig af i denne Stilling! Derfor seer De selv, at, skal Enden blive nogenlunde taalelig, maa jeg see at trække Tiden ud med hvad der vil falde mig ind, og det, om muligt, saaledes, at Tilhørerne dog kan tænke: nu kommer det, eller: nu maa det dog snart komme; thi det er nu engang det Vovestykke, jeg iaften maa prøve: om De kan holde ud at høre paa en gammelagtig Digter og Historiker, som virkelig staaer i den **A:144**Forlegenhed, at der er Noget, han maa have sagt, førend han kan gaae videre, og kan dog ikke komme til det, førend det tilsidst plumper ud og gjør paa en Maade Opsigt, ligesom disse Foredrag paa *Borchs Collegium* i det Hele.

Saa vil jeg da begynde, som *Damerne* nok veed, alle *Æventyr* begynder paa *Dansk*: der var engang en Mand, men det var ingen *Thor* og det er intet *Æventyr*, jeg vil fortælle om ham, for jeg kan godt huske, den samme Mand var knap af Middel-Størrelse og gik paa To ligesom En af os, skøndt han gik lidt skævt og det gik ogsaa skævt med ham tilsidst, stakkels Mand! for Historien begynder godt nok, som saamangen skikkelig Mands og selv høi Embedsmands: han blev Student og fik et lille Levebrød, men den ender meget tragisk, og ingenlunde, som deres sædvanlig, der faae de smaa men visse Levebrød, for den ender ikke med: og saa *døde* han, nei, den ender med: og saa, efter nogen Tids Forløb, saa mistede den stakkels Mand sit lille Levebrød, og det, veed De nok, man hos os

kalder meget sørgeligt. Ja, naar en Mand dør, som havde et lille Levebrød, da tænker man: nu, døe skal vi Alle, og Ens Død, en Andens Brød, og, der er Nok om det; men naar en Mand, uden at døe, mister sit lille visse Levebrød, da spørger alle Folk hos os: men hvad skal han da leve af, med Kone og Børn? Svarer man nu: ja det faaer at blive hans Sag, da kommer gjerne det Spørgsmaal: men *hvad* har han da *gjort*? og saaledes spurgde man da ogsaa om den stakkels Mand, hvis Historie jeg her fortæller, og da man fik til Svar: han har *Ingenting* gjort, da slog man Hænderne sammen og sagde høit: *ingen* Ting *gjort*, og dog miste sit *Levebrød*! Det er jo dog forskrækkeligt! Ja, De leer nok ad det, og det er jo ogsaa en latterlig Historie, men det Mærkeligste, synes mig dog endnu, [|US:604](#)er det, at jeg ikke mindes mere end dette [|A:145](#)ene Exempel paa, at en stakkels Mand i *Danmark* mistede sit lille Levebrød, uden Pensjon, blot fordi han *ingen Ting* havde gjort, og selv her var der en Hage ved, for den stakkels Mand havde ladet Andre giøre galt hvad han skulde gjort ret, saa han mistede dog egenlig sit Levebrød, fordi der var *gjort Noget*, som man fandt, var *galt*; og denne Omstændighed, at det i Mands Minde, og sagtens længere, hos os, har mest været et lille vist Levebrød, man sukke og længdes efter og giftede sig paa, og kunde snarere miste ved at giøre Noget, man fandt galt, end ved ingen Ting at giøre; denne Omstændighed tilskriver jeg for en stor Deel, at der giøres saa lidt hos os, som man egenlig kan kalde *Manddoms-Gierning*. Det faldt mig ikke engang selv ind, førend da jeg første Gang kom til *Engeland* og fælde, hvilken pinlig Forlegenhed jeg blev sat i, naar de spurgde mig: hvad giør I hjemme hos jer? *Ingenting!* det var jo let sagt, for det ligger os immer paa Tungen, i det mindste for Løier, eller af en Slags Beskedenhed, men i et Land, hvor der altid giøres *Meget*, hvoraf naturligviis endeel er galt, ikke sjelden meget galt, men dog ogsaa endeel godt, og ikke sjelden forbausende stort, der, naar man spørges om Gierningerne herhjemme, at svare: *ingenting*, det er dog ikke saa let, og jeg har snoet mig som en Aal for at undgaae Svaret, ved at fortælle vidt og bredt om Alt, hvad vi *tænkte* paa at giøre, og om alle de *Forsigtigheds-Regler*, vi daglig indpræntede os, for ikke at giøre noget Galt, som *Engelskmændene* saa tit; men hvordan jeg vendte og dreiede mig, saa blev Engelskmanden ved Sit, som er hans gamle Vane, og jo meer jeg havde at udsætte paa de Engelske Gierninger, des ivrigere spurgde han: ja, hvad giør da I? og det forbistrede "what do you do?" det glemmer jeg aldrig, om jeg saa blev hundrede Aar, og det pinde mig lige til Sjælen, [|A:146](#)fordi jeg fælde, at den forstokkede Engelskmand har igrunden Ret, det Første hos en *Mand* er, at han selv giør Noget, som kan vise, hvad han duer til, siden kan han tale med om, hvad man helst skal giøre og hvordan, men før er det kun Snak, og duer en Mand til Noget, da lærer han tit ved at giøre noget Galt og faae Skam for, at giøre noget Godt, som

han har Ære af. Hvor kæphøi jeg derfor end var, det Første, jeg kom til England, og kunde prægtig kritisere hele den Engelske Virksomhed, som langt mere *haandværksmæssig* end videnskabelig, langt mere *haandfast* end aandelig, og langt mere beregnet paa *Vinding* end paa det almindelige Bedste, saa faldt dog [|US:605](#)Kammen paa mig efterhaanden, som Engelskmanden mødte alle mine Kritiker med den simple Sandhed, at naar man forud vilde tænke paa alle mulige Ting og Tilfælde, Maader og Misbrug, da fik man virkelig ingen Ting gjort, og sluttede saa regelmæssig med Spørgsmaalet: eller hvad gjør vel I? Herved maatte jeg nemlig omsider gaae til Bekiendelse, baade paa mine egne og paa mine Landsmænds Vegne, og tilstaae, at, skøndt vi havde baade Lyst og Evne til at gjøre meget Godt, saa tænkte vi dog saameget paa de visse Levebrød og paa alle mulige Ting, hvoraf det Ene skulde gøres og det Andet ikke forsømmes, og paa alle mulige Hindringer og Misbrug og Miskiendelser af rene Hensigter, at vi rigtignok ingen Ting gjorde, som var værd at tale om. Til dette Skriftemaal har jeg intet at lægge, undtagen, at det naturligviis *kun* gælder *Herrerne* og slet ikke *Damerne*, dels fordi *Damerne* netop hos os sjelden er ledige, og dels fordi deres egenlige *Bedrift* maa være en *Hemmelighed*. Det har jeg ogsaa lært i *Engeland*; thi da jeg der gjorde mig saa næsvis at spørge, *hvad* Damerne bestilte, siden man aldrig saa dem i Vindvet og sjelden paa Gaden, og de gik, som jeg hørde, [|A:147](#)ikke i Kiøkkenet, klædtes mest som Markens Lilier, der hverken sye eller spinde, og syndes mig heller ikke at læse eller lære meget, da fik jeg det korte Svar: det er en *Hemmelighed*, og skøndt jeg i Førstningen loe kiækt ad det, saa har jeg dog siden ogsaa deri maattet give Engelskmanden Ret; thi vel see og høre især vi meget af *Damerne*, der er os saa uundværligt, som det daglige Brød og over al Beskrivelse fornøieligt; men deres egenlige *historiske Bedrift* i deres Høst og travle Tid, som vor Manddoms-Alder skulde svare til, det er dog en stor Hemmelighed, der kun paa en Maade røbes, naar en virkelig stor Mand ærbødig kysser sin lille Moder paa Haanden, og hun da, henrykt derover, glemmer sig selv og kysser sin store Søn paa Munden for alle Folks Øine!

Det var en meget lang historisk Indledning til et lille mythisk Æventyr, men jeg kunde ikke gjøre den kortere, dels fordi jeg maa see at trække Tiden ud, og dels fordi vi i den sorte Skole kun har lært at gjøre een Ting taalelig godt, nemlig at *kritisere*, sædvanlig vel hinanden, men, har vi Luner, dog imellem, for Løiers Skyld, os selv med, og endelig, fordi jeg umulig kan tænke paa, at der var engang en Mand eller en *Halvgud*, som hedde *Thor*, uden at falde i Tanker over: *hvorfor* der ikke længer gives saadanne Mænd eller Halvguder i *Norden*, og maa da sige mig selv, det er *ikke Tidens* Skyld, da man i [|US:606](#)*Engeland* kan see for sine Øine, at saadanne *Mænd* fødes og virke endnu paa Jorden, saa naar de ægte

Engelsk-Mænd blot kunde læres op at see, ja, læres til at see paa *Guld-Alderen* og *Gylden-Aaret*, istedenfor paa Guld-Pengene og Gylden-Skindet, da kunde det endnu være morsomt for en Nordisk Skjald at gjøre *Thors-Myther* om saadanne Kæmper, og kunde være meget morsomt for Kvinder og Børn, meget nyttigt for Un|A:148gersvende og meget lærerigt for Oldinger, at høre derpaa! Man skal derfor heller ikke forsværge endnu at høre *Engelske Thors-Draper*, der er langt fra at være grebet af Luften, for hvergang jeg traf en dygtig *Engelskmand*, der gav sig Stunder til at høre paa mig, da saae jeg ogsaa, at Naturen gik over Optugtelsen, saa han gav mig Ret i, at *Mytherne* om *Thor* og andre saadanne Karle, dem er det en Skam, man ikke kiender i Engeland.

Hos os, veed vi imidlertid nok, der er noget ganske Andet iveien for *den* levende Virksomhed, der skulde klare de gamle Thors-Myther og forberede Nye; thi her kiender man dog adskilligt Gammelt, som var værdt at fornye, og her findes ikke saa faa Øine, der godt kan see, at Guld-Alderen og Gylden-Aaret er meget mere værdt, end alle de Pund og Tønder Guld, der ligger i den Engelske Bank, eller løber rundt i alle Engelskmænds Hoveder, og jeg veed snart ingen Ting saa vanskelig, man jo kunde gjøre den her i Norden, naar man bare *gad* og fik *Lov* til det; men sædvanlig er ingen af Delene Tilfældet og kun yderst sjelden træffe begge Dele sammen, saa det er kun ved et Lykketræf, man opdager, hvormange store og gode Handlinger, der endnu kunde ikke blot beskrives men udføres i Danmark og hele vort Norden, og det vil følgelig være et endnu langt større Lykketræf, om disse Mester-Stykker og Mester-Værker virkelig komme for Dagens Lys, saa det kan slet ikke forundre mig, at mine Landsmænd sædvanlig tvivle stærk om Muligheden, og ansee mit store Haab om Nordens Fremtid for endnu mere fantastisk og udsvævende end min Ophøielse og Forklaring af Nordens Fortid. *Tvivle* kan jeg nemlig selv som den Bedste, og gjaldt det om at spase med de store Forhaabninger og vise deres Urimelighed i Sammenligning med vore Hverdags-Tanker og Hverdags-Sysler, da |A:149kunde jeg vel deri maale mig med hvem det skulde være; men jeg vilde ønske, mine Landsmænd ogsaa kunde, hvad jeg ogsaa kan, og vel finder vanskeligere men ogsaa langt fornøieligere, end at tvivle om alt hvad der er større end vor egen lille Person, eller trække |US:607det ned til os og stille det i et latterligt Lys, ja, jeg vilde virkelig ønske, at Alle med mig kunde troe og haabe det Største, det Bedste og det Glædeligste for Fremtiden; thi da er jeg vis paa, at om det ikke nær skedte Altsammen, vilde der dog skee saameget Stort og Godt og Glædeligt, at selv *Engelskmænd* skulde forundre sig og tilstaae, ligesom de maae paa *Strandveien*, at skøndt det ikke staaer i deres Veiviser, er det dog baade noget Stort og meget smukt.

Med dette Ønske og med dette Haab vil jeg da tage Mod til mig

og ophøie det *Nordiske* Begreb om Manddoms-Alderen og Virksomheden, langt over det *Græske*, tage Mod til mig og slet ikke ændse den spodske Mine, selv *Franskmænd* med det bedste Skin af Verden kunde gjøre, og ei engang lade mig forknytte af det forbistret tørre *Engelske* Spørgsmaal om *hvad vi gjør nu*, men jeg vil slaae det hen i Spas og svare: hvad vi *gør nu*, det kan I jo høre, og om Vinterdage, mellem Sex og Syv om Aftenen, hvad gjør I da midt i *London* andet end æder og drikker; saa, efter Omstændighederne, kan vi godt være bekiendt hvad vi *gør nu* og hvad I aldrig engang har viist os, I kan gjøre, for nu morer vi os med at betragte de *Græske* og *Nordiske* Myther i et nyt Lys, og at lægge dem sammen til et Speil for langt større Daad end I for Øieblikket enten har Sind til at øve eller Sands til at skatte. Om Resten kan vi tales ved imorgen, iaften har vi ingen Stunder, da vi skulde tale om en Mand eller en Halvgud, der var engang i Norden og hedd *Thor*, og det er vel alt det, I veed, at jeres *Torsdag* saavel som vores endnu **A:150**bær Navn af ham, ligesom *Tirsdag* af *Tyr* og *Onsdag* af *Odin*, og I har neppe tænkt paa hvad heraf følger, nemlig, at de *lever* endnu, om end lidt forklædt og forklemmt, baade i jeres og i vores Mund; men vi maae fortælle Jer, hvad I vist aldrig drømmer om, at paa vor Tunge har de gamle Karle i den sidste Tid slaaet dem løs og axlet deres Skind, saa I kan vente snart at see dem "gaae i Høieloft ind", og see *Thor* vade, som han pleier, hvor de andre Guder svømme paa deres Heste, undtagen *Odin*, som med *Sleipner* gaaer oven ad, see *Thor*, som han pleier, slaae rask til og lade, ligesom I 1807, Krigs-Erklæringen komme bagefter, med den Oplysning, at Hugg er holdne Vare!

Men nu, naar jeg skal fortælle *Thors* Manddoms-Gierninger, hvordan han slog *Jetter* for *Panden* og gjorde *Troldhexe* skrutryggede, og sparkede endogsaa ved *Balders-Baalet* en stakkels lille *Dværg* ind i *Ilden*, saa han brændte *Tippen* af sin **US:608***Næse*, nu slaaer det mig først, at *Damerne* baade vil og nødvendig maae spørge mig: hvad *Thor* gjorde det for? og hvorfor han dog var saa forskrækkelig glubsk og havde, som det synes, slet ingen *Medlidenhed*? eller med andre Ord: hvad det dog egentlig var, han kæmpede for, hvem det egentlig var, han sloges med? og saa slaaer det mig igjen, at det burde jeg sagt baade *Damer* og *Herrer* for længe siden, sagt dem, hvad *Aser* og *Jetter* i mine *Øine* har at betyde, hvad de slaaes om, og hvad der kan komme ud af den *Strid*, naar den lykkes paa *Asernes* Side, som kun da skeer, naar den føres med *Fynd* og *Klem*, som *Thor* førde sin *Hammer*, den over al Norden berømte og frygtelige *Mjølner*.

Men hvorfor har jeg da ikke gjort hvad jeg skulde, ligesaa godt først som sidst? ja, hvorfor har de andre *Herrer* ikke gjort hvad *de skulde*, ligesaa godt først som sidst, uden af samme Grund **A:151**som jeg, fordi vi blev tidlig vant til *Ingenting* at gjøre, som er

værdt at nævne, og gad siden kun gjøre meget lidt, og endelig, fordi al Erfaring lærer, at naar man længe ikke gad gjort hvad man skulde, da kan man næsten ikke og bærer sig allenfalds keitet ad dermed, som jeg i disse uordenlige Foredrag, hvor jeg, først efter en lang Snak om *Ygdrasil*, *Mimer* og *Idunne*, *Balder*, *Tyr* og *Fenris-Ulven*, først, naar jeg skal fremstille *Thor* for Damerne, endelig mærker, det er dog for galt, da de jo, naar de slet ikke forud kiender noget til ham, maae ansee ham for en reen Bulbider, eller dog for en slet og ret *John Bull*, der slaaer sine Dommedags-Slag, blot for at vise hvad *John Bull* kan gjøre, og bevise, der er Knokler i ham endnu!

Altsaa nu endelig, langt om længe, næsten bagefter, maa jeg da fortælle de ærede Damer og Herrer, at *Aserne* i mine Øine er de forgudede *Livs-Kræfter*, som aabenbare sig i et ædelt Kæmpeliv, hvis Maal ingenlunde er enten Blodbad eller en luftig Seierskrands, men det ædle, hjertelige, med Guddommen nærbeslægtede Menneske-Livs nye Seire, og at følgelig *Asernes* Fiender: *Rimthusserne* eller *Jetterne*, er *Menneske-Livets* baade *aandløse* og *hjørteløse* Fiender, som Mennesker umulig kan have nogen Medlidenhed med, og fra denne Side betragtet er da de *Nordiske Guders* Forhold til de *Græske*, som den levende, menneskelige *Virksomheds* til den levende menneskelige *Skjønhed*. Hermed, paastaaer jeg nu ogsaa, stemmer hele *Edda* prægtig overeens, og heraf udspringer Forskiellen mellem den Maade, *Græker-Aanden* |US:609 og den, *Nordens Aand* forestillede sig *Livets* Begyndelse paa. Ligesom nemlig den *Græske Mythologi* begynder med et stort, formløst eller udannet *Chaos* eller *Virvar*, hvoraf vist nok ikke Verden med Guder og Mennesker, men dog ganske rigtig |A:152 den *Græske Natur-Anskuelse* dukkede op og uddannede sig til det skjønnne *Blik* paa *Menneske-Naturen*, som jeg haaber, vi har seet den at være, saaledes begynder den *Nordiske Mythologi* med et eensformigt og vanskabt Uhyre, af hvis Krop vistnok heller ikke Himmel og Jord har deres Oprindelse, men som dog ganske rigtig den *Historiske Anskuelse* i Norden sprængde og udviklede sig paa en egen Maade af, til det store *Overblik* af *Menneske-Banen*, som jeg haaber, De efterhaanden vil see, den virkelig er!

Altsaa, der var engang et rædsomt Uhyre, som hed *Ymer*, kold som Iis og bedsk som Edder og Forgift, og saa blev der en Mand, men det var *ikke Thor*, det var hans Bedstefader, ved *Navn Bør*, og den samme *Bør* fik tre Sønner: *Odin*, *Hæner* og *Løder*, af hvem, vi veed, den Første er blevet berømt i Norden for dem alle *Tre*, og med *Odin* begynder egenlig vor *Mythiske Historie*, men dog er der to Mester-Stykker, som tillægges alle tre Brødre i Forening, og det Halve kunde være Nok til langt Fleres Berømmelse, naar det kun var ganske paalideligt; thi dels skal de have slaaet *Rimthussen* eller *Frost-Jetten Ymer* ihjel og bygt en heel Verden af hans uhyre Krop,

og dels skal de have givet vore første Forældre, *Ask* og *Emble*, der kun havde Planteli, Alt hvad der gjorde dem til Mennesker, saa *Odin* gav *Aand*, *Hæner Forstand* og *Løder* Blod og Lødd eller Ansigts-Farve. Jeg har imidlertid alt anmærket og vil strax udtrykkelig gientage, at jeg om Verdens Skabelse og Menneskets Ophav ligesaa lidt af *Odin* som af *Zeus*, ligesaa lidt af Nordens som af Grækenlands Skjalde, enten forlanger eller kan modtage nogen Oplysning, da de dertil var meget for unge, men at jeg blot venter, at hvad de fortæller om *Ymer* skal passe paa Oprindelsen til deres Anskuelse, ligesom det *Grækerne* for|A:153tæller om *Chaos* passer til deres, og det finder jeg slaaer til; thi *Ymer* er et vel ikke meget smukt men meget træffende Billede paa *Tiden* i sit Nordiske Ophav, *Vinter-Tiden* nemlig, som den begyndte i det kolde *Norden*, saa der behøvedes et godt Tøbrud, for at den kunde blive flydende, og adskilles i den *forbigangne*, den *tilkommende* og den *nærværende* Tid, hvoraf jeg mener, Skjaldene har skabt de store Trillinger *Odin*, *Hæner* og *Løder*. Saameget er idet|US:610mindste ganske vist, at med Synet af disse tre Tider som hinandens Brødre gryer den *Historiske Anskuelse*; thi saalænge hele *Tiden* gjør Eet, seer vi ikke Andet, end en uhyre stor Jette med Rimfrost i Haaret og lange Iistapper i Skjægget, der ikke blot, som *Kronos*, vil sluge alle sine Børn, men har os allerede i sin uhyre Vom, hvor vi vel kan spadsere omkring, men kommer aldrig saavidt, vi har jo *Tiden* for os, saa den er endnu langt værre at slippe ud af, end *Rusland* var for *Napoleon*. Paa denne Maade var det altsaa kun *Nødværge*, at *Børs* Sønner sprængte Jetten *Ymer*, og at de saa brugte sig med Kæmpe-Kraft til Heltegjerninger og skabde en heel historisk Verden af ham, saa *Kiødet* blev *Jord* og *Benene* *Bjerge*, *Blodet* *Hav* og *Hjernen* *Himmel*, med de fire *Dværge*, *Øster* og *Vester*, *Sønder* og *Nør*, til Piller eller Hjørne-Stolper, det er hvad der i mine Øine gjør dem megen Ære, og hvad jeg selv kunde have Lyst til at tage Haand i, hvad heller ingenlunde er umuligt, da *Hæner*, som jeg kalder *Fremtiden*, der giver *Forstand*, ikke blot rækker til os, men til hin Side *Ragnarok*, hvor han, efter *Volas* troværdige Spaadom, skal arve begge sine Brødre!

Hvad der imidlertid for Øieblikket forundrer mig allermest, det er hvad jeg aldrig har seet før idag, den Borg nemlig, de samme tre Brødre, før de skildtes ad, bygde til dem selv og |A:154alle *Aserne*, som skulde fødes, nemlig det gamle *Asgaard*, og som jeg før ikke engang har seet efter, men leet baade ad Kong *Gylfe* og ad alle de følgende *Oldgrandskere* og Mythologer, som reiste til *Rusland*, ned til det *As-Ovske* og det *Sorte* Hav, for at finde den ensteds paa *Krim*; thi mig syndes, det gik dem Alle, ligesom der staaer i *Heimskringle* om *Svegder* Upsals Drot, der i samme Ærinde drog samme Vei, men blev saa en Aftenstund, da han havde drukket over Tørsten, af en skielmsk *Dværg* lokket ind i en *Steenhall* for aldrig

meer at komme tilsyne. Nu opdager jeg imidlertid, det kommer dog an paa, *hvor* man reiser hen og *hvordan* man bruger sine Øine for at lede om *Asgaard*, som *Thjodolf* af *Hvine* ogsaa udtrykkelig siger i sit Ligvers over *Svegder*, som jeg vel selv har oversat for mange Aar siden, men forstaaer først nu, som det lyder: Giæk gik til *Jetter* iblinde, *Gudhjem* at finde. Nu seer jeg det først, det var tosset at reise udenlands for at finde hvad der staaer ligefor vore Øine, naar vi lukke dem op og see paa hinanden og paa *Børs* Sønner; thi Mythen siger jo, at denne Borg, der skulde være en Fæstning mod *Jetterne* [US:611 ved Strand-Kanten, den bygde de af *Ymers* *Øien-Bryn*, naturligiis for paa Høielofts-Svalen at have et ordenligt *Overblik* af hele den *Historiske Verden*, deres Vei gik igiennem, og af denne Borg er det da *Dvalin* og de andre konstige Dværge har givet os en Tegning i *Edda*, saa, naar man har den for Øine, hæver Borgen sig ikke blot paany, men vi staaer selv paa Høielofts-Svalen med en ligesaa vid, som herlig Udsigt, og i dette Øieblik nærer jeg da ei mindste Tvivl om, at jeg jo næste Gang vil kunde vise dem *Thor* lyslevende, som han gik og stod i denne Verden, værgede *Asgaard*, og med det Samme *Overblikket* fra dets Høisæde, og forberedte med Daad For [A:155]klaringens store Time, der umulig kan slaae, før *Tiden* har viist, at hvad man kalder *Folke-Aand* er intet tomt Hjernespind, men en herlig *Livs-Kraft*, der beviser sig selv, hvergang den med *Mund* eller *Haand* aabenbarer sin Kraft, udtrykker sin Retning og betegner sit Maal. Og skiøndt vi for Øieblikket ei har store Bedrifter at rose os af, saa, naar kun Sandsen for dem og Modet paa dem er vaagnet, opdage vi snart, at *vort Norden* er rigt og *Danmark* slet ikke fattigt paa dem, og i Tidens Løb hvælte *Ymers* *Øienbryn* dem selv til et Stade, selv *Asgaards Damer* uden synderlig Møie kan bestige og vil sikkert fornøie sig ved at benytte.

[A:156] [US:612]

XI.

Thors Tvekamp med Hrungner.

Hvad synes *Damerne* om *Dueller*? Det er mig iaften et meget vigtigt Spørgsmaal, og maa i det Hele være det, hvor Talen er om *Nordens Aand*; thi enten det er *Nordens Myther*, vi lytter til, eller *Oldsagnene* hos *Saxo*, eller Historien hos *Islænderne*, vi læser, da mindes vi hvert Øieblik om, at *Tvekampen* er i *Nordens Aand*, og selv den nyeste Tid lærer os, at hvor, som i *Engeland*, vi endnu finde

tydelige Spor af denne Aands Kræfter og Tankegang, der høre ogsaa *Tvekampene*, om ikke til Dagens Orden, saa dog til Livets Nødvendigheder. Nu behøver jeg vist nok ikke at sige Dem, hvad jeg vover ved i *Nordens Aand* at forsvare *Tvekampe*, som er forbudt og fordømt i alle Love, selv i de *Engelske*, der dog forudsætte dem, som en følgelig Sag, og, meer end det, forfølges af alle *Moralister* og lærde Folk, næst *Selv mord*, paa det allerubarmhertigste, saa det synes kun at ville hjælpe mig lidt, hvad *Damerne* synes om det, da de jo hverken tages paa Raad ved *Lovgivningen* eller har Stemme i noget *Parlament*, eller tør modsige hele den lærde, kloge og især menneskekiærlige, ømme og moralske Verden. Imidlertid, naar man ønsker at *tækkes Damerne*, er det altid et *vigtigt Spørgsmaalet*, *hvad* de synes om, og hvor det giælder om *Menneske-Hjertets* naturlige Tilbøieligheder og deraf udspringende gode eller slette |A:157| Sæder, der vilde dog selv de mest kapitelfaste *Lovkyndige* og de ømmest følende *Moralister* gjøre vel og viselig i, om end ikke hørøstet, saa dog i al Stilhed for ramme Alvor at raadføre sig nok saameget med *Damerne*, som med deres eget Hjerte. Og nu tør jeg nok sige, det gaaer med *Damerne* som med *Digterne* og med *Nordens Aand*, at de ligesaa vil bryde Staven over *alle* *Tvekampe*, som de vil |US:613| ønske dem gjort til Hverdags-Brug, saa de spørger bestandig, ja, *hvad* for en *Tvekamp*, *hvorom* og mellem *hvem*, og det er Alt hvad jeg forlanger, da det slet ikke er de unge *Løitnanters* Dueller, jeg tager i Forsvar, men *Tvekampen* mellem *Mænd*, hvor kun *den* paa *ærefuld* Viis kan jævne en for Menneske-Aanden eller Menneske-Hjertet stor og vigtig Trætte. Det er nemlig i mine Øine med *Tve-Kampen* som med *Tusind-Kampen*, den saakaldte *Krig*, at de vistnok sædvanlig er uretfærdige paa begge Sider, og laaner kun deres Nødvendighed af Blændværk eller af et arrigt Sind, men at der dog i Tidens Løb er mange store og klare Undtagelser, saa den Paastand: at der burde aldrig blive eller have været nogen *Tvekamp*, er meget tosset, og den Paastand, at *Tve-Kamp* *altid* under *visse* Omstændigheder burde være *tilladt* og stundom gøres til Pligt, har alle Tidens Erfaring og vist alle *ømme* men tillige *ædle* og *kække* Hjerter for sig; thi intet saadant Hjerte kan banke roligt for en Kryster, og intet Saadant kan unde Nidingen, Bagvaskeren, Meenederen og Snigmorderen Frihed for den eneste Frygt, han kiender: Frygten for i *aaben Feide* at træde vred Mand, kæk og modig, under Øine! Om derfor end alle de Lærde vilde dømme selv "*David*" fra Livet og kun benaade ham med Fæstningen eller Tugthuset, fordi han tog imod "*Goliaths*" Udfordring, og levnedede end ikke Liv i Jetten, der dog ogsaa saae ud som et |A:158| Menneske, om end, siger jeg, saa regner jeg dog ligefuldt paa *Damernes* Medhold *baade* for den lille *David* og for den store *Thor*, som er *Asgaards-Værgen*, jeg iaften skulde vise Dem, og kan neppe vise Dem bedre end i hans *Tvekamp* med *Hrungner Steenhjerte*,

hvorom der er en baade lang og berømt Mythe.

Det hændte sig nemlig engang, da *Thor*, som saa tit, var paa Trolde-Jagt i *Øster-Leden*, hvorved man i *Norden* altid maa tænke paa *Preusen* og *Rusland*, at *Odin*, man veed ikke hvorfor, var ridt paa *Sleipner* til *Jotunheim* eller *Jetteverden*, og stødte der sammen med Fløimanden for alle Jetter, den længste Rækkel og den største Skryder, ved Navn *Hrungner*, som vel roste *Sleipners* Trav, men aabenbar kun paa Skrømt, for han lagde strax til, at han havde dog selv en "Fuldblod", som hedd *Guld-Manke*, der alle Dage var ligesaa god, og Tak til. Det gad *Odin* naturligviis ikke hørt, og svarede kort, at han turde dog vædde sit Hoved paa *Sleipner*, hvorover Jetten blev bister, smed sig op paa sin *Guld-Manke* og red omkap med *Odin*, alt hvad Remmer og Tøi kunde holde. |US:614| Vel blev han tabt bag af, men i sin Arrighed havde han saaledes forivret sig, at *Guld-Manke* løb løbsk med ham, og før han vidste det, holdt han midt inde i *Asernes* Borgegaard, og maatte da vel maabe. Til hans Lykke er imidlertid *Nordens Aand*, i sine Guder som i sine Kæmper, altid *ædel* og *ridderlig*, saa *Odin* ikke blot skaanede ham, men bad ham giæstmild træde indenfor, mens Heden satte sig, og faae en Lædskedrik. Det gjorde Jetten da ogsaa, og gjorde kun alt for god Besked i Kruse og Kander, saa at selv, da man skænkede for ham i *Thors-Kanden*, stak han den ud og blinkede ikke ved det, men overstadig, og hvad man reentud sagt kalder pærefuld, |A:159| blev han da ogsaa, og man behøver ikke at have seet mange Glubende i den Tilstand, for at slutte sig til en stor Forlegenhed med Jetten *Hrungner* i *Asgaard*. Raa og ry gav han sig ikke blot til at gale, at han vilde drikke *Aserne* under Bordet og drikke dem lens, men han raabde og skreg, at var han bænket i *Asgaard*, saa skulde ogsaa *Freya* skiænke for ham, og da man, for Husfreds Skyld, føiede ham deri, blev han kun utaaleligere, bar sig ad, som han var splittergal og brallede op paa det Frækkeste, at han vilde flytte *Valhall* til *Jotunheim* og rive *Asgaard* ned i Bund og Grund, og han vilde slaee alle Guderne ihjel, bare Gudinderne *Sif* og *Freya*, dem vilde han levne Liv i, men de skulde følges hjem med ham og være Jette-Kvinder.

Saaledes afmaler *Hrungner-Mythen* os meget livagtig det beskænkede Uhyre, og det var intet Under, at *Aserne*, trods al deres Ridderlighed og ædle Ringeagt for en drukken Jette og hans Pral, dog tilsidst blev kiede ad det Uvæsen og kaldte paa *Thor*, som, om han end var tusind Mile borte, dog kunde høre naar hans Navn blev nævnet i *Asgaard*, og var da strax ved Haanden, saa, førend Jetten drømde derom, saae han *Thor* ved Siden ad sig, med *Hammeren* i Veiret, og det Spørgsmaal, som et Tordenslag, hvad hundesnue Jetter havde i *Asgaard* at bestille, og hvad det skulde smage af, at *Freya* skænkede for *Thussen*, som ellers kun for *Aser*, naar *Odin* gjorde Gilde? Enten nu Jetten ikke har været saa drukken, som han

raste til, eller *Thors Mjølner* paa et Øieblik gjorde ham halv ædru, saa tog *Hrungner* nu dog sin Mund iagt, og erindrede først, at han idag var *Odins Giæst*, og skiøndt *Thor* i sin Ivrigheid faldt ind med det Ord, at hvis Giæst han end var, skulde han nu smage *Hammeren*, var Jetten dog langt fra at trodse, men sagde ganske po|A:160lisk: jeg dumme Nar, som har glemt baade mit |US:615Skjold og min Mukkert hjemme, om ellers *Thor* vil giøre sig til Niding her og myrde vaabenløs Mand, men det vilde klæde ham bedre at mødes med mig ved *Stensgaard*, paa vore Grændser, og vove en Dyst.

Det var første Gang, Nogen havde vovet at byde *Thor* Brodden, og det var ham Nok, at Verden blev et Uhyre kvit, paa hvad Maade det end var, saa han vægrede sig ingenlunde ved den Kredsgang og Tvekamp, og lod *Hrungner* slippe heelskindet hjem; skiøndt han maatte forudsee, at indtil videre vilde der i *Jotunheim* gaae stort Ry af *Hrungners* Standhaftighed og *Løvemod*, som turde hjemsøge *Aserne* og udæske *Thor*. Han oppebiede rolig Stævnemødet, men alt som Tiden nærmede sig, begyndte Jetterne dog at blive lidt beklemt for deres Kæmpe og lavede ham derfor en Stalbroder af Leer og Langhalm, ni Mile lang og tre Mile bred over Skuldrene, og gav ham et *Heste-Hjerte*, der vel fandtes stort nok, men bævede dog ikke desmindre, da det kom til Stykket.

Kort at fortælle mødte da *Hrungner* paa Pletten med sit *Steen-Skjold* og sin *Steen-Mukkert*, og ved Siden stod den himmelhøie *Leer-Kæmpe*, som de kaldte *Mokkalv* eller *Narrifas*, men da den letbenede *Tjalfe*, som var *Thors* Forløber, kom til Kamppladsen, raabde han til *Hrungner*: tag du dig iagt, Jette, med dit Skjold for Bringen, at *Thor* ikke gaaer neden om og napper dig i Benene; og *Hrungner*, som kunde troe *Aserne* til hvad det skulde være, smed da Skjoldet under sig og stod paa det, men tog *Mukkerten* i begge Næver, og da nu *Thor* kom snart med Torden og Lynild, stred de Begge løs efter hinanden, *Thor* med sin *Hammer* og *Hrungner* med sin *Mukkert*, saa de mødtes |A:161i Luften og gjorde Besked, men dog ikke anderledes, end at Jetten fik sit Livsbrød af *Hammeren* og havde kun den Trøst i Døden, at en Splint af *Mukkerten*, som brast, dog ogsaa ramde *Thor* i Panden, saa han segnede, og kom i Vaande, ved at faae Jettens Dødning-Been om sin Hals. Det var nemlig langt fra, at *Tjalfe*, som havde gjort kort Proces med den lange *Narrifas*, kunde hjælpe *Thor* ud af Klemmen; thi det mægtede end ikke alle *Aserne*, saa det var *Thors* store Lykke, at han med Bjergkonen *Jern-Saxe* havde en Søn, som hedd *Magne*, der vel endnu kun var tre Nætter gammel, men var dog alt saa stærk, at han smed Jette-Skanterne af *Thors*-Halsen lige paa Timen og sagde: see til den Jette-Klo! kun Skade, at jeg kom for silde; thi jeg tæn|US:616ker, jeg kunde nok trykket den Karl med de bare Næver! *Thor* stod nu op, og bød sin Søn velkommen med de Ord: dig kan

der nok blive Noget af med Tiden, og forærede ham saa *Hrungners* Hest *Guldmanke*, skiondt *Odin* saae skiævt til det og sagde, det var en Feil af *Thor* at give Bjergkonens Søn saa god en Hest.

Nu var da Alting godt igjen, paa *Thors* Pande nær, hvor Steen-Splinten sad, som den var muret, til der kom en *klog Kone*, som hedd *Gro*, og læste over den, saa den begyndte at løsnes og lod sig godt rokke, men saa vilde *Thor* ogsaa gjøre hende en Fornøielse og sagde, hun kunde snart vente sin kiære Mand *Ør-Vendel* hin Bolde hjem, for jeg, sagde *Thor*, bar ham nys paa min Ryg fra Jetteverden over *Elvaagen*, og rigtignok frøs der en Taa af ham, som stak ud igiennem Staal-Nettet, men den smed jeg op paa Himlen og gjorde til en Stjerne. Derover blev imidlertid *Gro* saa glad, at hun glemde alt sit Galder, og derfor, siger *Mythen*, sidder Stenen i *Thors* Pande endnu den Dag idag.

See nu er *Æventyret* ude og jeg pleier at forklare |A:162| alle *Thors-Mytherne* om hvad der skedte i *Middel-Alderen*, der var Menneske-Slægtens Manddoms-Alder, men det er den store Nød vi har med vore *verdenshistoriske* Forklaringer, at de falder tit Folk dunklere end hvad de skulde forklare, Noget vi paa Papiret kan tage os meget let, men midt mellem *Damer* og *Herrer* kommer i stor Forlegenhed med; thi vel er det Samme Tilfældet baade med de *Astronomiske* og de saakaldte *Philosophiske* Forklaringer, men de har nu engang Hævd paa, at deres Dunkelheder betragtes som Pletter i Solen, eller vel endogsaa som Beviser paa Rigtigheden af den store Opdagelse, de *nye Astronomer* jo skal have gjort, at Solen, der saa deilig oplyser alt Andet, er selv et bælgmørkt Legeme! Os stakkels *Time-Skjælde* eller *historiske Poeter* vil man derimod slet ingen Dunkelhed tilgive, selv naar vi er aldeles uskyldige i den, men er ubarmhertig nok til at forlange, at vi skal fremstille *Aserne* ligesaa klart i deres *verdenshistoriske* Virksomhed, som *Homer* fremstille *Olympierne* i deres uforanderlige Skikkelse, eller at vi skal give ligesaa klart et Billede af *Menneske- og Folkelivet* i sin Giæring, som de *Græske* Digtere giver af en *Bisværn*, med sin fornøielige Travlhed paa Fart fra Blomst til Blomst efter Honningdugg, og dens smaa Heltegjerninger, naar den forsvarer sine Kager mod Ormene og sin Kube mod Menneskens |US:617| Børn, og dog er det aabenbar saa umuligt, som at vise Folk den Snee, der faldt ifjor og smeltede i Foraaret; thi da alle *historiske* Begivenheder falde i den *forbigangne* Tid, er de frie nok for at komme paa Udstillingen i den *Nærværende*, og jo større og usædvanligere den *historiske* Begivenhed er, des dunklere bliver nødvendig Billedet, vi enten selv kan beholde eller meddele Andre, om vi end selv er Øievidner. De har derfor vist ogsaa paa *Skuepladsen* lagt |A:163| Mærke til, at man der baade har og giver en langt bedre Forestilling om *Recensenten* og *Dyret*, eller om *Kong Salomon* og *Jørgen Hattemager*, end om *Hakon Jarl* paa *Lade* eller

Væringerne i *Maglegaard*, og det kommer naturligviis deraf, at Alt hvad vi enten hver Dag, eller dog Hveranden, kan see Mage til, paa Gaden eller paa Fælleden, det har vi strax ved første Øiekast en klar og levende Forestilling om; men om *sjeldne* Begivenheder, som om en Kæmpe-Skare eller et heelt Folk, indtaget og opflammet til Stovværk af een og samme *Aand*, eller om et *Dommedags-Slag*, hvori et Riges Tilværelse og to Folks Ære staaer paa Spil, derom giver selv den vidtløftigste Beskrivelse os ikke mindste levende Forestilling, med mindre vi selv, enten som Øien-Vidner, eller som deres grebne Tilhørere, har oplevet noget Lignende. Hvor lidt jeg end derfor ellers kan lide det *Attende* Aarhundrede, anvender jeg dog ogsaa derpaa det gamle Ordsprog: naar Enden er god, er Alting godt; thi den *Franske Revolution*, og især *Napoleons æventyrlige Tog* til *Ægypten* og til det *Hellige Land*, og igiennem *Rom* og *Madrid*, *Wien* og *Berlin* til *Moskau* og til *St. Helena*, de tilbagegav aabenbar den i Smaalighed nedsunkne Slægt Synet og Maale-Stokken for det Store og Kæmpemæssige, saa det *Nittende* Aarhundredes *Bod-Svende* og *Gaards-Karle* har i det Hele en mere poetisk Anskuelse af Livet end det *Attende* Aarhundredes *Digtene*, og nu tør derfor *Skjalden* vente, at selv Menneske-Hjertets æventyrligste Drømme skal faae historisk Sandhed.

Dog, hvad siger jeg? Har jeg da aldeles glemt, at saadan en Tale endnu for det meste, selv midt i *Norden* og midt i *Sælland*, klinger sær og fremmed, saa jeg maa være belavet paa at høre af *Spotte-Fuglene* |A:164|imorgen, at jeg, listig nok, dyssede mine Tilhørere i Søvn, for at *Drømmen* baade des vissere og des snarere kunde faae *historisk Sandhed*?

Nei, man glemmer ikke let, hvad man giennem en heel Menneske-Alder har havt sin daglige Plage af, og hvor liden Lyst jeg |US:618|har til at dysse mine Tilhørere i Søvn, det følte jeg ret forleden, en "*Paaske-Morgen*", da jeg sad og beredte mig paa en *Kirke-Tale* om *Opstandelsen*; thi De kan troe, jeg blev lidt underlig tilmode, da der i det Samme En bankede paa min Dør, og vilde endelig tale med mig, blot for at spørge mig i al Fortrolighed, om jeg syndes, det var *Ret*, at en vis Person, der pleiede at sidde lige foran ham i Kirken, *sad og sov* hele Tiden! Hvad jeg svarede, har jeg glemt for længe siden, men det *tragi-comiske* Indtryk, det troskyldige Spørgsmaal gjorde paa mig, det glemmer jeg aldrig, og blot Tanken om Damernes mulige Søvn ved mine kloge Mythe-Forklaringer er da nok til at kyse mig langt bort, saa jeg sagde *Nordens Aand* det reentud iaftes, at vilde han have Thors-Mythen forklaret, maatte han gjøre det selv, da jeg ingenlunde, for hans Skyld vilde være "*Korsarens*" Bytte og blive til Nar baade for *Damer* og *Herrer*, og det nyttede slet ikke, at han loe mig ud, for *Kæmpe*, jeg var, kun modig paa *Papiret*, men en *Kryster*, saasart det gjaldt om at bruge *Munden* blot en Smule paa Krigs-Maneer, og i en Ruf

lære baade *Damer* og *Herrer* saamegen *Verdens-Historie*, at de kan see den speile sig i den *Klareste* af alle vore *Thors-Myther*. Det nyttede Altsammen ikke, og for at skjule Frygten, gjorde jeg mig ordenlig rask imod *Aanden* og sagde, det er alt for beskedent af din store *Helte-Aand* at kalde dem *Krystere*, der, trods al din Stormægtighed, tør følge deres *eget* Hoved, og for Resten, veed Du nok, hvad *En|A:165gelskmanden*, der jo dog skal ligne Dig op ad Dage, altid pleier at have til Mundheld "*hjelp jer selv!*"

Ved denne min Kiækhed mod *Aanden*, som vel var *Krysteragtighed* igrunden, men saae dog tappert nok ud, blev *Nordens Aand* da nødt til at hjælpe sig selv, og lovede mig virkelig, skiøndt ikke uden bidende Sidehug, at naar det kom til Forklaringen, skulde han nok selv *løse mig af* paa Cathedret, og i en Haande-Vending lære *Damerne* og, saavidt muligt, selv de unge *Herrer*, at kiende *Mjølners Eiermand* og *Asgaards Værge*, alle *Jetters* og *Troldes Skræk* og i Haabet selv *Midgaards-Ormens Banemand*, den stærke og den ædle *Asa-Thor* i hans ligesaa *verdenshistoriske*, som *mythiske* Virksomhed.

Damerne kan troe, jeg, trods alle medfølgende *Stik-Piller*, blev sjæleglad ved den Tale, naar han nu bare vil holde Ord, for jeg har slet ikke seet ham siden, og De kan nok mærke, hvor ængstelig jeg staaer og vender og dreier mig, uden dog *|US:619* at see noget til den lovede *Staabi*; men det er sandt, alle *Aander* er jo, til *Latinernes* store Glæde og endnu større Triumph, ikke blot *uhaandgribelige*, men ogsaa *usynlige* Væsener, saa jeg kan tænke, at *Nordens Aand*, som altid er artig mod *Damerne*, vil nødig forskrække dem, og lister sig da formodenlig ind i min Ham, saa jeg, indtil videre bliver *tilovers*, og jeg vil derfor kun paa det Indstændigste bede *Damerne*, men dog især *Herrerne*, ikke at skylde mig for hvad *Aanden* gjør, og dernæst bede *Damerne* kun ei at blive bange, om De end synes, han lukker Munden lidt *for høit* op; thi *Aander* er nu engang ikke anderledes, og *Nordens Aand* gjør for Resten ikke en Kat Fortræd, saa *Danne-Kvinden* og alle hendes Døttre, som han altid har Lyst til *|A:166* at bære paa Hænderne og løfte til Skyerne, kan være ganske rolige.

Saa siger da *Nordens*, som *Verdens-Historiens Aand*: see, ved *Middel-Alderens* Begyndelse, som vi Alle veed, var de "*stærke Drømmes*" Tid, da stod jeg med min ene Fod paa Havet, og med den Anden paa *Dovre* og saae ud over den vide Verden, ei uden stor Bekymring; thi rundt omkring *Middelhavet*, hvor jeg i *Oldtiden* havde gjort alle mine *Kæmpeskridt*, var der vel allevegne kiendelige Spor Nok af dem, men ikke mindste Tegn til *nye* Storværker, undtagen i den ny, ligesom himmelfaldne Tro paa "*Dødens Overvinder*", den fra de Døde seierrig opstandne *Livets Fyrste*, og det glade, men hardtad utrolige Budskab om Ham lignede blandt Andet en himmelsk Sæd, der ledte om god Jord og fandt kun saare

Lidt deraf i hele det *Romerske Rige*, dette uhyre Gravsted for alle Oldtidens Guder og Helte, der vel paa *Papiret* lod sig nemt omskabe til en himmelsk *Kirkegaard*, høitidelig indviet til at kaldes "*Christen Jord*", men som derved dog ingenlunde blev mere frugtbar enten paa virkelig gode Gierninger eller paa Helte-Bedrifter. *Grækerne*, som nu paa Adel-Menneskets store Løbe-Bane skulde afløst den alderstegne *Østerlænder*, havde vel tidsnok formælet deres *Poseidon* med Middelhavets *Amfitrite*, og skulde nu øvet Manddoms-Gierninger, der ei blot svarede til deres egne "stærke Drømme", men til *Ebræernes* Spaadom, og ved *Christendommen*, der havde udkaaret *deres* Modersmaal til sit egenlige *Grund-Sprog*, var Veien guddommelig banet; men det viste sig kun alt for klart, at det til Kæmpeskridt er ingenlunde nok at have "stærke Drømme", stor Opmuntring og en slagen Konge-Vei til [|US:620](#)det herligste Maal, men at dertil endnu hører et Mod og en Kraftens Fylde, som [|A:167](#)*Grækerne* fattedes, da de, som unge Oldinger, krympede sig under det *Romerske Aag*, og vovede neppe at drømme om "*Frihed*" endsige om "*Storværk*". Kun paa *Romeren* lod sig da regne, naar Talen var om Mod og Mands-Hjerte, men kun af Ulve-Mod var den Romerske Verdens-Magt udsprunget, kun *Graadighed* paa Alt under Solen gav det *Romerske Begreb* om Daad og Virksomhed dets forreste, frygtelige Vidde eller rettere Vidtløftighed, og Graadighed, som kun er glubende Hunger, dette *Dødens* og *Helvedes* Mærke, gjør snarere al Mættelse umulig, end at den skulde skienke Nogen Fylde af *Livs-Kraft*, saa denne var i Rom ei at finde, og mørkere Udsigter havde Verdens-Historiens Aand da aldrig havt, siden *Syndfloden* tilsyneladende ikke blot kvalde Spiren til stor Bedrift men oversvømmede hele dens Skueplads og udslettede Kæmpernes Slægt. See, da kastede jeg første Gang mit Blik paa *Norden*, hvor eders Fædre, de ligesaa ædle, som vældige Kæmper for *Udødelighed*, høit op paa Dagen slumrede endnu, fordi de følte, *deres* Time var endnu ikke kommet, og drømde sødt om *Balder* og *Nanne*, om *Breide-Bliks* Glands og *Guld-Alderens* Herlighed. Da sendte jeg Kæmperne urolige Drømme, saa de blegnede ved *Balders-Baalet*, men ogsaa opmuntrende Drømme, saa deres Øine funkledede ved den store Udsigt fra Høielofts-Svalen i *Asgaard* og ved det smilende Haab om *Balders* Atterkomst og Gylden-Aaret. Derpaa sendte jeg Drømmen om *Fenris-Ulven* og lod alle Nordens Skjalde drømme eens den samme Nat, og blive ved at drømme, da de vaagnede, og fortælle deres stærke Drøm, saa det rungede i Konge-Hallerne, i Skoven og i alle Bjerge, saa Alle lyttede og syndes, de havde hørt det Samme før, og Kvinderne sang høit om det frygtelige Udyr, der voxde i Dagegal og skulde tilsidst sluge *Odin* selv, [|A:168](#)men var nu bundet, eller blev det dog vist af *Tyr*, den dristige, den ærekiære Ungersvend blandt *Aserne*, der ikke vilde spare sin *Høirehaand*, og det hørde *Gotherne*, hvis Ungdom foer op som en

“springende Løve” og vilde ligne *Tyr*, og foer udenlands at lede om *Fenris-Ulven* og uforskrækket stikke Haanden i hans Gab, men de drømde ikke om, at de selv var denne “*Tyrs Høirehaand*”, som vovede sig ind i Ulvs-Mund og forsvandt, men bulnede dog ud i hans Bug, saa han *revnede!*

Jeg saae igien ud over Verden, og saae paa Historiens ny Skueplads, mellem Verdens-Havet og Ørken, to store *Folke-*[|US:621](#)*Stammer* nærme sig hinanden: de *Romanske* fra Vesten og de *Slaviske* fra Østen, saa der var neppe nok Vei mellem *Elben* og *Rhinen*, og da sendte jeg de *Nordiske Kæmper* Drømmen om *Thor* og *Hrungner*, med den milehøie men dog igrunden modløse Stalbroder, og Drømmen var saa stærk, at den rækker giennem hele *Middel-Alderen* og selv jer forbi, eller seer I ikke endnu de *Romanske* Folk mod *Vesten* og de *Slaviske* mod *Østen*, og *Tydskland* uden Nordens Hjelp forloren! Og veed I ikke, det var i *Nordisk Poesi*, hos *Angler* og *Normanner*, de *Romanske* Folk beruste sig som *Hrungner*, og vilde trække Historien til sig og slaae alt Guddommeligt ihjel uden *Lykken* og *Vorfrue*, og seer I endelig ikke grandt Sten-Splinten i *Thors Pande*, ikke blot i *Engeland*, hvor den endnu gjør det halve Hoved baade *romersk* og *catholsk*, men overalt hvor *Nordens* Folk endnu har *Latinen* i Hovedet! Vil I ogsaa see hende, som læste over Splinten, saa den gik løs, men blev dog siddende, saa seer paa *Reformationen* i det *Sextende* Aarhundrede, som vel rokkede *Latinen*, men lod den dog staae. Vil I endelig see *Magne*, [|A:169](#)den tre Nætter gamle Kæmpeunge paa Thors-Siden, da sees ogsaa han bedst i *Engeland*, hvor *Maskineri* og Damp alt i Barndommen gjør Mester-Stykker, som Kæmpe-Kræfter maa studse ved; men I kan dog see ham allevegne som en *Nordisk Hermes* med Pennen til Løfte-Stang; thi dermed har han aabenbar paa alle de *Nordiske* Sprog kastet Jette-Benene fra Thors-Halsen, skøndt det, som *Odin* sagde, var Skade, han kom til at ride *Hrungner-Hesten*, men jeg misunder ham den for Resten ligesaalidt, som *Tydskeren* sin *Philosophiske Kiephest*, med Titel af *Guldmanke!*

Saavidt Aanden, og jeg kommer nu selv igien for paa hans Vegne at bemærke, at det gjør igrunden slet ingen Forskiel, enten De troer, at han vidste forud, hvad han vilde sige med *Hrungner-Mythen* eller ikke; thi det bliver ligesandt, at de *Romanske*, *Nordiske* og *Slaviske* Folk har længe havt og har endnu *Æren*, *Menneskehedens Kaar* og hele *Aandens Verden* at drages om, og at Kampen har staaet og maa bestandig staae paa Grændserne: i *Tydskland* og *Engeland*, og det er ligesandt, at *Hrungner-Mythen* er saa skikket til at gjemme og sammenholde dette *verdenshistoriske* Overblik, at det kun var et Vidunder, hvis den ikke ogsaa var skabt til det Samme, af et Odins-Blik fra Lydskjalf.

Det er ligeledes sandt, og i *Norden* mindst at forglemme, at [|US:622](#)*Grækerne*, som Følelsens, Skønhedens og Sangens Folk,

aabenbar var skabt til at føre an i *Middelalderen*, og at Mangelen af dem, der kun sov sig igiennem *Middelalderen i Byzants*, først gav Plads for det gruelige *Romerske Verdens Rige* og siden gjorde den *Nordiske Folke-Vandring* nødvendig og Middelalderens Chaos uundgaeligt. Det er endelig af den høieste Vigtighed, baade for **A:1700** og hele Menneskeheden, at *Nordens Folk* blive sig deres *Kald* bevidst til netop at gribe kraftig ind i *Nyaarstiden*, saa de istedenfor at slumre paa de Laurbær, *Gother, Angler* og *Normanner* fordem høstede til dem, betragte disse Udvandringer mest som Ungdoms-Sværmerier, der vel maae vække et stort Haab om Nordens *verdenshistoriske* Daad i sin Tid og Time, men opfylder det ingenlunde.

Endelig vilde man, allevegne og i alle Huse, have godt af at bemærke, at ogsaa hver Enkeltmand, med en *poetisk Ungdom*, har i sin *Middel-Alder* et *Hrungner-Besøg* at vente og en *Hrungner-Kamp* at bestaae, hvorpaa det beroer, om hans Manddom og Alderdom skal være hans Ungdom værdig; thi det gaaer Mangfoldige som det gik *Grækerne*, hos hvem den *Romerske Hrungner* ret øiensynlig drak sin Ruus og, da han ingen *Thor* fandt for sig, udførde sin Trudsel, sløifede *Olympen* og slog alle Guderne ihjel, uden *Venus* og *Fortuna*, som han bortførde til *Rom*, tilligemed Historien, ja, vil man see, hvor bogstavelig han gjorde det Sidste, da erindre man sig blot, at *Grækenlands* sidste *Historie-Skriver*, den høitoplyste, sanddru og elskelige *Polyb*, som endnu efter *Alexander-Tiden* udklækkedes i det lille *Arkadien*, blev som Gidsel ført til *Rom* med de Tusinde, der end mindedes det gamle *Hellas*, og nødtes til at skrive *Roms Historie* i Lænker!

Dog, jeg frygter virkelig for at have trættet Deres Opmærksomhed lidt i Aften og vil derfor afbryde, med Tak, fordi De saa velvillig skiænkede mig den til en lille historisk Udvikling, som laae mig paa Hjerte, men var lidt vanskelig at magte.

A:171|US:623

XII.

Mjølners Atterkomst og Eftersmæk.

Jeg veed ikke, om *Damerne* kiender noget til en *Dansk Digter* fra *forrige Aarhundrede*, som dog levede et godt Stykke ind i dette, og kaldte sig sommetider selv for Løier "*Pigernes Jens*", men hedd ellers *Jens Baggesen*, og var i sin Tid baade *Damer* og *Herrer* velbekiendt, ja, hører virkelig i mine Øine til dem, der baade lever

og dør med *Dansken!* Han og jeg var vel aldrig meget godevenner, og derimod engang meget uvenner, men Blodet er dog aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand, og vi var *Sællandsfarer* Begge, saa det gjør mig virkelig lidt ondt for ham, den Sjæl, at han syndes glemmt, saasart han var død, saa *Byen* bedømde ham ikke engang efter hans "Gienganger", som kunde været slemt nok, men efter "*Gienganger-Brevene*", som Enhver dog maatte kunnet see, var aldeles *uægte*, om end ikke *Fortalen*, med en i Fortaler sjelden Aabenhjertighed, havde bekiendt det. Men det gjorde mig dog endnu mere ondt for ham engang, mens han levede, da de *unge* Herrer var meget slemme ved ham; thi vel var han selv meget slem baade ved de Gamle og de Unge, naar det stak ham, men der var dog immer ikke blot Rim, og tit ganske deilige Rim, men ogsaa en vis *Rimelighed*, det vil sige "*Vittighed*" i, og mig synes dog altid, der er en mærkelig Forskiel paa en slem *Vittighed* og en slem *Grovhed*.

|A:172 Da Folk nu var allerværst ved ham, gik jeg derfor ogsaa op og besøgte ham, og traf ham ordenlig lidt modfalden, fordi man ganske alvorlig havde sigtet ham for grovt Tyveri, vel hvad man kalder *literært* Tyveri, men ligefuldt det *Groveste*, og Sagen selv kiendte jeg ikke noget til, men dog lykkedes det mig paa en egen Maade at trøste ham. Jeg spurgde nemlig, om hans Anklagere fandt de foregivne Tyvekoster saa *fortræffelige*, **|US:624** at de umulig kunde være hans *eget* Arbeide? Nei, tvertimod, sagde han, de siger, det er det bare Snavs! Aah, sagde jeg, saa vær De kun ganske rolig, for det vil alle Folk, som er lidt, strax indsee, at skulde De gaae hen og stjæle, maatte det være noget Godt, *Snavset* kan De jo *selv* gjøre. Nu, sagde *Baggesen* med sit Loke-Smil, det maa jeg bekiende, er en egen Grund at frikiendes paa, men jeg kan ikke nægte, Sagen er soleklar.

Derom var vi To altsaa enige, at naar man skulde gjøre sig til Tyv, maatte det dog være for Noget man satte Priis paa og holdt ad, saa vi vilde aabenbar fundet det tilgiveligere at stjæle det bedste Hjerte end den daarligste Knappenaal, og deri er vist *Damerne* enige med os, saa de har heller ingen Medlidenhed med det *Tyvepak*, der stjæl *Thors Hammer*, som de hverken kunde lide eller bruge, men kun begrave otte Mile under Jord.

Kom Sagen for *Høieste-Ret*, da veed jeg jo nok, deres *Advocat* vilde forsvare dem med, at de rystede for *Mjølner* og havde skjellig Grund, og at saa farligt et Redskab i saa ilsindet en Kæmpes Haand, som *Thor*, let kunde og hardtad nødvendig maatte *misbruges*, hvorimod det var aldeles uskyldigt og uskadeligt i deres Værge, som aldrig brugde det, og Pokker maatte staae til Munds med *Advocater*, naar man ikke selv er En af dem, saa jeg vil indrømme, det er **|A:173** naturligt nok, at en Trold, naar han kan slippe til, baade stjæler og begraver Lynilden, men jeg paastaaer kun, det er lige saa naturligt, at Trolden faaer Skam, naar Lynilden staaer op igien, og

at dette gjælder ligesaavel i *Aandens* som *Haandens* Verden. Naar man derfor bare husker, hvad man hidtil sædvanlig glemde, at hvad der skal komme Noget ud af i denne Verden, maa gaae *naturligt* til, da er det Smaating enten man fordømmer eller frikiender *Hammer-Tyven*, og Smaating, om man tager *Mjølner* for et lynende *Sværd* i Kæmpehaand til *Menneskehedens* Værn, eller for et lynende *Blik* eller for en *Torden-Stemme* til samme Brug og med samme Virkning, saa man maa aldrig være paatrængende med sine *Forklaringer*, enten de er af *Pontoppidan* eller af En selv, men altid tænke paa de gyldne Ord i *Odins* Høisang: “hver nyde som han nemmer”!

Meget rigtig! tænker vist *Damerne*, men hvor var al den Viisdom i *Onsdags*? dog vel ikke hos somme Andre, der med Vold og Magt vilde skrue en heel historisk Anskuelse af *Middelalderen* ind i Hovedet paa os.

US:625 Meget rigtig! siger jeg med; *Damerne* har nu, som immer, *poetisk* Ret, men De veed nok, det hører til Ufuldkommenhederne “i den bedste Verden”, at *Damerne* ingenlunde altid historisk kan faae Ret, og det er naturligviis *Herrernes* Skyld, var saa i *Onsdags* og bliver vist ligedan en *anden* Onsdag, men iaften vilde jeg da saameget heller lade *Damerne* nyde deres Ret, for saadan, veed De nok, *Herrerne* er, og især de bittesmaa *Herrer*, *Drengbørnene* og *Digterne*, at naar vi har gjort de os aldeles uundværlige *Damer* aabenbar Uret, da veed vi aldrig, hvordan vi vil skabe os, for at gjøre det godt igien, og det maa tjene til min Undskyldning, at jeg virkelig fik et slemt Anstød af *Professor-Feberen*, som **DA:A:174** *merne* kan troe, er næsten ikke at undgaae paa *Cathedret*, hvor man seer alle Folk over Hovedet, og drømmer sig, før man veed det, op i *Odins Lydskjalf*, eller op paa Høielofts-Svalen af den Borg, som *Børs* Sønner bygde, af den *Jettes* Øienbryn, “som var forloren og havde pattet den Ko med de krogede Horn”, og saa videre, som slet ikke kommer Sagen ved, da jeg iaften skulde fortælle, hvordan *Thor* fik sin tyvstjaalne *Hammer* igien, hvorom der er en pæn Historie, som har moret *Damerne* baade i *Brændold* og i *Høiold*, ja, saalænge man sang *Kæmpeviser*, altsaa til forleden Dag, for, mærkeligt nok, er *Hammer-Hentelsen* den eneste gamle Mythe, der blev en *Kæmpevise* af. Denne *Kæmpevise* om *Thor* fra *Hausgaard* og *Tosse-Greven* er altsaa *Damp-Vognen*, hvorpaa den gamle Herre, lidt forklædt, er faret giennem hele *Middelalderen* og selv paa en Maade giennem det attende Aarhundrede til os. Naar jeg siger *Damp-Vogn*, da vil jeg naturligviis dermed ingenlunde gjøre *Engelskmanden* den Ære stridig at have opfundet hvad man kalder saa paa *Jernbanen*, skiøndt det er mærkeligt nok, at da jeg for tolv, tretten Aar siden var i *Engeland*, da just den første *Jernbane*, den imellem *Liverpool* og *Manchester*, blev aabnet, og man i *London* vilde vise mig det

ypperste Værksted for *Damp-Vogne*, da førde man mig hen til *Svenskeren Erikson*, saa hvis Virksomheden havde været ligesaa *fri i Norden*, som den, desværre, kun er i *Engeland*, var det endda Spørgsmaal, hvor selv *Jernbane-Dampvognen* vilde blevet opfundet, men som sagt, jeg taler her om den *poetiske Damp-Vogn*, som *Thors-Kerren* i *Skyerne* jo var [US:626](#) ligefra *Begyndelsen*, og *Kæmpevisen*, drevet af *Sangerskens varme Aande*, kan da ligesaa godt kaldes *Damp-Vogn* som *Damp-Skib*, og maa i alle Maader takke *Da*[A:175](#)*merne* i *Norden* for sin *Tilværelse*. Uden nu at ville, som *Shakspears Hamlet* af *Danmark* siger, jage *Veiret* af det stakkels *Ord*, maa jeg dog gribe denne gode *Leilighed* til at takke *Nordens* og især *Danmarks Damer* mangfoldig, ikke blot for *Kæmpevisen* om *Thor* fra *Havsgaard*, men for *alle* vore *Kæmpeviser*, som de ikke blot har befordret med en *Damp*, der dufter ligesaa sødt, som den paa *Jernbanen* lugter fult, men har i en snever *Vending* spændt sig selv for; thi de *Danske Damer* har ikke blot sunget *Viserne*, men ogsaa skrevet dem op, og derved bevaret dem i den onde *Tid*, da *Thorshammeren* var *tyvstjaalet*, og *Damerne*, saavel som *Digterne*, af *Sorg* derover holdt op at synge, ligesom *Skovens andre Smaafugle* om *Vinteren*, ja, *Kæmpevisebogen* har virkelig *Herrerne* i *Norden* skrevet med deres *Systemers Fingre*, saa det er ikke meer end billigt, de kysser hende paa *Haanden* for det, og de vil da ogsaa sagtens læse *Kæmpevisebogen* med deres *Systemers Øine*, men jeg skal bede Dem, bare ikke kysse hende saaledes paa *Munden* for hendes *kiønne Øine*, at *Visen* kvæles paa *Læberne*, istedenfor at lyde i *Sky*, saa andre *Smaafugle* kan høre det og faae *Lyst* til at synge med!

Men nu var det, vi skulde høre, hvordan *Thor* fik sin *Hammer* igien, for hvordan han mistede den, det er endnu en *Hemmelighed*, som alle fine *Tyverier*, enten det saa er *Hoved* eller *Hjerte*, man stjæler fra, og derom høre vi kun, hvad vi selv kunde slutte os til, at *Thor sov*, da de stjal hans *Hammer*, og det skulde han jo vist nok ladet være, men naar man er træt og søvnig, da tænker man kun lidt paa sine *Pligter* mod *Næsten*, knap paa *Pligterne* mod sig selv, som man vel nys har opdaget og beskrevet i *Drømme*, men indskærper dog kun forgæves dem, der har *Lyst* til at sove, og sover sødest uden at drømme om *Pligterne*. Altsaa, *Thor sov*, og naar [A:176](#) vi veed, han er det *mythiske Udtryk* for den naturlige *Virksomhed* i sin *Nordiske Kraftfylde*, da kan vi, ved *Hjælp* af *Historien*, selv sige os, naar han sov *haardest*, for det er endnu i *Mands Minde*, og jeg kan godt huske, jeg havde selv min store *Nød* med nogenlunde at holde mig vaagen for tyve Aar siden, saa det maa for en *Deel* have ligget i *Luften*, men hvad *Danmark* angaaer, da laae det aabenbar ogsaa i, at *Thor* havde sovet forskrækkelig længe, jeg regner saa omtrent 600 Aar, fra den *Tid Meklen*[US:627](#)*borgerne* stjal *Valdemar Seier* fra os ovre paa *Lyø*, og jeg har dem rigtig nok mistænkt for, at de da

ogsaa har taget *Thor* ved Næsen og tyvstjaalet Hammeren med det Samme, for vel har *Thor* ogsaa siden været vaagen engang imellem, men det har i *Danmark* kun været et Øieblik, naar han vendte sig, og dengang han gjorde sin sidste Reise fra *Norden*, som var i *Trediveaars-Krigen*, med *Gustav Adolf* til *Tydskland*, da havde han ligesaalidt *Hammeren* med sig, som i Mythen om hans Reise til *Geirods-Gaard*, der ogsaa ligner lidt den til *Germanien*, men det var det jeg vilde sige, man kan ikke regne, at *Thor* hos os, naar han vaagnede et Øieblik, ikke savnede sin Hammer, for, sandt at sige, skøndt det ikke staaer i *Edda*, troer jeg rigtig nok, at de, der stjal Hammeren, mens han sov, bandt ham Hænderne paa Ryggen med det Samme, og naar Hænderne er bundne paa En, da er en Hammer hvad man mindst *savner*, og kan endnu mindre lede og skrabe efter den, som der staaer i *Edda*, *Thor* gjorde, da han virkelig *vaagnede*, og mærkede at Hammeren var borte, og jeg synes virkelig, jeg kan see det for mine Øine, hvordan han gør det den Dag i Dag, og kan slet ikke begribe, *hvor Mjølner* er blevet af, da han dog veed, han havde den iaftes, da han lagde sig, og at det er |A:177600 Aar siden, det falder ham naturligviis ikke ind. Ja, *Damerne* har nu vel Andet at see efter, saa de laaner mig sagtens ikke deres Øine til at lede om Hammeren, men jeg vilde dog gierne hjælpe lidt paa *Thor* og har selv slet ikke Øine til at lede med, saa selv i mit Studere-Kammer maa jeg altid laane min Kones Øine, naar der er Noget blevet borte for mig. Alt hvad jeg kan see med mine egne Øine, det er, hvor saadan en Ting som Thorshammeren *ikke* er, fordi den *ikke kan* være der, og derfor kan jeg aldrig bare mig for Latter, naar jeg seer de unge Herrer lede om den i *Papir-Skuffen* og paa *Skriver-Pulten*, for tit veed jeg rigtig nok heller ikke hvad *der* er, førend et Par Dame-Øine viser mig det, men *Thors-Hammeren* veed jeg bestemt, *kan ikke* være der, ikke fordi den er saa stor at see til; thi den er tvertimod, som alle de Nordiske Konstværker, hardtad usynlig, men fordi der er *Liv* i den, saa, naar man kom, hvor den var, maatte man kunne see *Livstegn* af den, selv om den laae otte engelske Mile under Jord, som der staaer i *Edda*, den virkelig laae, da *Loke* opdagede den hos Jette-Drotten *Thrym*.

Her har vi da atter *Loke*, som man kunde kalde den *Nordiske Hermes* eller Stiv-Stikker, for ham kaldte *Thor* paa, |US:628saasart han vaagnede og savnede sin Hammer, for at faae ham til, om muligt, at lede den op, og hvor nødig jeg end ellers vilde gaae for *Loke*, saa, hvor det giælder *Thors-Hammeren*, som jeg har en gammel Kiærlighed til, der vilde jeg ikke holde mig for god til at gjøre en stor Opdagelse, naar *Damerne* vilde staae mig bi. At nemlig *Damernes* Bistand er uundværlig, det føler jeg ikke blot for min Part, men det følte *Thor* og *Loke* ogsaa i gamle Dage; thi saasart de fik lagt deres Hoveder sammen, hører vi, de gik strax ind til *Freyja*, hvor *Thor* førde Ordet og sagde:

|A:178 Vil Du, skøn *Freya!*

Mig Fjederham laane,
At jeg min Hammer
Kan hitte igien?

Og *Freya* gav alle Nordens Damer et deiligt Exempel, og alle Herrer et haandgribeligt Beviis paa, at *Nordens Damer* har just et *godt Øie* til Kæmpernes Bedrift, altsaa *til den levende Historie*, for hun svarede strax:

Var den af Sølv et klare,
Var den af røddeste Guld,
Jeg vilde den dog ikke spare,
Men give den vennehuld.

I *Freyas* Fjeder-Ham, altsaa paa de berømte *Kiærligheds-Vinger*, der er en meget hastig Befordring, fløi da *Loke* til Jetteverden, hvor *Thrym* sad paa Høien og snoede Guldbaand til sine Hunde og jævuede sine Hestes Manke, og *Loke* kom snart igien med den Beskeed, at *Thrym* Thusse-Drot havde ganske rigtig Hammeren, men den laae, som sagt, otte Mile under Jord, og *Thrym* vilde paa ingen Maade slippe den, uden han fik Skøn *Freya* til Brud.

Hvad synes *Damerne* om det Parti, og hvad mener de, *Thor* og *Loke* syndes om det? Ja, De veed da nok, hvordan Herrerne er, naar de vil have deres Krig frem, saa skal *Damerne* *opoffres*, og fordi *Damerne* er saa ædelmodige baade at laane dem Fjederhammen og sommetider Øinene med, saa tænker de, *Damerne* skal sige Ja til Alting, men deri tog de mærkelig feil, ligesaavel i gamle Dage, som nu, det fik *Thor* at vide, der nu ikke havde andet i Hovedet end *Politik* (end sin **|US:629** Hammer, skulde jeg sagt), og faldt som en Grobian med Døren ind i Huset til Skøn *Freya* og, uden engang at spørge om hun vilde, sagde i den bydende Tone, **|A:179** som *Damerne* sagtens endnu kiender, *Freya!* tag din Brudekjole paa! vi To kiører til *Jetteverden!*

Jo vist! siger *Damerne*, og det sagde *Freya* ogsaa, men først blev hun smækvred, og tog efter Veiret, saa hele Ridder-Salen rystede, og hendes deilige Bryst-Smykke, det berømte *Brysing*, sprang høit iveiret, og saa sagde hun: ja, kald du mig kun giftesyg alle mine Dage, om jeg kiører med dig til *Jetteverden!*

Der staaer rigtignok ikke i *Edda*, at *Thor* skammede sig da han fik det Ørefigen, og heller ikke, at *Loke* krøb i et Musehul, men det kan man slutte sig til, da der siden ikke tales et Ord om det forskrækkelige Indfald at bytte *Freya* bort for *Mjølner*, hvad omtrent var det Samme, som om vi nu vilde sælge *Sælland* til *Engelskmanden*, for at faae *Alheden* opdyrket.

Paa *Asa-Thinget* fik Piben en ganske anden Lyd; thi der reiste

Heimdal sig, som var endnu klogere end *Loke*, og altid paa Gudernes Side, og sagde, der var ikke andet for, end *Thor* maatte bede *Freya* laane sig hendes Brudeklæder og *Brysing*, og selv, med Hue paa og Nøgler ved Siden, gjælde for *Freya* i Jetteverden.

Det var haardt for en gammel Adelsmand, at skulle tage Kvinde-Klæder paa, og selv gjælde for Jettebrud, og *Thor* svarede naturligviis rask: da maa Aserne kalde mig *Mads* alle mine Dage, om jeg gaaer med Lin, men paa ham bandt dog *Loke* snart Munden med det lille Ord: tie du bare stille; thi faaer du ikke din Hammer igien, da vil *Jetterne* snart spille Mester i *Asgaard*.

Nu lod da *Thor* sig taalmodig nakke op og smykke ud, og *Loke*, som fandt, det var en kostelig Spas, fulgde ham hjertensgjerne som Hofdame, eller rettere som *Pernille*, og saa |A:180|dampede de To da i en Hast til Jette-Verden, mens Bjergerne brast og Jorden gnistrede under Thors-Kerren!

Nu følger da Beskrivelsen af Brylluppet med *Thor* og *Thrym* i Jetteverden, som *Damerne* forud kan vide, falder lidt i det Plumpe, men den falder dog endnu meer i det Pudsige; thi da *Thor* spiser for Ti og drikker for Tyve, og |US:630|*Thrym* forundrer sig over al den Tidighed og Tørst hos Bruden, da forsikkrer *Loke-Pernille* ham, at *Freya* har hverken spist eller drukket i otte Dage af Længsel efter Jotunheim, og selv da Jetten vil kiæle for sin unge Brud, men faaer kun af *Thor* et Par Øine med alt for megen Ild i, da er *Pernille* fræk nok til at berolige ham med den Snak, at *Freya* har heller ikke sovet i otte Nætter af Længsel efter Jotunheim. Endelig kommer da Hammeren ind og bliver lagt i Brudens Skiød til Fæstengave, og der bliver den naturligviis ikke gammel, men giver i *Thorshaanden* baade Jette-Drotten og alle hans Drabanter deres Livsbrød, og saaledes, ender det gamle Kvad, kom da *Odins* Søn igien til sin Hammer!

See, det er Omkvædet paa Visen, som vi gierne i *Norden* gad hørt igien, men det skeer ogsaa nok; thi saavidt jeg kan see med *Damernes* Øine, som man altid maa laane til saadanne Opdagelser, saa ligger Hammeren allerede ensteds i Brudens Skiød, saa det er kun *Thors-Haanden*, der er blevet afvant med at føre den, og synes ikke ret at kunne faae fat, hvad vel tildels kommer af, at *Skaftet* er saa kort, og derom har man en naragtig Historie, som jeg dog, for *Mjølners* Skyld, maa fortælle Dem.

Det hedder nemlig, at da *Aserne* havde faaet tre store Konstværker af *Alferne*, *Ivalds* Sønner, nemlig *Odin* sit Spyd *Gungner*, *Frey* *Skibbladner*, og *Thors* Gemal|A:181|inde *Sif* sit *Guldhaar*, da væddede *Loke* om sit Hoved med *Dværgene* *Brok* og *Sindre*, at de ikke kunde giøre Mage, men han tabde, især fordi Hammeren *Mjølner*, som herved kom til Verden, var efter alle Asers Dom det største Mesterstykke under Solen, kun var *Skaftet* meget kort, og det kom af, at da *Sindre* havde sine Jern i Ilden og satte

Brok til Blæsebælgen, da befalede han ham vel strængelig under ingen Omstændigheder at slippe Bælgen, men da der kom en Brems og satte sig imellem *Broks Øine* og stak, saa Blodet løb ham ned af Ansigtet, da gik Naturen over Optugtelsen, saa han slap Bælgen for at smække Bremsen, og saa maatte Hammeren blive som den var, med det meget *korte Skaft*.

See, naar man nu, som jeg, ved *Mjølner* immer tænker paa Menneske-Livets, vel at mærke, *Menneske-Livets*, ikke Dyrelivets, *fri Ytring* og *Virksomhed* baade med *Haand* og *Mund*, saa finder man det meget sandt med det overhaands *korte Skaft*, den Hammer har, for *den Mjølner*, jeg nævnede nys, har virkelig under alle Himmel-Egne og til alle Tider **US:63** været *vanskelig* at faae Fingre og ligesaa *vanskelig* at holde fast paa, ja, mig synes ordenlig, jeg kan skimte Bremsen mellem *Broks Øine*, der er *Skyld* i, at Skaftet blev saa kort, for der er en vis *Nærighed*, som vil have al den fri *Virksomhed* for *sig selv*, saa der bliver ingen til Næsten, og naar den Brems ikke havde stukket Folk, vilde den *Mjølner*, jeg mener, aabenbar havt saa langt et Skaft, at vi Allesammen, baade *Damer* og *Herrer*, kunde faaet en Haand i med, og at det vilde være meget morsomt, det har jeg seet i *Engeland*; thi vel maa jeg ikke sige, jeg har seet *Mjølner* der, men *Virkingen* er iøinefaldende, og, ved at laane *Damernes Øine*, har jeg lært, det er den, **A:182** man skal see paa, da det jo er ganske ligegyldigt, hvem der eier Koen, naar vi faaer Mælken, og ligegyldigt, hvem der kaldes Herre i Huset, naar man kun veed, det er *Fruen*, der *raader*, naturligviis som *raadgivende*, og intet, slet intet Andet. Hvad jeg derfor sporer *Virking* af, men seer dog ikke paa Overfladen, det slutter jeg maa ligge i *Grunden*, og jeg forestiller mig da, det er gaaet saaledes til med den gamle *Mjølner* fra *Danmark*, at har *Meklenborgerne* taget den tilligemed *Valdemar Seier*, saa har de engang, de var i Trang for Penge, enten solgt eller pantsat den til *Rostok* eller til en af de andre *Hansestæder*, som engang godt vidste hvad den duede til, men tilsidst, da de glemte det, har den vel været lagt op i det saakaldte *Staalhus*, hvor *Hansestæderne* havde deres Oplag i *London*, og da Dronning *Elisabeth* drev *Lybekkerne* ud af det, har hun lagt *Mjølner* under Beslag, med deres øvrige Efterladenskab, men hvad enten hun nu har havt Mistanke om, at det var igrunden Tyvekoster, eller hun har været bange for, den Hammer skulde gjøre sig for lystig i *Engelskmandens* Haand, saa har hun ladt den grave ned, men dog ikke dybere end at den kunde sætte alle *Maskin-Hjul* i Gang. Det er en dristig Hypothes, det seer jeg nok, men jeg siger ikke blot med Herrerne, Alting maa dog have en Aarsag, men ogsaa med Damerne, at det Ene maa dog ligne det Andet, og jeg siger med Ordsproget, Mands List er vel behænde, men Kvinde-List er uden Ende, saa den kan man endnu mindre faae fat paa, end paa *Mjølner* med det korte Skaft, og naar man betragter den Engelske, vel mest

maskinmæssige, men dog mageløse, forbausende og i Sammenligning fornøielige Virksomhed, da seer man strax, der stikker en *Hemmelighed* under, og hvor der er virkelige Hemmeligheder, der er ogsaa i det mindste *een Dame* med i Spillet.

|A:183|US:632See, i *Engeland* er det, jeg, ved Hjælp af *Damernes* Øine, har faaet en dyb Foragt for Alt, hvad der kun staaer paa Papiret, om det saa er mine egne Vers og Tanker, men i *Verdens-Historien* er det, jeg har seet med mine egne Øine, at ligesom i gamle Dage baade de *Græske* og de *Nordiske* Myther, de *Homeriske* Digte og de *Islandske* Sagaer og *Kæmpeviserne* og alt Godt, kom sidst til at staae paa *Papiret*, naar det var nær ved at forsvinde af Munden og af Livet, saaledes kommer i den nyeste Tid baade *Kæmpeviserne* og alt hvad Godt, der er gienmt fra gamle Dage for at springe frem paa ny, *først* til at staae paa *Papiret*, og gaaer saa efterhaanden igiennem *Munden* ind og ud i Livet igien, hvor man kun ikke, som *Latinerne*, forgaber sig i hvad der staaer paa Papiret, ikke, som *Centauren*, omfavner Skyen for *Here*, og ei, som desværre de Fleste i vore Dage, tager Skyggen for Legemet og Skinnet for Virkeligheden. Derfor morer det mig baade selv at skrive det skrappeste, jeg kan, og at see paa *Papiret*, hvad jeg ønskede at see i *Munden* og i det *virkelige Liv*, saa det har moret mig kostelig og morer mig endnu at see, hvordan *Mjølner* paa *Papiret* atter kom tilsyne i *Norden* og begyndte at lyne over Dampvognene, saa det var en Lyst, og det var øiensynligst hos *Baggesen*, hvis *Kallundborgs-Krønike*, blandt Andet, er en lille Literatur-Historie, selv *Damer* kan læse for Løier, men dog var det allerede *Holberg*, et hundrede Aar foran, der, i *Pernilles* Skikkelse, var som *Loke* med at hente den, og laande den siden jævnlig, især i *Per Paars* og *Niels Klim*, saa *Latin-Skolen* glemmer aldrig hans Dommedags-Slag. Kan vi derfor bare huske tilgavn, at hvad der kun staaer og gaaer paa *Papiret*, er idel Skyggeværk, da faaer vi, med *Damernes* Hjælp, ogsaa nok den virkelige **|A:184|***Mjølner* igien, og hvad det *korte Skift* angaaer, da har *Damerne* endnu fine Fingre og veed at holde fast paa hvad de ei vil miste, thi det kan *Damerne*, trods nogen *Engelskmand*, saa, naar vi seer dem rigtig paa Fingrene, maae vi bestemt kunne lære dem Konsten af.

Damerne maae nu ingenlunde troe, at den Smule, jeg har fortalt om *Thor*, er Alt hvad vi veed om *Nordens Herakles*; thi det er kun en Mundsmag, og jeg havde stor Lyst til at fortælle Rub og Stub, og især til at vise Dem, hvor sindrig Alt lader sig anvende paa Menneske-Slægtens Historie i *Middelalderen* og derefter; men dels brændte jeg mig saa følelig i *Onsdags* paa *Middelalderen*, at jeg vel maa tage mig i Agt, **|US:633|**og dels har *Oehlschläger* forstyrret hele min Plan, ved at tage *Thors* Reise til *Udgaards Loke* af Munden paa mig; thi det er just mit Livstykke, som jeg pleier vidt og bredt at forklare om *Korstogene*. Derfor maa jeg opgive det og bede

Damerne tage til Takke med den Smule *Thors-Kamp* og *Loke-Spas*, De har faaet, og at undskyldte mig paa det Mildeste med det gamle Ordsprog, at brændt Barn skyer Ilden.

|A:185|US:634

XIII.

Demeter og Poseidon.

Brændt Barn skyer Ilden, siger Ordsproget, og sagde jeg sidst, men det holder ikke stik, og det burde jeg forud vidst, baade som *Digter* og *Dameven*; thi hvem kan være det, uden at brænde sig utallige Gange og dog være lige forvoven; saa for den Sags Skyld behøvede den *Græske Dame* slet ikke at have forskrækket mig, som De nu skal høre, hun gjorde i Gaaraftes, da hun sprang frem for mig som en Furie, med en brændende Fakkell i hver Haand, og skreg: fy skamme Dig! er det Takken, man faaer i *Danmark*, ligesom i *Grækenland*, naar man vil gjøre lidt Udødeligt af en Jordunge, ved at lade ham gaae igiennem *Skiærsilden*; men har Du glemt, hvordan det gik med *Deiphon*, som smeltede hen til ingen Ting, da de skreg, *han brændte sig!*

Damerne kan nok tænke, jeg blev heed om Ørene ved en saadan Tiltale, under saadanne Omstændigheder, for vel har jeg paa Vers mangfoldige Gange talt om *Middelalderen*, som en *Dronning* i sit Væsen, der, som Vorfrue, lyslevende aabenbarede sig for sine Venner, og førde dem triumpherende giennem *Skiærsilden* til Paradis, men saadant Noget gjør man sig ingen videre Betænkning over, og anseer igrunden for *Papisteri*, men nu var jeg nødt til at troe paa det og rystede sandt at sige, over hele mit Legeme, til det faldt mig ind, at siden hun snakkede om *Deiphon*, den Hedning, saa var det |A:186|dog ikke *Vorfrue* fra den store *Middelalder*, men kun *Gienfærdet* af *Persephones* Moder, den rasende *Demeter*, som ingen Skade kunde gjøre mig, og saa svarede jeg hende rask, at hendes Ild blæste jeg kun ad, og med det Ord sluktes begge hendes Fakler og hun forsvandt, saa det er kun for Løiers Skyld, jeg |US:635|vil fortælle *Damerne* hvad hun meende med *Deiphon* og med sin *Skiærsild*.

Damerne husker nok, hvor smækvred *Demeter* blev over hendes Datters Bortførelse af *Pluto*, og saasart hun ved *Solgudens* Hjælp havde opdaget Rovet og Gierningsmanden, raabde hun baade om *Hevn* til *Zeus* og løb selv Verden rundt med sine Fakler, for at lede *Persephone* op, men da begge Dele var omtrent lige forgæves,

blev hun tilsidst træt baade af Klagen og Farten, og satte sig til Hvile paa en Steen ved en hellig Kilde, ikke langt fra *Athenen*, hvor Kongens Døttre fra *Eleusis* kom for at hente Vand, fandt hende og førde hende hjem med sig. Her blev hun Fostermoder til Kongens yngste Søn *Deiphon*, som, under hendes Pleie voxde og trivedes saa øiensynlig i Dagetal, som Alle maae, der har Menneske-Naturen selv til Fostermoder, og det var et Vidunder for Alle, men da hans egen Moder, *Metanira*, blev nysgjerrig efter at vide, hvad *Demeter* gjorde ved ham om Natten, og stillede sig derfor paa Lur, da saa hun, til sin store Forskrækkelse, at *Demeter* trak ham frem og tilbage igiennem en gloende Ild, og gav i sin Forskrækkelse et høit Skrig, hvorved Drengen smeltede og Gudinden forsvandt.

See, det er jo aabenbar et *Ammestu-Æventyr*, og jeg er ikke nær saa overtroisk, som man har anseet mig for, skjøndt det er sandt nok, at jeg troer med *Shakspear*, at der er Meget imellem Himmel og Jord, som hverken de *Tydske* eller de *Danske* Philosopher har drømt om, og nægter ingen|A:187|lunde, at Æventyret om *Demeter* og *Deiphon* paa en Maade slaaer mig, som et *Huul-Speil*, hvori Menneske-Slægtens store Ammestue, som Middelalderen var, træffende afbildes med sin virkelige *Skiærsild*, og da jeg slet ikke er bange for at røbe de *Eleusinske Mysterier*, vil jeg reent ud sige, jeg kiender nok den *Skiærsild*, man maa lade sig trække igiennem for at blive udødelig!

Herrerne synes vist, det var et forfløient Ord, men jeg stoler paa *Damerne*, som kun behøver at kige lidt ind i deres eget Hjerte, for at see *Arnestedet*, og kun behøver at lytte til de brændende Ord paa Digternes Tunge, for at spore Virkningen, og det er høist mærkeligt, at *Demeter* betyder *Gudmoder* og *Deiphon* *Ildtunge*, saa det passer fortræffeligt; thi det er verdenshistorisk, at *Tungen* i Middelalderen gik igiennem *Ilden*, men smeltede, før den blev forklaret, fordi den kvindelige Æmhed (*Metanira*) skreg Brand i Utide.

|US:636|See, her staaer vi nu midt i "*Korstogenes*" *Historie*, som var den store *Ildprøve*, og uden al Frygt for at brænde mig paa dem, maa jeg skamme mig to Gange over mig selv, og først over, hvad jeg sagde forleden Aften, at Reisen til *Udgaards Loke* pleiede jeg at forklare om *Korstogene*; thi vel er det ganske sandt, men det er ogsaa en stor Skam, som der vil en Pillegrims-Reise til at afstryge; thi paa Reisen til *Udgaard* var *Thor* aabenbar til Nar og udrettede ingen Ting, da *Korstogene* derimod baade er *Brændpunkten* i Middelalderens Storværk og ret egenlig *Damernes Triumph*.

Dog, førend jeg gjør Bod, maa jeg dog med et Par Ord oplyse, med hvad Ret *Demeter* vilde ansees for *Vorfrue* i Middelalderen, og maa da begynde med den Efterretning, at det hos Grækerne selv var en *Mythisk Gaade*, i hvad Forhold *Demeter* og hendes Datter *Persephone* egenlig stod |A:188|til *Zeus* og *Poseidon*, som Begge

havde Ord for at være *Demeters* Gemaler og *Persephones* Fædre, og naar vi kun veed, at *Poseidon* var i *Grækenland* det Mythiske Udtryk for *Manddoms-Følelsen*, ligesom *Thor* i *Norden*, da see vi let, hvorfor *Demeters* Ægteskab var *Grækerne* en uopløselig Gaade. Om nemlig den moderlige Natur avler *Idyllen* paa *Modersmaalet* med *Indbildnings-Kraften* eller med *Manddoms-Følelsen*, det maa vi endnu sige, er et stort Spørgsmaal, saa det er meget muligt, de Græker har Ret, som gjør *Demeter* til *Poseidons* første Dronning, med hvem han avlede *Persephone*; thi vel er det som at forbinde "Ild og Vand", men det har *Grækerne* allerede gjort, ved at give den *immerbrændende Poseidon* sin Konge-Borg i *Havet*, og det var jo netop, efter alle Beretninger, Dyden ved den "*Græske Ild*," at den blev ved at brænde *under Vandet*. Saameget er ogsaa vist, at *Poseidons* Giftermaal med *Amphitrite*, der fører Navn af hans Dronning, er hvad man kalder et *Fornuft-Giftermaal*; thi hende har han aabenbar taget for *Pengenes* Skyld, eller dog for den gode *Næringsvei*, hvori hun sad, som man strax kan høre paa hendes pudsig Navn "*Trerundenom*", for det vil sige: *Middelhavet*, med alle *tre* Verdensdele: *Europa*, *Asien* og *Afrika*, *runden omkring sig*. Til ydermere Stadfæstelse seer vi da ogsaa, at de *Græske Plantestæder*, trindt paa *Middelhavets* Kyster, regnes op som *Poseidons Døttre*, hvad for saavidt er aldeles i sin Orden; thi *Handelen* paa *Middelhavet* og *Anlæggelsen* af *Plantestæder* paa dets Kyster, det var ganske rigtig *Grækernes* egenlige *Folke-Drift i Manddoms-Alderen*, fra de "*Olympiske Leges*" Indstiftelse til *Alexander den Store*. Ogsaa her, ved Sammenligning af *Poseidon* og *Thor*, som en *Olympisk Skipper* og *Asgaards Kæmpe*, kan vi see, at den *Græske Manddoms-Alder* var *naturhistorisk* og den *Nordiske verdenshistorisk*, samt at *Damerne* ligner altid dem selv, medens *Herrerne* er ligesaa foranderlige som *Tiden* og *Historien*, saa, skal de komme til nogen Fasthed, de har Ære af, da maa det være ved *Verdens Ende*.

Nu har jeg tit nok sagt, men egentlig dog kun skrevet op, at *Middelalderen* lignede en *Dame*, lignede en *Dronning*, ja *Ælvedronningen* i den *Engelske Poesi*, der gav hver *Kæmpe* sit Æventyr ved det "runde Bord", og lignede i sine bedste Klæder *Skjøn-Freya* i *Nordens Myther*, som græd *Guld-Perler* for sin borttrykkede Ægtemand, og fødte "*Ædelstenen*" at glimre med paa *Dronning-Stolen*, naar han, som *himmelfalden*, kom tilbage, og jeg maatte aldeles have miskiendt og misforstaaet *Nordens Damer*, og da især *Dannekvinden*, dersom de slet ikke havde Noget tilovers for *Ælvedronningen* og *Skjøn-Freya*, saa, naar *Middel-Alderen* virkelig ligner dem, og *Damerne* dog er bange for den, da kan det aldrig være gaaet rigtig til, men maa være *Herrernes* Skyld, og, blandt Andet, min Skyld, som har skrevet en *tyk Bog* om *Middel-Alderens Historie*, men ikke engang et *tyndt Udtog*, som *Damerne* kunde

læse. Ja, saameget har den kun alt for heftige og halvrasende *Græske Dame* dog virket paa mig, at jeg maa bekiende, jeg har i min *Ungdom* og selv i min *Manddom* rigtig nok *ikke* været *artig* mod *Damerne*, saa, roser jeg dem nu lidt paa mine *gamle Dage*, da havde de Ret til at sige, det var kun et Skalke-Skjul, eller dog en “Prosit, der kom meget seent”, og, var jeg i *Damernes Sted*, vilde jeg vel ikke være grusom mod den gammelagtige Skjald, der har forsømt sine Pligter **A:190** mod *Middelalderen* og *Damerne*, men jeg lod ham dog neppe have Ro, før han engang viste os lidt af al den *Sødhed* og *Deilighed*, han saa tit har sagt, laae skjult hos den *dunkle* Middel-Alder, baade i *Nonne-Klostrene* og paa *Ridder-Borgene*, baade i Norden og Østen, i *Asgaard* og *Jorsal*, baade i *Kæmpeviserne* og de *Islandske Sagaer*, og saa forhærdet troer jeg dog ikke heller, han er, at han jo, naar *Damerne* gav ham et godt Ørefigen med egen Haand, baade skammede sig, og skrev en Bog om **US:638** Middel-Alder, som *Damerne* baade kunde læse og have lidt Fornøielse af. Dog, hvor forhærdede Herrerne kan være nuomstunder, især de, der har gaaet i den *sorte Skole* og lært om ikke at *hexe*, saa dog at være *trollede*, det skal jeg fortælle Dem et Exempel paa, skiøndt det gaaer ud over mig selv, for naar jeg husker mig om, da var det en *Dame*, der for en Snees Aar siden maatte ordenlig nøde mig til at læse *Ivanho* og *Abbediet*, som nok ogsaa er de Eneste af *Valter Scots* Romaner, jeg nogensinde har læst, og da jeg saa endelig havde ladet mig bevæge til det, hvad fik hun saa for det, uden en lang Ramse om, at det kunde være godt nok for *Damerne*, der *ikke* kiendte til *Middelalderen*, men for en *Nordisk Skjald* og *Historiker*, der havde seet alle dens Herligheder, var de *Valter-Scotske* Malerier dog alt for kolde i Tonen, for tomme igrunden, og overhovedet for overfladelige og handværksmæssige! See, saadan en Recension over Bøger, man har fundet baade nye og fornøielige, det veed *Damerne* nok, er ikke blot kiedsommelig men meget ærgerlig, og dog den sædvanlige Tak, man faaer af *Herrerne*, naar man viser dem en rar Bog, eller et smukt Sted, og dette medlidende: aah ja, det kan være ganske smukt, naar man ikke har seet det kiønnere, det var dog alt det, *Valter-Scots* **A:191** Romaner bevægede mig til at sige *Damerne* om *Middel-Alder*, og selv *Valdemar Seier* og de *Fredløse*, som jeg troer, jeg tillod *Damerne* at læse for mig og roste fra adskillige Sider, de slap dog ingenlunde for et – “*men*” og et – “*dog*”, og et – “seet fra en anden Side”, eller – “sammenlignet med” – og *Damerne* forstaaer, som De veed, en halvkvæden Vise, saa de hørde godt, der skulde endnu være en anden *historisk-poetisk* Fremstilling af *Middel-Alder*, som, naar de kiendte den, vilde aldeles fordunkle *Valter Scots* Romaner, og selv fornede *Valdemar Seier* langt under *Valdemar* den *Store* og hans Mænd, som man nu, af Mangel paa en bedre Smag, ikke vidste at skatte; men hvad har saa jeg gjort siden til at skiærpe *Damernes*

Blik og forbedre deres Smag for Middel-Alderen! Ingen Ting, det er snart sagt og det er bogstavelig sandt, saa dertil er ikke meer at føie, end at det er min egen Skyld, at jeg forleden brændte mig paa *Middel-Alderen* og staaer nu igien, med en meget simpel men sand Lignelse, som en Kat ved en heed Grød, kan ikke blive fra Middel-Alderen, men tør dog ikke heller røre ved den, for ikke at brænde mig. Ja, Damerne mærkede det kanskee ikke i Fredags, men En af de unge Herrer, som jeg [|US:639|](#)for Resten holder meget ad, lod mig det høre iaftes, saa det kan ikke blive skjult, hvordan jeg smuttede forbi *Korstogene*, som Noget, man vel kunde have Lyst til at anvende en *Thors-Mythe* paa, men maatte, for Damernes Skrøbeligheds Skyld, nægte baade sig selv og Herrerne den Fornøielse.

See, det klang jo meget ædelmodig, men var igrunnen skammeligt, for vidste man nogen Skrøbelighed med *Damerne*, og vilde være en Smule ædelmodig, saa skulde man jo dog ikke røbe den, men enten tie reent stille med, hvad den heed, eller tale rask, som man ingen Ting havde mærket, saa vi kan rigtig [|A:192|](#)nok have vore egne Grunde til ikke at lade Damerne see Middel-Alderens *Ridderaand* i sin Glands, der ikke blot vilde fordunkle men beskæmme os!

Men nu er det bag efter, og den eneste Bod jeg kan gjøre, uden at det nytter *Damerne* noget, er da at skamme mig selv lidt ud, og fortælle Herrerne, det var ikke engang sandt, jeg sagde, at Reisen til *Udgaards-Loke* prægtig kunde anvendes paa *Korstogene*, men jeg skulde heller have sagt, den kunde prægtig anvendes paa Herrerne *efter* *Korstogene*, naar man ellers turde, for Herrerens Skyld. Nu kan de unge Herrer speile sig i mit Exempel og see, at naar man bagtaler Damerne, da nødes man til, inden man veed det, at slaae sig selv paa Munden; thi det er mit ramme Alvor, at aldrig har jeg brændt og aldrig kunde jeg brænde mig værre paa Middel-Alderen, end ved at sige, at Mythen om Thors Reise til *Udgaards-Loke* lod sig godt anvende paa *Korstogene*; thi naar man blot veed, at *Thor* paa den Reise, uden at udrette det mindste, ovenikiøbet blev til Spot og Latter for de værste Jetter, som farer kun med Gøgleri og Øineforblindelse, naar man veed det, som jeg jo aabenbar længe har vidst, og naar man paa den anden Side veed, hvad jeg vel ogsaa maa vide, siden det staaer vel hundrede Gange i min tykke Bog om Middel-Alderen, at *Korstogene* er ikke blot Kronen paa Middelalderens Bedrift, men en af de største Begivenheder i hele *Verdenshistorien*, et Storværk af Middelalderens *Ælve-Dronning* og *Ridder-Aand*, som vi blandt Andet maa takke for, at vi ikke for længe siden blev *Tyrker* Allesammen, naar man blot veed det, da er det jo soleklart, at de lærde Mænd, der har udskreget *Korstogene* for et vel glimrende men dog sørgeligt og halvveis latterligt Foster af Sværmeri og Fanatisme og hierarchisk Pavelist, de har ikke sagt

|A:193noget halv saa dumt og ærerørigt mod Korstogene og Middel-Alderen, som det i Forbigaaende henkastede Ord, at **|US:640**naar man ikke var saa bange for at brænde sig paa Middel-Alderen, egenlig paa *Damerne*, da kunde man have Lyst til at anvende Mythen om *Thors* eneste Reise, der blev til Spot og Latter for Jetterne, at anvende den paa *Korstogene*! Det skulde en Anden sagt og ladt mig høre, da vilde han aabenbar faaet at føle, om der endnu var Staal i min Kniv eller Been i min Næse, og det skulde jeg nu selv dømmes til at sige her aabenlydt for alle Herrernes Øre, fordi jeg fik det mere end forfløine Indfald at slaae mig til Ridder paa Damernes Skrøbelighed, eller dog det tossede Indfald at vise Herrerne, jeg vidste nok, at vi som fødtes til Cathedret, staae allerede i Sløikjolen høit over *Damerne*! En saadan *Ydmygelse* er jeg vis paa, *Damerne* ikke i deres største Grusomhed vilde dømt mig til, men det maa have været Skæbnens Villie, at jeg skulde bøde ikke blot for min egen, men for alle Herrernes Brøde mod *Damerne*, ved i deres Paahør saa gruelig at snakke over mig, at jeg lige for deres Øine maa slaae mig selv paa Munden og bede baade *Damer* og Herrer dog aldrig at sige Nogen, de har hørt, jeg havde Lyst til at anvende Mythen om *Thors* Reise til *Udgaards-Loke* paa *Korstogene*, eller, har De sagt det, dog endelig at sige om igien: det var en reen Misforstaaelse, en Spas af mig, for at høre, hvad de unge Herrer vilde sige; om de, som de burde, vilde gjøre sig vrede, og protestere, paa *Korstogenes* og *Ridderaandens* og *Damernes* Vegne, eller om de vilde opoffre det Altsammen, for at Herrerne *efter* *Korstogene* kunde slippe for i den latterlige Mythe at see sig selv afmalede med de mest levende Farver.

Ja, mine Herrer! Det gjør mig jo nok lidt ondt baade **|A:194**for Dem og mig selv, og for alle de Nordiske Herrer efter Valdemars-Tiden, men da jeg nu engang, det være sig for Spas eller for Alvor, kom til at ymte om den latterlige Reises Anvendelse paa *Korstogene*, saa er det ikke Nok til en Æres-Erklæring, at jeg siger, man kan jo see med et halvt Øie, de passer ikke bedre sammen end en knyt Næve og et blaadt Øie, men at derimod *Thors* Kammeradskab med *Fiskerjetten*, da han anglede efter *Midgaards-Ormen*, og havde udentvivel faaet Bugt med den, hvis ikke *Jetten* havde listet sig til at file Snoren over, den passer, som den var gjort til *Ridderaandens* og *Pavens* Bedrift i *Korstogene*; nei, nu er det ikke nok, men nu maa jeg bide i det sure Æble og sige reent ud, at i den *Skolastiske Philosophi* gjorde *Thor* den naragtige Reise, og havde Natteleie i Jette-Vanten, og brød forgæves sit Hoved med at **|US:641**pille Knuder op paa Madposen, og slog deilig fejl ad *Jetten*, den ene Gang bedre end den anden, og holdt saa sit pudserlige Indtog i det *Classiske Pallads*, mellem Lægterne i Stakittet, og at *Thor* endelig gjorde sine tre Mesterstykker i *Nyaarstiden* ved at forløfte sig paa den *graa Kat*, fordrikke sig paa det *bundløse Horn*

og fortage sig paa den *gamle Kiælling*, saa han sank i Knæ og ligger der endnu! Jeg maa nemlig sige *Damerne*, at den *graa Kat* hos *Udgaards Loke* var, efter Mythens egne Ord, den forklædte *Midgaards-Orm*, altsaa verdenshistorisk *Papisteriet*, som vi ved Reformationen forløftede os paa, at det *bundløse Horn* stod i Verdens-Havet og afbilder godt det Bæger eller *Blækkorn*, hvori vi siden har stræbt at udtømme *al Verdens Kundskab* og *Viisdom*, og at endelig, efter Mythens egne Ord, den *gamle Kiælling* er *Alderdommen* selv, som vi ikke **IA:195** kan nægte, har bøiet os som *Thor* paa det ene Knæ, om ikke paa dem Begge!

Hvad synes *Damerne* nu om, at ville anvende en Mythe, der forklarer sig selv paa vor Bekostning, anvende den paa Hovedbegivenheden i Middel-Alderen, i *Damernes Deel* af Verdens-Historien! ligner det ikke *Herrerne* op ad Dage, og har jeg ikke nu soleklart beviist, det er Bagtalelse, naar man beskylder mig for at være *partisk* for *Damerne*, mig, som naar jeg havde turdet for *Damerne*, nok havde Lyst til at anvende den eneste latterlige *Thors-Mythe* paa det Storværk, hvortil *Dame-Hjertet* ret aabenbar opflammede *Ridder-Aanden*, og øvede derved den verdenshistoriske Heltegierning, som i *Grækernes* naturhistoriske Billed-Sprog maatte hedde, at en tilsløret Gudinde trak om Natten en Kongesøn giennem Ilden, saa han trivedes vidunderlig om Dagen, til Hemmeligheden blev røbet, da han smeltede hen som Dugg for Soel, og Gudinden forsvandt.

Her staaer da *Demeter* pludselig for mig igien med sin Fakkell, og nu seer jeg, hun kunde virkelig med en vis mythisk Ret kalde sig *Middel-Alderen*, og gjøre mig, om ikke Helvede hedt, saa dog Skiærs-Ilden varm, og hendes hemmelighedsfulde Fakkell kaster nu virkelig et vel mat og dunkelt, men dog i yndige Farver spillende Lys over Middel-Alderen, saaledes som jeg i endeel *Engelske Kirker* og *Kapeller* har seet Lyset falde ind giennem de store maledede Glas-Vindver, hvorved jeg vel knap kunde see at læse i en storstilet Bog, men prægtig see baade Høiden af Hvælvingen eller det konstige Sparre-Værk, og **IUS:642** Grupperne af de voxne, hvidklædte, Chor-Drenge og af Damer og Herrer, de Første altid fleer end de Sidste, og naar saa Choret sang smukt, var der virkelig en vis Romantisk Tone udbredt over det Hele, ligesom over Middel-Alderen, og over **IA:196** Mythen om *Persephones* Bortførelse af *Pluto*, og *Demeters* natlige Vandring al Verden rundt ved Fakkelskin at lede efter hende. Ja, naar man blot veed, at *Paven* i Rom var en *Pluto* og *Kirken* i Middel-Alderen en hellig *Moder*, og at Idyllen med "Hyrderne og Hjorden" var hendes aandelige *Datter*, som *Paven*, da han opkastede sig til aandelig Tyran, hemmelig bortførde til sit Skygge-Rige, da kan jeg vel ikke forklare det for Herrerne, men jeg er vis paa, *Damerne* mærker det, at *Grækerne*, som Følelsens Folk, virkelig i deres mythiske Barndom maa have haft en besynderlig

Drøm om, hvordan det skulde gaae til i *Følelsens Dæmrings-Tid*, siden Korstogenes og Middel-Alderens hemmelighedsfulde Historie, vel mat og dunkel men dog kiendelig og fuldstændig, kan speile sig i *Demeters-Mythen!*

Vil vi nu imidlertid see det Samme speile sig mindre fuldstændig, men fra *Dame-Siden* baade langt smukkere og klarere, i en Nordisk Mythe, da staaer *Skjøn-Freya* for os, og frabeder sig een Gang for alle ligesaa vel enhver Sammenligning med *Aphrodite*, som Brylluppet med *Tosse-Greven*, men skyer ingenlunde Sammenligningen med *Demeter!*

Ogsaa *Freya* har reist Verden rundt og ledt om en Perle, om *Odd*, sin kiære Gemal, som paa en hemmelighedsfuld Maade er forsvunden, og saa deilige er de modige Taarer, hun daglig fælder, at det *røde Guld* derfor paa Nordens Billed-Sprog kaldes *Freyas Graad*, hvad først faaer sin klare Mening, naar vi hører, at hun er Musen for alle de Sange, som der er Kiærlighed i, altsaa ret egenlig *Kæmpevisens* søde Drømmerske, Moderen til alle dem, der vemodig slaae Guldharpens Strænge til Kæmpelivets og Kiærlighedens sammensmeltende Priis, ligefra den store Ubekiendte, der sang om den Jomfru og den liden Baadsmand, der spillede, ja spillede **|A:197***Guldterning*, saa Tonen glemmer Dannekvinden aldrig, ligefra ham til *Valdemar* den *Stores* og *Ingeborgs* Skjald, hvis Navn og Tone sagtens ogsaa vil følges ad, saalænge *Dannekvinden* sjunger. Det er derfor et dybere Ord, end man strax mærker, at *Odin* deler halvt med *Freya* alle Dage, saa Hælvden af Kæmperne vies til Valhall, men Hælvden til *Folkvang*, som er *Freyas* Sal; thi alle de *kiærlige* Kæmper **|US:643** er hendes Deel og Folkesangens Helte, saa i *Verdens-Historien* tilfalder *Middel-Alderen* hende og *Kæmpevisen*; og i *Nyaarstiden*, da, efter dunkle Vink, hendes forsvundne Gemal skal komme tilbage, skeer der ventelig en overraskende Opdagelse, ligesaa glædelig for os som for hende, og for hendes deilige Datter *Gørsum* eller *Ædelsteen*, der vel har været efterstræbt af *Pluto*, men er dog ikke bortført som *Persephone!*

|A:198|US:644

XIV.

Den Danske Odin.

Jeg er blevet lidt stakaandet, og naar De vidste hvad jeg veed, da vilde De finde det meget naturligt, og, skjøndt De sagtens ikke vil troe det, har jeg dog ingen Ro, førend jeg faaer Dem fortalt, at

ligesom jeg stod færdig og vilde gaae herom, og tænkte paa, hvordan jeg i Aften skulde faae Munden op, see, da kom der en gammel, rynket Kiælling humpende ind ad Dørren til mig, og jeg tilstaaer, jeg rystede som et Æspeløv, for jeg saae strax, det var den gamle Hex, Moer *Ællen* fra *Udgaards-Loke*, som satte selv Thor i Knæ, og jeg er aldrig mindre brydsk end naar jeg skal herop og staae paa "Forundrings-Stolen", hvad *Damerne* nok veed, det er imellemstunder ingen Spas blot at sidde paa, skjøndt man maa holde Ørene stive, saalænge man kan.

Du veed nok slet ikke, sagde *Ællen*, hvordan Du skal komme derop i Aften; vil du laane mine Krykker?

Nei, ellers mange Tak, sagde jeg, og gik baglænds henimod Væggen for at have Ryggen fri, men det hjalp ikke, for Hexen sagde: ja, ja, saa skal jeg nok selv følge Dig derop; og, uden at vente paa mit Svar; forsvandt hun for mine Øine, og hængde bag paa min Ryg, og tog mig saa kiærlig om Halsen, at jeg maatte snappe efter Veiret og havde nær ikke faaet det. Klokken var imidlertid slaaet og jeg maatte afsted, og vel er der ikke langt fra *Vimmelskafte* herom, men **A:199** De kan dog troe, jeg havde mit Læs med det Følgeskab, saa De havde neppe faaet mig at see iaften, hvis jeg ikke strax om Hjørnet havde mødt en kiøn gammel Mand med et godt Øie, som strax saae, hvad jeg skadte, og sagde til mig: hvad er det, du gaaer og slæber dig fordærvet paa? det var godt, jeg mødte jer, for Pokker maa **US:645** løbe om Kap med den Kiælling, men hun pleier ellers at ligge i min Lomme, laan mig hende, og gaae saa kun du: jeg skal strax være hos jer.

Det lettede lige paa Timen og nu skyndte jeg mig herop og vilde blot trække Veiret, til han med *Øiet*, der puttede Hexen i Lommen, kommer med, for De kan jo nok høre, det var den *gamle Odin*, der bærer sin Alder saa godt, at man har ondt ved at see, han er blevet en Dag ældre siden han løb fra os i *Braavalle-Slaget*, og det er dog vist over tusind Aar siden; men det er sandt, det skulde jo være et særdeles Lykkestræf, hvis *Damerne* havde hørt noget om *Braavalle-Slaget*, for alt saadant Noget pleier *Herrerne* at beholde for dem selv, og jeg maa da i al Korthed fortælle, at histovre, paa den anden Side *Øresund*, i *Bleking*, er der en Klippe, som hedder *Runemo*, og som der endnu staaer *Runer* paa om det forfærdelige Slag, hvori den sidste gamle *Skjoldung*, *Harald Hildetan*, faldt, og hvad kun er altfor klart, *Lykken* med det Samme gik over fra det *gamle Danmark* til det *unge Sverrig*, og det udtrykker Oldsagnet smukt og rigtigt saaledes, at *Odin*, som havde været *Danmarks* Skyts-Aand fra Arildstid, satte først Splid mellem den gamle *Harald Hildetan* i *Danmark*, og hans unge Systemson, *Sigurd Ring* i *Sverrig*, og gav derpaa selv under Slaget *Harald* sit Banesaar. Det er nemlig ikke alene klart, at *Odins-Templet* i *Upsal* var siden det *yypperste* Offersted i *Norden*, indtil *Christendommen*, i det *niende* **A:200** og

tiende Aarhundrede indførdes hos os, men at *Alderdommen* hos os med det Samme opgav *Aanden*, som ene havde sat den istand til at styre baade *Ungdom* og *Manddom*, baade *Tyr* og *Thor*, til fælles Bedste, det seer man grant, ikke blot paa *Gorm den Gamle* og *Harald Blaatan*, men endnu bedre paa *Valdemar den Store* og *Valdemar Seier* og *Christian den Fjerde*, da de blev *gamle*. Maatte det derfor kun stadfæste sig, hvad han med *Øiet* sagde til mig, at *Odin* virkelig kommer til os igien, før vi veed det, da maae vi Allesammen sige: velmødt! thi da faaer vi en *glædelig* Jul og et *lyksaligt* Nyaar.

Det, kan vi nemlig Alle forstaae, vilde være deiligt, naar “Ungdom og Viisdom kunde følges ad”, for saa gjorde Ungdommen ingen dumme Streger, og saa var Viisdommen ikke død og magtesløs, og dette Følgeskab har aabenbar ingensteds i Verden fundet Sted i saa høi en Grad, som i det *gamle* Norden, |US:646 og da især i *Danmark*, i Kong *Skjolds* og Kong *Rolvs* og *Frode Fredegods* Tid, da den unge, dristige *Tyr*, og den stærke, mandhaftige *Thor*, immer gjorde eet med den gamle, erfarne og vise *Odin*, som er den eneste Maade, hvorpaa Følgeskabet kan finde Sted, for at hexe Erfaringen til sig, førend den kommer af sig selv, det lærer al Erfaring, lader sig ikke giøre, og at man umulig kan blive klog *uden* Erfaring, det følger af sig selv, saa, naar *Philosopherne* har paastaaet det Modsatte, da har de kun soleklart beviist, at enten var de dumme paa Alt, eller dog, at hvor kloge de end kunde være paa Himmels Løb, saa var de dog Tossier paa Jorden.

Sad vi saaledes oppe mellem Stjernerne og havde Øine derefter, saa vi klart oversaae det Hele, da maatte vi være Narre om vi vilde krybe ned og reise Verden rundt, selv paa |A:201 en Jern-Bane, for at see i Stumper og Stykker, hvad der baade var meget kiønnere og klarere, naar det under Eet overskuedes i Sammenhæng, og var jeg *Vorherre* selv, som havde skabt det Hele, da kunde det heller aldrig falde mig ind, smaalig at udfritte enten hvad hver Ting duede til eller hvordan det bedst kunde bruges, men om jeg saa ti Gange var *Professor* i *Philosophien* enten i *Königsberg* eller *Berlin*, saa var jeg dog en stor Nar, hvis jeg bildte mig ind, enten, at jeg virkelig sad mellem Syv-Stjernerne med et Par Sole til Øine, eller at jeg var *Vorherre* selv, som vidste Alting forud, og behøvede kun at give et Nik eller et Vink, saa rettede Erfaringen og al Verden sig efter mig.

See, det var ogsaa *Odins* Tankegang, derfor valgde han heller at blive ved Jorden og tjene sig op til en Halvgud, end at fare op som en Løve og falde ned som et Faar, eller bygge Kasteller i Luften og gaae i Taaget paa Jorden. *Odin* var altsaa hvad de Tydske Philosopher med en meget fornem Mine kalder en blot *Empiriker*, men hvad *John Bull* kalder en *Kiendsgiernings-Mand*, men han indskrænkede sig naturligviis hverken til de Kiendsgierninger, man kan see i England, Skotland og Irland, eller til dem, man kan tage

og føle paa med begge Hænder, eller til dem, man kan opleve i et halvt eller heelt Aarhundrede, nei, vel havde han kun eet Øie til daglig Brug, eller saae dog kun med eet Øie ad Gangen, hvad Dr. Gall og Phrenologerne forresten paastaaer, er Tilfældet med os Alle, men saa brugde han ogsaa Øiet desbedre, hvor han kom, og da den ottebenede *Sleipner* som en Struds bar ham ligesaa godt til Vands som til Lands, saa gjorde han |US:647| mange Udenlands-Reiser, og da han havde levet lige fra *Ymers* Tid, saa havde han oplevet Alt, hvad der var skedt i hele Verden i Tidens Løb, og brugde herlige Midler til at |A:202| samle sine Tanker, udvide sine Kundskaber og styrke Hukommelsen. Først havde han et Høisæde, som hed *Lydskjæl*, hvor han kunde høre hvad Folk sagde rundtomkring ham, selv naar de hviskede; og dernæst havde han to Ravne, *Hugin* og *Munin*, som var godt skaaret for Tungebaand, de fløi ud hver Morgen, al Verden rundt, og kom igien om Aftenen og satte sig hver paa sin Skulder og bragde ham Beskeed om Alt, hvad de havde seet. Endelig, naar han blev lidt urolig for Fremtiden, sendte han *Brage* og *Loke* og *Heimdall* til Urda-Kilden at raadspørge *Nornerne*, som der gav deres Orakelsvar, og blev han vankelmødig, saa red han selv til *Mimers Brønd* og fik sig et Bæger ægte Ygdrasils-Miød at styrke sig paa. Ja, Noget af det Bedste, baade til at forsøde Alderdommen og opmuntre Sindet og holde Alt i Ligevægt, havde jeg dog nær glemt, for det var en midaldrende Frue, ved Navn *Saga*, som boede kun et Par Bøsseskud fra *Valhal*, og havde en meget smuk Mund og en klar Stemme, og tillige smukke Øine med sikkert Blik, en smuk Pande med megen Vittighed i, og nydelige Smilehuller, med en lille skielmsk Dværg i hvert, men saa lille bitte, at man ikke kunde see ham uden Forstørrelses-Glas, og samme Frue besøgte *Odin* hver evige Dag og sad en Times Tid eller To og snakkede med hende, og drak et godt Glas Vin, som hun altid havde, og det af et deiligt Guld-Bæger, hun selv havde nippet til.

Men var *Odin* ikke gift, og hvad sagde hans Kone til det?

Jo vist var han gift og det meget godt, og det Sidste spurgde jeg ham ogsaa om engang, da han fortalde mig, hvor smuk Fru *Saga* var, for det staaer ikke i *Edda*, det har jeg fra hans egen Mund, men han slog det hen i Spas og sagde: |A:203| ja, hvad siger vel din Kone til det, at du staaer og roser Damerne hveranden Aften!

Det slog mig, saa jeg trængde ikke videre ind paa ham, og kan da her endnu mindre gaae dybt ind i den Materie, hvis jeg ikke, over den smukke Mund og de smukke Øine og hvad meer der baade siger og forstaaer sig selv imellem os, reent har glemt, hvad vi taler om, glemt, hvilken gammel, kold og tør Krabat, den samme *Odin* dog egenlig er, saa det gaaer med ham som med den virkelige, velbekiendte *Alderdom*, at han maa være saa klog, saa han kan høre Græsset groe, og saa morsom, at |US:648| han kan faae døde Folk til at lee, og saa føielig, at man kan svøbe ham om en Finger, saa stikker

han dog hverken de unge Herrer ud hos Damerne, ikke heller fordunkler han enten Ungdom eller Manddom med sin Daad. Naar vi derfor kalder *Odin* Nordens *Aand*, da lader det sig kun høre, fordi vi er vant til at bruge *Sjæl* og *Aand* iflæng, og *Odin* unægtelig er *Sjælen* i den Nordiske Anskuelse, men naar vi ved *Aand*, som det sig bør, forstaaer den høiere *Livs-Kraft*, der giver det Nordiske Kæmpeliv sit store Øiemed, sin indvortes Styrke og eiendommelige Præg, da er det aabenbar hverken *Odin*, *Thor* eller *Tyr*, men *Balder*, *Nornerne* og *Urda-Vældet*, eller, som vi i daglig Tale vilde sige: Barndommens Guldalder, Forsynet og Skjalde-Aaren. Kun forsaavidt Kæmpelivet baade i sin unge og dristige, sin stærke og følsomme, og sin svage men erfarne og oplyste Alder, vil lade sig besjæle af denne *Aand*, der kræver fælles Opoffrelse, som Asernes i Ragnaroke, kun forsaavidt faaer det Nordiske Kæmpe-Liv det høiere, verdenshistoriske Præg og Øiemed, som jeg paastaaer, det har havt og haaber derfor, det igien vil faae.

Vel gaaer det her i Aandens Høide, ligesom i Hjertets **|A:204**Dybde, at vi maae blive staaende for en *Livs-Hemmelighed*, som vi ikke kan begribe, men maae enten gaae glip ad eller tage som den er, og nøies med en dunkel Forestilling om og en levende Følelse af, saa jeg vil ligesaa lidt prøve paa at forklare dem Livs-Strømmen i Norne-Haanden eller Sikkerheden paa Balders Gienkomst, som vores egen Fødsel eller Udødeligheds-Haabet, men hvordan den *Historiske Anskuelse*, der fødes med Børs tre Sønner og kneiser med Borgen af Ymers Øienbryne, fik et mythisk Udtryk for sin Kraft og Virkelighed i de tre Norner, det burde jeg maaskee allerede tidligere gjort dem opmærksom paa, og kan nu ikke længer opsætte. Ligesom nemlig *Nornerne* i det Hele, med Livs-Strømmen og Skæbnen i deres Haand, udtrykker den hemmelighedsfulde Styrelse af hele Menneske-Slægtens Levnets-Løb til et stort og glædeligt Maal, et Maal, det er de Nordiske Kæmpeguders Ære ei blot at ville kæmpe, men, naar det saa maa være, opoffre sig for, saaledes aabner Nornernes Trilling-Skikkelse os et Overblik af Styrelses-Maaden, som vore Kæmpefædre tænkte sig den. De veed maaskee, at man sædvanlig har villet forklare de tre Norner ved de tre Tider: den Forbigangne, Nærværende og Tilkommende, men det var aabenbar kun en blind Efterligning af de Græske Philosopher, der havde prøvet saaledes at **|US:649**forklare deres tre *Moïrer* eller *Parcer*, for det er klart, at saa nødvendig Tidens Tredeling er til enhver historisk Anskuelse og findes derfor udtrykt i Børs tre Sønner: *Odin*, *Hæner* og *Løder*, saa ørkesløs og intetsigende er den, naar vi spørge om *Styrelsen* og *Styrelses-Maaden*, der jo altid maa være eens. Derimod lærer den historiske Anskuelse os snart, at enhver stor Begivenhed har tre Afdelinger, ikke blot i sin Skikkelse, som *Begyndelse*, *Midte* og *Ende*, men ogsaa i sin virkelige Udvikling, som *Spaadom* eller Formodning, som **|A:205***Kamp* med

allehaande Hindringer og endelig som et til Formodningen svarende *Udfald*, saa i Nordens historiske Anskuelse maa Nornernes Tretal nødvendig svare dertil, og herpaa hentyder ogsaa virkelig deres Navne; thi *Urd* betyder det Vordende, hvorfor ogsaa Norne-Oraklet kaldes *Urda-Stolen*, *Verdan* betyder det Afværgende eller *Hindrende*, og *Skuld* hvad der alligevel skal skee, altsaa Opfyldelsen af Urds Spaadom. Dette faae vi vel nuomstunder nærmest for Øie ved at tænke paa *Dramaet* og *Skuepladsen*, hvor vi ganske uvilkaarlig gjør den Fordring, at *Enden* skal svare til *Begyndelsen*, og at *Midten* skal ved passende Hindringer spænde vor Opmærksomhed og forhøie vor Deeltagelse, eller som vi pleie at udtrykke os: skal slaae en Knude, vi maae ønske at see løst. Da jeg imidlertid holder meget mere ad det virkelige Liv paa den store Skueplads end ad Skyggen paa den Lille, derfor langt mere ad Verdens-Historien, end ad al Verdens Theater-Stykker, saa seer jeg meget heller Norne-Trillingen speile sig i det historiske Verdens-Hav end i Blækkornet og Bogtrykker-Sværten, og Skikkelserne bliver nuomstunder i dette Speil saa kæmpemæssige, at Størrelsen bøder paa Afstanden, saa man behøver egenlig kun Odins-Øiet, som til enhver historisk Anskuelse er uundværligt, for at see, at *Oldtiden*, som Slægtens Ungdom, under Fantasiens Septer, er den høipoetiske og prophetiske, *Middel-Alderen*, som Manddommen i Følelsens Dronning-Tid, er den historisk Indviklede, og *Nyaarstiden*, som Slægtens Alderdom, under Forstandens Skolemesterskab, skal være den oplysende og forklarende.

De synes formodenlig ikke godt om, at Slægtens Alderdom skal være vores Deel af Tiden, for det er et sandt Ordsprog, at Alle vil længe leve, men Ingen gammel hedde, og hvad jeg sagde dem strax iaften, beviser noksom, jeg tænker ligesaa, men |A:206|det er nu engang ikke anderledes i denne Verden, end at naar man lever længe, saa bliver man gammel, enten man vil eller |US:650|ei, og vil vi blive kloge paa Menneske-Livet, maae vi endelig vænne os af med det barnagtige Forlangende, at Livet skal rette sig efter os og Alting gaae efter vort Hoved, hvad da ogsaa vilde blive en naragtig Gang, eftersom enhver af os har sit eget Hoved, der slet ingen Lyst har til enten at gaae eller springe efter Andres Hoveder, men vi maae vænne os til den i Førstningen lidt ubehagelige Tanke, at hvad der er sandt, det bliver ved at være sandt, enten vi saa ønsker det eller ikke, saa det er meget klogere, med den gamle *Odin* og Engelskmanden, at tage Livet og Verden som de er, og see til at gjøre os dem saa nyttige, som muligt, end, med den unge Philosophi og Tydskerne, at spille sin Tid og sine Kræfter paa at skabe Livet og hele Verden om efter sit Hoved, og saa springe i Flint, fordi det ikke vil lykkes, fordi det Umulige ikke vil lade sig gjøre!

Ligesom vi derfor Allesammen, Damer saavel som Herrer, maae finde os i, at Menneske-Naturen hos os bliver ældre hvert Aar, og

kiendelig ældre, naar Følelsen taber sin Ild, Øiet sin Klarhed og Haanden sine Kræfter, saaledes maae kloge Folk virkelig ogsaa finde sig i, at Menneske-Naturen følger de samme Love i det Store som i det Smaa, i alle Folkefærds og hele Slægtens Levnets-Løb, saavel som i vores, og naar vi blot kan finde os i det, da behøver vi kun at lukke vore Øine op for at see, at i det mindste Folkene i *Norden* er ligesaa gamle som *Odin*, saa man maatte kun ønske, de var ligesaa raske og rørige, muntre, erfaringskloge og poetiske som han.

Ogsaa herved maa *John Bull* rinde mig ihu, for der er aabenbar for Øieblikket ingensteds saa kiendelige Spor enten af *Odin*, *Tyr* eller *Thor*, eller i det Hele af den oldnordiske Livs-Anskuelse, som i *Engeland*, hvor man dog neppe kiender |A:207| *Edda* af Navn og hardtad reent har glemt sin Nordiske Byrd. Dette beviser iblandt Andet, at Menneske-Naturen lader sig ligesaa lidt som Bjerg-Naturen skabe om af de skiftende Tider, Anskuelser og Menneske-Hænder, og at den Nordiske Menneske-Natur, naar den blot anspores ved frit Spillerum, vilde ogsaa hos os endnu, i Forhold til sin Alder og til Samtiden, gjøre baade dristige, mandhaftige og kloge Kæmpeskridt; men hvad om nu *John Bull* tillige saae sig selv og Norden og det hele Menneske-Liv med *Odins-Øiet*, tog immer i Betragtning, hvad han nu endogsaa tit griber til de latterligste Midler for at skjule, at han er ingen Springfyr og heller ingen Stærkodder meer, men igunden en gammel Mand, kun med |US:651| Kæmpe-Kræfter for sin Alder, som, velforstaede, tilbørlig skaanede og godt anvendte, endnu i mange Aar, om Forsynet vil, kan skiænke ham et fornøieligt Liv og en udstrakt, gavnlig Virksomhed, hvilken Halvgud, hvilken *Odin*, med *Tyr* og *Thor*, med *Brage*, *Loke* og *Heimdall* til sin Tjeneste, *Mimer* til sin Raadgiver og *Saga* til sin Veninde, vilde da *John Bull* ikke være og hver Dag mere kiendelig blive! Og hvad kunde og skulde vi da ikke blive, vi kværsiddende Nordboer, som er slet ikke ældre end *John Bull*, slet ikke af ringere Byrd, men Børn af den samme gode Malke-Ko, *Ød-Humle* kaldt, Brødre til den samme *Odin* som han, med langt mindre tykt, sammenløbet Blod, langt mere poetisk Liv og langt sødere Damer! Hvilket *Lydskjælv* kunde her ikke være i den grønne Lund, hvor ingen Jernbaner og Fabriker i Hundrede-Tal gjør en Larm, som den, der i *Engeland* knap lader Folk faae Ørenlyd! Hvilke frugtbare Kundskabs-Skatte vilde ikke *Odins* Ravne, *Hugin* og *Munin*, Tanken og Mindet, daglig bringe os fra al Verden, vi, som endnu dog spørger om Andet, end hvor det |A:208| bedste Marked, de fleste Penge og de mest drivende Maskiner er at finde!

Ja, blev kun *Odins-Øiet* for Menneske-Livet ret lukket op hos os, da vilde der, siden *Balders Død*, aldrig være seet saa muntert og yndigt et Levnets-Løb, som her, hvor *Odins* Dronning, Datter af *Fjörvin* den Livsalige, den moderlige *Frigga* med det dybe Øie, som

veed alle Hemmeligheder, men røber dem ikke, hvor hun og den halvgræske *Freya*, Ømheden selv, men i Skjoldmø-Dragt med Fjederham, aabenbar lever endnu og forliges godt, og hvor *Sagas* yndige Skovhus ved Søen staaer og venter paa hende og paa Fornylsen af de gamle Dage, da hun og *Odin* drak med hinanden den klare Vin af det fælles Guldbæger, ja, lod vort klare, deilige Modersmaal flyde som Vin fra veltalende Læber!

Saadanne Betragtninger, fromme Ønsker og dristige Forhaabninger, er jo vist nok ikke den rette Forklaring af Nordens verdenshistoriske Myther, som alle aande Daad, selv naar de, som *Odins-Mytherne*, dreie sig om Raad for Uraad, og de finde derfor deres eneste rette Forklaring i et nyt ægte Nordisk Levnets-Løb, passende til Øieblikket, dets Tarv, Kræfter og Omstændigheder, men til Skabelsen deraf, altsaa til Mythernes rette Forklaring, bidrager dog en gammelagtig Skjald sin Skiærv og sit Alt, naar han stræber at vække de samme Betragtninger, Øn|US:652sker og Forhaabninger hos den yngre Slægt af begge Kjøen, hvis lykkelige Kaar det er at kunne bidrage rigelig af Livets og Hjertets Fylde til et Nordisk Gyldenaar, der aabenbar kan og bør blive det yndigste paa Jorden.

Ja, taget i og for sig selv, er det *nærværende* Øieblik altid igrunnen tomt, og neppe nogensteds tommere end hos os, men taget paa *Nordisk*, som et Stade til Overblik af det Forbigangne, og en levende Overgang til det Følgende, er det |A:209nærværende Øieblik altid rigt og frugtbart, selv for Alderdommen, og, just ved den erfaringskloge Alderdoms Hjelp, frugtbart for Menneske-Livet, det er aabenbar Grund-Tanken i Odins-Mythen, og den Perle, jeg fra alle Sider ønskede at oplyse, vis paa, at lykkes det, da vil dens Glands tale for sig selv og dens Værdi med hvert Aar skattes høiere; thi der har været faa Øieblkke enten i vort Folke- eller i hele Menneske-Slægtens Levnets-Løb, der saa aabenbar var *Overgange* til en lang og vigtig Fremtid, som det nærværende, og der har aldrig været et Øieblik, der enten var saa trængende til et lyst Overblik af det Forbigangne eller saa skikket dertil, og ligesom denne Øieblikkets Storhed og Vigtighed, i sin levende Forbindelse med Fortid og Fremtid, giennem en heel Menneske-Alder, har trøstet mig over dets eiendommelige, mageløse Tomhed, hvor det vilde være selvstændigt; saaledes træder denne Storhed og Vigtighed mig nu med hvert Aar og snart hver Dag nærmere, som Noget, der ikke blot vil betragtes men benyttes, ikke blot vederkvæge men virke, ikke blot oplyses men virkelig forklares, og derved er *Odins-Mythen* sprunget frem for mig i det ny Lys, hvori jeg nu stræber at fremstille den, som et *Alderdoms-Mønster* i Nordens Aand, i sig selv tiltrækkende, især for os Ældre, og vidunderlig i Sammenligning med Grækernes *Pluto*, som er det Tilsvarende!

Ja, da jeg pegede paa, hvordan Menneskets Natur-Liv med sine

fire Aarstider spiller sig i Kronos og hans tre Sønner, da saae de vist Alle, at *Pluto* med sit Skygge-Rige kun alt for klart afbilder Alderdommen, som vi sædvanlig møde den, kun med lidt meer eller mindre af den kolde, tørre Forstand, Livs-Fylden og Kraften berøvet, og dobbelt ynkelig, naar den sætter sin Ære og søger sin Glæde i at sidde høit paa sin Skygge-Throne og med sit Skygge-Spir beherske de utallige |A:210|Skygger af Tanker, Følelser og Begivenheder, som tomme og tause vrimle i Forstandens *Hades*. At Græker-Aanden ogsaa havde et mageløst godt Øie for dette Alderdommens Skygge-Rige, see vi |US:653|ikke blot i *Odysseens* mesterlige Beskrivelse deraf, men vel endnu bedre af Usynligheds-Hjelmen paa *Plutos* Hoved, Staven, Maalestokken og Nøglen i hans Haand, og *Cerberus* ved hans Side, som loggrer for alle dem, der vil ind, men viser dem Tænder, som vil ud; thi Pegen med Støtte-Staven, Bog-Staven naturligviis især, Maalen af Alt med sin egen Alen, og Nøgle-Prøven i alle Laase, det er jo den kolde, tørre Forstands udelukkende Sysse, og har den en Smule Kraft til sin Raadighed, er det jo sædvanlig en *Cerberus*, gnaven over Livet og gnavende paa det, kun loggrende for hvad der gaaer over til Skygge-Riget, fnysende, naar Noget vil sprænge dets Porte og vende tilbage til de Levendes Land. Slet saa grueligt, tomt og glædeløst var nu vel ikke det Græske Alderdoms-Begreb i den Mythiske Tid, da det formildedes lidt ved *Persephone* med Blomster-Krandsene, men om Blomsterne end beholde deres Farver i de Dødes Rige, saa tabe de dog Duften, og saaledes som Forstands- og Alderdoms-Begrebet er ikke blot kommet til os giennem Latin-Skolen, men der indpodet i os, indpodet i Ungdommen, ja hardtad i Barndommen fra Slægt til Slægt, er det vist nok intet Under, at Menneske-Livet meer og meer henvisnede under *Pluto-Spiret*; det er kun et Vidunder, at vi endnu kan sørge derover og tale derom og haabe bedre Dage. Men at det dog er muligt, derfor maae vi takke den *Aand*, som skabte *Odins-Mythen* med hele den Nordiske Livs-Anskuelse og det *Hjerte*, som i alle Maader bar Aanden og gjemte Indtrykket af den herlige Anskuelse saa dybt, at hverken *Plutos* Stav eller Maalestok kunde naae det, og saa godt under Laas og Lukke, at alle hans Nøgler og Dirke blev til Skamme, ja |A:211|vi maae først og sidst velsigne *Frigga-Hjertet*, der bevarede Hemmeligheden og blev under alle Tidens Omskiftelser uforandret det samme, og gienfødte i Tidens Fylde *Odins-Øiet* hos Nordens Skjalde, og vil snart, naar *Pluto* med hele sit Skygge-Rige ei meer indpodes i Ungdoms-Knoppen, gienføde *Odin* og hele Kæmpelivet, vel lidt gammelagtigt selv i Ungdommen, men dog saa kraftigt, at selv Alderdommen har et Valhall, et Lydskjalf, et Ravne-Galder, en *Mimers-Miød* og *Saga-Vin* i Guld-Bægere, kort sagt et *Odins-Liv*, der hverken er sig selv eller Andre til Byrde, men saa mildt bevæget, saa stille muntert og saa historisk rigt, at det langtfra at afskrække kan tiltrække

Ungdommen og opmuntre den til at bruge de frugtbare Aar, saa de kan stirre tilbage paa dem med Velbehag og smile til Damerne under Sølvhars-Kronen!

|US:654|Og hermed bliver det vel bedst at afbryde til Onsdagen efter *Nyaar*; thi vel ønskede jeg den allerkorteste Afbrydelse muligt, især for min egen Skyld, men da jeg veed, en Deel af Ungdommen tager paa Landet i *Julen*, er Afbrydelsen det mindste Offer jeg kan bringe for den uforglemmelige Velvillie, og Overbærelse med mine Egenheder, alle mine Tilhørere alt saa klart har lagt for Dagen, og jeg vil da ret af Hjertet ønske dem alle en ægte Græsk Jul og et ægte Nordisk Nyaar!

|A:212|US:655

XV.

Phineus og Loke.

At tage fat iaar hvor man slap ifjor synes vel at følge af sig selv, men kan dog falde vanskeligt nok; thi da jeg skulde til det, var det, som der kom En og sagde “iaar som ifjor”! har du glemt, at “*fjorgammel Stads er en gyselig Ting*” og det netop for *Damerne*, og det Ord havde nær gjort mig reent ør i Hovedet, for jeg kan godt huske, jeg hørde den Vise i min Ungdom af *Damernes* egen Mund; men saa faldt det mig dog, til Lykke, ind at spørge, *hvem* den Vise var *af*, og skjøndt jeg havde glemt Navnet, blev jeg dog sikker nok paa, at den var *af en Herre*, og i den Anledning maa jeg raade *Damerne* at tage deres *Mund* i Agt for *Herrerne*, saa de ikke siden skal komme og beraabe sig paa, at de har selv hørt *Damerne* synge “*fjorgammel Stads er en gyselig Ting*”, eller endnu værre Flaaheder, som *Herrerne* selv har været Mestere for og lagt *Damerne* i Munden.

At nu ogsaa Flaaheden om den “*fjorgamle Stads*” er *Herrernes* eget Æg, det skal jeg bevise, baade *philosophisk* og *historisk*, og da først *philosophisk*, under den Forudsætning, hvis *Unægtelighed* jeg naturligviis *forudsætter*, at *Damerne*, efter Ordsproget, *tier* bedst med deres *egne* Hemmeligheder og *Herrerne* med *Andres*; thi heraf følger for det Første, at om end *fjorgammel Stads* var *Damerne* en gyselig Ting, saa vilde de dog tie med dem selv, og |A:213|deraf følger for det Andet, at det maa *ikke* være *Damernes*, men deres *egen* Hemmelighed, *Herrerne* har røbet, og hvad der binder Læs|US:656|set, eller, som *vi Philosopher* pleier at sige: gjør *Beviset stringent*, det er, at man igrunden *ikke* kan røbe *andre* Hemmeligheder end *sine egne*, saa det er ikke at takke *Herrerne*

for, at de tier med *Damernes*, som De ikke veed.

Mit *historiske* Beviis kunde jeg nu vist nok godt spare i saa klar en Sag, især da jeg jo, som *Philosoph*, maa vide, at *Exempler* egenlig *ikke beviser*, men kun *oplyser*; men da jeg nu dels har regnet paa at faae det med, og dels med Rette kan sige, at den *historiske Oplysning* ligger mig langt meer paa Hjerte end den *philosophiske Beviisførelse*, saa tillader *Damerne* mig nok ogsaa at komme frem med mit *historiske* Beviis, og *Herrerne* maae finde dem i det, da de ikke *kan* være *Dommere* i deres *egen* Sag; thi vel har denne gyldne Regel *ikke* hidtil været anvendt paa Sagen *imellem Damer og Herrer*, hvori de partiske *Herrer* aabenbar har opkastet sig *selv* til *Dommere*, men i vor oplyste, philosophiske Tid maa Grundsætningen nødvendig gennemføres fra Hoved indtil Hale, eller, som vi Philosopher siger, med stræng *Consequents*.

Historien er da kortelig den, som jeg haaber, Alle vitterlige, at *Fruen* kom op i *Herrens* Studere-Kammer og fandt ham saa fordybet i *Almanakken*, at han slet ikke mærkede hende, men, istedenfor at knurre, sagde *Fruen* meget beskeden: gid jeg var en *Almanak!* hvortil *Herren* svarede meget koldsindig: ja, gid du var! og *Damerne* forstaaer en *halvkvæden* Vise.

Hvad *Damerne* derimod neppe kan forstaae, det er vist, hvordan jeg er blevet *Philosoph*, thi det kan jeg ikke engang **A:214** selv forstaae, men formoder kun, det er *Herrernes* Skyld, som ikke kan lide det Fjorgamle, og, naar man skal gaae frem med Tiden, maa man jo blive Noget, man ikke før har været, saa netop, fordi jeg ikke var *Philosoph* ifjor, synes mig, det kan være rimeligt nok, jeg er blevet det iaar, for jeg har seet mange *Herrer*, som jeg turde væddet mit Hoved paa, blev aldrig *Philosopher*, om de saa grublede i tusind Aar, og see, til min store Forundring, er de dog blevet det i et Øieblik, i en Haandevending: een, to, tre, saa det er klart, at een, to, tre er nu, ligesom i *Pythagoras* gyldne Dage, blevet hele den *Philosophiske Hemmelighed*. Heraf vil *Damerne* strax slutte, at de nemt kunde blive ligesaa gode *Philosopher* som **US:657***vi*, men da vi ingenlunde kan være tjent med, at *Damerne* bliver Andet iaar end de var ifjor, saa maae vi høitidelig protestere imod en saadan Forvandling, og Spørgsmaalet er da kun, om *Damerne* ikke er ligesaa ilde tjent med, at *jeg* løber hen og bliver *Philosoph*, og det saa tidlig paa Aaret, istedenfor naar det skulde være galt, dog heller at bie til det bliver varmt i Veiret, naar *Damerne* ikke mere gaaer ind at høre paa Forelæsninger, men gaaer ud "at lyde paa Fuglesang", saa *Herrerne*, og jeg med dem, havde baade Tiden og Rummet for dem selv!

Ja, urost for *Damerne*, har jeg virkelig selv gjort mig det Samvittigheds-Spørgsmaal, og nu, da jeg seer *Damerne* for mig, finder jeg naturligviis, at alle andre Hensyn burde været sat til Side, indtil videre, men hos *Pluto*, hos hvem jeg har siddet alle

Søgnedage, siden vi skildtes ad, der seer Alting ganske anderledes ud, og *der* kunde jeg ikke faae det ud af mit Hoved, at den *første* Aften i det *ny* Aar skulde jeg være *Philosoph*, og dog engang vise mig fra en glimrende Side, ved at *anatomere* det Flygtigste af alle Begreber, den **A:215**sande *Proteus*, som der vil en Mester-Haand til at holde fast, da han kan paatage sig alle mulige Skikkelser og smutter mellem Fingrene paa de Fleste, før de veed det. Det er nemlig "*Øieblikket*" jeg mener, dette ganske forunderlige Kvægsølv-Begreb, som jeg finder, har allerede brudt Hovedet baade paa de *Græske* og de *Nordiske* Mythe-Smede, saa det vilde unægtelig være en filosofisk Helte-Gierning at klare den Sag i et Øieblik. Det giælder altsaa *blot* om *virkelig* at *gøre* det, og denne "*Virkeiggjørelse*", som man paa Philosophisk kalder *Experimentet*, overlod jeg nu hjertensgjerne til en *Anden*, som jeg da med stor Fornøjelse skulde kritisere, og, naar Experimentet mislykkedes, smække over Fingrene; men her, hvor Munden skal gaae paa sin egen Haand, maa den ogsaa selv see til at gribe "*Øieblikket*", og tør i det Høieste vente en Haands-Rækning af andre Munde, der gribe efter det Samme. Saalænge jeg nu sad nede i *Hades*, mellem alle de ypperste Ordførere i den *forbigangne* Tid, saa den var mig *nærværende*, da syndes mig, Grebet maatte nødvendig lykkes, da vi var hele *tre* Munde om det: den *Oldgræske* nemlig, den *Oldnordiske* og min egen, saa naar vi stillede os rigtig op efter Jagt-Lovene, maatte vi kunne perse det flygtige *Øieblik*, saa det blev nødt til at flyve lige ind i en af de aabne Munde; men nu, da jeg kommer herop mellem *Damer* og *Herrer* i det *nær***US:658***værende* *Øieblik*, skilt fra det Forbigangne, nu opdager jeg, til min store Forskrækkelse, at min egen Mund er den eneste, der staaer til min Tjeneste, saa nu vilde Jagten være spildt Umage, og jeg maa da see at snoe mig fra den paa en nogenlunde skikkelig Maade.

Jeg vil derfor stræbe at vise, det var skielmsk gjort af den *Oldgræske* Mund at lade mig i Stikken, saa min stakkels **A:216**Mund skulde svare til det Hele, og lykkes det, da haaber jeg, baade *Damer* og *Herrer* skiænker mig, som en ung Begynder i Philosophien, *Øieblikkets* virkelige *Paagribelse* og *Randsagelse*, der aabenbar, ved Stalbrødrenes Udeblivelse blev alt for vanskelig!

Jeg kan nemlig med mange Vidner, skøndt rigtig nok kun Skygge-Vidner, bevise, at den *Oldgræske* Mund har fortalt mig, det var netop *Nordens* Sønner, i Pagt med *Græker*-Aanden, forbeholdt at *gribe* det flygtige *Øieblik* og bringe det til at finde sig i Billighed, saa det ikke mere snappede os Maden af Munden eller Smilet af Kinden, og Historien er saa smuk, at jeg er vis paa, *Damerne* vil gjerne laane Øre til den.

Det var nemlig paa det berømte *Argonauter-Tog*, at *Grækerne* kom til en underlig Snevring, dannet af to store *Rokke-Stene*, der bestandig rokkede frem og tilbage, og naar de stødte sammen,

sønderknuste alt Mellemværende, saa det var et stort *Lykke-Træf* at slippe heelskindet derfra; men der var dog i Nærheden en berømt Spaamand, som hedd Kong *Phineus i Salmydessa*, og ham tyede *Grækerne* til, for at hente Raad for Uraad. *Phineus* vilde imidlertid ikke svare *Argonauterne* et Ord, med mindre de først kunde frie ham fra den daglige Plage, han havde af Systrene til *Iris*: de slemme *Harpyer* eller Drage-Dukker, *Aellope* og *Okypete*, som, hver Dag, naar Maden kom paa Konge-Bordet, snappede alt det Bedste bort, lige for hans Næse, og fordærvede Resten, saa det stank. Ogsaa her var gode Raad dyre; thi Systrene til *Iris* “hurtig som Aandedrættet og de flyvende Fugle”, de lignede hende naturligviis i Hurtighed, og svarede kun alt for godt til deres Navne, som paa *Dansk* vilde blive “Springom og Letbeen;” men *Argonauterne* |A:217| havde til Lykke to Sønner af *Boreas* eller *Norden-Vinden* med sig, som ogsaa kunde flyve godt, hedd paa *Græsk* *Zetes* og *Kallais*, altsaa paa *Dansk* “fire og hale” eller “Slip og Tagfat” og svarede ypperlig til deres Navne, saa de forfulgte strax *Harpyerne*, den |US:659| Ene i Øster og den Anden i Vester, tog hver sin, og afnødte dem det høitidelige Løfte, at de herefter vilde lade Kong *Phineus* have Madro, hvorpaa han da ogsaa gav *Argonauterne* det gode Raad, at naar de saae Taagen over *Rokke-Stenene* eller, paa *Græsk*, de *Symplegadiske* Klipper, da skulde de paa Timen standse Skibet i Farten og lade en *Due* flyve igiennem Snevringen, og naar det lykkedes, kunde de dristig styre bagefter. Det gjorde *Argonauterne* da ogsaa, og det lykkedes, saa Duen mistede kun et Par af sine Hale-Fier, og Skibet *Argo* fik ligeledes kun ubetydelig Skade paa *Bagstavnen*, hvorimod *Rokke-Stenene* for Eftertiden smukt maatte finde sig i Stilhed og lade Folk slippe igiennem.

See, denne Oldgræske Historie om Kong *Phineus i Salmydessa*, eller paa *Dansk*, Kong *Skin i Rysteby*, som altid blev Mistemad, skiøndt han sad øverst tilbords, den fornøiede mig saa usigelig, som om jeg selv havde gjort den til at afbilde det skielmske Begreb, som man let seer, “*Øieblikket*” er, naar man kommer til at tænke paa det, og det kommer man hardtad nødvendig ved *Nyaars Tid*, da man seer, hvor snart det er gjort at skyde et Aar ud og et andet ind, saa i dette Øieblik hører 1843 allerede til de “forrige Tider”, hvormom kun Historien melder. Som det nu gik med 1843, saaledes gaaer det aabenbar med alle vore Aar, Maaneder, Dage, Timer og Øieblikke, vi enten sidder tilbords eller staaer paa Pinde, saa de er kun til i *Forbigaaende*, og den *nærværende* Tid burde da egenlig hedde den *Forbigaaende*, |A:218| der forsvinder, mens vi nævner den. Det var derfor unægtelig meget vittigt af de gamle *Græker*, paa den ene eller den *naturlige* Side at ligne *Øieblikket* ved tre Systre, hvoraf den Ene var *Gudernes* Sendebud, for hvem Alt er gjort som sagt, men de to Andre var *Drage-Dukker*, der snappede Maden af Munden paa Kong *Skin i Rysteby*, og paa den anden eller *historiske* Side at ligne

Øieblikket ved en Snevring mellem to *Rokke-Stene*, som man kun ved et særdeles *Lykke-Træf* slap igiennem, saa, hvis det kun var ligesaa tilforladeligt, at Sønnerne af *Boreas* greb *Drage-Dukkerne* og nødte dem til at holde deres Fingre eller Kløer hos sig selv, saa Kong *Phineus* i Mag kunde spise sin Mad, da maatte jeg ogsaa, ved Hjælp af min Broder, den gamle *Hjarne*, og af den *Græske Mythe-Smed*, kunne grebet *Øieblikket* i alle sine Skikkelser og gjort et *soleklart Begreb* deraf. Det mislykkedes altsaa kun, fordi *Grækerne* lod sig bedrage af *Skinnet* og stræbde med en Vittighed at [|US:660](#)indbilde sig selv, det var lykkedes dem at fange og fængsle det flygtige *Øieblik* og sikre sig dets *uforstyrrede Nydelse*, og jo meer vi kiender til det *Græske Folkeliv* i sin *Glands*, des villigere bekiender vi, at *dersom* Solen nogentid stod stille i *Middags-Stedet*, da var det i den *Græske Kong Skins* Dage, og at hvis det nærværende *Øieblik* kunde og skulde *fængsles*, da kunde det aldrig skee paa en smukkere Maade, end i det gamle *Grækenland*.

De gamle Græker følte det imidlertid selv, at Forliget med *Drage-Dukkerne*, om *Øieblikkets* fulde, uforstyrrede *Nydelse*, var i grunden et *Selv-Bedrag*, men de saae Fortvivelsen spille paa Randen af *Pandoras Æske*, og vidste ikke bedre Raad end at lukke Øinene og smække Laaget i, medens de, ved at betragte sig selv i Kong *Skin*, som nødvendig be|[A:219](#)drager baade sig selv og Andre, og ved at afbilde ham *blind*, stræbde dog at lade *Sandhed* skee Ret, og det er, i Henseende til *Øieblikkets Nydelse*, et fortvivlet Raad, *Damerne* i deres Ungdom tit fristes til at gribe.

Hvad der imidlertid dobbelt har fornøiet mig i den *Græske Mythe* om Kong *Phineus* og Sønnerne af *Boreas*, der saa godt vidste at gribe *Øieblikket*, det er den Omstændighed, at skøndt *Nordens Kæmper* ei engang prøvede paa den umulige Helte-Gierning, som *Grækerne* vilde unde dem *Æren* for, saa havde de dog unægtelig en Maade, *historisk*, at gribe *Øieblikket* paa, som fortjende *Grækernes* Roes, og afbildes meget smukt af dem ved *Rokke-Stenene* og det gode Raad i en snever Vending.

Det gik nemlig med *Nordens Mythe-Smede*, som med *Nordens Kæmper*, at de befattede sig slet ikke med at gribe *Øieblikket* i sit *naturlige* Forhold til Guder og Mennesker; thi dertil følte de, der vilde langt finere Fingre, men de stræbde des ivrigere at gribe *Øieblikket* i dets *historiske* Forhold til *Fortid* og *Fremtid*, saa det blev *frugtbart*, og det lykkedes dem, som det endnu lykkes *Engelskmændene*, i saa høi en Grad, at det ikke blot maa vække vor Beundring, men anspore os til Efterligning.

Mens jeg nemlig stod og fornøiede mig over den *Græske Vittighed* om Kong *Skin* i *Rysteby*, om *Rokke-Stenene*, *Drage-Dukkerne* og Sønnerne af *Norden-Vinden*, see, da gik der mig pludselig et nyt Lys op over *Loke-Mythen*, der maatte saa meget mere overraske og fornøie mig, som det netop [|US:661](#)var en af de

Nordiske Myther, jeg meende at være færdig med; thi vel maa jeg nu have den Skam, som vore unge *Philosopher* grue for, igien tildeels at skifte Mening, men det bryder jeg, ligesom de unge Skjalde og de **A:220**gamle *Philosopher*, mig slet ikke om; thi det maae jo Alle indrømme, at har man *Skam* af at gaae frem i *Oplysning*, da har man dog *ingen Skade* deraf, og i *Norden* er det desuden et gammelt Ordsprog, at “man skal *lære*, saa længe man lever”, hvad en Spøgefugl meget vittig har oplyst, ved at vende det om og sige “man skal *leve*, saa længe man *lærer*”; thi det er unægteligt, at *Dødbidere* kommer aldrig videre.

At nu *Loke*, som *Aserne* aldrig kan undvære, skøndt han bestandig halter mellem dem og deres Fiender, *Jetterne*, og narrer med Fornøielse *begge* Parter, er en meget *tvetydig* Person, af samme Slags som *Egernet i Ygdrasil*, det seer man strax, og da han har Deel i alle *Asernes* store Begivenheder, kan han slet ikke oversees, saa jeg har bestandig havt ham i Kikkerten, og tit havt Fingre paa ham, men immer smuttede han dog fra mig igien, ligesom da han var en *Lax i Glatangers Foss*, og nu har jeg derfor besluttet aldrig meer at gribe efter ham, uden som man paa *Nordisk* griber det gunstige Øieblik, for at faae gjort hvad man vil.

Jeg vil derfor her slet ikke indlade mig paa de forskellige Stamtavler over Lokes dunkle Herkomst, men lade det staae ved sit Værd, om hans Moder hedd *Naal* eller *Løv-Øie*, og holde mig til hvad alle *Mythologer* er enige om, at dels var *Loke* lige fra “*Tidens Fødsel*” Odins *Fostbroder*, der alle Dage skulde tømme Guld-Bægeret med ham, og at han maa være den samme *mythiske* Person som *Løder*, altsaa i Aanden *Broder* til *Odin* og *Hæner*; thi da bliver *Loke* aabenbar *Sjælen i Øieblikket* eller i den *nærværende* Tid, ligesom *Odin* i den *Forbigangne* og *Hæner* i den *Tilkommende*, og da falder hele hans bekjendte Levnetsløb langt bedre i Traad. Da kan man, blandt Andet, **A:221**ogsaa godt forstaae, hvad hidtil har været mig en uopløselig Gaade, hvi alle *Diserne* eller *Damerne i Asgaard* holdt paa *Loke*, og hvi *Freya* saa villig laande ham sin *Fjederham*, skøndt han tit førde sig op som et Skarn imod dem og bagtalde dem uforskammet; thi det er egenlig *Damernes* korte *Philosophi*, at man skal *nytte Øieblikket*, eller “smede, mens Jernet er varmt”, uden at spille Tiden og plage sig selv med ørkesløse Grublerier derover, hvorvidt *Hammer* og *Ambolt* er gjort **US:662**med *rene Hænder* og *Ilden* oppustet med *reen Mund*, og Alting baade tænkt og gjort med de allerbedste og *reneste Hensigter*.

Ogsaa det har *Damer* og *Digttere* tilfælles; thi skulde vi, naar Aanden kommer over os, først undersøge, om *Ilden* ogsaa var aldeles reen, da var den naturligviis slukt længe før vi blev færdig med Undersøgelsen, men at det ellers er ganske anderledes med *Herrerne* nuomstunder, det saae jeg forleden Aften et snurrtigt

Exempel paa i *Berlings-Avisen*, hvor en prosaisk *Herre* ganske alvorlig smigrede sig med det Haab, at om han end havde gjort Vold paa den *poetiske Sandhed*, skulde det dog tilgives ham for den *gode Hensigts Skyld*. Ja, *mine Herrer!* kunde det nytte Noget, da vilde jeg gjerne holde ti Foredrag i Træk mod den ligesaa forskrækkelige som latterlige Philosophi: at *undskyldte* det *Slette* med de *gode Hensigter*, og at *sværte* det *Gode* med de *slette Hensigter*, der enten rimeligviis eller dog muligviis kan have været med i Spillet; thi derved kyser man aabenbar Folk fra at gjøre *Gavn* og opmuntrer dem til at gjøre *Skade*, hvad kun i Helvede kan kaldes godt og kun i Daarekisten klogt; men jeg veed, det nytter aldrig med mange Ord at udvikle hvad i sig selv er klart nok, men bliver os kun indlysende, naar vi selv føler Kraft og Drift til at gjøre *Gavn*. Endnu mindre vilde |A:222|det da nytte at giennemhegle de gamle Kæmper og deres Mythe-Smede, fordi de dog tilsidst bandt Loke til tre flade Stene og bandt med det Samme Hænderne paa sig selv; thi af alle Moraliseringer er Ingen vissere spildt, end den Historie-Skriverne saa tit holdt for Alexander den Store og Julius Cæsar, for Ludvig den Fjortende og Napoleon, og i det Hele for de Døde, og af alle de nye, mislykkede Forsøg i Pædagogiken, hvorpaa vor Tid har været saa rig, var aabenbar intet mere frugtesløst end det uhyre latterlige: at ville give vore Forfædre en bedre Opdragelse.

Jeg vil derfor meget heller beundre de gamle Kæmpers Drift til at gjøre deres Liv saa daadfuldt som de kunde, og beundre deres Mythe-Smede, som bidrog uberegnelig dertil ved at udvikle en tilsvarende *verdenshistorisk* Anskuelse, der stadfæster sig til alle Tider, og netop de seneste Aarhundreder har kun alt for klart beviist, at de saae ret, naar de lod *Aserne* tilsidst gaee i Barndom, saa de iblinde bandt deres egne Hænder for at hævne sig paa *Loke*. Dette er det nemlig altid, man gjør, naar man, det være sig nu med de bedste og reneste Hen|US:663|sigter, stræber at helbrede Tidens Foranderlighed og at fængsle *Øieblikket* til sine forstenede Tanker, Lærebygninger og Indretninger, som *Loke* til de flade Stene; thi da kan man selv ikke gjøre stort Andet end sigte Hensigter, og naar man foretrækker Misgierninger med gode Hensigter for Heltegierninger med Slette, da bliver i alt Fald nødvendig "Ingenting", gjort i en god Hensigt, den gyldne Middelvei, som Mængden følger. Er der nu nogen menneskelig Virke-Kreds, der forlyster vort Øie, eller nogen stor og gavnlig Virksomhed, hvortil vi føle Drift, da finde vi endnu allevegne Spor nok af den store *Loke-Fængsling* i det *Syttende* og *Attende* Aarhundrede, fra *Ludvig* den *Fjortendes* Thronbestigelse til den |A:223|*Franske Revolution*, som løste baade Loke og hans Søn *Fenris-Ulven*, og vil vi vide, hvad Fængslingen har nyttet, da behøve vi kun at spørge os selv, hvad Følgen maatte blevet i Revolutionens og Napoleons Dage, dersom ikke *Engeland* og *Rusland* havde været; thi det var aabenbar de

eneste Lande, hvor den levende Virksomhed ikke standsedes men fandt Opmuntring i det Syttende og Attende Aarhundrede, skiøndt af saa forskjellige Grunde, at man vel maa sige, det var i *Engeland* mest As-Loke men i *Rusland* mest Udgaards-Loke, der fik Lov til at drive sit Spil.

Intet viser os nemlig tydeligere, at det var den fri Virksomhed, som Livet og Sjælen i det nærværende Øieblik, de gamle Skjalde havde for Øie med deres Loke-Mythe, end den Omstændighed, at de skabde sig en dobbelt Loke: En til Aser og En til Jetter, fordi Tiden er, som Ordsproget siger, lige lang, men ingenlunde lige nyttig, for os Alle, saa det samme Øieblik bruges af En til at gjøre noget Virkeligt og af en Anden til lutter Blændværk, og den Forskiel er der aabenbar mellem As-Loke og Udgaards-Loke i den Nordiske Mythe; thi Alt hvad As-Loke gjør, Godt eller Ondt, er der Kierne og Mening i, medens Alt hvad Udgaards-Loke gjør, er, som han selv siger til Thor, kun Kogleri og Øine-Forblindelse. Her seer vi ogsaa bedst Forskiellen mellem det Græske og Nordiske Skjalde-Øie; thi Udgaards-Loke er jo netop Kong *Glimt* eller *Skin* fra den historiske Side, som er modbydelig, medens han derimod fra den naturlige Side, som alt Klart og Glimrende, tiltrækker.

Jeg bliver maaskee Damerne for længe staaende ved *Loke-Mythen*, men jeg kan dog ikke komme fra den endnu, baade fordi den er saa rig paa historisk-poetisk Sandhed, og fordi Øieblikket netop nu er saa stort og saa gunstigt for Norden, at [|A:224|US:664](#) jeg ret ønskede, alle Herrerne vilde være enige med Damerne og mig om, at lade *Loke* gaae sit gamle Skud, og lade det være hans egen Sag, hvad hans Hensigter er, naar vi kun har Gavn af hvad han gjør!

Sagen er nemlig den, at jeg talde meget i Sommer med *Loke* i *Engeland*, som egenlig er hans eneste Fristed for Øieblikket, og skiøndt han er en stor Skielm og ikke at troe længer end man seer ham, saa kunde jeg dog tydelig mærke, han var nær ved at være kied ad Engelskmændene, ikke saameget fordi de behandler ham grovt, for det er han vant til, som fordi de begynder at true ham med, han skal bindes; thi vel leer han ad det, da han godt veed, der skal finere Fingre end Engelskmandens til virkelig at fængsle Øieblikket, men han veed slet ikke, hvor han skal gaae hen, naar Engelskmanden hænger eller brænder ham i en Lignelse, in effigie, som vi Latinere siger. For at føle ham paa Tænderne raadte jeg ham at gaae til *Rusland*, hvor der endnu længe vil være Nok at gjøre, og hvor man ikke saa nøie sigter Hensigterne, naar kun Midlerne er gode, men han satte saa forskrækkeligt et Ansigt op, at jeg slet ikke mere turde slaae paa den Stræng. Naar jeg derimod spurgde, om han ikke kunde have Lyst til paa sine gamle Dage at komme til Norden igien, hvor han dog egenlig havde hjemme og havde i sin Ungdom havt mangan kostelig Spas, see, da sagde han naturligviis en Snees Vittigheder i Træk, som snertede og skar baade til Høire og Venstre

af Øresund, og baade søndenfjelds og nordenfjelds i vor Halvverden, men jeg kunde dog godt høre paa ham, at naar han kun fremfor Alt var vis paa at have *Munden fri*, og Hænderne med til Skikkelighed, da kom han heller idag end imorgen. Det sagde jeg ham ogsaa engang reent ud og lovede, naar jeg kom hjem, at tale hans Sag paa det Bedste, og vel fik jeg kun Skamflikker for **A:225**det, som en Stakkel, der kunde have ondt nok ved at tale sin egen Sag, men det bryder jeg mig nu engang ikke om, naar det er Folk, man kan have Gavn af, derfor taler jeg nu ligefuldt hans Sag, og ønsker, jeg kunde faae alle ømskindede Herrer til at være ligesaa egennyttige, som jeg er!

At *Loke* ellers især er saa bange for sin Mund, det har han vel tilfælles ikke blot med alle mundkaade, men ogsaa med alle aabenmundede og selv med alle fremsagte Folk, følgelig ogsaa med Damer og Digtere; men han har dog, efter Mytherne, ogsaa en personlig Grund, fordi hans Mund blev engang ordenlig syet sammen med Syl og Risp, eller var dog paa et hængende **US:665**Haar nær blevet det; thi hvilket af To det egentlig var, er mig endnu ikke klart af den pudserlige Mythe, jeg nu skal fortælle Dem.

De husker maaskee endnu fra ifjor, at *Loke* engang havde væddet sit Hoved paa, at Dværgen *Brok* og hans Broder kunde ikke gjøre Magen til *Sifs* Guldhaar og de andre Konstværker af *Ivalds* Sønner, og De veed sagtens alt fra i Aar, at det er at tage *Konstnere* paa deres ømme Sted, naar man vil fortælle dem, hvad de *ikke* kan gjøre. Det vidste naturligviis Skielmen *Loke* ogsaa, derfor tog han Munden saa fuld, og tænkte enten ikke videre paa det, eller tænkte, at Dværgen maatte vel forstaae Spas ligesom andre Folk, men *Brok* forstod ingen Spas, saa, da *Aserne* havde tilkiendt Thorshammeren *Mjølner* Prisen fremfor alle deres andre Konststykker, da blev *Brok* haardnakket ved at paastaae, han vilde have *Lokes* Hoved. Hvad nu Dværgen vilde med *det* Hoved, der jo dog umulig kunde passe paa hans Skuldre, om han ogsaa havde været ærgjerrig nok til at ville bytte og konstig nok til at gjøre Forandringen, det kan jeg slet ikke forstaae, men naar de Smaa har sat dem noget i Hovedet, da veed jeg **A:226**nok, de er stædige, saa det undrer mig ikke videre, at *Brok* var det, og undrer mig endnu mindre, at *Loke* fægtede med Hælene, for Hovedet var aabenbar hans det bedste Stykke, og selv naar det er meget maadeligt, vil man dog nødig miste det, men lader sig, naar galt skal være, heller landsforvise. *Thor* greb ham imidlertid i Flugten, hvad jeg saameget mindre kan rose ham for, som det var ham, der havde faaet *Mjølner*, saa han burde enten veget Dommer-Sædet, eller husket, det var dog egentlig *Loke* og hans dristige Væddemaal, han maatte takke for Hammeren, saa naar man endelig vil gaae strængt irecte med *Loke*, paa *Moralens* Vegne, maa man endelig ikke glemme at gjøre det Samme med *Thor* og alle *Aserne*. Nu skulde da *Loke-Hovedet* springe, men reddede sig dog dengang

ved den skarpsindige Bemærkning, at det sad paa *sit Eget*, saa hvem der vilde tage det, maatte passe paa ikke at gjøre den uskyldige *Hals* nogen Skade, for saa konstig var *Brok* dog ikke, at han kunde tage Hovedet af Folk uden at give dem et stakket Halsbeen. Da var det, Dværgen fik det fortvivlede Indfald at sye *Loke-Munden* sammen, enten det saa især var den Deel af Hovedet, han var arrigst paa, for Vittighederne, den sagtens havde sagt baade om Bremsen, der stak ham, og om andre Ting, eller det blot var af Ondskab, fordi [|US:666](#) han vidste, Hovedet var kun til Byrde, naar man spærrede baade dets Indløb og Udløb, som Munden jo er, det veed jeg ikke, men at *Aserne* vilde taale det, det kunde jeg ærgre mig over, naar det ikke var saa længe siden.

Dvæрге-Kniven var imidlertid mere medlidende og vilde ikke bide paa *Loke-Munden*, saa *Brok* maatte kalde sin Broder *Aller* eller *Syl* tilhjelp, som huggede en Tand i Læben og fik Rispen ind, men ud kom den dog til Lykke igien, enten det saa var den eller Læben, der brast, dog var det sag [|A:227](#) tens *Læben*, der fik Skam; thi mig synes virkelig, at *Loke* har ligesom et *Hare-Skaar*, og her seer vi da “*Censurens Historie*” fra dens tragiske Side, der ikke er mindre mærkelig end dens *Comiske*, som *Baggesen* i sin “*Kallundborgs Krønike*”, saa mesterlig har fremhævet.

Naar vi nemlig betragter *Thor* som *Øieblikkets Helte-Arm*, og *Loke* som Dets Frisprogs-Mund, da kan vi neppe tage meget feil, og at det er “*Censuren*”, der paa samme Tid har bidt sig fast i *Munden*, som alskens “*Politi-Placater*” har hindret Armens og Hændernes fri Bevægelse, det er desværre kun alt for indlysende, saa vi maatte inderlig ønske, at *Loke-Mythen* ei passede nær saa godt til *Øieblikkets Historie*; men hvor vidunderlig godt den passer, seer vi udentvivl allerbedst deraf, at selv *Loke-Hovedets* Vittighed om sin *Hals*, der ligner en simpel “*Kieldermand*”, slaaer dog ogsaa *verdenshistorisk* igiennem; thi det er bogstavelig sandt, at *Øieblikket*, eller hvad vi kalde *Døgnet*, aldrig saa tit eller saa klart kan have sit “*Hoved*” forbrudt, at det jo bør spares for “*Halsens*” Skyld, da det kun er paa Hals og ei paa Stage, et Hoved gjør Nytte, og det dog vilde være alt for sørgeligt, om *Tiden* skulde endes med et *hovedløst Øieblik*. Paa den anden Side har vist nok *Erfarings* ogsaa lært, at det slet ikke nytter, at sye *Loke-Munden* sammen, men skæmmer kun hele Ansigtet og gjør Ondt værre, saa man maatte inderlig ønske, at *Thor* vilde styre sin Hidsighed og tænke paa det sande Ordsprog, at “hvem der altid vil hevne sin Harm, bliver tilsidst baade ussel og arm”, saa han lod *Loke* løbe og *bruge Mund*, da *Verdens-Historien* har lært, at *Mis-Brugen* ikke kan forebygges, uden at *Brugen* med det Samme ophæves, og med *Munden Alting*, som er værdt at tale om, gaaer reent i Staa, saa *Thors-Armen* lammer sig selv ved [|A:228](#) at forgribe sig paa *Loke-Munden*, og lærer snart, at den er dog meget for kort til at lukke alle

Munde; thi at *Damerne* har ogsaa en Mund, vist |US:667|nok anderledes fin og sød, men dog ikke mindre skielmsk og fritalende end *Lokes*, det synes alle Politi-Mestere og Censorer at have glemt, og dog holder denne Mund endnu, som altid, med *Loke*, og tilgiver ham alle hans uartige og forfløine Ord, dels for *Vittighedens* Skyld, som immer vil findes deri, og dels for det “almindelige Bedste”, som *Damerne* godt føler, umulig kan rammes, naar man *griber Øieblikket*, ei for at benytte det til gavnlig Daad, men for at berøve det sin Frihed og dermed sit Liv. Gid det derfor maatte lykkes *Damerne* at omvende *Stats-Mændene*, og gid saa *Loke* aldrig vilde glemme, hvad han skyldte *Damerne*, men, naar han ikke kunde bare sig, heller sige ti bidende Vittigheder om Herrerne, end en Eneste om det smukke Kiøn, der ikke bruger *Briller*, fordi det har lært den meget smukkere Konst at *see igiennem Fingre!*

|A:229|US:668

XVI.

Valhall og Folkvang.

Iaften har jeg faaet et prægtigt Indfald, som jeg endelig maa meddele *Damerne* ligesaa varmt, som jeg har faaet det, for det er ikke alene vittigt, *liberalt*, populært, patriotisk, *skandinavisk* og “energisk besparende,” men har oven i Kiøbet det store Fortrin, som mine fleste Indfald fattes, at det vil endnu tage sig meget *bedre* ud paa *Papiret* end i *Virkeligheden*, og fylde et stort Hul i vore “Statistiske Tabeller”, saa mig synes, jeg burde alt i levende Live have et Monument for det, naar det ikke, som den beskedne *Horatius* siger om sine *egne* Værker, *selv* var et Monument “varigere end Malm”.

Men i Henrykkelsen over mit eget Indfald har jeg nok glemt at sige *Damerne*, hvad det var for et, og nu, da Barnet skal kaldes med sit rette Navn, falder det mig først ind, at *Damerne* veed kanskee slet ikke, hvad “almindelig Værne-Pligt” er, og har altsaa intet Øie for alt det Genialske i mit ypperlige Indfald. *Damerne* er nemlig vant til at høre tale om “*almindelig*” Valgbarhed, almindelig Stemmeret, almindelige Ønsker og det *almindelige Bedste*, uden at Nogen derved tænker paa *Damerne*, saa det var intet Under, om de paa en egen Maade havde brugt begge deres Øren, hvor man talde om den *almindelige Værne-Pligt*; men det er derfor ogsaa et af de store Fortrin ved mit splinterny Forslag, at det tager *Damerne* med.

|A:230|*Damerne* med til *almindelig Værne-Pligt!* det gaaer jo

dog aldrig an.

Ja, hvorfor ikke? ved Alt hvad der hedder "*Pligter*" pleier vi jo dog at tage *Damerne* med, og kun lade dem gaae hjem og passe paa Huset, naar vi komme til "*Rettighederne*", og hvorfor skulde da *Værne-Pligten* være en Undtagelse?

|US:669Men *Damerne* kan jo, om end gaae med paa Fælleden, dog ikke staae Maal!

Det har jeg Altsammen betænkt, og uden at ville giøre *Damerne* en Alen længere end de er, om jeg ogsaa kunde, saa tør jeg dog paastaae, de er gode at have i *Baghaanden*, i Reserve, og videre skal, efter *mit* Forslag, *Værne-Pligten* ikke gaae, enten for *Damer* eller *Herrer*, i dette Liv.

Men saa bliver der jo Ingen til at exercere, ingen "*staaende Hær*"!

Jo, det sørger *Odin* for, og han giver hele den staaende Hær baade Kost og Løn af sin egen Lomme, og det en staaende Hær, som er værd at tale om, for, skøndt jeg er kun en daarlig Regnemester, har jeg dog regnet ud paa Tavlen, at *ikke* selv Keiseren i *Rusland* har saadan en "*Soldater-Coloni*" eller saadan en *staaende Hær*, hver Morgen færdig til at rykke i Marken, og altid samlet paa een Plet, altid "*consigneret* i Kaserne, som det hedder i Konst-Sproget. Ja, jeg veed ikke, om her er *Officerer* tilstæde, men det er det Samme, *Damerne* har ogsaa Øie for en god *Holdning*, og kan ogsaa see paa en Maneuvre, og de skulde bare været med mig i *Valhall* forleden Morgen, da skulde de seet en "*Vagt-Parade*", der forgæves spurgde om sin Mage, ja, seet baade en staaende og gaaende og faldende Hær, som er værd at tale **|A:231**om, for tænk dem bare 540 Dørre, Porte eller hvad De vil kalde saadanne kæmpemæssige Udgange, hver til 800 Mand, med "*fuld Front*", hvormeget bliver nu det? Kan En af de unge *Herrer*, som har lidt *Algebra* i Hovedet, ikke hjælpe mig i en Hast, for *Tal*, veed De nok, er ikke at spøge med, de har hele Tiden for sig, men dog er der ingen Ting, jeg daarligere kan huske, og naar det i Hoved-Regningen gaaer over *Ti-Tabellen*, som jeg lærde i min Barndom, saa er jeg beet, eller maa dog bære mig ad, ligesom *Damerne*: tage de *runde Tal* og lade Resten løbe, og saa er Regningen reen nok, for 800 Femhundreder bliver jo 400 *Tusinder*, og 400,000 Mand, lutter *Skandinaver*, lutter *Veteraner*, og, trods *Napoleons* gamle *Garde*, vant til at *seire*, ja, vant til at *falde* og *staae op igien*, saadan en "*staaende Hær*" med daglig *Øvelse*, den kan dog nok forsvare ikke blot hele *Danmark*, men hele *Norden*, i *Freds-Tid*, og kun i *Fredstid* er det jo, man bruger de "*staaende Hære*"; thi til Lande-Værn i *Krigs-Tid* maa Alting være "*gaaende*", og de Hære, der har staaet stivest i *Freds-Tid*, gaaer jo, efter al Erfaring, snarest *Krebs-Gang* i *Krigs-Tid*, saa da maa man immer stole paa *Re***|US:670***servern*. Det er altsaa indlysende, at det er den bedste staaende Hær, som koster *mindst* og skryller mest og kyser

bedst, især paa *Papiret*, og det er unægtelig Tilfældet med *Odins* berømte *Ænherier* eller Medbeilere i *Valhall*, saa det var i alle Maader reen Profit at overlade dem *Garnisons-Tjenesten*, som de har intet at forsømme med og udføre ordenlig med Lyst, hvad i mine Tanker er en Hoved-Sag, da det dog immer, efter det sande Ordsprog, er Lysten, der *driver Værket!*

Den eneste fornuftige Indvending, der lod sig gjøre mod dette Forslag, skulde være den, at “Værne-Pligten *ophørde* |A:232 med *Døden*”, men baade lod den Indvending sig ret godt *juridisk* giendrive, og desuden lader den sig hæve, blot ved at sætte “Værne-Lyst” istedenfor “Værne-Pligt”, hvad baade klinger smukkere og forvandler *Garnisons-Tjenesten* fra en *Plage* til en *Ære*, og gjør den frugtbar paa gode Gierninger; thi at *Damerne* gjør langt mere Godt af *Lyst* end *Herrerne* af *Pligt*, det er jo Alle vitterligt.

Men har jeg nu ikke alt drevet Spasen saa vidt, at det var paa den høie Tid, alvorlig at begynde paa hvad jeg vilde sige Dem i Aften?

Det skulde gjøre mig ondt, om *Herrerne* tænkte saa ved Dem selv, men jeg trøster mig ved, at *Damerne* allenfalds tænker bedre, og jeg maa da ligesaa gierne strax sige *Herrerne*, at de faaer ikke Andet iaften end en ganske alvorlig *Anbefaling* af *Lande-Værnet* eller *Forsvars-Væsenet*, som det var i *Odins* Tid, da man sloges for Lyst og tog “*Æren i Sold*”, hvorved baade Folk og Land befandt sig bedst, og fattedes aldrig *Kæmper*, som, naar Luren drønedede, havde Lyst til at forsvare *Fædre-Landet*, og til, naar deres Time slog, at tage Plads paa *Hær-Faders* Bænke, hvor *Død* kun var en let Slummer, da, hver en Morgen, *Kæmpe-Livet* fornyedes med *Hane-Galet*; og *Sagen* synes mig ogsaa meget vigtig, da vi er alt for *fattigt* et Folk til at bekoste en *staaende Hær*, som var stor nok til blot af “Værne-Pligt”, at forsvare Landet; thi, urost for vor Tids pudserlige Viisdom, der slet Intet vil have med det “virkelige og virksomme Liv”, men blot med “tomme Begreber” at skaffe, har jeg ikke blot lagt Mærke til, men af Erfaring lært, at “*Pligterne*”, hvor smukt de end beskrives og hvor godt de indskærpes, giver dog hverken “*Lyst* eller *Kraft*”, og at det dog bestandig er disse To, der ene gjør Beskeed, hvad vore gamle *Skjalde* |A:233 meget sindrig udtrykte ved at sige, at naar den gamle |US:671 *Thor* var død, da var det hans Sønner *Mode* og *Magne*, eller *Mod* og *Styrke*, der skulde eie *Mjølner* og gjøre Gavn med *Thors-Hammeren*.

Men *Herrerne* vil maaskee indvende, at om jeg ogsaa deri havde Ret, saa *Norden* kun lod sig forsvare med de gamle *Kæmpers* Tro og Tankegang, saa var det dog ligegalt af mig at anbefale dem, dels fordi neppe Nogen nu vil gaae i Ilden, for at drikke Miød og spise Flæsk i *Valhall*, og dels, fordi, om det ogsaa var muligt at opvække den gamle *Overtro* fra de Døde, saa var det utilladeligt, og før maatte *Norden* *forgaae*, end *Moralen* saares og *Oplysningen*

standses paa sin Konge-Vei til giennemskinnende Klarhed!

See, det lyder jo frygtelig, men siden det er *mig selv*, der har sat det i Stil, maa jeg vel ogsaa være belavet paa Svar, og jeg svarer virkelig, uden al Forskrækkelse, at, *Et af To*, vilde jeg langt heller bekiende mig til hvad man kalder de gamle *Kæmpers Overtro*, end til hvad man længe har kaldt og endnu kalder "*Oplysning*", og det af den simple Grund, at den *saakaldte* Overtro var igrunden en "ægte Tro", men den *saakaldte* Oplysning er aabenbar en *falsk* Forklaring.

Først maa jeg nemlig minde *Herrerne* om, at naar de nævner "Flæsk og Miød" som hele *Valhalls* Herlighed, da glemmer de baade *Odin* med *Øiet*, *Brage* med *Harpen*, *Idunne* med *Guld-Æblerne*, og alle *Valkyrierne*, som *oplivede* de *udødelige* Kæmpers *Skjold-Borg*, oplyst af *Sværde-Lyn*, og naar de kalder *Troen* paa dette *Valhall* en "*Overtro*", da er det kun et *Ukvems-Ord*, hvormed den *falske* Oplysning har brændemærket *al Tro* paa en *anden* Verden, end den, hvori man brænder *Tælle-lys* og slaaes med *Næver*. At nu *denne* øiensynlige og haandgribelige *Verden* baade er den *Første*, vi lærer at kiende, og er den *Eneste*, vi kan pege paa, og sige: *see der!* det er paa ingen Maade nogen ny Opdagelse, det vidste de gamle Kæmper ligesaa godt som vi, men *denne* Verden fyldestgjorde dem ikke, derfor troede de, der var en *Anden*, vel ikke til nu at tage og føle paa, men derfor dog lige *virkelig*, eftersom den virkede paa dem, gav dem baade *Magt* og *Mod* til Storværk og Selv-Opoffrelse, og i denne *anden* Verden ventede de først at finde et *Valhall*, og, efter den sidste Strid, et *guldtakt Gimle*, hvor der var anderledes godt at være end i denne Verden; og naar vor Tids *Lycestøber-Oplysning* haanlig kalder denne Tro [|US:672](#) og dette Haab en "*Overtro*", da beskæmmer den, i mine Øine, kun sig selv, og det saameget mere, som selv de "*Latinske Classiker*", der, som Oplysningens Patriarker, staae med Palmer i Hænderne, dog, ved at betragte "*Nordens Kæmpe-Tro*", drog det i Tvivl, *enten* det var Daarskab *eller* Viisdom, hvad de bekiendte, var en stor *Lykke*, saaledes at betragte "*Døden*" kun som "*Midten af Livet*", og dermed at forjage *Døds-Frygten!*

Spørgsmaalet er nemlig for *mig* og jeg mener for *os alle*, ingenlunde, om der i det *Ubekiendte* findes eller fandtes en *Skjold-Borg*, der *bogstavelig* svarede til *Valhalls* Beskrivelse paa Nordens *Billed-Sprog*, men om "*Aandens og Hjertets*" Verden, som de gamle Kæmper troede, er *virkelig til* og skænker de *Ædle*, for hvem "*Daad er Dyd*" og "*Æren det feireste Træ i Skoven*", Seier paa Seier over *Livets* Fiende og omsider en i alle Maader glædelig *Udødelighed*; thi er *det* kun *sandt*, da var ogsaa *Kæmpe-Fædrenes Tro ægte* og deres *Haab velgrundet*, hvor æventyrlige, ja, selv hvor upassende deres Forestillinger [|A:235](#) som *Valhall* og *Gimle*, som den seierrige *Døds-Kamps* og den salige *Udødeligheds Hjem*, end maatte findes.

Og nu paastaer jeg fremdeles, at saa *længe* denne *Tro* og dette

Haab forplantes fra Slægt til Slægt, saa længe de ædle Kæmper, selv efter Døden, blive ved at leve i et *priseligt Eftermæle*, medens det er Sønnernes *Lyst* at træde i Fædrenes lysende Fodspor og deres *Haab* at samles glade med dem hos *Folke-Aanden* og hos *Hjerte-Dronningen* i den *anden Verden*, saa længe i det mindste har Aandens og Hjertets *poetiske Verden* en *historisk Virkelighed*, saa længe staaer *Valhall* urokket, saa længe klinger *Brages Harpe* uophørlig, giennemklinger Kæmpernes Bryst, opluer deres Mod, neddæmper deres Frygt, og tilintetgjør *Døds-Faren*, der kun ved at frygtes bliver Kæmpen farlig.

See, en saadan *Opdagelse* af *Billed-Sprogets* faste og levende Grundvold, det kalder jeg *Oplysning*, for den kaster *Lys* paa *Menneske-Livet*, baade fordum og nu, og at *denne Oplysning* ikke standses men fremmes ved at gaae ind i Fædrenes Anskuelse og tilegne sig deres Tankegang, det er soleklart, saa den *sande Oplysning* staaer og falder med *Norden*, som dens gamle Moderskiød; men spørger man mig desuagtet hvad jeg vilde vælge, naar enten *Norden* skulde forgaae, eller hvad der for *Øieblikket* syndes mig *Oplysning* hemmes i sit Løb, da skammer jeg mig ingenlunde ved den [US:673](#)*Engelske* Tænkemaade, at, naar enten *Fædernelandet* eller hele den *øvrige Verden* maatte forgaae, da var *Fædernelandet min Deel* af Verden, som jeg fremfor alt Andet ønskede frelst, da *vor egen Frelse* aabenbar er Vilkaaret for hele *vort Bidrag* baade til *Oplysningens* Fremme og til *Verdens* Bedste. Veed vi kun derfor, at *Valhall* er *Kæmpe-Aandens Ridder-Sal* i Nordens [A:236](#)*Grændse-Fæstning*, da veed vi ogsaa, den skal forsvares til det Yderste, og en saadan Ridder-Sal er *Valhall* saa vist, som det *Nordiske* Begreb om “*udødelig Ære*”, til alle Tider vil være *Hoved-Banneret*, hvorunder man kæmper for at øve Helte-Giærninger, der, som *Aernes*, hverken tjene Herske-Sygen eller Begiærligheden, men værne kun om *Nordens Odel* og afvæbne rovgierrige Fiender.

Dette klinger maaskee meget dunkelt, men det kommer da af, at den herskende Tanke-Gang, om “*Æren*”, saavelsom om alt *Aandeligt*, ogsaa i *Norden* er langt mere *Latinsk* og *Fransk*, eller i det Høieste maadelig *Græsk*, end ægte *Nordisk*; thi ved en saadan unaturlig Forvandling eller rettere “*Forgiørelse*” taber nødvendig Ordene paa Moders-Maalet deres ægte, oprindelige Bemærkelse, saa *Æren* hos os bliver kun en Skygge af den *Franske* point d'honneur, eller af andre fremmede Klenodier, som i deres Hjemstavn kan være glimrende nok, men naar de skal bestaae Guld-Prøven, indsmelte saa godt som til Intet.

Forstaaer vi nemlig, som *Romerne*, ved *Æren*, kun Opsigten, Hæders-Krandsene og *Øieblikkets* Roes, da veed vi, de vindes ligesaa let, ja, vel lettere, ved glimrende men voldsom og rovgierrig Herrefærd, end ved heltemodig Kamp og Opoffrelse for *Folke-Aand*

og *Fæderne-Land*, to Ord, som i ingen *Røver-Kule*, altsaa ei heller i den paa *Romersk* Kæmpemæssige, har mindste Betydning. Først, hvor der findes et *Folk*, som føler sit Slægtskab med de *udødelige* Guder, har Lyst til at ligne dem og hænger med Kiærlighed fast ved deres *Fædre* i tusinde Ledd, ved deres *Moders-Maal* og ved den "Plet af Jord", der, ved at behage Stam-Fædrene, og optage deres Støv, blev alle de følgende Slægters "Moder-Skiød", først *der* faaer *Æren*, som hos *Grækerne*, en |A:237| høiere og dybere Betydning, som Landsmænds Ærbødighed for Folke-Heltene og en taknemmelig Efterslægts Hyldning af Fædernelandets hensovne Værger og Velgiørere, men *levende* blev dog selv det *Græske* Æres-Begreb kun paa dets høieste Spidse, hvor det |US:674| naaede *Herakles* og de andre *Halv-Guder*, som ved de Udødeliges særdeles Gunst besteg *Olympen*, medens selv *Achilleus*, og alle de *Trojanske* Helte, paa *Odysseus* nær, nedsank til *Hades*, der vel havde et *Elysium*, hvor *Freden* herskede, men var dog kun et *Skygge-Rige*, saa *kiedsommeligt* for Helte, at *Achilleus* vilde heller paa Jorden været Hyrde ved et Ledd end glimre *der* med det tomme *Skin* af Helte-Glandsen. Kun i *Norden*, hvor den *store* Kamp for det "grønne Gudhjem" og for *Balders* Opstandelse forenede alle ædle Kræfter, kun *der* fik *Æren* i *Valhall* et *levende* Begreb, der omfattede alle ædle Kæmper, som *Valkyrierne* paa *Odins* Vegne baade indbød til Gudernes Selskab, og skiænkede i *Udødelighedens* Bæger *Ænheriers* Gammen, og det var intet luftigt Hjerne-Spind, fordi det *Nordiske* Æres- og Udødeligheds-Begreb blev baaret, som Snekken paa Havet, af den dybe *Følelse*, hvori alle de eensartede Slægter sammensmeltede som Kæmpe-Redskaber af *eet Blod* for *een* og samme *Aand* til *fælles Bedste*, saa Fædrene levede med deres Sønner i det priselige *Eftermæle* og det fælles *Haab*.

Saasart derfor den *Nordiske* Anskuelse af det store Kæmpeliv fra Slægt til Slægt atter kom til Live i nærværende Aarhundrede, da dukkede ogsaa *Asgaard* og *Valhall* op af de Tids-Bølger, der, som en bundløs Afgrund, syndes at have opslugt dem, saa det er i sin naturlige Orden, at vi alt iaften aflægge et lille Besøg i den gamle *Ridder-Sal*, som *Herrerne* godt kan gjøre tilfods, og *Damerne* |A:238| tager *Odin* med Fornøielse op paa *Sleipner*, selv om de, som *Hading*, ei kan bare sig for at kige ud under Kappen, saa de kan komme til *Valhall* i et Øieblik og med alle *Odins* Møer modtage *Herrerne*.

Hvad vi nu strax blive vaer i *Valhall*, er at *Odins*-Hallen ei blot aabnede sig for *Rolv* og *Frode* og de gamle *Skjoldunger*, men, med *Hakon Adelsteen*, for alle de Helte, som i Tidens Løb kæmpede i Nordens Aand, saa der fattes hverken *Gustav Adolph* eller *Tordenskjold*, eller Nogen af dem Alle, hvis Navne og Bedrifter var Udødelighed værd!

Dog, skøndt jeg ikke frygter for, at *Damerne* skal finde

Indbydelsen til *Valhall* latterlig, da “Æren” for dem saavelsom for os, er det “feireste Træ i Skoven”, ja, blomstrer tæt udenfor *Valhall*, som en sneehvid *Lilie-Flor*, i Ly af *Glaser-Lunden*, saa formoder jeg dog, De vil finde, der trækker lidt [|US:675](#)koldt i dette store *Ærens Tempel*, med de mange Dørre, saa det maa være *Valkyrier*, der kan forlystes ved at bygge og boe der bestandig; men det er høist mærkeligt, at *Nordens* gamle Kæmpe-Skjalde, skøndt de var ikke blødsødne, maae have fundet det Samme, siden de ikke blot bygde *Freya* et eget Fruer-Bur, anderledes lunt og tæt, men aabnede selv dette *Folkvang* paa Klem for alle *Nordens* Kæmper.

Om denne Kæmpe-Deling mellem *Odin* og *Freya*, der er *Norden* aldeles eiendommelig, kan nu vistnok ogsaa Meningerne være *deelte*, da den korte Besked, at *Odin* deler daglig *halvt* med *Freya*, enten lader sig forstaae saaledes, at han “deelde Sjæle” efter *Antallet*, ligesom de gjorde paa *Viener-Congressen*, eller at han deelde dem efter deres Hjerters *Lyst*; men da *Skjaldene* jo, naar de viste Kæmper til *Odin* eller til *Freya*, ingenlunde *udskrev* dem som *Værnepligtige*, til Garnisons-Tjeneste i *Valhall* og *Folkvang*, ved *Kongens* og *Dronningens* Regiment, men vilde belønne deres ædle Kæmpe-Drift og Værne-Lyst med en smilende Udsigt til en glad *Udødelighed*, saa kan jeg aldrig tvivle om, det jo var efter *Lysten* Delingen rettede sig, men finder det kun tvivlsomt, *enten* Kæmperne *deelde sig* mellem *Odin* og *Freya*, een Gang for Alle, eller *deelde deres Dag* imellem dem. Herom kunde nu føres en ligesaa uendelig *philologisk* Krig, som over hvilketsomhelst dunkelt Sted i *Iliaden* eller *Æneiden*, men langt fra at yppe en saadan Kiv, til at besynges i *Paarsiader*, vil jeg strax indrømme, det er ikke Umagen værdt at tvistes om de dunkle Ord i *Edda*, da det aabenbar *herefter* vil beroe paa *Nordens* Kæmper selv, om og hvordan de vil stile efter *Odins* eller *Freyas* *Sal*, der vel Begge har lidt af Tidens Tand, men er dog ufortærede; thi ligesom *Valhall* klarlig er det store *Æres-Tempel* i *Norden*, hvortil man stævner med glimrende Daad under *Aandens* Banner, saaledes er *Folkvang* Fruer-Buret i den “grønne Lund”, hvortil der baade for Mænd og Kvinder, med brændende *Fædernelands-Kiærlighed*, gaae utallige, tit hartad ukiendelige Skov-Stier, som alle føre did, til *Hjertets Paradis!* Skulde man nu nødes til *udehukkende* at vælge En af disse Udødeligheds-Borge, da behøver jeg ikke at sige *Damerne*, hvilken jeg maatte vælge, men jeg vil heller ikke nægte, at jeg *deelde* mig helst imellem dem, og finder det naturligt i *Nyaars-Tiden*, da vi hverken er saa stærke i *Aanden*, som *Oldtidens* Kæmper, eller har saa brændende *Hjertes*, som *Middelalderens* Riddere, [|US:676](#)men maae nøies med Lidt af begge Dele og Lyst til det Hele.

[|A:240](#)Dog, dermed gaae det som det kan, naar kun den dunkle Tale om *Valhall* og *Folkvang* efterhaanden maa klare sig selv i *Folke-Munde*, og det skeer, naar paa den ene Side alle *Aser* og

Ænherier opstaae i den *levende Historie*, som forplanter Heltenes Navne og ophøier deres Stovværk, medens paa den anden Side alle De, som *elskede Fæderne-Landet* og *Moders-Maalet*, faae i Kæmpe-Visen *Udødeligheds-Kysset* af *Freyas Døttre*! Naar Dette skeer, daglig og fuldelig, som det er alt begyndt, da er jeg vis paa, at, kom der atter klarøiede *Fremmede* til disse Kyster, da vilde de fortælle i Hjemmet, ligesom de gamle Skippere fra *Tyrus* og *Sidon*, at de var kommet til de “Lyksaliges Øer”, hvor *Sjælene levede* efter Døden; thi hvor de henfarne *Ædlinger* levende mindes i *Tale* og *Sang*, og takkes daglig i Graven for deres seierrige Kamp og opoffrende Kiærlighed, der har *Billed-Sproget* intet andet Udtryk derfor, end Livets vidunderlige Fortsættelse efter Døden, og intet Udtryk kan heller være for stærkt til at beskrive en Kiærlighed, som er Fuldkommenheds Baand.

Og nu til Slutning kun det Ønske, at ligesom det aabenbar forud var langt mere *Kiærlighed* end *Ærelyst*, der opflammede *Danmarks Helte*, at det ogsaa for *Fremtiden* maatte saa være; thi bliver end Daaden derved let mindre glimrende, saa bliver den altid *elskeligere*, og det er Kiærlighedens store Fortrin, fremfor alt Andet, der kan skabe Helte og drive til Stovværk, at den føder ikke blot Sønner til Daad, men føder ogsaa Døttre til Sang, og til Helte-Mødre paany, saa *Dannemænds Æt* skal aldrig uddøe, mens “Danmark, deiligst Vang og Vænge” er “lukt med Bølgen blaa”! Ja, det er Kiendemærket paa de “Danske Helte”, at de, efter hvert [|A:241|](#)Besøg i *Valhall*, hvor de nyeste Giæster altid skygge for de Gamle, vende tilbage til Folkvang, hvor de ældste Kæmpe-Viser immer synges mest og bedst, og hvor de trætte Kæmper hvile sødt, med de gamle Liv-Toner paa Danne-Kvindens og hendes Døttres yndige Læber.

[|A:242|](#)[|US:677](#)

XVII.

Minerva og Heimdal.

Damerne har formodenlig seet den ny *Minerva* oppe paa *Studigaarden*, eller, som det nu lidt fornemmere kaldes, “paa *Universitetet*”, og *Damerne* kunde da nok betroe mig, hvad de sikkert veed, hvorfor de *unge* Herrer vil have den *Minerva forstenet*; thi en saadan Beslutning havde jeg snarere ventet af de *gamle* Herrer, og da jeg ikke selv har faaet Stunder til at tage den fremmede Gudinde i Øiesyn, saa kan jeg kun have løse Giætninger om Grunden, og de løse Giætninger, de løser sjelden eller aldrig

store Gaader.

Mig synes nemlig, naar jeg skal sige min Sandhed, at *Minerva* har været *forstenet* baade godt og længe nok paa alle *Studigaarde*, saa de *unge* Herrer skulde heller see til at faae blæst *Liv* i hende paany, og hvordan *Minerva*, eller da rettere "*Pallas Athene*", af hvem hun kun er det *Romerske* Uglebillede, først blev *forstenet*, det maa jeg dog fortælle *Damerne*, kun med det *Forord*, at Gudindernes *Historie* naturligviis er *mythisk*, og maa derfor ikke tages lige efter Bogstaven.

Damerne veed jo saaledes nok, at *Pallas Athene* var Patronesse for alle de lærde Skoler i *Grækenland*, og saa var der en gammel *Rector* ved Skolen i *Alexandrien*, som havde en Heste-Hukommelse, men var ogsaa en *Læse-Hest*, imod *Athenes* Villie (invita *Minerva*, som vi *La|A:243tinere* siger) baade holdt til Bogen og sat paa Cathedret, hvor han var nær ved at pine Sjælen ud af Livet paa de arme Drengene, og pinde virkelig, hvad der er ligesaa slemt, skiøndt ei saa anstødeligt, "*Livet ud af Sjælen*" paa dem med utallige *Navne* og *Aarstal*, *Gloser* og *Grammatikalske Regler*, for en stor Deel af hans *egen Opfindelse*. Derover blev Gudinden, som den *US:678* gang endnu var lyslevende, naturligviis smækvred, og kom bag paa den gamle *Rector*, en Dag, da han var halvgal af Glæde over en splinterny *Grammatikalsk Regel* om "nu" og "velan", som han havde selv hittet paa til at pine de *Smaa* med, og derfor sagde Gudinden strax: du maa ikke tænke, det er for din *Dyds Skyld*, jeg besøger dig, men for at vride Halsen om paa dig, og jeg har talt med *Pluto*, du skal være "*Portner i Hades*", gabe, naar *Cerberus* giøer, og øve din Heste-Hukommelse paa at føre *Hoved-Mandtal* over alle de Gæster, som *Charon* bringer. Denne hurtige Befordring havde *Rectoren* imidlertid slet ingen Lyst til, og var dumdristig nok til i en Hast at dreie *Skjoldet*, som *Athene* holdt skiødesløst i Haanden, saa hun kom til at "see sig selv" i det, og blev da lige med Eet *forstenet*, som De nok veed, de Alle blev, der speilede sig i samme *Skjold* med det forskrækkelige *Medusa-Hoved*. Hermed var da *Athenes Ulykke* og *Skolemesterens Lykke* gjort, for han bildte naturligviis Folk ind, at det var et "himmelfaldent Billede", saa Alle skulde ære ham som *Athenes Ypperste-Præst*, og *Steen-Gudinden* for *Viisdom* blev nu efterlignet paa alle *Studigaarde*, om ikke i andet, saa dog i *Pap*, og derfor vilde jeg gierne vide, om den *Minerva* oppe paa vor *Studigaard*, som de *unge* Herrer vil have *forstenet*, er saadan En, eller det er en *levende* En, som *Damerne* er blevet lidt bange for, og har *A:244* raadt de *unge Herrer* til at lade *forstene*, saa hun kan see lige mildt og lige dødt til dem *Alle*?

Men det er jo reent galt; thi det var ikke blot meget galt at lade en levende Gudinde forstene, men det er jo reent galt, af mig, at komme til *Damerne* med mine næsvise Spørgsmaal, som maae lægge mig ud baade med *Damerne* og med de *unge* Herrer, og er

desuden Spørgsmaal om Damernes *egne* Hemmeligheder, som jeg selv har sagt, de *aldrig røber*, saa jeg maa skynde mig ikke blot at bede meget om Forladelse, men ogsaa at bede Dem ansee det Hele for *ugjort* og *usagt*, undtagen det om den *Alexandrinske Skolemester* og det *Romerske Ugle-Billede*, som er, desværre, kun alt for *sand* en *Historie*, der gjør mig det vanskeligt at faae *levende* begyndt iaften, da De nok kan mærke, jeg skulde tale om den *Græske Viisdoms-Gudinde*, som en *Dame*, der gjorde baade *Kiønnet* og *Grækerne* udødelig Ære!

Med den første Begyndelse, som jeg dog havde tænkt, skulde slæbt af, gik det nemlig, som De hørde, reent skiævt, og hvad jeg nu skal hitte paa, for dog paa en Maade at slippe levende |US:679| ind i den rædsom forstenede Materie, det kunde maaskee *Ingen* paa hele *Studigaarden* sige mig, saa jeg, som staaer heelt udenfor den, maa sagtens være raadvild, og for dog at lade Munden gaae, vil jeg fortælle Dem, hvordan *Pallas Athene* skal have faaet det *Medusa-Hoved*, hun førde i sit Skjold og forstenede Andre med, saa længe til hun selv maatte friste samme ret egenlig "haarde" Skæbne, men det er med *Forord*, at jeg ikke skal forklare Mythen om *Perseus*, for det har jeg aldrig lovet, men tvertimod, i mit eget stille Sind, indtil *videre forlovet*, saa De maae ikke friste mig.

Der skal da have været et Par Hav-Trolde i gamle Dage, |A:245| som de kaldte *Phorkys* og *Kite*, og som havde en heel Hob Døttre, hvoriblandt To kaldtes "de *Graa*", fordi de var født gamle og graa, og de havde det saa gruelig knapt, at de var begge To om "eet Øie og een Tand", som de *skiftedes* til at bruge, og disse to *Graa* kom *Perseus* først til, for at spørge om Vei, da han skulde hente *Medusa-Hovedet*, og ved at opsnappe "Øiet og Tandene", da de laae paa Reisen imellem de to Lods-Eierinder, bragde *Perseus* dem gierne saaledes i Knibe, at de maatte vise ham Vei til deres tre Systre, de saakaldte "*Gorgoner*" ved Verdens Ende, hvoraf vel de To var udødelige, men den Tredie, *Medusa*, var *dødelig*, saa det gjaldt kun om at snitte Hovedet af hende, uden at see paa hende, og det lykkedes *Perseus*, ved Hjælp af et *Speil*, *Athene* havde laant ham, og hvori han betragtede *Medusas* Skygge, mens han halshuggede hende. Ved denne Leilighed siger man ogsaa, det var, at den *vingede Hest Pegasos* kom til Verden, som havde sidt i Klemme hos *Medusa*, og fløi nu ud, man veed ikke ret, hvorefter; thi at det ikke var for hen i Taaget at sadles og rides til Vands af de "*Latinske Poeter*" og af Latin-Skolens prosodiske Græs-Ryttere, det tør man uden al Fare vel her forudsætte.

See, det var jo en ganske løierlig Historie, men hvad kan saa det nytte? Det var maaskee mere til Skade end til Gavn, at jeg fortalte den, da *Damerne* let kan have faaet Lyst til at vide, baade *hvad* de *Graa* og *Gorgonerne* og *Perseus* dog egenlig *var* eller skulde betyde, og det har jeg, som De veed, forlovet at sige, saa, naar jeg med eet

Ord har lagt til, at *Perseus* forærede *Pallas Athene Medusa-Hovedet*, til Giengæld for *Speilet*, hun laande ham, og at Gudinden siden bestandig førde det fæle Hoved med *Slange-Haar* i sit Skjold, da er jeg endnu lige nær, og det nytter |A:246| derfor ikke længer at |US:68| dølgge, hvad *Damerne* vist strax mærkede, da jeg begyndte paa at ville *udfritte dem*, at jeg har paa en Maade en *ond Samvittighed* iaften, saa jeg maatte vel ønske, det var sandt, hvad jeg lærde i *Latin-Skolen*, men fandt i *Livet* lige saa uefterretteligt, som alt det Andet, at den “vingede Hest” stod altid sadlet til *Digterne*, saa vi, uden videre, kunde smide os op paa ham og ride Pokker af Syne. Ja, De kan jo nok indsee, at naar jeg skal tale om *Minerva*, da maa jeg, baade for *Damernes* og for de *Lærdes* Skyld, løfte hende til Skyerne, og dog gruer jeg endnu langt mere for de *sprænglærde Damer*, end for de *sprænglærde Herrer*, saa det maa nok holde haardt for mig at holde Lovtale over den frygtelige Dame med *Medusa-Hovedet* og *Ugle-Billedet*, og med den forfærdelige Oprindelse, at hun, efter Mythen, sprang i fuld Rustning ud af *Zeuses* Pande, og maa da sagtens bryde en Dødeligs Hoved, før hun slipper derind, og det *forstenet*, som vi veed hun er, og har været snart i umindelige Tider.

Damerne tvivler da vist ikke paa, at jeg jo hjertensgierne overlod det til *Classikerne* af *Professjon* at have deres Hoveder brudt, baade Nat og Dag, til de fik *Athenes* eller *Minervas* Fødsel og hele Væsen ret forklaret; men det er Ulykken, “den haarde Skæbne”, at det tør, det kan jeg ikke, for saa vilde *Classikerne* jo strax sige: ha, ha! det saae vort Øie, til *Minerva*, til *Pallas Athene*, til vor udødelige Gudinde, *Viisdommens* uudtømmelige Kilde, al sand *Oplysnings* evig straalende Soel, til *hende* turde han dog ikke nærme sig, og vi behøver vel ikke at sige enten *Herrer* eller *Damer*, *hvorfor!* Vi gjør det nødig; thi “*Humaniteten*” er vores saavel som *Athenes* himmelske Løsen og jordiske Værk, og vi har ordenlig en Slags Medlidenhed med alle saadanne |A:247| blinde Foragtere af “den store Gudinde”, som baade *Europa* og *Amerika* dyrker, og hvis Altre vist snart igien skal kneise og ryge paa *Asiens* og *Afrikas* Kyster, hvor de nu, desværre, ligge sunkne i Gruset, men vinke dog selv i Gruset Gudindens *trofaste* Tilbedere, og belønne dem med herlige Reliquier, snart af *Fryndserne* om hendes *Skjold* og snart af *Duskerne* paa hendes *Spyd* og *Kløerne* af hendes *Ugle*. Vi har derfor ogsaa en Slags Medlidenhed med denne “*Nordiske Barbar*”, som har saaledes forgabet sig i *Odin*, den eenøiede *Cyclop*, at han er stokblind for *Pallas Athenes* vel lidt graablakkede, men dog himmelblaa Øine, og for al *Hellas* og *Latiums* Herlighed, men skøndt vi nødig beskæmmer ham, tør vi dog |US:68| ikke fortie, at det er *Athenes Skjold*, hvormed hun *forstener* alle sine Fiender og Foragtere, det er, hvad han bæver for og tør ikke nærme sig, uagtet det er *soleklart*, at hvem der vil forklare *Græske Myther*, men lader

Sjælen i dem Alle, *Athene-Mythen*, uberørt, han har ikke blot spildt sin “Olie og Umage”, men har soleklart beviist sin egen Blindhed!

Damerne kan troe, det er ingen Spøg at blive saa “humant” betragtet og behandlet, og om det end derfor gaaer mig, som *Nillemoer* i Comedien, hvis Fødder blev iskolde, da hun hørde det lærde Beviis for, at hun var en *Steen*, saa maa jeg dog see at komme i *Gang*, og faaer, i Nødsfald, see til, ligesom han i *Alexandrien*, at dreie *Medusa-Skjoldet* lidt, ikke just henimod *Athene* selv, men dog imod hendes *Tilbedere*, som staaer paa Tærne og gjør lange Øine, for strax at see mig *forstenet* af *Pallas Athene*.

Under saadanne mislige Omstændigheder maa man imidlertid være snilde som Slinger, derfor gik jeg allerførst hen til den lærde *Tydsker*, som De nok veed, er, om ikke mit Ora|A:248kel, saa dog min Slibe-Steen, og jeg satte et Bededags-Ansigt op og sagde: jeg har tit tænkt paa, hvad det dog kunde være i “Naturen eller de moralske Ideer”, *Pallas Athene* egenlig skulde udtrykke, men det har ikke været mig muligt at udgrunde. Ikke det! sagde den *Lærde*, med en temmelig fornem og meget velbehagelig Mine, det synes mig dog slet ikke vanskeligt; thi da vi veed, at *Pallas Athene* sprang frem imellem *Zeuses* Pande-Lokker, og veed fremdeles, at disse *Pande-Lokker* er *Torden-Skyer*, saa følger det jo af sig selv, at *Athene* er *Lynilden* med samt *Torden-Regnen*! Ja saa, sagde jeg lidt ondskafuld: saa kan hun da ikke være blevet *Grækere* og *Latinere* Viisdoms-Gudinde, uden derved, at *Lynilden* har slaaet deres Øine ud, saa de i Blinde tog en *Vand-Pyt* for *Viisdoms-Kilden*! Om den lærde *Tydsker* blev *forstenet* ved det lille Ord, det veed jeg ikke, “men han tav dog bomstille”, og det lettede, for nu kunde jeg jo sige: *hvad* *Pallas Athene* i den *Græske Mythe* skulde betyde, det veed jeg rigtig nok ikke, men Saameget veed jeg, at var det *ikke Andet*, end de *Lærde* siger, altsaa en Kiende *Ild* og *Vand* paa Kryds i Luften, da kan man dog nok bedre forsvare at gaae hendes *Mythe* taus forbi, end at falde ned og tilbede saadan en “Oplysnings-Soel og Viisdoms-Kilde.”

Havde jeg derfor bare ikke selv sagt, at *Græker-Aanden* havde saadant et mageløs godt Øie til *Menneske-Naturen*, |US:682da kunde jeg herlig skyde *Classikerne* med deres egne Pile, men nu maa jeg rigtignok enten tage min Roes over *Græker-Aanden* tilbage, og det vil jeg paa ingen Maade, eller jeg maa paa en Maade selv give *Classikerne* Vaaben imod mig, ved at vise, at *Athene* dog virkelig er Noget, som man, om |A:249end ikke bør tilbede, dog nødes til at ændse og faaer kun Skam for at ringeagte.

Jeg foretrækker imidlertid rask det Sidste, for *Herrerne* maae slet ikke tænke, at jeg har nogen Vanskelighed ved at forklare *Athene-Mythen*, naar den tages *levende*: klare den, saa man med et halvt Øie kan see baade det glimrende *Skjold* og det blinkende *Spyd*, hvormed hun sprang ud af den *Olympiske Pande*; thi det Slags

Myther forklarer dem selv for enhver *Aand*, følgelig ogsaa for *Nordens*, og behøvede man derfor yderligere Beviser paa *Latin-Skolens Aandløshed*, end dem, den hver Dag selv saa rigelig forsyner os med, da er det rigtig nok et slaaende, ja ret et *lynslaaende* Beviis paa *Latin-Skolens Aandløshed*, at den ei engang har kunnet see, *hvad* dens egen *Viisdoms-Gudinde* er, ikke see, at hun, i *Grækernes* Øine, vel paa en Maade var *Lynet*, men kun som det udspringer af en ordenlig hvælvet, *Olympisk Pande*, altsaa "*lynende Vittighed*", der jo altid springer ud i fuld *Rustning* af de *Pander*, den undfanges i, og var virkelig, hvad *Grækerne* forgudede, som al *Viisdoms Kilde!* Det Sidste gjør jeg nu vel ikke, og, jeg vil haabe, *Damerne* ikke heller, om de end stundom kan fristes dertil, men saa vist som *Damer* og *Digtere* ogsaa i *Norden* havde *Vittighed*, der snarere gik ud over de *Lærde*, end den fordunkledes af *Deres*, saa vist høre *Digterne* ei meer end *Damerne* til den *lyslevende Athenes* Foragtere, men høre tvertimod, tilligemed *Damerne*, til hendes *Yndlinger*, som kun lee ad *Trudslerne* med *Medusa-Skjoldet*, som de af *Disen* selv har lært at dreie i alle mulige *Retninger*.

Men hvad skal vi gjøre med *Minervas* stygge *Nat-Ugle?*

Ja, den havde jeg rigtig nok tænkt, vi kunde ladt *Latin-***A:250***Skolen* beholde, som den *Romerske* *Minervas* Fugl, at trøste sig med over *Athenes* Bortgang, men det gaaer dog ikke an; thi allerede *Demosthenes* skottede slemt til den, da han maatte vende *Athenen* Ryggen, og sagde høit, at hvad han slet ikke kunde begribe, var, hvad *Pallas Athene* vilde med to saa stygge Dyr, som *Uglen* og det *Atheniensiske Folk!* Vil vi altsaa have *Pallas Athene*, maae vi tage hendes Fugl med, **US:683** og skøndt *det skarpe* Syn, der ei kan taale *Dags-Lyset*, kun passer slet til *sand Oplysning*, saa kan vi dog nok giætte os til, hvad Lighed de *vittige Græker* har fundet imellem *Athene* og *Uglen*; for det har sikkert været sine "*gloende Øine*", *Nat-Uglen* maatte takke for den uforskyldte *Ære* at følges med *Athene*, eftersom *Damerne* vil have bemærket, det gaaer ogsaa i den Henseende med "*Vittigheden*" som med "*Lynilden*", at den sees kun ret, naar den kommer farende, som sit eget Lys, midt ind i *Mørket*, eller som et Lys-Glimt midt ind i en *mørk Tale!*

Pallas Athene skulde naturligviis været den *guddommelige Vittighed*, ligesom *Zeus* skulde været den *Alvidende*, men hvad der glippede hos *Faderen*, maatte ogsaa skorte paa *Datteren*, og at *Grækerne* selv maae have fundet, der var en *Mangel* ved *Athenes* lynende *Vittighed*, det tør man vel slutte deraf, at de Alle fandt *Feil* ved hendes *Fødsel*, skøndt de ikke kunde enes om, hvori den egentlig stak.

Saaledes paastod *Somme*, at *Prometheus* eller *Hephæstos* maatte give *Zeus* et dygtigt Slag for *Panden*, førend *Athene* kunde komme til *Verden*, og var det sandt, da vilde det kun alt for godt

forklare Lyderne ved *Athenes* Vittighed; thi vi veed jo nok, at naar en *Franskmand* blot maa slaae sig selv for Panden, inden Vittigheden kan springe ud, da er det kun Giøgleri, saa han har allerede i Haanden |A:251| hvad kun skal lade, som det sprang ud af Panden; men da den *Græske Vittighed* dog i sit Slags er *ægte* nok, saa vrager vi med Rette dette Sagn, som Bagtalelse eller dog som løs Eftersnak.

Anderledes er det med den Oplysning, vi alt finde hos *Hesiodos*, hvorefter *Pallas Athene* virkelig havde en Moder, ved Navn *Metis* eller *Paahittersken*, hvad *Zeus* kun skjulde ved at sluge hende; thi det er ikke blot høist rimeligt, da de *unge Herrer* tit endnu har for Skik at æde *Dame-Vittigheder* i sig og siden gienføde dem ud af deres *egen Hjerne*, men jeg anseer det for ganske vist; thi denne Fru *Metis*, eller den egenlige *Vittigheds-Dronning*, er i mine Øine vor gamle Moder *Eva*, der sprang ud af *Kronos-Hjertet*, og fik i *Zeus-Hjernen* kun en *Græsk Rustning*, der tit klædte hende maadelig nok.

Grækerne ymtede for Resten ogsaa om, at der skulde være *tre Pallas-Athener*, ja, den store *Cicero* giættede paa hele *Fem*, og *Damerne* veed nok, at skulde man have en Gudinde for hver Slags *Vittighed*, ligefra den *Lynende* til den |US:684| *Prikkende*, da fik man endnu langt flere *Athener*, som vi, til Lykke, ogsaa finder blandt *Damerne*, men De veed ogsaa, at medens *ægte* Vittighed af alle Slags er i det mindste *morsom*, saa bliver derimod selv en *Ciceros* Veltalenhed meget tit *kiedsommelig*, naar den vil sønderlemme Vittigheder, og naar de *Lærde* giver dem til at flække enten *Guder* eller *Gudinder*, eller selv kun *Stærkoddere*, og gjøre To, Tre af Een, da er det kun, fordi det Hele er dem for stort at spænde om og for balstyrigt at raade med, og det er en meget slem Vane saaledes at slaae det *Store* istykker og slaae det *Livfulde* ihjel, for at gjøre det *fatteligt* og handtere det *ordenlig*. Jeg siger derfor om de *tre Athe*|A:252|*ner*, som om de *tre Odiner* og de *tre Stærkoddere*, at for dem skulde de *Lærde* have over Fingrene, til de lærde at lade *Guder* og *Gudinder*, saavel som *Mennesker*, være hvad de er, om det end synes dem alt for urimelig Stort og Meget, saa, vil de *Lærde* endelig paa en Maade have *tre Athener*, da faaer de at nøies med den *historiske* Tredeling: mellem den *ægte Græske* eller *Mythiske Athene*, den *Alexandrinsk-Romerske Minerva*, og *Latin-Skolens Pap-Dukke*, der skulde giælde for dem Begge.

Til *Viisdoms-Gudinde* duede imidlertid selv den *ægte*, lyslevende *Pallas Athene* ligesaa lidt, som Noget af de *unge* Herrers Hjernesvind, hvor *genialsk* det end maatte findes, duer til en Lære-Bygning i Philosophien; thi *Vittighed* og *Viisdom* forholde sig nu engang til hinanden, som *Lyn-Glimt* til *Middags-Lys*, og skiøndt *Lyn-Glimtene* kan være saa stærke, at de for et Øieblik synes at gjøre *Nat* til *Dag*, saa lærer dog det næste Øieblik, at man tog

mærkelig Feil. Saaledes veed man ogsaa nok, at *Grækerne* gjaldt engang for det *viseste Folk* under Solen, men *Erfaring* har dog for længe siden lært os, de var *kun* det *Vittigste*, saa, jo meer de udviklede deres *Philosophi* eller Vidskab, desmere *spillende*, *spidsfindig* og *livløs* blev den, blev ingen virkelig *Forklaring af Livet*, men kun en *Vittigheds-Jagt* efter *Døden*. Med Hensyn paa det gode Øie, Græker-Aanden havde til Menneske-Naturen, maa man vel forudsætte, at den *ægte Vittighed* dog virkelig er *Moder* til *Viisdommen*, men det lader sig ogsaa, efter *Athene-Mythen* selv, forklare saaledes, at ligesom *Metis*, hvis *Zeus* ikke havde slugt hende, jo vilde blevet *Moder* til en *Søn*, som fordunklede ham, saaledes vilde *Grækenland* ogsaa blevet den *ægte Viisdoms Moder-Skiød*, hvis ikke den graadige **A:253** *Selv-Klogskab* havde forhindret det, **US:685** og jeg, for min Part, tvivler slet ikke paa, at jo de *viseste* Mænd har havt de *vittigste* Mødre! Nu derimod, da *Zeus* slugde *Metis*, og indbildte sig, at *Pallas Athene*, som hans *Hjerne-Foster*, maatte til Verdens Ende blive ved at være *Viisdoms-Perlen*, naar hun blot ikke giftede sig; nu var det intet Under, at den *tidligmodne* Vidskabs-Frugt blev ormstukket og faldt af, og ligesom jeg før har bemærket, at fordi den *Græske Følelse* brændte for tidlig ud, derfor maatte *Nordboerne* giennem *Middelalderen* hardtad ganske træde i *Grækernes* Sted, saaledes maa jeg her tilføie, at siden *Grækernes Vidskab* kom for tidlig og fandtes derfor umoden og uægte, maa det vist blive *Norden*, der i rette Tid skal udvikle den *ægte Viisdom*.

Skal nu Dette skee, som vi Alle maae ønske, da nytter det vist nok ikke, at de *unge* Herrer i *Norden* vil skyde sig ind under *Hegel*, men de maae komme høit op *over* ham, og har vi end dertil, for Øieblikket, just ikke de lyseste Udsigter, saa er det dog unægtelig et godt Varsel, at vi fra *Arilds-Tid* har en mageløs *Viisdoms-Mythe*; thi følgelig har vi i *Norden* virkelig havt *Vittigheds-Fruen*, der kunde og skulde blive *Moder* til den ypperste *Vidskabs-Mand*, saa det vil ikke være *Damernes*, men ene *Herrernes* Skyld, hvis vi alligevel gaaer Glip ad ham.

Det er naturligviis *Heimdals-Mythen*, jeg tænker paa, og skiøndt det Kongelig-Danske, saavel som det *Svenske* og *Norske*, *Videnskabers Selskab* hidtil reent har overseet denne vor store "mathematiske *Landmaaler*", saa overseer han dog aabenbar langt bedre dem, om det ellers er sandt, hvad *Mythen* melder, at, fra *Himmelbjerget*, hvor han boer, seer han *hundrede* Mile vidt paa hver Kant, og seer **A:254** ligesaa godt ved *Nat* som ved *Dag*, saa han behøver hverken Athenes *Nat-Ugle* til Speiderske eller hendes *Olie* til *Nat-Lampe*, og hans *Viisdom* er ægte; thi hans *Sværd* hedder *Mande-Hoved*, og han kan "høre *Græsset* groe!" Derfor rider han da ogsaa Hesten "Guldtop", og har to *Rader* "Guld-Tænder" i sin Mund; thi den *ægte Viisdom* fører *Gylden-Aaret* med sig, og deraf udspringer naturligviis ikke blot en *Europæisk* men en

Universalhistorisk Berømmelse; thi naar *Heimdal* blæser i sin Lur eller Basun, det berømte *Gjallar-Horn*, da høres det over *hele Verden!*

See, det er aabenbar baade et *Syn* og en *Hørelse*, en *Gylden-Mund* og et *Torden-Mæle*, et *luftigt Stade* og et [|US:686](#)aandigt Sværd, som baade vore Astronomer og Mathematikere, vore Philologer og Kritiske Historie-Skrivere, og da, fremfor Alt, vore *unge Philosopher* maae misunde *Heimdal*, og det er en *mythisk* Beskrivelse af den *fuldmodne*, klare, altomfattende *Vidskab*, som de *Græske* Mythe-Smede, om de havde kiendt den, bestemt vilde misundt *Norden*, og gjort et *Argonauter-Tog* for at erobre!

Om vi nu selv er kommet ganske ærlig til dette Mythiske "Mande-Hoved", aabenbar langt mere i *Græsk* end i *Nordisk* Stil, det er vist nok et stort *Poetisk* Spørgsmaal, og dages virkelig denne "*Nordens Salomon*", vil det endnu blive et langt større *historisk*, ret egentlig et "*verdenshistorisk*" Spørgsmaal; men vore *Mythe-Smede* har i det mindste dog stræbt at give ham en *over-naturlig* Fødsel, der, langt bedre end *Athenes*, kunde sammensmelte med *Menneske-Naturen*; thi vel kaldes *Heimdal* ensteds paa det løse "*Odins Søn*", men springer dog slet *ikke* ud af hans *Hjerne*, og har tvertimod tilgavns en *hjertelig* Oprindelse; thi hans Kiendings-Navn er netop "de *ni Mødres* [|A:255](#)Søn", hvad ganske overordenlig glæder mig paa de "*Nordiske Dammers*" Vegne, som sikkert vil kappes i *Poetisk* Dannelse om den Priis at tælles iblandt *Heimdals* Mødre! Jeg er ogsaa vis paa, at *Damerne*, saavel som *Digterne*, kun behøver at tænke paa de "*ni Muser*", for at føle, der ligger noget saare Deiligt i at gjøre den *fuldkomne* Videnskabs-Mand til *ni Mødres* Søn, saa allerede derfor burde der ved alle *Universiteter* holdes Forelæsninger over "*Nordens Myther*", skjøndt vi endnu, til Herrernes Skam, selv midt i *Norden* savne dem! Men, skjøndt det ogsaa er *historisk* klart, at uden *Musernes Kys* vilde *Nordens Aand* umulig kunne avle saa viis en Søn, saa ligger der dog for mine Øine noget endnu langt *Dybere* i *Heimdals* Fødsels-Mythe; thi naar jeg tænker paa de "*ni Hjerter*", som *Danmark* fra Arildstid har ført i sit *Nordiske Løve-Skjold*, og naar jeg derhos betænker, at, efter *Menneske-Naturens* uforanderlige Love, maa det *Mande-Hoved*, der virkelig skal rage høit op over Bjergene, være baaret lavt i den dybeste Rosendal, under det ydmygste *Moder-Hjerte*; da kan jeg ei tvivle om, at jo *Heimdals Mødre* blomstre paa de *Danske Øer*, saa derfra vil *Nordens* bedste *Hoved* udspringe, skjøndt der vist nok maa høiere Bjerge og bredere Skuldre, end man finder paa Sletten, til at bære dette "*Mande-Hoved*" høit i Sky. Det er derfor, til Beroligelse for det *Kongelig Danske* Cancelli, [|US:687](#)ret egentlig i et "*reent videnskabeligt*" Øiemed, jeg saa inderlig ønsker alle de Skillerum nedbrudt, der endnu hindre eller hemme en venlig, kappelysten, fri og levende Vexel-Virkning i vort *Norden*, og saa

utrættelig sammenkalder de gamle *Kæmpers* ægte Sønner, til med *forenede* Kræfter at grunde en *kæmpemæssig* “Nordisk Høiskole”, der kan opvoxe til det *Himmelbjerg*, hvor *Heimdal*, efter **|A:256***Mythen*, lyslevende, mandelig, til Ragnaroke seierrig, skal forsvare *Bifrost* eller *Gynge-Broen* mellem *Asgaard* og *Jetteverden*, og sætte baade Himmel og Jord i Bevægelse med Lyden af sit tordenmælede, men dog yndig klingre, klangfulde, fuglenebbede *Gjallar-Horn!*

Saameget er mig ogsaa *soleklart*, at *har* kun de sildefødte Sønner af Nordens Kæmpe-Slægt end *Mod* og *Kraft* til at grunde en *Nordisk Høiskole* i Bjerger-Stil til *Asgaards* Værn, der med *Æren* kan kalde sig “*Universitet*” eller Aandens *Almindig*, fordi det er intet Blændværk, men omfatter lyslevende og virkelig *al* menneskelig Kundskab og Vidskab, *hele* Menneske-Slægtens vidunderlige Levnets-Løb; har vi og vore Sønner *kun* Mod og Kraft til at grunde hvad der, selv for Nordens mageløse Kæmper, vil *Aarhundreder* til at fuldføre, da vil, da skal, da maa der ogsaa nødvendig udvikle sig en *Nordisk Vidskab*, der, netop fordi den bygger paa *Moders-Maalet* og paa *Fædernelandet*, betragter Alt med *Nordiske* Øine og gjør alle sine Kæmpe-Skridt i *Nordens* Aand, netop *derved* og *derfor* staaer fast paa “*Livets Grund*” og mægter, *efterhaanden*, levende at omfatte og klart at forbinde *alt* *Menneske-Ligt*, en *Nordisk Vidskab*, der vil staae i samme Forhold til den *Oldgræske*, som *Nordens Myther* staae til *Grækenlands*, altsaa kiærlig omfavner den, som Manden omfavner den elskede Kvinde, som *Verdens-Historien* omfavner *Naturen*; og vil man da endnu spørge, i hvad Forhold den *Nordiske Vidskab* vil staae til den *Romerske*, *Franske* og *Brittiske* Vidskab, da bliver det, nødvendigviis, som Forholdet, hvori *Gother*, *Angler* og *Normanner* satte sig til *Romer-Riget*, *Frankrig* og *Bretland*, altsaa et Forhold, Nordens Kæmpe-Slægt og *Odin* Seier-Fader værdigt!

|A:257 Der kunde vel endnu være Meget at sige baade om den “*Nordiske Høiskole*” som jeg længes efter, og om “*Heimdals-Mythen*” som længe uændset har spaaet Høiskolen Lykke og Velsignelse, men hvor kun kan gives “*Blik og Vink*”, der har **|US:688** jeg lært af *Damerne*, at naar *Eet* eller, i det Høieste, *To* ikke nytter, da er hele Resten spildt, og jeg vil derfor blot give et lille Vink endnu om *Heimdals* Kæmpe-Stilling ved *Gynge-Broen*, og da først bemærke det ægte *Græske* deri, at *Heimdal* har meer en Kæmpe-Stilling end en Kæmpe-Bane, gjør egenlig ingen Kæmpe-Skridt, men staaer kun paa *Vagt* for det grønne Gudhjem, som *Natur-Philosophien* i *Menneske-Aandens* Tjeneste altid maa staae paa *Vagt* for *Historien*.

Men hvad skulde det nu vel være for en *Gynge-Bro* mellem *Asgaard* og *Jotunheim*, mellem Guders og Jetters, altsaa mellem “*Aandens* og *Haandens*” Verden, som *Heimdal* med sit gode Sværd

“Mande-Hoved”, har at forsvare?

De Lærde har vel meent, det skulde være “Regnbuen” og saa kaldes Broen ogsaa virkelig ensteds i *Edda*, men da *Asa-Maalet* er det Nordiske *Billed-Sprog*, maa alle dets Ord naturligviis ogsaa forstaaes *billedlig* og forklares *poetisk*, og hvad mener *Damerne* om, ved Bifrost eller *Gynge-Broen* at forstaae det Nordiske *Billed-Sprog* selv? Det er maaskee aldrig faldet *Damerne* ind, at “Ordet” ikke som det staaer stivt og koldt og dødt paa *Papiret*, men som det ligger os levende, let og flydende paa *Tungen*, strømmer ud ad *Munden* og ind ad *Øret*, Det skaber netop den vidunderlige Forbindelse mellem den synlige og usynlige, den sandselige og oversandselige, Haandens og Aandens Verden, og at derfor *Menneske-Tungen*, naar den sættes i levende |A:258| Bevægelse af *Menneske-Aanden*, ligner en *Gynge-Bro* mellem *Asgaard* og *Jotunheim*; thi ikke blot er Ordet *usynligt* men dog *hørligt*, altsaa sandseligt, men de samme Ord, saasom Blomst og Fugl, Storm og Bølger, Ild og Flamme, betyder, eftersom de siges og tages, prosaisk eller poetisk, haandgribelig eller billedlig, *baade* noget Synligt og noget Usynligt, *baade* noget Verdsligt og noget Himmelsk, *baade* noget Timeligt og noget Evigt, saa *ethvert* Tunge-Maal, i Aandens Tjeneste, lignes rettelig ved en *Gynge-Bro* mellem to *modsatte* Verdner. Jeg veed ikke, om *Damerne* har hørt det før, men jeg er vis paa, De føler, det er *baade* sandt og smukt, og hvad der er begge Dele, tager *Damer* og *Digtere* strax i Favn, uden at spørge om, enten det er *nyt* eller *gammelt*, medens de *ægte* Viismænd forklare os, at det rigtig Sande og Smukke er ingen af Delene, men er *evigt*, som den evige Seier-Fader og den evige Yngling. *Damerne* vil sikkert ogsaa føle, der var god Grund til netop at kalde det *Nordiske* Billed-Sprog, eller *Gynge-Broen* mellem *Asgaard* og *Jotunheim* “*Regn-Buen*”; thi uden at ville forklare, hvad selv de Lærdeste endnu ikke veed, *hvad* *Regn-Buen* egentlig er, saa veed vi dog Alle, den springer kun frem i sin Farve-Pragt, naar det *regner* i *Solskin*, og er da unægtelig et træffende *Billede* paa det “*Taare-Smil*”, som alle Dannekvindens Døttre har og alle hendes Sønner elske, og da især et træffende *Billede* paa *Friggas* Smil giennem *Graaden* for *Balder*!

At der nu ogsaa behøves en god Kæmpe til at forsvare denne *Gynge-Bro* imod *Jetterne*, det følger ikke blot af al den Anfægtning, *Nordens* Billed-Sprog længe har maattet og endnu maa lide, men især deraf, at *Menneske-Tungen* med det farverige *Billed-Sprog* har altid været det store |A:259| *Twistens-Æble* mellem Folk med Aand og Hjerte og Folk *foruden*, saa i Forstands- og Vidskabs-Tiden maa derom nødvendig føres ei blot en stor Penne-Feide, men et levende *Mund-Huggeri*, hvortil der aabenbar ei er noget andet forsvarligt Sværd, end det “*Mande-Hoved*”, hvormed den gamle Mythe-Smed har forsynet *Heimdal*!

Hermed vil jeg da have *baade* den *ægte* Minerva, eller de

Græske Mythe-Smedes *egen Pallas Athene*, og vores *Heimdal*, baade den Græske *Vittigheds-Fru* og den Nordiske *Vidskabs-Mand*, paa det bedste anbefalede baade til *Damers* og *Herrers* Erindring, som de virkelig fortjener, og vil *herefter* vist ei heller komme til at savne; men jeg kan dog til Slutning ei undlade at pege paa En af vore *Kæmpeviser*, som, ganske mærkværdigt, ikke blot spaaer *Norden* sin *mageløse* Viismand, men gjør ham udtrykkelig til Søn af "*Dane-Dronningen*". Kiender *Damerne* ikke denne Kæmpevise, der begynder saaledes:

Dan-Konning lader en Havfru gribe,
Den Havfru dandser paa Tilje,

da maae de rigtig skiænde lidt paa de unge *Herrers*, som har forsømt deres Pligt; thi det er i alle Henseender en ganske deilig Vise, hvori Havfruen spaaer *Dane-Dronningen tre* Sønner, kongelige Alle, men siger saa:

Den *Tredie* skal være saa *viis* en Mand.
Dit unge Liv lader Du for ham!

Ogsaa her møde vi paa det Yndigste *Regnbu-Farverne* i *Nordens* Billed-Sprog; thi *Dane-Dronningen* tigger ikke blot [|US:690](#) Liv af Kongen til den Havfru, der for at "fremme hendes Villie" har spaaet hendes Død, men hun følger med [|A:260](#) Æren Havfruen til Strand, og faaer saa den *Regnbu-Trøst* i *Havfru-Sang* fra *Bølgen* blaa:

I tør ikke græde, græd ikke fordi!
(Den Havfru dandser paa Tilje)
Thi *Himmerigs Dør* stander *aaben* saa vid!
Nu haver jeg fremmet din Vilje!

[|A:261](#)[|US:691](#)

XVIII.

Hephæstos, Pallas og Artemis.

Damerne har sikkert mærket, at hvor let det end er sagt, og hvor alvorlig og utrættelig De end har indskærpet, at man smukt skal "holde sine *Fingre* hos sig selv", saa finder dog *Herrerne*, især de *smaa* *Herrer*, følgelig ogsaa *Digterne*, det sædvanlig tungt og tit umuligt, saa jeg kan endnu godt huske, at i min Ungdom var der en

Dame, som, saasart hun saae mig, gav mig et *hullet* Fingerbølle eller en anden ligegyldig Smaating at lege med, fordi hun havde mærket, at jeg kunde slet ikke holde mine Fingre hos mig selv, og at det da tit gik ud over en fin Sax, en lille Skrue, eller andre nyttige Ting, der ikke baadede ved Fingereringen! Kan nu selv saadanne Ting friste vore Fingre, hvad ikke da det egentlig *Smukke*, og, *næst* det “smukke Kion” er jo dog Intet smukkere end “de skønne Konster”, eller hvad man nu sædvanlig, med eet Ord, kalder “Konsten”, saa det undrer slet ikke *mig*, at Mange, som Konsten maatte inderlig ønske, vilde holde deres Fingre hos dem selv eller dog holde dem ved Skion-Skrift og Pølse-Pinde, de hverken kan eller vil dog holde deres Fingre fra Pensel, Meisel eller Grav-Stikke, hvoraf da følger med Jern-Nødvendighed, at vi faaer mange *maadelige* Konstnere og endnu flere *daarlige* Konst-Dommere, og deraf kommer det da naturligviis ogsaa, at jeg iaften fristes til at snakke vidt og bredt om *Konsten*, skiondt jeg aldrig engang har **|A:262**kunnet gjøre en Pøsepind, som jo blev casset, og har heller aldrig kunnet gjøre hvad man kalder et *Digt*, uden at *Hegle-Mesterne* fortalde mig, jeg var en *Barbar*, som reent vandalisk gjorde Brudd paa alle *Former*, overtraadte alle *Konstens* Regler, og burde derfor staae i Gabe-Stokken, Andre til et godt Exempel. See, det Sidste troer jeg rigtig nok, kommer af, at **|US:692**vore *Hegle-Mestere* er egentlig kun *Hegle-Kræmmere*, veed nok, at Byen hedder *Snerpe*, men ikke, *hvor* den snerper hen, veed nok, at der ogsaa i *Poesien* er Noget, man med Rette kalder *Konst*, og visse Regler, man ligesaa lidt ustraffet kan overflyve, som overtræde, men veed ikke Andet end at den *Poetiske Konst* er En af de *Boglige* istedenfor En af de *Himmelske*, som vi *Jordunger* kun kan fuske paa, og hvis Love derfor, langt fra at være “Paragrafer i Prosodien”, er saa frie, som Fuglen i Luften, saa jeg er vis nok paa, jeg kunde snakke *ligesaa* fornuftig om *Haandens* skionne Konster, som vore Recensenter om *Aandens*, men det er kun en daarlige Trøst, især da jeg veed, her er virkelige *Konstnere* tilstæde, som strax vilde mærke, jeg reiste udenlands, ikke til *Konstens* Tarv, men paa *dens* *Bekostning*. See, derfor har jeg fuldt og fast besluttet, at uagtet jeg i Aften maa stryge tæt forbi alle de saakaldte skionne Konster, vil jeg dog, om muligt, ikke røre dem med Spidsen af en Finger, men da jeg veed, det er en meget vanskelig Sag, og at det er min svage Side at gaae det *Smukke* lidt for nær, saa vil jeg strax være min Skrøbelighed bekiendt, og haaber vist, at *Konstnerne*, skiondt de er *kildne*, vil dog, saavel som *Damerne*, være meget bedre for en gammelagtig *Digter* at komme tilrette med, end de *Lærde*, som, saasart man gjør den allerminde, enten grammatikalske eller prosodiske, logiske eller kosmologiske, kronologiske eller monologiske **|A:263**Bommert, raaber strax, at man skal holde Mund og lade “fornuftige Folk” tale, som veed ordenlig at tælle deres Tanker og veie deres Ord, saa at,

om de end igrunden ingen Ting siger, saa *fortaler* de sig dog *ikke* heller!

Da nemlig *Grækerne*, som bekiendt, alt giennem Aartusinder har ubestridt baaret Prisen i alle skønne Konster, *Aandens* saavelsom *Haandens*, saa kunde jeg umulig forsvare at have givet et Overblik af de *Græske Myther*, hvis jeg listede mig forbi *Konst-Mytherne*, og dog er det for mig en meget farlig Sag at komme dem nær, da jeg ikke tør røre enten ved *Malerier* eller *Billed-Støtter*, og *Haandens* Kunst dog synes at være den Eneste, der i *Hephæstos* har faaet et *Olympisk* Forbillede.

Det Sidste maa imidlertid kun have sin Grund enten i Undergangen af de *bedste* Græske *Konst-Myther*, eller i en sælsom Øine-Forblindelse hos *Mythologerne*; thi Grækerne kunde umulig have saa stærk en Drift og saa ypperlige Anlæg til alskens Kunst, som deres Levnets-Løb og efterladte Værker [|US:693](#)bevise, uden at de ogsaa i deres poetiske Ungdom maa have sværmet for Konsten og have drømt om endnu *større* *Konst-Værker*, end de nogensinde mægtede at frembringe.

Nu er vist nok det *Alexandrinske* Bibliothek saa grovt et Mythisk Sold, at giennem det kan Meget af det Fineste være tabt, men havde Mythologerne ikke været ugleblinde, vilde de dog hos *Hesiodos* strax opdaget, at ingenlunde *Hephæstos*, men *Pallas Athene* var Grækernes *Olympiske* Liv-Billede for *Konsten*; thi han melder jo udtrykkelig, at det var, som et *Side-Stykke* til *Pallas Athene*, den storagtige *Here* udklækkede *Hephæstos* i sit eget kloge Hoved, og bragde ham blot ved Hjælp af *Vinden* til Verden, men kun som en Krøbling, der hverken kunde staae eller gaae, og [|A:264](#)fik aldrig den Ære at sidde *tilbords* med *Guderne*, men maatte nøies med at være *Hof-Nar* paa Olympen.

Herrerne har ventelig allerede der den Indvending paa Munden, at *Hephæstos*, som man seer af *Iliaden*, kun var *blevet* til en *Krøbling* ved at smides hovedkulds ned af *Olympen*, da han vilde hjælpe sin kiære Moder at faae Bugt med den voldsomme *Zeus*, men skiøndt ogsaa denne smukke Historie viser, at *Konsten* hos *Hephæstos* selv i de Græske Skjaldes Øine var langt mere *faldende* end *stigende*, saa foretrækker jeg dog den anden ligesaa *Græske* Efterretning, at *Hephæstos* var en Krøbling fra Fødselen af, og maatte derfor først øve sin Kunst paa at skaffe sig selv de *forlorne* Been, hvormed man aldrig gjør store Spring, og hvormed vi, i *Iliaden*, seer ham humpe saa pudsigt omkring, da han vil være Mund-Skiænk paa Olympen og efterabe den smagfulde *Hebe*, at alle *Guder* brister i *Latter!* Derfor, siger jeg, er ogsaa *den Skønhed*, han i *Aphrodite* ægter, saa *falsk*, som hvad Skjaldene med Rette kalder hendes *Moder*: saa falsk, som "*Skum paa Vand*", og her føler vist *Damerne*, saavelsom jeg, at skal den forskrækkelig indviklede *Konst-Sag* nogenlunde opredes, da maae vi begynde med i

Tankerne at rive alle de *Skillerum* ned, som baade *Alexandrinske*, *Romerske*, *Franske* og *Tydske Konst-Dommere* paa deres egen *Haand* har smækket op mellem *Aandens* og *Haandens* *Konster*, baade i det Hele og i det Enkelte, og derimod see til at faae *eet* nødvendigt *Skille-Rum* sat op igien, som *Barbarerne* har revet ned, *Skille-Rummet* nemlig mellem det *Skønne* og det *Hæslige*, saa vi ansee intet *Konst-Værk* [|US:694](#)for ægte, med mindre det i det mindste fra en vis Side er *skønt*, og kun ægte, *forsaavidt* det er *skønt!*

At faae begge disse Ting rigtig gjort, er nu vist nok [|A:265](#)ingen let Sag, men tvertimod en *stor Konst*, men *store* *Konster* har for *Smaa-folk*, som vi og vore Lige, heller aldrig været og kan aldrig blive nogen *let* Sag, og alle *Smaa-Konsterne*, der, for *Resten*, som *Damerne* veed, hver til sit Brug, kan være gode nok, dem er det her hverken Tid eller Sted at tale om.

Her, i *Mythernes* Egn og *Poesiens*, altsaa *Aandens* og *Hjertets* Verden maae vi nemlig betragte *Konsten* som noget "*Guddommeligt*", der vel kun lykkes ret for den store *Byg-Mester*, som skabde baade *Himmel* og *Jord* og skiænkede *Adam* i *Eva* det bedste *Forbillede* paa ægte, *levende Skjønhed*, som *Jorden* kunde bære, men dog noget "*Guddommeligt*", som de bedst begavede *Menneske-Børn* ei kan bare sig for at fuske paa, fordi de, skabte i *Guds Billede*, virkelig har Kald til at *efterligne Ham!* Dette følge intet *Folk* dybere end *Grækerne*, derfor er deres *Myther* blevet *Skjønhedens* naturlige *Billed-Sprog*, og alle deres *Guder* igrunden *Tusind-Konstnere*, lige fra *Zeus*, hvis *Mester-Stykke* jo er *Pallas Athene*, lige ned til *Hephæstos*, hvis *Mester-Stykke* *Damerne* nok huske, var den hjerteløse *Pandora*, hvis *glimrende*, men *falske* *Skjønhed* dog langt meer var et *Værk* af *Athene*, *Aphrodite*, *Muser*, *Chariter* og *Hermes*, end af *Hephæstos*, der vel hos *Grækerne* ei er den plumpe *Grov-Smed*, han hos *Latinerne*, som *Vulcanus*, nedsank til, men er dog, som *Konstner*, kun en simpel *Guld-Smed*, *Klein-Smed*, *Tømmermester* og *Billed-Hugger*, altsaa ingenlunde de *Olympiske* men de *dagligdags* *Konstneres* *Oldermand*, ingen guddommelig *Konstner*, men kun en plump *Konst-Afgud*, som aldrig havde ordenlig "*Gang* eller *Sæde*" med de andre *Olympier*, var selv *hæslig* tilbunds og kunde da umulig [|A:266](#)giøre Noget, som var *skønt* for meer end *Øie* og *Haand*, kunde slet Intet giøre, som tillige var *skønt* for *Aand* og *Hjerte!*

Hermed lade vi da *Hephæstos* fare til *Philologerne* og de mythiske *Antiquarere*, som kalde alle smukke *Damer* *Pandoras Døttre*, og ansee det for *Konstens* *Mester-Stykke* at smedde sig konstige *forlorne Been*, at bygge *Huse* til *Guderne* med *Hænder*, og at fange *Ares* og *Aphrodite* under et haarfiint *Guld-Net* til *Skogger-Latter* for alle *Olympier!*

[|US:695](#)Derimod vil jeg bede *Damerne* vende *Øiet* bort fra alle

saadanne glimrende Narre-Streger og meer end slibrige Konst-Værker, for engang fra *Konstens* Side at betragte den ægte *Græske* Pallas Athene, til hvis *Med-Beiler* vi hørde, Fru *Here*, lidt indbildsk, havde sammenflikket *Hephæstos*, og hvem han da ogsaa, efter Mythen, *beilede* til, men naturligviis forgiæves, ei blot fordi den *moderløse* Athene med Rette kaldes den “Koldbrystede”, men især, fordi hun var alt for *vittig* til at finde Behag i en plump *Hof-Nar*, og alt for kiær ad *Skjønhed* til at omfavne saadan en hæslig, humpende, sortsmuttet Tølper.

Vist nok var *Pallas Athene*, efter den *Græske* Mythe, først og fremmerst, *selv* et *Konst-Værk* af Fader *Zeus*, men ethvert *levende* Konst-Værk har baade Drift og Dyd til at forplante sig, saa, som et levende Konst-Værk af *Zeus*, var hun netop derved en *født* *Konstnerinde* af første Skuffe, der vel alt i *Iliaden* kan synes nedsunket til en simpel *Sye-Jomfru* og *Dreiels-Væverske*, men var dog aabenbar mythisk bestemt til især at sye *Folk* sammen, og at væve *Spindet* af den Olympiske *Hjerne*, som var hendes underlige *Moder-Skiød*.

At nu ogsaa Grækenlands Arilds-Skjælde har betragtet **A:267** Pallas Athene som *Olympisk Konstnerinde* og *Væverske* i en langt høiere Orden, end Dreilet eller selv Silken hører til, det har vist nok *Mythologerne*, selv i *Alexandrien*, sædvanlig overseet, eller, rettere, oversprunget, men de har dog ogsaa røbet dem selv, ved at fortælle os, der var en meget konstig *Lydisk* *Væverske*, ved Navn *Arachne*, som brystede sig af at have overgaaet *Pallas Athene*, med et Tæppe, hvori “*Gudernes Kiærligheds-Historier*” var *indvævede*, men som hængde sig selv i Fortvivlelse, da *Gudinden* sønderrev hendes Mester-Stykke, og blev saa forvandlet til “*Edderkoppen*”, der endnu bestandig *hænger* i sit *eget Spind*; thi naar man blot veed, at “*Arachne*” paa Græsk betyder en “*Edderkop*”, da seer man let, at der ved den *Lydiske* *Væverske* skal forstaaes en Poetisk eller *Æsthetisk* *Dame*, der fuser paa den *Mythologiske* *Konst* med Hjernespind om Guderne udaf sit *eget* Hoved, medens *Athene* maa betragtes som den *ægte mythiske* *Konstnerinde*, der kun væver hvad *Zeus* selv har spundet, opspundet i sin Olympiske *Hjerne*.

Mesteren for *Arachne-Mythen* har nu aabenbar, paa *Athenes* Vegne, villet give os et Vink om, at de mange “*Kiær|US:696ligheds-Historier*”, hvori *Zeus* under allehaande Skikkelser er Helten, maa agtes for *uægte* mythisk Arbeide eller *Lydisk* *Edderkoppe-Spind* i Luften, og skiøndt det kan ligne den “*koldbrystede*” *Væverske* at fordømme *alle* *Kiærligheds-Historier*, som *Olympierne* uværdige, saa skal jeg dog ikke nægte, at i mine Øine er de Fleste det virkelig ogsaa, men deri mener jeg dog, at “*Kiærligheden*” eller *Elskoven* ∴ *Elske-Huen* er aldeles uskyldig, saa det beviser ingenlunde, at *Den* jo ogsaa har en *Olympisk Historie*”, som fortjende at indvæves paa de fineste Tepper, og turde vel gjøre *Athenes* Mester-Stykke Rangen

stridig.

|A:268 *Hvorfor* nu denne Olympiske Kiærligheds-Væv fattes i Grækenland, har jeg allerede givet det bedste Vink om, jeg kunde, ved at pege paa “*Middel-Alderen*”, som den rette *Kiærligheds og Vorfrues Tid*, det ikke var *Grækerne* muligt at komme i Forkiøbet, men kun at trylles og trylle, skuffes og skuffe med *Skinnet* af, men var det naturlige Græker-Øie for Menneske-Naturen, følgelig ogsaa for *Hjertet* og Dets skønne Konster, saa godt, som jeg saa tit har sagt, da maa det ogsaa have opdaget Trangen til en *mythisk* Konstnerinde, som *ikke* var “*koldbrystet*”, ikke udsprunget af en Olympisk Hjerne i fuld Rustning, som *Athene*, men stille udviklet under et ømt *Moder-Hjerte*, som *Letos* Tvillinger, og vil *Damerne*, uagtet deres naturlige Forkiærlighed for *Apollon*, skiænke hans deilige Tvilling-Syster et af de kiærlige Øiekast, som gaae midt ind i *Hjertet*, da vil de udentvivl klarlig see, hvad selv jeg kan skimte, at *Artemis* var født til mesterlig at slaae den “*fine Væv*”, som *Arachne* kun fuskede paa.

Jeg veed jo nok, det er et stort Kiætter, i de stive mythologiske Orthodoxers Øine, at ville have *Artemis* til andet end blot “*Jagt-Gudinde*”, som de nu engang, stirrende sig blinde paa *Actæon* og “*Guld-Buen*”, har gjort hende til; men det faaer ikke at hjælpe; thi det er ganske vist, at “*Guld-Tenen* og *Guld-Thronen*” er, hos de gamle Græker-Skjalde, ligesaa vel *Artemis* tildeelte, som “*Guld-Buen*”, og hvem der ikke kan *forene* dem, barer sig da nok for at *forklare* hende.

Jeg, for min Part, kan slet ikke forstaae, hvorledes *Tvilling-Systemen* til *Apollon*, til *Digter-Guden*, skulde faaet den urimelige *Jagt-Lyst*, saa hun vilde slet intet Andet giøre, end flyve og fare, fra Bjerg til Bjerg, i Maane-Skin, efter de ulykkelige Dyr, og imellem forvandle en næsviis **|A:269** Jæger til en **|US:697** Hjort; men jeg kan godt forstaae, at saadan en “*Olympisk Jomfru*”, sværmende i det “*klare Maane-Skin*”, rugende over alle Æggene af Parnassets Fugle, var en Gienstand, som alle *Konstnere i Hjerte-Tiden* kunde brænde og blusse for, men Ingen vove at tilegne sig, og hos hende finder jeg *Guld-Thronen* og *Guld-Tenen* ligesaa vel paa rette Sted, som *Guld-Buen* med de “*søde Pile*”, som *Philologerne* vel kan giøre sig det surt nok med, men kan dog ikke berøve hende. Har derfor *Artemis* slaaget sig til *Jagten*, maa det vist have været af *Kiedsommelighed*, eller, hvad omtrent er det Samme, af *Fortviivelse*, da hun hverken fandt Æventyr, som var værd at udspindes med hendes Haand, eller Bryster, hvor de “*søde Pile*” kunde vække Liv, trods Bane-Saar, og i denne Giætning bestyrkes jeg, ved at betragte *Middel-Alderen*, hvor det vel, enstund, var ganske anderledes, men hvor *Guld-Spinderiet* og *Guldbue-Legen* dog ogsaa tilsidst afløstes af en *Skolastisk Jagt-Historie*, hvori “*Vorfrue*” ei tager sig stort bedre ud, end *Apollons* Syster i Spidsen

for alle *Jagt-Hunde!*

Dog, for ikke nu igien at *brænde mig* paa Middel-Alderens Historie, vil jeg lade det beroe med Vinket om de to *Olympiske Jomfruer*, hvoraf kun den Ene fik gjort sit Mester-Stykke, og vende mig til det store Spørgsmaal i *vore* Dage: om *Konsten* stiger eller falder?

Det var nu vist nok ikke blot En af *vore* Ulke, som, da de forleden Aar trak *Thorvaldsen*, udraabde, "*Konsten stiger!*" thi det har hos os alt længe været et Ordsprog, og er vel allevegne den almindelige Mening; men det er kun om meget faa Ting, jeg har den Lykke at dele hvad der for Øieblikket er den "*almindelige Mening*", og mellem disse faa Ting er ikke Konstens Stigen, forsaavidt Talen her slet ikke er |A:270 om de *dagligdags* Smaakonster, og ingenlunde blot om *Haandens* skønne Konster, men især om Aandens og Hjertets *store Konst* at "*forskønne Livet*", og saaledes efterligne den mageløse Kunstner, som skaber "*levende Skønhed*".

Denne Konst, at forskønne Menneske-Livet, som allerede *Grækerne* gjorde et Kæmpeskridt til, og som i *Ridder-Tiden* havde sin glimrende Time, synes mig i *vore* Dage endnu vissere tabt end *Glas-Maleriet*; thi hvad *vi* kalder "*Stats-Konst*", er saa langtfra *det* Maal, at *Herrerne* maaskee endog synes, det er et tomt Ord-Spil, naar jeg vil have den regnet til de "*skønne Konster*", og troe da vel, jeg drømmer, |US:698 naar jeg vil have den stillet i *Spidsen* for dem Alle. Det tænkte imidlertid *Grækerne* ikke, thi selv *Pallas Athene* var stolt af at kaldes *Moder* til det *Atheniensiske Folkeliu*, som man veed, var det smukkeste og smagfuldeste, Oldtiden kiendte, saa, hvis *Grækerne* havde det bedste Øie for *Konsten*, maa Menneske-Livets Forskiønnelse i det *Borgerlige Selskab* ogsaa, reent *menneskelig* talt, være *Konstens* Mester-Stykke paa *Jorden*. De gamle *Grækere* Bifald vilde imidlertid kun lidt hjælpe mig i *Striden* med alle *Nutidens Stats-Mænd* og *Stats-Recensenter*, som er af ganske andre Tanker, dersom jeg ikke tillige turde regne paa *Damernes* Bifald; men det tør jeg dristig; thi, som Lige søger Lige, saa har de *Skønne* ogsaa i alle Retninger *Skønheden* kiær, og *Damerne* er derfor kun ligegyldige for *Stats-Sager*, naar man derved ikke tager *Skønheden* i *Betragtning*. Alle de *Fyrster*, som, paa *deres* Viis, stræbde at forskønne Livet, og derved frembringe hvad man kaldte en "*gylden Tid*", ligefra *Keiser Augustus* i *Rom* til *Kong Ludvig* den *Fjortende* i *Paris*, regnede derfor især paa *Damernes* Bistand, og regnede ikke feil, saa, hvis jeg |A:271 var *Konge*, vilde jeg dristig gjøre ligesaa, men naturligviis for *Resten* skye baade de *Romerske* og *Franske* *Fodspor*, som *Verden* har seet, førde til *Fordærvelse*. Nu derimod, da jeg saagodtsom slet ingen Ting er i *Staten*, og *Digterne*, saavel som *Damerne*, efter den almindelige Mening, duer til slet ingen Ting i *Staten*, nu maa jeg især vogte mig for at komme ind i *Noget*, der kan kaldes "*Politik*", og tør knap nok yttre det dog ligesaa

uskyldige som fromme Ønske, at *Fremtidens Stats-Mænd* vilde lære af *Grækerne*, og af *Damerne*, kun at arbeide paa hvad der lader sig gjøre, altsaa *ikke* paa at *omskabe* eller *forbedre*, men kun paa at *berolige* og *forskiønne Livet!* Det *Første* overgaaer nemlig, som *Fornuften* giver, al *menneskelig* Magt, Fornuft og Forstand, saa man gjør derved kun Ondt værre, og gjør, saavidt muligt, det Gode slet, medens Erfaring lærer, at det *Sidste* kan prægtig lykkes, og maa nu kunne lykkes i langt høiere Grad end hos *Grækerne*, da Folk nu er meget tammere, Lyset langt klarere, og *Damerne*, som i Aartusinder, med udmærket Held, har øvet sig paa at *forskiønne Livet* i det *Enkelte*, nu med største Fornøielse vil hjælpe til at krone Værket i det Hele.

Dog, ogsaa her maa Vinket være Nok, da der endnu ligger en Steen iveien for Menneske-Livets Forskiønnelse i alle Retninger, endogsaa forsaavidt mange smukke *Digte*, *Malerier* og *Billed-Støtter* kan bidrage dertil, og den Steen er meget stor; thi *Damerne* maae vel have mærket, der er en *Fordom*, som, langtfra at aftage, synes daglig at voxer, som om den skulde opfylde Verden, og som, hvor den hersker, gjør hartad ethvert Kæmpe-Skridt til *ægte* Skiønhed baade i Livet og i Døden umulig, den *Fordom* nemlig, at hvad der skal blive *skiønt*, maa *først* være i den *allerstrængeste* **A:272** Orden. Derved gaaer nu nødvendig *Friheden*, gaaer som oftest *Livet*, baade Aandens og Hjertets Liv, og altid *Livets* bedste *Kræfter* i Løbet, og hvor *Konstnerne* er *Skygger*, kan man være sikker paa, at *Skiønheden* i det Høieste bliver *Skin*; thi intet Værk kan paa nogen mulig Maade blive *større* end *Kraften*, som frembringer det, og Aartusinders Erfaring lærer, at alle Menneske-Naturens *ædle* Kræfter kun trives i *Frihed* og henvisne i *Trældom*. Saa dybt er vi imidlertid sunket, at disse soleklare Sandheder synes os sværmerske Griller; thi skiøndt der i vore Dage er Folk nok, der raabe sig hæse paa "*Frihed*", vil de dog sædvanlig ligesaa lidt vide af *Friheden* i det *virkelige Liv*, som de, der banlyse den fra deres Tanker, ogsaa her er det sædvanlig kun med *Skygger* man fægter, og med *Skin* man leger, medens *Dyret* vinder Alt hvad *Mennesket* taber, og *Livet* er altid *virkeligt*, saa naar det ei bliver virkelig *smukt*, da bliver det virkelig *stygt*. Saalænge vi derfor har *Tvangs-Tro* i vore *Kirker*, begynder med *grammatikalske* Regler og *mathematiske* Linier i vore *Skoler*, og stræbe først og fremmerst efter *Snorlighed* og *Ensformighed* i det *Borgerlige Selskab* saa længe maae vi ligesaa lidt vente, at der skal udbrede sig *virkelig Skiønhed* over *Livet*, som at Folk skal *af Hjertet glæde* sig ved *Livet*, og have enten Sind eller Kraft til at afprøve det i virkeligt Storværk!

Imidlertid, hvor fortvivlet end Alt seer ud, har jeg dog nu, som altid, *godt Haab* om *Norden*, og da især om Nordens *Danske Paradis*, hvor de *Konster*, som knuse *Hjertet* eller fordærve det, aldrig kan trives i Længden, men hvor *den Konst* at udvikle

Menneske-Livet i hele dets *Skjønhed* altid kan regne paa den gamle *Kiærlighed*, der ruster ikke, og paa de skjulte men dog mageløse store Kræfter, hvormed |A:273|denne Kiærlighed virker, og overvinder dog tilsidst alle mødende Hindringer!

Derfor vil jeg ogsaa slutte med et Spørgsmaal til *Damerne*, der besvarer sig selv.

|US:700|Jeg veed nemlig, De ønsker hver pæn lille Dame en pæn lille Fod, selv naar hun bliver stor, men vilde De derfor give hende *Chinesiske Jernsko*, eller finder De ikke, at *Chineserinderne*, selv med deres pæne smaa Fødder, er yderlig stygge? Og finder De det fremdeles ikke ganske rimeligt, at hele den *Chinesiske Konst* staaer i samme Forhold til *levende Skjønhed*, som de *Chinesiske Dame-Skoe*; men at derimod den *Græske Konst*, ret forstaaet og forklaret, vilde omtrent staae i samme Forhold til et skjønt Menneske-Liv, som de *Græske Myther* og de *Danske Damer*! Det troer i det mindste jeg, og er vis paa, at en levende og virkelig *Fordanskning* af den *Græske Konst*, hvormom *Thorvaldsens* Størværk alt længe var en glimrende Spaadom, vil frembringe en "*gylden Tid*" i *Norden*, hvis Mage ei Solen har beskinnet, siden *Paradiset* lukkes i *Østen*, og Hjertet allevegne, undtagen i *Dannekvindens* Bryst, lukkede sig for sine *skønneste* Minder og sine *sødeste* Længsler!

|A:274|US:701

XIX.

Sphinx og Balders-Baalet.

"*Hvor er Nøglerne?*" det er et Spørgsmaal, som de *unge Damer* Bedste-Mødre neppe kiendte, for de havde sædvanlig Nøglerne enten i Lommen eller dog ved Haanden, men de *unge Damer* har dog vist tit baade hørt og spurgt: *hvor* er Nøglerne? og veed da, hvilket Paastyr det Spørgsmaal sommetider kan giøre i hele Huset; men nu troer jeg dog, den fortvivlede Tid er forbi, da *Damerne slet ingen Lommer* havde, og kunde altsaa hverken have Nøglerne eller Herrerne i Lommen, for jeg har lagt Mærke til, at naar den *unge Frue* endnu engang imellem kan spørge om den lille *Hoved-Nøgel* til Skuffen med alle de Andre, da finder den lille Frue ikke sjelden den lille Nøgel i sin egen lille Lomme, saa nu tør vi haabe, at Alting snart vil vende tilbage til sin *naturlige* Orden, som vi enstund har været rædsomt langt borte fra, baade i vore Huse og i det Hele, naar det gjaldt om *Nøglerne* til de *virkelige* Giemmer, som der er enten *Føde* eller *Klæde* eller *Sølv* og *Guld* og andre gode Sager i. De

lommeløse Damers fortvivlede *Nøgle-Spørgsmaal* var nemlig saa langt fra at staae ene, at meget mere hele det *forhexede* Øiebliks *Verdens-Historie* speilede sig deri; thi paa alle Raad-Stuer og Universiteter gienlød uafsladelig det samme Raab efter *Nøglerne*, og det var sædvanlig endnu mere fortvivlet, saa det ikke engang var Folks egne, men al **A:275** *Verdens* og *Vorherres* Nøgler, man savnede, og vendte op og ned paa Alt, for at finde, hvor man dog burde vidst, de ikke var, fordi de *umulig* kunde være *der*. Saadanne *Smaa-Speile* til at see Tidens Aand og hele Verden i, dem har *Damerne* mange af, og har tillige et *naturligt* Mesterskab i at bruge dem, fordi de selv er et lyslevende *Speil* af den skønne *Menneske-Natur*, med alle **US:702** dens Skrøbeligheder, som med alle dens Fortrin, saa, naar jeg siger, jeg vil forære *Damerne* det lille *Nøgle-Speil* til *Nyaars-Gave*, da er det kun en af de storagtige og ædelmodige Talemaader, som *Herrerne* har vant sig til at bruge og *Damerne* vant sig til at taale; thi egentlig skulde jeg sagt, at jeg var lykkelig nok til at være den *Første*, der gjorde *Damerne* opmærksomme baade paa det smukke lille Speil i deres Eie, som de havde overseet, og i det Hele paa deres egen klare *Speil-Natur!* Uegennyttig er jeg ogsaa ved denne Leilighed langt fra at være; thi ikke blot venter jeg ganske vist et mildt Blik og ved Leilighed et ømt Haandtryk for det af de *unge* Damer, men ønsker og haaber langt meer end det, ønsker og haaber, at naar *Damerne* kommer “ud over” *Nøgle-Spørgsmaalet*, og faaer *Huset* bragt nogenlunde i Orden, De da af al Magten, De bærer i Skrøbelighed, vil hjælpe mig at raade Bod paa den *rædsomme Uorden*, der hersker baade i de *gamle* og i de *unge* Herrers Tankegang, og følgelig i hele den *store* Verden, hvor man skiændes og slaaes om *alle mulige* “Nøgler”, istedenfor at *bruge* dem, man har Gjemmer til, og passe godt paa dem, eller, hvad der i de fleste Tilfælde er det raadeligste, give *Damerne* dem i Forvaring, disse naturlige *Kammer-Fruer*, der bærer “Guld-Nøgler” anderledes smukt end nogen *Kammer-Herre!*

Naar jeg nemlig sidst ivrede lidt imod den alt for *strænge* **A:276** *Orden* og *tidlige* Regelmæssighed, som man stræber mere at *indskrue* end *indpode* ikke blot i vore unge *Konstnere* og *Vidskabsmænd*, men i hele *Ungdommen*, da var det ingenlunde, fordi jeg elsker *Uorden* eller hader *Regelmæssighed*, som “onde Tunger og slette Penne” vil paastaae; men kun fordi jeg, ved i mange Aar at stirre stivt paa *Damerne* og *Kæmperne*, følgelig ogsaa paa *Menneskeligheden* baade i sine *naturlige* og sine *historiske* Forhold, har lært, at Alt hvad der skal ret blive enten *smukt* eller *stort*, og Menneske-Livet kan og skal jo være begge Dele, maa udvikle sig *frit*, og aldrig følge andre Regler end *Natur-Lovene*, aldrig ville tilegne sig *strængere* Orden eller mere Runding og Glæthed end *Friheden* *taaler*. *Saamegen* Orden og Regelmæssighed *forudsætter* jeg imidlertid immer, med *Grækerne* og med *Damerne*, i den “*dannede*

Verden”, jeg taler om, saa den *grændseløse* Uorden, *der*, ligesom i de *Græske Myther*, er hævet, *Titanerne* og de *Hundred-Armede* undertvungne, og Alt bragt *saavidt* i Ligevægt, at de mange smaa, uund|US:703gaaelige Tørninger og Sammenstød, Nykker og skarpe Kanter, sædvanlig udjævnes af sig selv, og er i det Hele *taalelige*, ja, for *Frihedens* og det *store Øiemeds* Skyld, efter Omstændighederne, ønskelige. Ogsaa jeg stræber da efter i Alting at finde den “gyldne Middelvei”, som jeg hos *Damerne* og især hos *Dannekvinden* og alle hendes ægte Døttre elsker og beundrer, en *Middelvei*, der netop er det Modsatte af den ligesaa naragtige, som kiedsommelige, man endnu sædvanlig vil afrette os til at vandre: *ligefrem* og *tilbage* ad et smalt Bræt, for bestandig at bevise, vi er “*ædrue*”, og for Resten slet ingen Ting gjøre, som er værd at tale om. Til Exempel pleier jeg at anføre *Maler-Konsten*, hvori det synes mig soleklart, |A:277at jo stærkere, man fra *Først* af lægger an paa skarpe Omrids og *lydesløs Tegning*, desmindre bliver man, under ellers lige Omstændigheder, skikket til at male “Menneske-Ansigter” med *levende* Øine og *talende* Munde, uagtet det er sikkert nok, at i det “fuldkomne Maleri” hvor *Skjønheds-Maalet* var opnaaet, vilde *Tegningen* være aldeles *regelret*, uden i mindste Maade at skade eller svække det *levende Udtryk*. Da jeg imidlertid er aldeles fremmed for de udelukkende *saakaldte* skønne Konster, vil jeg iaften heller laane Exemplet af *den Konst*, der dog har ikke saa lidt med *Skjønheden* at gjøre, og som jeg selv, giennem en heel Menneske-Alder, har fusket paa, den *saakaldte* “*Digte-Konst*” nemlig, hvis *Historie* klarlig viser, at jo meer man lige fra *Begyndelsen* stræbde efter Regelmæssighed, Runding, Klang og Klarhed, eller hvad man kalder en “*fuldendt Form*” dessnarere gik man Glip baade ad “*Aanden* og *Livet*”, der dog unægtelig er baade *Hjerte-* og *Hoved-Sagen* i det *skønne* Levnets-Løb, og det er i denne, som i enhver Henseende, høist lærerigt at sammenligne den *Old-Græske* med den *Old-Nordiske* Poesi og Digte-Konst; men det vilde her føre for vidt, og jeg vil derfor bryde overtvært med at fortælle *Damerne*, at jeg har et Par smaa *rustne Nøgler*, som jeg iaften vilde forære de *unge* Herrer; thi *Damerne* giver jeg aldrig *Nøgler*, men raader dem blot at passe godt paa dem, de har, og, er de blevet borte, da først lede i deres egen lille Lomme, og, findes de ikke der, da lede, hvor De selv har *forlagt* dem, og hvor Ingen uden De selv veed Beskeed. Jeg fortæller imidlertid *Damerne* det, fordi jeg veed, at de *unge* Herrer passer aldrig paa deres *Nøgler*, saa, skal det nytte at forære dem Nogen, maa det være for *Damernes* Øine, som paa Timen tager Mærke paa dem, og |US:704kan tit i |A:278Mørke finde til de *unge* Herrer, hvad de selv med femten Lys forgæves leder om.

Den *Ene* af disse *Nøgler* skal kunne aabne Fruer-Buret, hvor *Pallas Athene* sad og vævede de *Olympiske Hierne-Spind*, vi nu har fæstet Øie paa, og den *Anden* skal passe til den laasede *Valhals-Dør*

i *Nord*, som, efter *Edda*, er lidt vanskelig at aabne, men fører op til *Odins* berømte *Udkik* eller *Lydskjalu*, hvor man baade seer og hører, hvordan det *gaaer til* i hele Verden og i hele Tidens Løb. Om nu de *unge* Herrer vil tage til Takke med de gamle, intet mindre end glimrende Nøgler, det er vist nok et eget Spørgsmaal, men det faaer komme an paa en *Prøve*, som der Intet er at tabe ved, da de kun i *Efter-Slægten*s Haand kan virkelig giøre Nytte, og jeg immer tidsnok, hvis *Ungdommen* forsmaaer Nøglerne, kan forære dem til det *Antiquariske Museum*, at giemmes mellem alle de andre *opgravede* Sjeldenheder. *Opgravede* kan jeg vel ikke egenlig kalde disse *Nøgler* til *Grækenlands* og *Nordens* mythiske Paladser, thi hvad de *dovne* Digtere finder, maa altid langt mere tilskrives et *Lykke-Træf* end Flid og Slid; men man regner jo dog ogsaa det *Hittegods* til *Dannefæ*, som har skudt sig selv op af Jorden og findes kun derefter paa Overfladen, og saaledes er det virkelig gaaet med begge de *Smaa-Nøgler*, jeg nu har i Haanden; thi den *Ene* fandt jeg i *Grækenland*, paa *Phikion* eller *Sminke-Bjerget*, tæt ved Gruset af det gamle *Theben*, og den anden paa *Strand-Veien* ude ved *Skovs-Hoved* og *Hvid-Ore*, hvor jeg formoder, *Balders-Baalet* har brændt og *Balder-Skibet*, *Ring-Horn*, er stukket i Søen, ligesom *Skjolds*, til at forsvinde med *Odins-Ringen* og alle *Breida-Bliks* eller *Straale-Borgens* Klenodier.

|A:279 Hvad nu først den *Græske Nøgel* angaaer, da har sikkert alle *Damerne*, end sige *Herrerne*, hørt tale om *Sphinxen*, det underlige Dyr, med *Kvinde-Aasyn*, *Løve-Fødder*, *Bryst* og *Hale*, og med *Fugle-Vinger*, som havde lært en *mørk Tale* af *Muserne*, hvormed den pinde alle de *Veifarende*, og tog uden *Barmhjertighed* Livet af alle dem, der ei kunde løse *Gaaden*, indtil den, for Resten mageløs ulykkelige, *Thebanske Kongesøn* *Ødipos* løste *Gaaden* og ødelagde *Vanskabningen*.

Hvad derimod meget mulig hverken *Damer* eller *Herrer* har hørt, er *Gaaden* selv og dens *Opløsning*; thi *Damerne* **|US:705** har nok mærket, at Alt hvad de *Lærde* nedlader sig til at aabenbare om saadanne Ting, er, ligesom *Sphinxens* mørke Tale, langt mere skikket til at pine Folk ihjel, end til enten at oplive eller oplyse dem. *Sphinxen* spurgde nemlig Enhver, hvad det var for et Dyr, der altid havde eens Røst, men var dog først *firbenet*, saa *tobenet* og omsider *trebenet*, og *Ødip* løste *Gaaden* med Ordet "*Menneske*", hvorpaa *Sphinxen* i Fortvivlelse styrtede sig selv ned i *Afgrunden* og omkom.

Her maa jeg nu strax giøre *Damerne* opmærksomme paa, at de *Mythiske Paladser* har ogsaa deres *Borge-Stuer*, og at det kun er igiennem den *Græske Borge-Stue* baade *Mythen* om *Sphinx* og mange af de *Andre* er kommet til os, saa vi maae hverken lade os forarge eller forvilde af den flau *Spas*, eller *Borgestu-Vittighed*, at *Menneskets* Underlighed især skulde bestaae deri, at *Barnet* maa krybe paa alle *Fire*, *Manden* gaaer paa *To* og *Oldingen* maa tage, om

ikke *Næsen*, saa dog *Kieppen* til det *tredie* Been, men vi maae holde os til *Kiernen*, som aabenbar ikke er skabt i Borge-Stuen, men har under Soel og Regn udviklet |A:280 sig paa *Parnasset*, hos *Muserne*, hvor *Apollos* Kiør græssede; thi det er jo *Kiernen*, at den store Gaade, hvormed *Selv-Klogskaben* eller den speculative *Philosophi* piner os, og hvis *Løsning* giælder “Liv og Død”, den fandt *Grækerne* løst i *Menneske-Begrebet*, og stræbde derfor at *menneskeliggjøre* baade *Guderne* og hele den umælende *Natur*, hvorved der vel ikke lykkedes dem mere end at væve og udbrede det *guldblommede Slør* over hele *Tilværelsen*, som vi, med al vor *Beundring*, maae kalde et *Blændværk*, men hvorved dog hele *Menneske-Naturen* afsløredes for *Aandens* Øie, og afmaledes lyslevende med de lifligste *Farver*, saa Ordet “*Menneske*” i hele sin høie og dybe *Bemærkelse* blev virkelig *Guld-Nøgelen* til hele den *Græske Anskuelse* af *Liv og Død*, af *Himmel og Jord* og af *Skygge-Riget* mellem *Begge*.

I *Norden* derimod, hvor intet fremspringende Øie spillede paa *Naturens* skønne *Overflade*, eller kunde fyldestgjøres selv af det klareste, mest blændende *Skin*, men hvor det dybtliggende Øie stirrede stivt paa det travle og daadfulde, men altid farefulde og stakkede *Menneske-Liv*, der blev dette *Liv ikke* *Gaadens Løsning*, men *Gaaden selv*, den *mørke Tale*, som kun *Udødelighed* kunde *forklare*, og derfor høre vi i *Vafthrudners-Maal*, at *Nordens* høieste Gaade var *Spørgsmaalet* om, hvad *Odin* hviskede til *Balder*, da |US:706 han laae paa *Baalet*? Dette Spørgsmaal af *Odins* egen *Mund* brød nemlig *Vafthrudner*, den *Klogeste* af alle *Jetter*, forgæves sit *Hoved* med, til *Hjernen* sprængdes, og det var intet *Under*; thi hvad *Odin* kunde hviske til den *Døde*, saa han virkelig *hørde* det, det var, som *Jetten* bemærkede, ganske rigtig en *Hemmelighed* imellem *Bark og Træ*, mellem *Sjæl og Aand* i *Asgaard*, som ingen *Jette-Kløgt* for |A:281 slog til at udgrunde. Saasart man imidlertid hører *Svaret*, som *Nordens Aand* fra *Arildstid* har lagt os paa *Tungen*, og som endnu findes i *Folke-Munde*, med det gamle *Ordsprog*: “hvor *Ingen falder, staaer* heller *Ingen op*”, da føler man strax, *hvori Hemmeligheden* stikker; thi det er aabenbar i *Troen* paa “det *Dødes Opstandelse*”, forevarslet ved *Odins-Ringen*, som brændes med *Balder*, men vender *tilbage* med *Hermod* fra de *Dødes Rige*, og voxer saa hver niende *Nat*, med otte *Ringe*, til den mageløse *Guld-Kiæde*, som rækker fra *Tidens Fødsel* til den store *Gienfødsel* og *Fornyelse* paa hin Side *Ragnarok*.

Ragnaroks-Mythen er derfor ogsaa aabenbar *Hoved-Sagen* i *Vøluspa*, vort ældste og, i sit *Slags*, mageløse *Mythe-Kvad*, som jeg derfor maa stræbe at klare for Dem, i samme *Grad*, som det har klaret sig for mig, hvad vi altid maa nøies med, da *Intet* er urimeligere end at ville en soleklar *Umulighed*, og en *Saadan* er det, trods alle den *Tydske Philosophies* skarpsindige *Indvendinger*, at ville *forklare* *Andre* hvad der er *mørkt* eller dog saare *dunkelt* for os

selv!

Først maa jeg nu henlede *Damernes* Opmærksomhed paa Tegnene eller *Varslerne* for *Ragnarok* eller “Gudernes Tus-Mørke”, den mørke Dal, der maa giennemvandles til det *evige Lys*, og mellem disse Varsler kræver især *Eet* vor hele Opmærksomhed; thi naar vi høre, at ikke blot *Fenris-Ulvens* men alle *Baand* briste, ogsaa “*Blodets Baand*” mellem *Sydskende*, *Forældre* og *Børn*, da føle vi godt, at Opløsningen af Alt, hvad Menneske-Aanden har beundret og Menneske-Hjertet elsket, er nær for Haanden; thi i dette hemmelige Baand var det jo, vore Kæmpe-Fædre bar baade *Valhall* og hele deres *Anskuelse* af det *historiske Menneske-Liv*, som en seierrig Kamp, fra Slægt til Slægt, for *Udødelighed* og evigt Liv, saa, naar dette Baand brast, maatte Himlen falde ned og Fuglene med.

Dette er, desværre, kun blevet os alt for klart; thi i forrige Aarhundrede, som satte sin Ære i, saavidt muligt, at *løsrive sig* fra hele *Fortiden*, da var “Blodets Baand” aabenbar allevegne, selv i Norden, *bristefærdigt*, og brast det virkelig, da kan Ingen af os tvivle om, at der jo i hele *Hjertets Verden* blev en *Fimbul-Vinter*, som aldrig meer afløstes af nogen *Vaar*, og gjorde da en sørgelig Ende paa Menneske-Livet fra Slægt til Slægt. Brast nemlig *Hjerte-Baandet* mellem os og *Fortiden*, da brast det ogsaa mellem os og *Fremtiden*, saa *Minde* og *Haab* døde i hinandens Favn; thi naar en *Slægt*, som løsriver sig fra *Fædrene* og foragter dem, indbilder sig, at *dens Børn* ligefuldt skal ære og elske *sine Forældre*, da er det endnu større Daarskab end *Napoleons*, som tænkte, han kunde krænke og spotte *al Arve-Ret* til den *Franske Throne*, og dog gjøre den til et *Arve-Gods* for *sin kiødelige Søn*, Barne-Kongen af *Rom*!

Men er nu først *Hjertets Verden* blevet “tom og øde”, da er *Aandens Verden* aabenbar ogsaa sin Undergang nær, saa naar *Folkvang* synker i Gruus, da raver *Valhall* og styrter en af Dagene, det saae vi ogsaa klarlig i *forrige Aarhundrede*, da *Folke-Livet* daglig meer uddøde, saa selv *Kæmpe-Visen*, som dets sidste Suk, hendøde paa Læberne; thi hvad man da endnu kaldte “*Aand*” var for det meste det *Helvedes Gienfærd* fra *Roms Pontinske Moser*, og, naar det var bedst, dog *kun Gienfærd* med Skygge-Liv og Skygge-Værk i Næde-Skinnet af den blege Maane. Naar nemlig *Hjertet* er *koldt* for sine *Nærmeste*, da er det *naturligviis iiskoldt* for det “grønne *Gudhjem*” langt borte, og for *Gynge-Broen*, som forbinder *denne Verden* med den *Anden*, altsaa for hele “*Billed-Sproget*”, som *Jetterne* da stræbe at bemægtige sig og fordreie, saa de dumdrstig paastaae, at *Vind* betyder *ingenlunde Aand*, *Ild* betyder *ikke Kiærlighed*, eller *Vandet Forstanden*, men omvendt, *betyder Aanden kun Vind*, *Kiærligheden Ild* og *Forstanden Vand*, vist nok en Dumdristighed, der aldrig kan lykkes, da “*Billed-Sproget*” derved

brister, som, i Ragnaroks-Mythen, *Bifrost-Broen* under *Muspels Søønner*, men derved er dog, een Gang for Alle, det *naturlige* Samkvem mellem Aandens og Haandens Verden afskaaret, og Menneske-Livet tilligemed denne Forbindelse berøvet hele sit høiere Præg og sin himmelske Næring, saa en fortvivlet *Døds-Kamp* er dets eneste mulige Bedrift.

Denne i alle Maader *Heltemæssige Døds-Kamp* er det nu, som danner den store Midte i *Ragnaroks-Mythen*, hvor vi see *Odin*, *Thor*, *Tyr*, *Frey* og *Heimdall*, paa *Vigrids-Sletten* eller *Stor-Dødens* Valplads, i fortvivlede Tvekampe med *Fenris-Ulven*, *Midgaards-Ormen*, *Helved-Hunden*, *Surtur* og *Loke*, medens de utallige Hære, paa den ene Side af *Ænherier* og paa den Anden af *Jetter* og *Trolde*, i Bund og Grund ødelægge hverandre.

Har vi nu Øie for *Uhyrerne*, som dumdrstig kæmpe med *Guderne* og vinder den eneste Seier, der kan times dem, i *fælles* Undergang, da see vi let, det er den umættelige *Begiærlighed*, *Falskheden*, *Skamløsheden*, *Misundelsen* og den stolte *Selv-Klogskab*, der paa Liv og Død brydes med den verdenshistoriske *Livs-Anskuelse*, den tilsvarende *Daadfuldhed*, *Æres-Følelsen*, *Gavmildheden* og den ægte *Vidskab*, og da kiender vi kun alt for godt de Uhyrer, som altid har truet *Aandens* og *Hjertets* Verden med *Undergang*, og har nuomstunder opnaaet saa frygtelig en Væxt, at vi ingenlunde fristes til at bebreide de gamle Kæmpe-Skjalde, at Farverne, hvormed de skildrede den store *Døds-Kamp*, var for mørke! Snarere fristes vi vel til at nedsynke i Mismod, ved den sørgelige Tanke, at *Aandens* og *Hjertets* Verden netop i *Heimdals-Tiden*, naar *Lyset* fra alle Sider kaster *Glands* paa dem, og *Klang-Hornet* i de dybeste og klareste Toner udbreder deres Priis over *Øiets* og *Haandens* Verden, netop *da* skal kiendelig nærme sig deres Undergang; men netop af *denne* Sorg, ligesom af *Asa-Graaden* ved *Balders-Baalet*, kan og skal *Haabet* opstige, det *Nordiske Kæmpe-Haab* om *Fornyelsen*, hvorved det *guldtakte Gimle* afløser og langt meer end erstatter det *skjoldtakte Valhall*, mens den *giefødte* Jord blomstrer endnu langt yndigere end den *Nyskabte*, og den *opstandne* Balder straalere endnu langt klarere end den *Nyfødte*; thi dybt kan og skal det *Nordiske*, især det *Danske Hjerte* føle, at en ubodelig *Undergang* af det *Høieste*, det *Dybeste* og det *Deiligste* vilde ikke blot være *alt for sørgelig*, men maa være *umulig*, maa i *Grunden* være Blændværk og Øine-Forblindelse, skøndt den paa *Over-Fladen* er baade *øiensynlig* og *haandgribelig*. Og er nu end *Kæmpe-Kraften* og *Livs-Følelsen*, hvormed vore Olde-Fædre og Olde-Mødre trodsede Død og Undergang, kiendelig svækkede, saa straalere paa den anden Side ogsaa *Lyset* nu med tusindfold Klarhed over den tilbagelagte Kæmpe-Bane, og viser os, hvor glimrende *Odins Guld-Kiæde*, udsprunget af *Ringene*, som gik uskadt gennem Ilden, slynger sig

om alle Slægter, fra de Første til de Sidste, |A:285|US:709 fra Balders-Fødsel til hans *Opstandelse* fra de Døde! Ja, har vi kun aabne Øine for *Menneske-Livet* og Dets Løb gennem Tiderne, da aabner *Verdens-Historien* os nu et *Over-Blik*, som klarlig viser, at *Menneske-Aanden* har fra Slægt til Slægt aabenbaret en *seierrig Kraft* i *Døds-Kampen*, og *Menneske-Hjertet* følt en fyldestgørende *Trøst* over *Døds-Lidelsen*, der ene lade sig forklare af et “evigt Menneske-Liv” og Giennemførelsen dertil ved et *Guddommeligt Forsyn*, som den kæmpende Aand og det længselsfulde Hjerte kan trygt forlade sig paa! Kun den verdenshistoriske *Vankundighed*, der vel i *Norden* er aldeles *unaturlig*, men tog dog, i den *Latinske Dødbider-Tid*, ogsaa i *Norden* frygtelig *Overhaand*, kun *den* er det, der saa sørgelig formørker vore Udsigter, at vore gamle *Kæmpe-Fædres* ved Siden ad dem synes straalende; thi det er, forholdsviis, kun ubetydeligt, hvad *Enkelt-Manden*, selv den største og ædleste *Kæmpe*, med det *frieste* Spillerum, af sin egen stakkede *Erfaring* kan lære om *Aandens Kraft* og *Hjertets Trøst*, og med os maatte det blive den sorte *Armod*, da vi vilde lære Alt af os selv, vi, som følge os svage, viste os endnu svagere, og fandt desuden *Tilværelsen* saa indknebet og afstænget, at selv den *Smule Kraft* i *Aanden*, vi havde, fik neppe *Lov* til at yttre, end sige til at røre sig *frit*, saa vi af *Livets Virkninger* kunde oplyses om Dets *Kræfter*, og i de ædle *Bestræbelsers* endelige *Udfald* skimte *Forsynets Haand*, der styrer *Kampen* for det *Høie* og *Dybe* i et *seierrigt Løb* til et værdigt, til et glandsfuldt *Maal*! Kan vi derimod see ud over de *Aartusinder*, som ligge bag os, og see den for alle ædle Slægter fælles *Kæmpe-Aands Helte-Bane* gennem Tiderne, og see, hvilke *Bjerge*, der maatte flyttes, hvilke *Have*, der maatte aabne sig, hvilken utallig *Skare* af “ædle |A:286|Sjæle”, der maatte kæmpe og bløde og overvinde sig selv, for at *Fædrenes Aand* kunde forplantes til os, og paa den anden Side, hvor utallige *ømme Hjertes*, der maatte lide, briste og trøste sig, og hvilke, som det syndes, *bundløse Taare-Strømme* der maatte udtørres, for at *Menneske-Øiet* endnu kan smile mellem *Grav-Høiene*, see vi det, da bliver *Aande-Livets Almagt* og *Udødelighed* den *klareste* af alle *vore Tanker*, ligesom af *vore Fædres*, og det saameget mere, som vi let opdage, at de *Folkefærd* paa *Jorden*, der kæmpede for *Aandens* og *Hjertets Verden*, var kun som en *Haandfuld* mod de utallige *Skarer* af *Jetter* og *Trolde* og misundelige *Dværge*, der baade med *List* og *Vold* stræbde til sidste *Spor* at udslette det *høiere*, det |US:710|aandfulde og hjertelige *Menneske-Liv* af *Jorden*. Ja, mine *Herrer!* naar vi i *Nordens Myther* see de *tolv Aser* staae ene mod en heel *Jette-Verden*, kun med den hemmelige *Trøst*, som *Askens Norner* med *Urda-Vældet* lod udstrømme, og som selv *Balders-Baalet* ei kunde udslukke, da udtrykker ogsaa dette en *verdenshistorisk Sandhed*; thi naar vi besinde os derpaa, da veed vi jo *Alle*, at *Ebræer*, *Græker* og

Nordboer er de *tre Smaa-Folk*, der, paa Aandens og Hjertets Side, maatte holde en heel Verden Stangen, saa, *historisk talt*, er det de *tre Børs-Sønner*, som baade har bygget *Asgaard* af *Ymers* Øienbryn og forsvaret den til nu, mod alle *Jetter*, vistnok ikke uden kiendelig Hjelp fra det Høie, i *Christendommens* store Vidunder, men just derfor des vissere til en klar Aabenbaring af *Aandens* Almagt og *Menneske-Hjertets* Udødelighed!

Ebræeren vandrer nu iblandt os, som en *Odin*, der har mistet *begge* sine Øine, som en *blind Fortid*, aandelig død og magtesløs, og *Grækeren*, den altid hal|A:287tende *Loder*, staaer for os, som en længe fængslet *Loke*, der vel har sprængt sine Baand, men veed ei at bruge sin *Frihed*, ja, som et *fortvivlet Øieblik*, der, med sin *Skønhed* har mistet sit Liv; saa *Nordboen* maa reise sig som en *Hæner* til at arve begge sine Brødre, som en *oplyst Fremtid*, der veed at klare og tilegne sig al *Fortidens* Herlighed, det maa han, om der endnu længer skal føres et ægte *Kæmpeliv* paa Jorden og vindes flere Seire for Aanden og Hjertet heneden, men De veed, det *haaber* jeg ogsaa vil skee, *haaber* det, til Trods for alle *Spotte-Fugle*, fordi jeg i Verdens-Historien har seet, hvad *Nordens Kæmpe-Aand* formaaer, og føler i mit Bryst, at *Nordens Kæmpe-Æt* er til endnu!

|A:288|US:711

XX.

Det Argonautiske, Thebanske og Trojanske Tog.

“At brænde inde med Noget”, er, som vist baade *Damer* og *Herrer* veed, en meget god *Dansk* Talemaade, men en meget slem Ting, som bliver dobbelt ubehagelig, naar man hører det anmærket i saa *varmt* et Sprog, som vort Modersmaal er, og udtrykker derfor med gloende Ild det Uheld at komme bagefter med Noget, som, brugt i rette Tid, kunde gjort ypperlig Virkning; ja, at man brænder inde, altsaa indebrænder med det, er saa forskrækkelig varmt, eller rettere saa gloende hedt et Udtryk, at det vist maa være kommet af en *Kiærligheds-Erklæring*, der sad fast i Halsen til det gunstige Øieblik var forbi, et Uheld, der vel nuomstunder er sjeldnere, end at buse ud med den meget for tidlig, men kan dog hændes endnu, og har vist fordem truffet mangen ærlig Ungersvend og Enkemand hos os, da alle *Dannemænd* af Naturen er lidt langtrukne og stoler vel meget paa, at “kommer vi ikke idag, saa kommer vi imorgen.”

Nu har jeg vel ikke hørt Nogen tale høit om, at jeg *brændte* uidentvivil inde med de *Oldsagn*, baade *Græske* og *Nordiske*, som jeg

jo dog havde lovet paa en eller anden Maade at tage sammen med *Mytherne*, og som virkelig bør knyttes eller kiædes til *Mytherne* ved den ene Ende, da et Folks *Oldsagn*, om *Heltene* og deres *Bedrifter*, virkelig danner en Slags flydende Forbindelse, er som en *Flyde-Bro* |A:289 mellem *Mythologien* eller *Arilds-Poesien* og *Folke-Historien*. Jeg har, som sagt, ikke endnu hørt Nogen *tale høit* om, at jeg brændte nok inde med hvad jeg skulde fortælle om denne *Flyde-Bro*, eller om Folkenes *æventyrlige Helte* og samlede *Storværk* i den sværmende *Ungdoms-Alder*; men man kan ogsaa høre hvad der hviskes i *Krogene*, og det er i saa *Henseende* baade |US:712 godt og ondt hvad *Grækerne* kaldte "at komme i med de *Ni*", og hvad vore gamle *Skjalde* kaldte at være godevenner med *Odin*, saa man fik *Lov* til at tage sig en *Slurk* af *Bollen Odrærer* eller *Vækop*, altsaa paa nogenlunde *Dansk* at være *Digter*, følgelig baade *lysøiet* og *lydhør*; thi det er jo godt nok at kunne see lutter *Guder* og *Gudinder* i *Olympiske* *Lege*, hvor *Andre* kun seer tamme *Dyr*, *Hanner* og *Hunner*, gaae paa *Græs* og tygge *Drøv*, til de vilde *Dyr* kommer og æder dem op, og det er en stor *Fornøielse* at høre med det ene *Øre* alle *Muser* synge, tæt neden for *Olympens Top*, og høre med det Andet *Brage* slaae *Harpen* i *Valhall*, hvor de fleste *Herrer* kun hører *Pennen* skratte paa *Papiret*, og hører *Vognene rumle* udenfor, især med *Jernstænger*, og hører til *Syvende* og *Sidst* *Graver-Karlene* klappe efter med *Skovlen*; det er Altsammen godt nok, meget godt at være *lysøiet* og *lydhør*, men De kan dog troe, det er sommetider slemt nok at see paa *Vrimmelen* af alle mulige Slags *Folk*, vel kun i et *Speil*, som det, *Pallas* laande *Perseus*, men hvori dog *Alt* er saa livagtigt, at man ordenlig kan ryste baade for *Medusahovedet* og for *Trolde-Grinet* og for *Jette-Næverne*, og det er ikke et *Haar* bedre at lytte efter alt hvad *Folk* hvisker i *Krogene* eller dog formodenlig kan og vil sige, skøndt det kun lyder i et forunderligt *Dværgemaal*, ligesom inde i *En selv*, men tit med de mest træffende, ja, bidende *Udtryk*, og |A:290 saaledes maatte jeg igaar see *Troldene smidske* og høre *Dværgene* ymte om, at jeg brændte nok inde med alle de *Græske* og *Nordiske Oldsagn*, der dog paa den ene *Side* skulde vise os, hvor *levende* deres *Guder* og *Gudinder* har staaet eller svævet for dem, og paa den anden *Side* hvad de selv især ønskede at udrette i denne *Verden*, og maae i deres dristige *Ungdom* og kraftfulde *Manddom* da ogsaa nødvendig, saa vidt muligt, med *Flid* have prøvet paa.

Sagen er jo den, at jeg maa nu snart tænke paa at holde op, mens *Legen* er bedst, naar ikke baade De og jeg skal trættes, og *Oldsagnene* har jeg dog hidtil kun i *Forbigaaende* berørt, saa, skal jeg ikke reent brænde inde med dem, da maa jeg nu aabenbar skynde mig at bruge dem, og derfor sad jeg og brød mit *Hoved* med at holde, saa at sige, en ordenlig *Mønstring* over dem og lade dem trække op med *flyvende* *Faner* og *klingende* *Spil*, og blot fortælle,

hvad alle *Regimenterne* hedd, eller dog hvad *Nummer Batalionerne* havde, og pege paa *Mærkes-Mændene* eller dem, der gik |US:713| i Spidsen, med Navns Nævnelser, og med et lille *Nik* for et *Buk* eller *Haanden* til *Hatten*; men just som jeg var ifærd med det Mester-Stykke, hørde jeg Noget hviske eller mumle imellem Tænderne: ja, det var Ret, "træk dem kun paa en Traad til en anden Gang!" *Damerne*, som, jeg veed, holder altid reen Mund, maae nemlig vide, at i min Opvæxt var jeg meget opsat paa *Kortenspil*, og da jeg, til min store Lykke, altid havde Ulykken med mig i den Begivenhed, maatte jeg saa tit, til min store Græmmelse, høre det Lystige: træk dem paa en Traad til en anden Gang, at Meer behøvedes der nu ikke, for at faae hele *Mønstringen* til at gaae overstyr, da jeg ikke kunde nægte, at Udtrykket var lige saa *træffende*, som |A:291| det var *bidende*, og *Mønstringen* en *Narre-Streg*, jeg vilde lee høit ad hos enhver Anden end mig selv.

Nei, tænkte jeg, saa heller springe lukt over Alt hvad du ikke kan faae ordenlig brugt, end misbruge det Altsammen til en tom *Parade*, som igrunnen ingen Ting er og ingen Ting gjør, og naar man griber Hold i det *Største*, man kan magte, og det *Smukkeste*, man kan øine, da faaer man dog immer Noget, og hvad der hænger ordenlig sammen, det følges vel ogsaa ad uden alle *chinesiske* Traade.

Skulde jeg nu gribe Hold i en *Enkelt* af de *Græske Helte*, da maatte det jo blive *Herakles*, som steg til *Olympen* og vandt med *Udødeligheden* den yndige *Hebe*, Smagens *Græske* Dronning; thi han naaede unægtelig i Tankerne det *Græske Helte-Livs* høieste Maal; men han er mig alt for uhyre stor og stærk; thi den blotte Opregnelser af hans tolv "Arbejder" er jo overflødig, og at giennemgaae dem, Stykke for Stykke, vilde selv være et "*Herkulisk Arbejde*" og til al Uheld, det "*Trettende*", saa det vil jeg saameget mindre forløfte mig paa, som allerede *Herodot*, der i *Perser-Rigets* Dage reiste Verden rundt for at spore *Herakles*, fandt ham meget mere *Ægyptisk* og *Phønicisk* end *Græsk*. Det klareste Tegn paa *Herakles-Sagnets* oprindelige *Ugræskhed* er imidlertid, at man ei engang ved Haarene har kunnet faae *Herakles* trukket ind i Nogen af de tre store *Helte-Bedrifter*, som aabenbar var Græker-Folkets Stolthed, *Argonauter-Toget* nemlig, *Thebaner-Kiven* og den *Trojanske Krig*, skjøndt han spøger midt imellem dem, og skjøndt ellers ingen Oldsagn kan tage sig det lettere med *Tids-Regningen* end de *Græske*. Da det desuden maa være os langt vigtigere at betragte hele Græker-Folkets end en enkelt Kæm|US:714|pes Anskuelse af Helte-Livet, saa maatte det under alle |A:292| Omstændigheder blive hine tre Bedrifter, hvori *hele* Grækenland tog Deel, vi maatte skiænke fortrinlig Opmærksomhed, og derved maa jeg da bede Dem dvæle med mig iaften.

Hvad nu først *Argonauter-Toget* angaaer, da ymter vel allerede

Hesiodos om Medeas Bortførelse af Jason, men hverken nævner han dog det “*gyldne Skind*”, ikke heller har vi nogen anden gyldig Hjemmel for, hvordan Sagnet derom lød i sin oprindelige Skikkelse. Som vi forefinde Sagnet, lyder det imidlertid paa, at *Æoliden*, Kong *Athamas i Bøotien*, havde en Søn, ved Navn *Phrixos* eller *Gyseren*, som han, efter et falsk Orakel-Svar, under en stor *Misvext*, vilde offret til *Zeus*, men at *Phrixos* dog blev vidunderlig frelst af sin afdøde Moder, Fru *Nephele* eller *Sky*, som havde faaet en *guldløkket* Væder af *Hermes*, og gav nu *Phrixos* den til Ride-Hest, saa han undslap over *Havet* til *Kolchis* eller *Georgien*, hvor nu Russerne raader. Her blev *Phrixos* meget giæstmildt modtaget af Kong *Æetes* eller *Ørn*, Søn af Solen, offrede *Zeus* sin Væder, og skienkede Kong *Ørn* det “*gyldne Skind*”, der til Stads blev ophængt i *Ares-Lunden*, og bevogtedes der af en farlig *Drage*.

Dette “*Gyldenskind*” var det nu, en anden *Æolide*, *Jason* fra *Iolkos i Thessalien*, skulde hente, og hertil blev Orlogs-Skibet *Argo* eller *Løberen* bygt, ved Hjælp af *Pallas Athene*, som, blandt Andet, gjorde Skibet “*talende*” ved at skienke til Forstavnen en Splint af *Orakel-Bøgen* i *Dodone*. Rundtom fra Grækenland flokkedes nu Heltene for at giøre *Jason* Selskab, og her finder vi da, med *Theseus*, *Kastor* og *Pollux* og den store Sanger *Orpheus*, ogsaa *Herakles* nævnet, men aabenbar kun til *Stads*, da han faaer andet *Ærinde* underveis og tager slet ingen Deel i *Be|A:293driften*, ja, Somme sagde endog, han blev hjemme i *Thessalien*, fordi Skibet kunde *ikke* bære ham.

Nu at fortælle Seiladsen baade frem og tilbage fra *Kolchis*, oppe ved det “*Sorte Hav*”, det vilde blive alt for vidtløftigt, især da baade de *senere Digtere* og de ubarmhjertige *Grammatikere* i *Alexandrien* har ladet *Argonauterne* flakke ynkelig om, ikke blot til *Vands*, men ogsaa til *Lands*, med Skibet “*paa Hovedet*”, og jeg vil da kun i den Henseende bemærke, at de, paa Hjemreisen eller Flugten med *Gyldenskindet*, endog skal være kommet lige herop til “*Rav-Øen*” og Floden “*Eri-Danos*.”

|US:715 Derimod vil jeg søge at vise Dem, hvad de *Græske* Skjalde maae have meent med *Argonaut-Sagnet*, og naar man blot veed, at *Græker-Folkets* ældste i Historien kiendelige Bedrift er Anlæggelsen af *Plante-Stæder* paa Lille-Asiens eller *Natoliens* Kyst, lige op til det “*Sorte Hav*”, da kan man, med Øie for Billed-Sproget, ei let tage Feil ad Meningen. Den guldløkkede Væder bliver nemlig “*Hav-Hesten*” hvorpaa Grækerne satte sig op at ride, engang, da *Agerdyrkningen* slog feil, og Man i Kong *Athamas*, som i Kong *Snies* Tid, i *Grækenland* som i *Danmark*, fandt, det var *menneskeligere* at jage de *forsultne* Kroppe ud paa *Æventyr* end at slaae dem ihjel. Da nu Farten lykkedes og *Handelen* paa det *Sorte Hav* begyndte at blomstre, da var det, *Argonauterne* greb det gunstige *Øieblik* til at slippe giennem *Snevringen*, og, ved *Plante-*

Stæders Anlæggelse paa Kysten faae Handelen i deres Magt, faae det "Gyldenskind" i Vold, som det altid er *Kiøbmænds* Lyst at klippe; men at "Skibet *Argo*" fik "Tale-Gave" af *Pallas Athene*, det betyder, hvad Historien ogsaa stadfæster, at de *udvandrende Græker* glemde ingenlunde |A:294 "Munden" hjemme, men tog deres Tungemaal, Sang og Gudsdyrkelse med sig.

De veed for Resten nok, at "*Gyldenskindet*" har i den senere Tid faaet Navnkundighed paa Ny, som en *Spansk-Østerrigsk Ridder-Orden*, men De veed maaskee ikke eller kan dog let have glemst, at det var den ægte *Hollænder*, *Philip af Burgund*, som stiftede den Ridder-Orden i Midten af det *Femtende Aarhundrede*, da "Guldet" i alle Maader kom til *Ære* og afløste efterhaanden den *gamle Adel*. Hermed vil jeg nu ingenlunde nægte, at *Argonauter-Toget*, i *Grækernes* Øine, ligesaa vel var en *Æres-* som en *Vindings Sag*; thi det var jo endnu i det *Femtende Aarhundrede* baade *Portugisernes* og *Spaniernes* "lange Reiser" til Ostindien og Amerika; men jeg vil kun bemærke, at Grækerne, med "Gyldenskindet" selv har røbet os, at deres *Ærekiærhed* og *Driftighed* ligefra Begyndelsen havde en Snert af den *Vinde-Syge*, som i deres Manddoms-Alder tog frygtelig Overhaand, og gjorde *Alexander-Toget*, som Grækernes *verdenshistoriske* Bedrift, til en meget *tvetydig Æres-Sag* og til en meget *dyrekiøbt* Vinding for *Menneske-Slægten*, da det, længe før Tiden, udtømte Græker-Folkets Kræfter.

Dog, hvad *Argonauter-Toget* kun lod dunkelt formode, det røbede den *Thebanske Broder-Kiv* kun alt for klart; |US:716thi her spiller *Herske-Sygen* saa frygtelig Mester, at det Folk, der talte den Kiv mellem sine store *Helte-Giærninger*, kunde umulig undgaae en hastig og brad Død, men maatte i Tidens Løb lægge voldsom Haand paa sig selv.

Theben i Bøotien, eller det Græske *Ko-Land*, ligesom *Danmark* er det *Nordiske*, giælder jo vel for en *Phønicisk* Plante-Stad, og vist ei uden Føie, da vi blandt Andet |A:295see, at den *Tyriske Melkart* gienfødtes her til den "*Græske Herakles*;" men *Brylluppet* mellem den *Phøniciske* Stifter, *Kadmos* eller *Østerlænderen*, og *Harmonia*, Datter af *Ares* og *Aphrodite*, er dog saa *Olympisk*, at vi deraf see, det var alt i *Ungdommen*, *Grækerne* stræbde at tilegne sig den *Tyriske* Livs-Anskuelse, hvorefter *Magt* og *Vinding*, med en god *Bachantisk* Ruus, var de saligste Guder. Ligesom nemlig *Bachos* er en Dattersøn af *Kadmos*, saaledes nedstammer da ogsaa fra ham den *tidlig kloge*, men grændseløs ulykkelige *Ødip*, der løste *Sphinxens* Gaade, men var blind for sin Egen, og blev i et *unaturligt* Ægteskab Fader til de rædsom *unaturlige Brødre*, *Eteokles* og *Polynik*, eller *Brydsk* og *Trættekiær*, som alle samtidige *Græske Helte* hjalp til at føre en blodig *Krig* om *Herredømmet*, der kun endtes med *fælles* Undergang.

Uden nemlig at ville afgjøre, hvad for os er uafgjørligt,

hvormeget eller hvorlidt reent *Historisk*, der ligger til Grund for dette *Thebanske Oldsagn*, hvis Dragt er aldeles *poetisk*, saa er det dog soleklart, at *Græker-Aanden* deri selv har spaaet, hvad *Historien* vidner, der kom ud af den "*falske Harmoni*" mellem *Ares* og *Aphrodite*; thi vi veed jo Alle, at neppe var Helte-Gierningen i en *snever Vending*, ved *Thermopylæ* og *Salamis*, vel bestilt, før den saakaldte "*Peloponnesiske Krig*" mellem *Sparta* og *Athenen*, hvori *hele Grækenland* tog virksom Deel, blev, ved *fælles Undergang*, en sand og sørgelig *Forklaring* af *Broder-Kiven* mellem *Brydsk* og *Trættekiær*, saa *Borger-Krigen* mellem *Sparta* og *Athenen* gjorde *Eteokles* og *Polynik* til alt for haandgribelig verdenshistoriske Personer. Naar vi desuden veed, at under denne sørgelige *Broder-Kiv* stod *Sparta* i Spidsen for *Adels-Partiet* |A:296 eller *Aristokratiet* og *Athenen* for *Almue-Partiet*, eller *Demokratiet* i hele *Grækenland*, da see vi, det er igrunden den samme *Kiv*, der *nu* truer med at opløse vore "*Borgerlige Selskaber*", saa *Eteokles* og *Polynik* maae vel svæve for os, som advarende Exempler paa, |US:717 hvad der kommer ud af at forgude *Selv-Klogskaben*, at ville, uden *Hensyn* paa *Følgerne* for *Næsten*, have *Alting* rettet "*efter sit Hoved*", og heller ville dele *Død* og *Undergang* end *Liv* og *Frihed* og *Lykke* med *Næsten!*

Vi kommer nu til den *tredie* og sidste *æventyrlige Helte-Gierning* af *Græker-Ungdommen*, nemlig den "*Trojanske Krig*" og de yderste *Omrids* af den er saa almindelig bekiendte, at det kun var *Tids-Spilde* at udbrede sig derover, og er vel overflødigt endogsaa kun at pege paa den "*skønne Helena*" som det store *Drivehjul* i *Værket*, da hun blev forført og bortført af den *Trojanske Prinds Paris*, hvorpaa den gamle *Nestor* fra *Pylos* eller *Navarin*, og alle *Grækenlands* sildefødte *Helte*, med *Agamemnon*, *Achilleus*, *Diomedes*, *Odysseus* og begge *Ajaxerne* i *Spidsen*, fulgde den fornærmede *Ægtemand*, Kong *Menelaus* i *Sparta*, over til *Asien* at hevne *Skade*, saa at *Troja*, efter ti *Aars Beleiring*, blev i *Bund* og *Grund ødelagt*, og *Helena* ført tilbage i *Triumph*.

Hvad man nu strax seer, er, at *Kampen* her giælder "*Skønheden*", ligesom ved *Argonauter-Toget* "*Ære* og *Vinding*", og ved den *Thebanske Kiv* "*Magt* og *Vælde*", og *Grækenlands* sikke *Historie* lærer os, at dette virkelig var de *Twistens-Æbler*, der bragde alle *Dets Kæmper* i *Harnisk*, men *Verdenshistorien* lærer os ogsaa, at saa var det *allevegne*, hvor "*Guds Sønner* forelskede sig i *Menneskets Døttre*" og avlede *Kæmper* med dem, eller hvor *Menneske-Aanden* omfavnede *Menneske-Hjertet*, og avlede *Stor*|A:297 *værk*, saa de *Græske Oldsagn* er ligesaa almindelig *naturhistoriske*, som de *Græske Myther* er *menneske-naturlige*, og det er derfor meget godt, at de svæve for *Ungdommen* i alle *Lande*, men meget galt, at de fremstilles som *Classiske Forbilleder*, da de *Græske Begreber* om *Helte-Kampen* for *Ære*, *Magt* og *Skønhed* var

langtfra at være saa rene og dybe, som de var klare og glimrende.

Det er saaledes ingenlunde blot i *Grækenland*, men allevegne, hvor *Menneske-Hjertet* har banket for *Aanden*, at Helte-Kampen tilsidst maa giælde "*Skønheden*", som Prisen i den store *Olympiske Leg*; thi *Skønheden* er ikke Andet end *Kiærlighedens i Lyset* forklarede *Legeme*; men derfor beroer *Skønhedens Ægthed* ogsaa paa *Kiærlighedens Dybde*, og om *Helenas uægte Fødsel* er Alle enige, skiøndt Somme kalde hendes Moder *Leda* og Andre *Nemesis*, mens **US:718**atter Andre paastaae, hun havde intet andet Moder-Skiød end "Blommen i et Æg"! Uagtet derfor, efter Alles Sigende, *Zeus* var hendes *Fader*, alle *samtidige* Græske Helte hendes *Beilere*, og hendes *Skønhed*, i det mindste et halvt Aarhundrede, *uforgængelig*, saa maatte man dog alt fra hendes Fødsel kunne giætte sig til, hvad hendes *Levnets-Løb* beviser, at hun var *Halv-Syster* til *Pandora*.

Herrerne synes maaskee vel, det er, om ikke utilladeligt, saa dog meget *uvidenskabeligt*, her at tale om det Græske *Skønheds-Begreb*, istedenfor om den Trojanske Krigs *formodenlige* Aarsager, Aarstal, Begivenheder, Varighed, Udfald og vigtige Følger, men *Damerne* er vist enige med mig om, at overlade alle de bare og blotte "Formodninger" til de stakkels *Philologer*, som har ikke Andet at leve af, mens vi holde os til den *Trojanske Krig* som en *Æsthetisk Begivenhed* i *Verdens-Historien*, hvad den unægtelig er, **IA:298**enten der saa har været noget *andet Troja* til, eller ikke, og enten saa *Achil* og *Odysseus* agtes for *samtidige* med *Samson* eller med Kong *Salomon*.

Det er jo saaledes Alle vitterligt, og har været saa alt i meer end to Aartusinder, hvorsomhelst den *Græske Dannelse* i mindste Grad kom hen, at begge de *Homeriske* Helte-Digte: *Iliaden* og *Odysseen*, ikke blot knytte sig til den *Trojanske Krig*, men besynger hardtad udelukkende *dens* Helte, saa, naar det er os om *Græker-Aandens* Tankegang og Tungemaal, Livs-Anskuelse og Billed-Sprog at giøre, da er den *Trojanske Krig* os tilvisse en *Hoved-Begivenhed* om ikke i *Grækenlands*, saa dog i Græker-Livets og Poesiens Historie.

Dette, at ethvert Folks *ægte Oldsagn*, selv naar de er allermest *æventyrlige*, dog lærer os at kiende mere til Dets eiendommelige Maade at leve, virke og være paa, end de allernøiagtigste Beskrivelser af Dets senere Dage, og at de, *homerisk* opfattede og udmaalede, stille os hele det tilsvarende *Folke-Liv* klarlig for Øie, det er vist nok, hvad man i *aandløse* Tider og Skoler aldeles *overseer*, men hvad jeg just derfor inderlig ønsker, maatte blive baade *Damer* og *Herrer* soleklart, ikke blot for de gamle og de nye *Grækere Skyld*, men først og sidst for *vor Egen*; thi vi *Nordboer*, de Eneste, der, ligesom *Grækerne*, har ægte, eiendommelige *Myther* og *Oldsagn*, men har ingen *Homeriske* Digte, og har ingen **US:719***Basun-Blæsere* over al Verden, førend *Heimdal* kan finde sit tyvstjaalne Guld-Horn

igien; vi *Nordboer* staae endnu Fare for at *glemme os selv*, eller dog for at skatte vort *aandelige* Arvegods langt under sit Værd, da vore *egne* Oldsagn ei blot er en Guld-Grube for Digterne og et Folkelivs-Speil for de *rette* Lærde, men er os Alle uund|A:299værlige, som vor *folkelige* Dannelses Moder-Skiød, maae kiærlig optages og omfavnes af os Alle, for at Folke-Livet kan fortsættes af os og forklares i os, eller, med andre Ord: en naturlig og folkelig Udvikling slaae Rødder, blomstre og bære Frugt!

Sammenligne vi for Resten *Iliaden*, der udmaler *Kæmpe-Livet* i den Græske Leir for *Troja*, under Spliden mellem den Mægtigste og den Tappreste: Folke-Høvdingen *Agamemnon* og Havfru-Sønnen *Achilleus*, med *Odysseen*, som udmaler sin Helts Omflakken paa Havet, efter *Trojans* Fald, og hans endelige Hjemkomst til *Ithaka* eller *Thiaki*, sin Fædrene-Øe, da er det ikke blot Indholdets, Tonens og Digter-Gavernes Forskiellighed, der maae lære os, at disse to Mester-Værker kun for *saavidt* har *een* Forfatter, som *Græker-Aanden* dog igrunden er den eneste *Forfatter* til alle *Græske* Digte; thi see vi lidt dybere, da opdage vi, at det er slet *ikke* den *samme* *Skønhed*, der kæmpes for. Uagtet jeg nemlig ikke turde vædde en halv Skilling mere paa den *prosaiske* Virkelighed af *Penelopes* end af *Helenas* smukke Ansigt, og den store Opsigt, det skal have gjort paa *Thiaki*, baade før og efter den *Trojanske* Krig, saa kan jeg dog godt see, der er en himmelhøi Forskiel paa disse to Græske Fruers *Skønhed*, saa de kan knap, som Sagnet vil, giælde for Sydskende-Børn; thi medens *Helena*, som sagt, er Halv-Syster til *Pandora*, har *Penelope* derimod alt det *Hjertelige*, som *Helena* fattes. I *Iliaden* udtømmer, efter mine Tanker, *Græker-Aanden* sine bedste Kræfter for den *uægte* Skønhed, men i *Odysseen* strider den sig dog med Levningerne tilbage til den *ægte* Skønhed, som med *trofast* *Kiærlighed* har ventet paa den *vildfarende* Aand, og kun spillet Giæk med alle sine kiødelige Beilere. Uagtet derfor den "koldbrystede" *Pallas Athene* faaer *Æren*, saa er |A:300Arbeidet dog ikke af hende, men af *Apollons* Tvilling-Syster, den deilige Sværmerinde, som her har viist os, hvilke fine Livs-Traade, hun vilde spundet paa *Guld-Tenen* og vævet paa *Guld-Thronen*, naar hun kunde faaet Rolighed til det og havt bedre Stunder. Saalænge der imidlertid er *Liv*, er der ogsaa *Haab*, og da der dog endnu er en *Græ|US:720ker-Stamme*, der, efter en lang, hardtad fortvivlet Døds-Dvale, er vaagnet i Fædrenes Sprog, taler med deres Tunge, stirrer stivt paa deres Hæders-Krands og griber efter den, saa vil vi haabe, at ligesom *Iliadens* Kamp for *Hevn* og *uægte* Skønhed, blev, i *Alexander* den *Stores* Tid, kun alt for *verdenshistorisk*, *Odysseens* dybe *Længsel* efter Fornyelsen af det længe afbrudte, men uforglemmelige, mageløs kiærlige Forhold mellem *Aand* og *Hjerte*, ogsaa, i vore Dage, skal krones med en *verdenshistorisk* Begivenhed, vel langtfra saa glimrende, men anderledes glædelig og

frugtbar paa Alt, hvad der er den ægte Skønhed værdigt.

Hertil skedte aabenbar et ligesaa glædeligt, som uformodenligt Kæmpe-Skridt, for *tyve* Aar siden, da *Ny-Grækerne*, ved at afkaste det *Tyrkiske Aag*, beviste deres *Adels-Byrd*, og var det end langt mindre, hvad *Grækerne* gjorde *ifjor*, ved at afryste det latterlige *Tydsck-Latinske Aag*, der var dem paalistet, saa var det dog ei mindre nødvendigt, naar *Grækerne* virkelig skal fortsætte deres Fædres Liv; thi at det kun kan skee i *Fædrenes Aand*, paa deres eget deilige *Modersmaal*, er dog vel soleklart. *Lykken*, som dertil hører, fattes vel endnu; thi det er, fremfor Alt, Aabenbarelsen af en *Hoved-Skjald*, der i Folke-Aanden kan tiltale Folke-Hjertet, og, med Fædrenes Myther og Oldsagn, opvække Dets hensovne Minder; men *rimeliquiis* vil han ogsaa snart komme, siden Græker-Aanden selv saa deilig har varslet og spaaet derom i **|A:301|***Odyseen*, hvor *Penelope*, trods al den Helte-Kraft, hvormed *Odysseus* bærer sin tunge Skæbne og rydder Huset for alle Snylte-Giæsterne, dog ei kan eller tør kiendes ved ham i *Stodder-Dragten*, før han beviser sin Sanddrthed med *Sengen*, han for dum selv dannede af det *rodfaste* Olie-Træ, hvorover Paladset var bygt, Ja, *Damerne* behøver vist ingen nærmere Forklaring, og de *unge* Herrer maae dog endelig lære, hvad de *Gamle* tit *ikke* fattes *Hjerte* til at troe, men kun *Øine* til at see: at ethvert Folks *Myther* og *Oldsagn* er netop saadan en Brude-Seng, hvor Folke-Aanden og Folke-Hjertet i deres blomstrende Ungdom kiærlig omfavnede hinanden, og hvor de atter maae mødes, før de, med lyslevende Minder, med gienfødt Tillid og med ungdommeligt Haab, kan atter synke i hinandens Favn og ægteskabelig fortsætte deres kiær**|US:721|**lige Fællesskab, “i Medgang og Modgang, i hvad Lykke, den Almægtigste vil dem tilføie”.

Dog, ved *Odyseen* og hvad dertil svarer i *Norden*, haaber jeg, baade *Damer* og *Herrer* en heel Aften vil dvæle med mig, heller end spille Tiden paa at betragte *Sisyphos*, der bestandig forgiæves stræber at rulle Stenen op ad Klippe-Væggen, og *Tantalos*, der sulter og tørster, med de deiligste Frugter for sine Øine og med Vandet til sin Hage, eller *Danaiderne*, der utrættelig bære Vand i Sold; thi, uagtet ogsaa disse Syn kan være saare lærerige, er de dog langt fra enten skønne eller behagelige, og mødes daglig endnu i det *prosaisk* virkelige Liv, saa det vilde være mere end Tids-Spilde, at gjøre en *poetisk* Reise til *Grækenland*, for at see, hvad kun er alt for øiensynligt midt i *Kiøbenhavn*, og mesterlig udmalet i den fortabte *Kiøbenhavnner-Sjæls* Heibergske Historie!

|A:302|US:722

Odysseen og Island.

Jeg veed ikke, om de *unge* Damer kiender et Digt af *Ingemann*, som hedder "*De Sorte Riddere*", men de *Ældre* kiender det sikkert nok, og Alle, hvem der kiender det, veed, det er meget smukt, saa det er ordenlig min Pligt, saavel som min Lyst, at anbefale det til alle *Damernes* Opmærksomhed, som veed at skionne paa det Smukke, fordi det ligner Dem. Vel har jeg hørt, at de *unge* Damer skal være lidt bange for alle *lange* Digte, og da de fleste lange Digte er *langtrukne* og altsaa *kiedsommelige*, saa kan jeg ikke fortænke Dem i det; thi hører det end ikke sjelden til *Damernes* tunge Pligter at kiede sig, saa er *kiedsommelige Morskabs-Bøger* dog saa urimelige, unaturlige og selvmodsigende Ting, at *Damerne* dog endelig maae have frit Forlov til at finde dem utaalelige. Men er end lange Digte sædvanlig ulæselige og derfor utaalelige, saa er der dog, Gud skee Lov! ligesaa vel hos *os*, som hos *Grækerne*, Undtagelser fra Reglen, og En af disse faa *Undtagelser* er ikke blot "*Valdemar den Store*", men ogsaa "*De Sorte Riddere*", skiondt de virkelig har, hvad "*Iliaden* og *Odysseen*" kun siges at have: *een* og *samme* Forfatter! Dette haaber jeg, selv de *unge Herrer* vil indrømme, skiondt jeg hører netop de *unge Herrer* hviske om, at dette *Ingemannske* Digt, trods al sin Deilighed, dog skal have den store, i vore *philosophiske* **IA:303**Dage hardtad utilgivelige Feil, at der ingen egenlig "*Idee*" eller giennemgribende *Grund-Tanke* spores i det. *Damerne* veed nok, det er netop det Samme, som de *forvovneste* unge *Herrer* siger høit om det "*smukke Kiøn*", og derfor finder *Damerne* vel, at saadanne Ukvemsord i det Høieste kun fortjener det Svar, at skulde de end, hændelsesviis, være meget *kloge*, er de dog altid meget *stygge*; men jeg vil **US:723**dog tilføie, at "*De Sorte Riddere*", hvori de *unge Herrer* ingen "*Idee*" eller ordenlig *Grund-Tanke* skal kunne spore, var netop *det Digt*, der, alt for tredivte Aar siden, overbeviste mig om, at *Dame-Skjalden* ogsaa var en rigtig *Dane-Skjald*, som ikke blot havde "*Ideer*", men ægte *Nordiske*, *Verdenshistoriske* *Ideer*, dobbelt yndige, som *kloge* Øine, over Rosen-Kinder, under et himmelblaat, giennemsigtigt Slør! *Ingemanns* "*Sorte Riddere*" hører nemlig til de saakaldte "*Allegoriske*" Digte, hvori *Fortællingen*, i større eller mindre Grad, maa tjene til at oplyse den herskende *Grund-Tanke*; men naar det, som hos *Tydskerne*, stikker igiennem fra *Først* til *Sidst*, da bliver *Fortællingen* *død*, *Tonen kold* og *Verset slæbende*, saa, hvor sand og smuk end *Grund-Tanken* kan være, bliver man dog hjertelig kied ad *Digtet*, som et uendeligt Omsvøb og en unyttig Byrde, og det er derfor en ligesaa stor som sjelden Dyd ved "*De Sorte Riddere*", at de selv af *Børn* kan læses med Fornøielse, fordi *Æventyret* er smukt og *Verset* flydende, mens dog de voxne *Læsere*

bestandig føler, der ligger endnu noget Dybere under det, om de end ikke kan sige sig selv tydelig, hvad det er. Hvad de *unge Herrer* kalder en Feil, eller at Grund-Tanken er *halvveis* tilsløret, det er da i mine Øine et stort Fortrin, som Digtet har faaet ved den lykkelige Omstændighed, at *Ingemann* er en *Hjerte-Digter* som Faa eller Ingen i *vore* **A:304**Dage, og fik derfor tidlig Mod til at være det bekiendt, et Mod, han heller aldrig tabde, saa, naar han kun *følge*, der var en *poetisk* dyb og rig *Grund-Tanke* i hans Værk, da brød han sig ikke om, at den faldt enten ham selv eller hans Læsere *dunkel*, og hans Recensenter *ufattelig*; thi kun derved fik vi et, i sit Slags, mageløst Digt, hvori den *Grund-Tanke* ikke blot kan findes, men *lever* og *gløder*, at den *ægte Skønhed* vel for *Øieblikket* er i et *forhexet* Land, hvor dens Vanærelse synes uundgaelig, men at *Aanden* dog, ved Hjelp af Fortidens usynlige men dog mægtige Kæmper, vil vide at frelse den baade til *Dronning-Liv* heneden og til en *evig Forklaring*.

Det er vel mange Aar siden jeg sidst læste Digtet, saa, naar jeg skulde bevise, at dette er *Grund-Tanken*, som opliver det Hele, da maatte jeg først læse det paany, men *Læserinderne*, som er dem, jeg her har for Øie, kræver aldrig andre Beviser end *Tingen selv*, og *Herrerne* vilde jeg blot give en lille Mindelse om, at de skal betænke sig vel, før de saa rask paastaae om et stort og smukt *Ingemansk* Digt, at det fattes **US:724***Grund-Tanken*, da det vist altid vil være *Over-Fladen*, hvorpaa den *ikke* spiller, der giækkes lidt med dem!

Spørger man nu om *denne* Grund-Tankes *Sandhed*, som i Nordens *gamle* Billed-Sprog lod sig udtrykke saaledes, at *Skøn Freya* og hendes Datter *Ædelsteen* faldt engang i Hænderne paa *Udgaards Loke*, hvoraf selv *Thor* ei formaaede at udfrie dem, for Kogleriets og Øine-Forblindelsens Skyld, men hvoraf de dog befriedes ved *Odin* og hans *Ænherier*, der gjorde sig *usynlige*, saa Trylleriet tabde sin Magt, see, da er *Skønhedens Ulykke*, som det *første* Ledd af denne Grund-Tanke, kun alt for klar, naar man blot **A:305**tænker paa den "*Græske Skønheds*" Kaar i sit Hjem, men *Udfrielsen* er dog nu, som altid, mit glade og sikke Haab, som det iaften skal være mig en stor Fornøielse at knytte til den *Odysseiske Hjemkomst*, der, i mine Øine, skildrer den ikke blot meget smukt, men uforbederlig.

Ja, det *Old-Græske* Helte-Digt, hvorefter *Odysseus* maatte flakke vidt omkring efter *Trojas* Undergang, mens hans trofaste Mage, den skønne *Penelope*, i hele *tyve* Aar bevarede ham sin Kiærlighed, Det melder især, hvordan de dybe og søde Tvilling-Længsler selv rorde de Udødelige, selv bøiede den haarde Skæbne, saa *Odysseus* kom tilbage fra den anden Verden, mødte sin "halve Sjæl", yndig og tro, beviste, graahærdet, sin *Ungdoms-Kraft*, overvandt, ved Hjelp af *Pallas Athene*, alle Beilerne til hans *Ungdoms-Brud*, alle Hindringer for hans *anden* Thron-Bestigelse,

og triumpherede endelig i den Elskedes Favn, gjort udødelig af den ægte Viisdom, og udrustet med Kraft til endnu under de hvide Haar at *omvandre Verden* saa vide, som *Saltet* smager og *Aaren* kiendes; og dette er Altsammen saa deiligt og dog saa dybt, saa fornøieligt, selv for Børn, at høre og læse, og dog tillige saa lærerigt, opmuntrende og glædeligt for *Tænkeren* at grandske, at dersom vi havde *Odyseen* fordansket paa lette, flydende Rim, da kunde jeg ikke tale om den enten til *Damer* eller *Herrer*, som ei alt havde læst den Snese Gange og kiendte Historien bedre end jeg, som først paa mine gamle Dage har opdaget den nedgravne Skat. Dog, da vi først nys har faaet *Odyseen* paa *Dansk*, og det, om end ganske *læselig*, saa dog tung og fremmed, nu maa jeg fortælle *Damerne* Noget af det *Smukkeste*, som er, at vel maatte *Odysseus* paa Hjemreisen til *Ithaka*, som han dog engang var saa nær, at han saae dens Skorstene ryge, flakke om saa |A:306|længe, til han havde |US:725|mistet *alle sine Stalbrødre* og leed selv *Skib-Brud* ved Verdens Ende paa Øen *Ogygia*; men dog frelstes han fra Undergang af *Jette-Møen* eller *Atlas-Datteren Kalypso*, som ene beboede Klippe-Øen i det vildende Verdens-Hav og lovede endog at gjøre ham *udødelig*, naar han i hendes Favn vilde glemme *Grækenland*, *Ithaka* og *Penelope*. Vist nok var en saadan Glemsel *Odysseus* aldeles umulig, saa, trods *Jette-Møens* kiærlige Omhu, følte Helten sig saare ulykkelig, i de kolde, dunkle Grotter, langt borte fra “*Guder og Mennesker*”, længdes altid efter dem og Hjemmet, og sad hver Dag sukkende paa Klinterne med Taare-Blik over Bølgerne, der skildte ham fra de “*Levendes Land*”; men i Aarenes Løb slog dog endelig den store Befrielses-Time: *Pallas Athene* talde den haardt prøvede, landflygtige *Græker-Helts* Sag for *Zeus*, og paa hans *Vink* fløi *Hermes* over Havet, og meldte *Kalypso*, at det var *Gudernes* og *Skæbnens* Villie, at hun nu brat lod *Odysseus* fare, men ogsaa, at han skulde pløie *Verdens-Havet*, *uledsaget* af *Guder* eller *Mennesker*, paa et *Flaadd*, han selv havde tømret og maatte vide at styre, til han naaede den venlige Kyst, hvor han, efter *Skæbnens* Dom, skulde lande og finde Leilighed hjem til *Fædernelandet*! Som sagt, saa gjort, men *Poseidon* bar et indgroet Nag til Helten, for sin stygge Søn, *Kyklopen* og *Menneske-Æderen Polyphems* Skyld, som *Odysseus*, til Nødværge, havde berøvet det eneste Øie, han havde, men ogsaa unødvendig, ei uden Kaadhed, spottet i hans Ulykke, og derfor oprørde nu *Poseidon* Havet og slog alle Storme løs til en frygtelig Vædde-Strid, saa Flaaddet sønderknustes, og Helten blev da kun frelst ved et fortryllet *Svømme-Bælte*, som *Havfruen Ino* medlidende laande ham.

|A:307|Lykkelig landede imidlertid *Odysseus* paa Øen *Scheria*, hos de giæstmilde og søvante *Phæaker* eller *Skiemtere*, *Gudernes* gamle, trofaste *Venner*, hos hvem han ikke blot fandt rørende Venskab og Gavmildhed, men hos Konge-Datteren, *Nausithea*,

endnu langt mere rørende, jomfruelig Ynde og brændende men blid og opoffrende *Kiærlighed*, og paa et Skib, der hverken behøvede *Styrmand*, *Seil* eller *Aarer*, men kiendte sin Kaas og foer af sig selv, som en Pil, giennem Bølgerne, hvorhen man lystede, blev Helten bragt sovende hjem til sit *Fæderneland*, og vaagnede først liggende alene, i den aarle Morgen-Stund, paa det saa længe savnede saa inderlig elskede *Ithaka*, hvor Alt vel, ved *første Øiekast*, syndes [|US:726](#) ham nyt og *fremmed*, men hvor han dog snart gienkiendte hver Busk, som hver Grotte og hver Klippe-Aas.

Pallas Athene var nu ogsaa strax ved Haanden, iførde ham selv den *Stodder-Dragt*, hvorunder han skulde skjule *Konge-Sjælen*, og, saavidt mulig, *Helte-Aanden*, mens han prøvede Gemytter og især sin *Penelopes* Troskab og *Kiærlighed*, og sin unge Søn *Telemaks* voxende Mod og tiltagende Kræfter; men det vilde her blive for vidtløftigt at fortælle, hvordan *Odysseus* oplod sig, først for den gamle *Svine-Hyrde*, en i sin Barndom af *Phøniciske Slave-Handlere* bortført *Prinds*, som, selv midt imellem Svinene, havde bevaret sin kongelige *Ædelmodighed*, saa for *Telemak* og endelig for *Penelope*, saa det maa være Nok at berøre, hvordan Helten aabenbarede sin gamle *Styrke* og sin naturlige *Konst*.

Da nemlig *Odysseus*, som *Stodder*, kom til Konge-Hallen, hvor *Penelopes* mange Beilere, som *Snylte-Giæster*, holdt daglig Gilde, for, om de gik glip ad Bruden, dog at "æde Huset op", da var der en virkelig *Tig* [|A:308](#)ger af *Handværk*, ved Navn *Iros*, som tillige, rap nok tilbeens, løb *Ærinder* for Beilerne, og havde, baade høi og før, *Skin* af en vældig *Slags-Broder*, og ham ophidsede nu Beilerne til at smide den fremmede, *mistænkelige* *Stodder*, med hin *Helte-Mine*, paa Døren, som en *Fusker* paa *Tigger-Handværket*, der gjorde Indgreb i *Laugs-Mesterens* surt erhvervede, ved Tiden helligede, *Ene-Rettighed*; men de forbausedes Alle, saasnart *Helten* blottede sine *Kæmpe-Arme*, og de maatte uvilkaarlig blegne, da han ikke blot, ved det første Tag, smed den langstranglede og skryllende, men feige, visne og marvløse *Iros* til Gulvs, men bænkedes ham paa de "*selvbudne Giæsters*" gamle Sæde, paa *Dør-Tærskelen*, saa det knagede i hvert Ledemod, og den nys saa pralende *Tigger* mægtede nu ei at røre Haand eller Fod og vovede ikke et Muk.

Derpaa kom den længe forventede Dag, da *Dronningen* skulde gjøre Ende paa sine *Beileres* Utaalmodighed, ved at række En af dem sin Haand, og det skulde være Den, som baade kunde spænde Heltens "*Kæmpe-Bue*", og skyde vist med den, saa Pilen foer igiennem Øiet paa *tolv* Øxer, som stod opstillede langs med Væggen paa Rad, og da de Alle havde gjort deres Bedste, uden at Nogen engang kunde spænde Buen, saa det brast endog for *Telemak*, hvem det dog, paa et hængende Haar, nær var lykkedes; see, da var alle Beilerne enige om, at den "*Fremmede*" paa ingen Maade maatte laane Buen og [|US:727](#)prøve sin Lykke, men, ved Hjælp af *Telemak* og

Svinehyrden, kom Kæmpe-Buen dog i Heltens Haand, og “Fingrene mindedes”, efter Ordsproget, hvad “fordum” gjordes, saa i et Øieblik var Buen spændt, og i det Næste foer Pilen som et Lyn igiennem alle Øxe-Øinene, til alle Beilernes Forfærdelse, og til deres Lig-Varsel; thi før |A:309|Pile-Koggeret var tømt, laae de i Snese-Tal steendøde paa Gulvet, og hvad Buen havde begyndt, fuldførde Sværdene i *Odysseus*, *Telemaks*, *Svine-Hyrdens* og *Faare-Hyrdens* Kæmpe-Hænder, til der hos alle Beilerne var ikke et levende Øie.

See, dette er kortelig Gangen i det gamle, vidtberømte, men dog igrunden temmelig ubekjendte *Oldgræske Helte-Digt*, og jeg er ganske vis paa, at baade finder alle *Damerne* det deiligt, og er enige med mig om, at al saadan *ægte* Deilighed er Guld værd, enten man saa kan sige, hvad den for Resten har at betyde eller ikke; men kiender jeg *Dannekvindens* Døttre ret, da føle de ogsaa, det er umuligt at saa deilige Træk af *Livet*, af det ædle kæmpemæssige, det kiærlige og elskelige *Menneske-Liv*, skulde være grebet af Luften, umuligt Andet, end at dette Helte-Digt maa enten være *historisk* eller *prophetisk* sandt hos den gamle *Græker-Skjald*; men da nu *Grækenlands Historie*, desværre, kun alt for klart beviser, at den gamle *Helte-Aand*, som skabde *Olympen* med alle dens skønne Guder og Gudinder, og som drev *Argonauterne* og Heltene for *Troja*, den *Aand* kom hverken tilbage med *Odysseus*, med *Alexander den Store*, eller med *Nogen*, som hidtildags vandt *Græsk* Navnkundighed, saa maa det deilige *Skjalde-Blik* have været *prophetisk*, og maa søge sin Forklaring, *ikke* paa *hiin*, men paa *denne* Side *Middel-Alderen*, der i det *Store* og tilbunds aabenbarede den *ægte* Kiærlighed og Skønhed, som hos de gamle *Græker* kun dagedes i det *Smaa* og for det *Løse*, selv i *Leto-Datteren*, og derfor siger jeg, trods alle *Herrernes* kloge *Indvendinger* og ironiske *Smiil*: ja, mine *Damer!* vi er, til Lykke, midt i den *verdenshistoriske* Forklaring af *Odysseen*: *Aanden* er vendt |A:310|tilbage, og har vel endnu ikke kastet *Stodder-Dragten*, men har dog alt paa den pralende *Iros* beviist sin *Kæmpe-Styrke*, og vinder nu netop Prisen i *Bue-Skud*, saa derpaa følger ganske sikkert alle de opblæste, men dog lave *Begiærligheders* Nederlag, og *Aandens* Omfavnelse af *Hjerte-Bruden*, under *Udødeligheds-Krandsen*, som pryder det |US:728|gamle, men vidunderlig foryngede, *Ægte-Par* paa *Guldbryllups-Festen!*

Ja, det være vovet at sige høit, baade for *Damers* og *Herrers* Øren: *verdenshistorisk* talt, er *Odysseus Menneske-Aanden*, *Øen Ogygia Island*, *Øen Scheria Sælland*, og *Grækenland* endnu *sig selv*, saa, hvis *Herrerne* finder det mere *latterlig* sagt end *glædelig* meldt, da er det kun, fordi de ogsaa lee, naar *Skjalden* for ramme *Alvor* kalder *Kvinden* Kiærligheds og Skønheds *Gudinde*, kalde det latterlig *Smiger*, fordi mange *Herrer* har latterlig anvendt paa deres “*Karen og Maren og Mette*”, eller dog paa *Pandora* og hendes *falske*

Æt, hvad kun er sandt og glædeligt om *Freya* og *Ædelsteen*, og ret øiensynligt om den dybe, stille "*Clara*", der alt fra *Hedenold* har udviklet sig i *Dannekvinden* og hendes ikke blot deilige men ogsaa *hjertelige*, grundkiærlige, inderlig elskværdige *Døttre!*

Om jeg derfor stod midt i *Grækenland*, som jeg staaer midt i *Danmark*, ja, om jeg stod i *Athenen*, ved Gruset af "*Parthenon*", eller *Pallas Athenes* berømte "*Jomfru-Bur*", paa hvis Mure *Phidias* opoffrede sin *Konst*, som jeg staaer ved det fra Arildstid mageløs deilige *Øresund*, hvor det beskedne *Axelhus*, i Tidens Løb, er opvoxet til det stolte *Christiansborg*, som nu *Thorvaldsen* pryder med den af *Parthenons* Gruus opstandne *Phidias-Konst*; saa turde og vilde jeg sige til de *Græske* Damer og Herrer: har I **A:311**Lyst til at *leve* og see *gode Dage*, efter mageløs Trængsel, ja, har I Lyst til at see ikke blot *Parthenon*, men *Olympen*, hæve sig forklaret, til at see, ikke blot den gienfødte *Zeus* udslynge sine Lyn, men ogsaa den gienfødte *Kronos* udbrede sine Skatte, da vender Blikket mod det "*høie Norden*", hvor selv eders *Stam-Fædre* var klarøiede nok til at see andet end *Iis-Bjørne*, saae iblandt *Hyper-Boræerne*, i Norden-Vindens Hjem, Indbyggerne paa de "*Saliges Øer*", som vexlede Venne-Gaver med *Phobos Apollon*, og hos hvem Guld-Alderens *Kronos* vedblev at herske og nedgrov sine Skatte! ja, vil I see, hvor *Menneske-Historiens* Kæmpe-Aand lyslevende herskede fra Arildstid, og lever endnu, skøndt han længe var skin-død, da *opløfter* eders Øine og seer, *hvad* der er skedt i *Norden*, mens I sov i det *Byzantinske Hades* og pindes i det *Tyrkiske Helvede*, seer det, og lærer, hvordan i *Syden*, saavelsom i *Norden*, det Hensovede kan vaagne, det Daanede opstaae og det Henvisnede oplomstre paany!

US:729Ja, mine *Herrer!* saaledes vilde jeg bestemt, hvis jeg kunde, vende *Grækernes* Blik mod *vort Norden*, og er vis paa, at fulgde de *Vinket*, skulde de vinde smilende Udsigter og takke mig i Graven, og sagtens maa jeg da vove at bede og besværges *Nordboerne* selv dog at oplade Øinene og see sig om i *Hjemmet*, hvor de Fleste af dem, desværre, endnu er vildfremmede, see sig rigtig om, saa de kan lære at skønne paa hvad der er skedt, for at *Folke-Livet* kunde gienfødes i *Norden*, og lære at skatte *Midlerne* til Gienfødselen, før de atter forsvinde!

Alt oftere har jeg peget paa de *tre* store Udvandringer fra de *tre* Nordiske Riger: den *Gothiske*, den *Engliske* og den *Normanniske*, som *verdenshistoriske* Begivenheder af *første* Rang; men dermed vilde *Nordens Historie* **A:312**ogsaa omtrent været ude, alt i det *Niende* Aarhundrede, ligesom *Grækernes* blev sluttet med *Alexander-Toget*, i det *fjerde* Aarhundrede før *Christi Fødsel*, dersom ikke "*Island*" med det Samme var dukket op af *Nord-Havet*, og var blevet ei blot et *Grav-Minde* for *Nordens Aand* og et *Giemme-Sted* for dens *Efterladenskab*, som det *Ægyptiske Alexandrien* jo ogsaa blev for *Græker-Aanden*, men tillige blevet et

Værk-Sted for Aandens skjulte Virksomhed, ja, en levende *Gienlyd* af *Heimdals* Gjallar-Horn, en mageløs “*Nordisk Høiskole*” i sin Tid, og dermed et prophetisk levende *Forvarsel* og *Forbilled*e paa den store “*Nordiske Høiskole*”, vi endnu har ivente!

Omtrent tusind Aar er det nu siden, da det gamle *Nordens Guder* var henslumrede og Helte-Slægterne hardtad uddøde, med de Kongelige *Skjoldunger*, *Skilfinger* eller *Ynglinger*, *Ylfinger* og *Odinsunger* eller *Vodanider*, i *Danmark*, *Sverrig*, *Norge* og *England*, at der blev et farligt, chaotisk Røre i *Norden*, som vi maae kalde det “*Normanniske*”, baade fordi det gav Anledning til den mærkværdige *Normanniske Udvandring*, og fordi *Norge* da blev *Skue-Pladsen* for de største *Nordiske* Begivenheder. Denne *Nordens Klippe-Egn*, med *Dal-Idyllerne*, skimter vi nemlig kun meget dunkelt i vore egenlige *Oldsagn*, hvis store *Nordiske* Skueplads er omkring *Leire* og *Upsal*, i *Danmark* og *Sverrig*; men i det *Niende* eller *Normanniske* Aarhundrede træder *Norge* pludselig ud af sin Dunkelhed, da *Idyllen* i alle de smaa *Dal-Riger* forstyrres af *Lurens Drøn* og *Vaaben-Dønnet*, hvor *Harald Haarfager* flyver og farer, baade [|US:730](#) til *Lands* og *Vands*, med sin udvalgte, uimodstaaelige *Kæmpe-Trop*, og underkuer, baade *søndenfjelds* og *nordenfjelds*, Alt hvad der ikke itide undviger, og, med sin ny [|A:313](#) *Stol-Konge*, faaer *Norge* naturligviis *Anseelse*, og mod *Naboerne* en samlet, tit frygtelig *Styrke*, men *indvortes* bliver der følgelig ogsaa en langt uroligere Tid for de gamle *Minder*, langt bangere *Kaar* og trangere *Rum* for *Kæmpe-Kræfterne*. Det var nu især de *Nordvestlige Kyst-Boer*, i hvad vi nu kalder *Bergens*, *Thronhjems* og *Nordlands* Stifter, eller, med de gamle *Navne*, i *Hardanger* og *Hordeland*, *Sønd-Mør*, *Romsdalen* og *Nord-Mør*, *Trøndelagen* og *Halogeland*, hvor *Kæmpe-Livet* havde rørt sig friest og omsider aldeles tøjleløst, saa der fandtes *Kæmper* i *Hobet*, som ingenlunde vilde bøie *Nakken* under *Harald Haarfagers* *Jernspir*, men kunde dog ikke modstaae hans *Lykke*, og stillede sig derfor i *Spidsen* for *kiække Ungersvende* fra hele *Norden*, for at seile saa vidt, som *Himlen* var blaa, hævde *Friheden* og lede om *Lykken!* Den *Navnkundigste* af dem Alle blev *Gange-Rolv*, en *Jarle-Søn* fra *Møre*, fordi det lykkedes ham at vinde et *Hertugdøm* i *Frankrig*, som endnu kaldes *Normandiet*, og gav i *Tidens Løb* baade *Engeland* og *Italien* mægtige *Konger*, gav *Kors-Togene* glimrende *Helte*, gav *Pavedømmet* uundværlige *Støtter*, og gav endelig de *Romanske Folk* Mod til at danne *Skrift-Sprog* af deres forvirrede *Tungemaal*; men *Nordens*, og, jeg tør sige, tillige *Verdens Lykke* var det, at Folk fra alle *tre Riger*, skjøndt især *Nordmænd*, fandt uimodstaaelig *Drift* til at nedsætte sig paa den enten ganske eller dog næsten *øde* og *golde* *Øe* i *Ishavet*, som vel forðum kaldtes “*Thule*”, men fik nu *Navnet* “*Island*”, og blev den afsides *Skueplads* for en i sit *Slags* mageløs og vidunderlig frugtbar *Fortsættelse* af *Oldtidens Nordiske*

Folke-Liv og Kæmpe-Skridt!

Ingolf Ærneson nævnes som den første *Nordmand*, |A:314| der op slog sin Bopæl paa *Island*, just *der*, hvor *Reikavig* nu prøver paa at opvoxe til Øens Hovedstad, og han staaer virkelig *verdenshistorisk* som en ægte Søn af den “gamle Ærn” i *Ygdrasil*; thi paa *Island* dannede sig en lille “Nordisk Fristat”, som i alle Henseender fortjener *vor* Opmærksomhed, men kræver *hele Verdens*, for det gienfødte “*Ungdoms-Liv*” i ældgammel Stil, der nu saa uformodenlig opdukkede af *Ishavet*, og øvede en uberegnelig Indflydelse, vel nærmest paa *Norge*, men dog paa alle de *tre Nordiske Riger*, og det igiennem |US:731| *hele tre Aarhundreder*. Saa længe var det nemlig Skik hos de *Islandske Selveier-Bønder*, og da især hos de Rigeste og Ypperste, som kaldtes og endnu kaldes “*Høvdinger*”, at de gav deres Sønner en omhyggelig Opdragelse, saa de, i Alt hvad dengang enten indvortes eller udvortes kaldtes “*Dannelse*”, vidt overgik deres samtidige Frænder i *Kongerigerne*, og naar disse “*unge Herrer*” blev voxne, da reiste de udenlands, ikke blot for at see andre Folks Sæder og fremmede Landes Mærkværdigheder, men ogsaa for at tage levende og virksom Deel i alle Samtidens store *Begivenheder*, og skjøndt de *Nordiske Riger*, som i alle Maader laae dem *nærmest*, ogsaa i Regelen blev de reisende *Islænderes* Virke-Kreds, saa fattedes der dog aldrig paa Undtagelser, saa mangen En viste *Harald Haardraade* Veien eller fulgte hans Spor til det fjerne “*Maglegaard*” eller *Konstantinopel*, hvor de, som *Væringers*, tit foer til Verdens Ende og tog glimrende Deel i Alt hvad man der kaldte *Storværk!* Disse reisende *Islænderes* Virksomhed var nu vel saa mangfoldig, som den fandtes i de *Kongers* og *Jarlers* Gaard og Følge, som de hjemsøgte og tjende, og de udmærkede sig i *alle* disse Retninger, men i den *folkelige* Retning, som *Skjalde* og *Sagamænd* eller For|A:315|tællere, bar de ikke blot Prisen, men blev snart de *Eneste* i deres Slags, saa de udgjorde ligesom en vandrende “*Nordisk Høiskole*”, der oplivede *Borge-Stuerne*, saavelsom *Høie-Loftene*, endnu langt meer med *Myther* og *Oldsagn*, som de Alle, fra *Barnsbeen*, var mesterlig hjemme i, end med *Kvadene*, baade lange og stakkede, baade “*Draper* og *Flokke*”, om de *nyeste* *Begivenheder*, og om de *Høvdinger*, de giæstede; thi disse *Kvad*, som *Islænderne* forstod den *Konst* at gjøre paa staaende Fod, var i Regelen ei synderlig *poetiske*, og tit ei bedre end *Hverdags-Rimene* i *vor Adres-Avis*.

Omtrent ved *Valdemar Seiers* Død, hernede, i Midten af det *Trettende Aarhundrede*, var det nu vel ogsaa paa *Island* forbi med *Kæmpe-Livet*, saavelsom med den lille *Nordiske Fristat*; thi siden *Islænderne* havde *solgt* Fædernelandet til de *Norske Konger*, kulelurede de for det Meste i deres Krog, og tabde efterhaanden hele deres Navnkundighed; men dog vedblev de lige til den “*Sorte Død*”, og Slutningen af det *Fjortende Aarhundrede*, at forøge den

Bog-Skat paa Moders-Maalet, som, fra Begyndelsen af det Tolvte Aarhundrede, vidunderlig havde samlet sig i den dunkle Vraa, og er |US:732 næsten den eneste Kilde til vor Kundskab om det gamle Norden. Vel maa det, fornemmelig i Danmark, aldrig mere glemmes, enten at det var de fra Danmark udvandrede Angler og Jyder, som først gjorde et Nordisk Tunge-Maal til Skrift-Sprog, og som tillige, ved at udbrede Christendommen i Tydskland og Norden, lagde Spiren til Reformationen og til hele vor ny Udvikling og Dannelse, hverken det, eller Storværket af Sællandsfaren Saxo Grammatiker, som i Valdemarernes Dage, under Biskop Axels Vinger, skrev en mageløs Danmarks-Historie, hvori han bevarede mangfoldige |A:316 af Nordens ældste og deiligste Sagn, som vi forgiæves vilde spørge Islænderne om; men baade vidner Saxo selv, at han havde de oldkyndige Islændere meget at takke, og desuden maae vi bekiende, at den bedste Deel af Saxos Værk vilde været os en "lukket Bog", og at selv Anglernes Helte-Gierning vilde været spildt paa os, dersom ikke Islænderne havde bevaret Edda-Bøgerne, og var, lige til den Dag i Dag, blevet ved at forplante Nordens Myther og Sagn fra Slægt til Slægt, som Grund-Laget for en indenlandsk og hjemlig, altsaa Nordisk, Dannelse paa Moders-Maalet, som i sit Slags er mageløs, og vil i en veloplyst Fremtid skattes høit, ikke blot som et spaaende Forbillede, men ogsaa som et levende Vilkaar for Opvækkelsen og Fortsættelsen af det Nordiske Folke-Liv!

Alt i det Syttende Aarhundrede begyndte man nu vel, baade i Sverrig og i Tvilling-Riget, at blive det Islandske Vidunder vaer, som en Kæmpe-Høi fra Middel-Alderen, med Blaa-Lys over Oldtidens nedgravne Skatte; men den døde og vildfremmede, Latinske, Lærdom, som dengang beherskede Norden og tyranniserede selv paa Island den hjemlige Dannelse, den var dog baade saa dræbende for Aand i det Hele, og med Nødvendighed saa arrig en Fiende ad alle Folks Moders-Maal, at den store Islandske Opdagelse blev hardtad aldeles ufrugtbar, og Kundskaben om Nordens Oldtid slæbde sig kun møisommeligen, næsten aldeles død og magtesløs, giennem det Attende Aarhundrede til os.

Her seer De, mine Herrer, i hvad Mening, og med hvad Ret, jeg siger, at, verdenshistorisk talt, svarer Island til Odysseens Ogygia, saa der frelstes Historiens Aand efter det store Skibbrud i Middelalderen, hvorved Nordens |A:317 Arildsfolk fandt deres Undergang, men frelstes, ligesom Odysseus, tilsyneladende |US:733 kun for at hensukke sine sørgelige Nætter og Dage, langt "borte fra Guder og Mennesker", i de dunkle Grotter og i Jette-Møens Arme, saa denne Lighed vilde kun være en bedrøvelig Opdagelse for alle aandskiærlige Hierter, og da især for Kæmpe-Aandens Danske Dronning, dersom det ikke laae i Sagens Natur, at denne Opdagelse umulig kunde gøres, før Aanden havde sprængt de Dødning-

Lænker, hvori den vidunderlig laae bundet, og denne glædelige Begivenhed, denne *Nordiske Jule-Soelhverv*, med sine Storme, saavel som med sine lyse Udsigter, er det, jeg finder ligesaa dybt, som deilig forudskildret i den *Odysseiske* Beskrivelse af Heltens *eensomme* Vinter-Reise over Verdens-Havet, paa det *selvgjorte*, skrøbelige Flaadd, fra *Kalypsos* eller *Fjælerskens (Hylle-Moers) Ø* til det lyse, giæstmilde, med *Guder* og *Mennesker fortrolige*, Scheria.

Naar jeg nu, om dette *Scheria* eller *Arne-Skiødet*, siger, at i den *verdenshistoriske* Linie er det *Sælland*, da er vel *Sælland* det Sted paa Jorden, hvor man snarest leer høit ad hvad der, ved første Øiekast, synes at være den underligste Grille, man, med en Skrue løs, kan løbe efter; men, som en gammel *Historiker*, spørger jeg aldrig hvad man for *Øieblikket* leer ad, men kun hvad *Fortiden* spaaer og *Fremtiden* vil forklare, og deriblandt er Intet mig vissere end *Sællands* mageløse *Hjertelighed*, thi den er mig saa vis, som, hvad Alle maae indrømme: *Sællands* mageløse *Deilighed*. Dette Aarhundrede har ogsaa unægtelig bragt en *Sællandsk Kiendsgierning* for Dagen, som poetisk maa kaldes den *giæstmildeste* Modtagelse, den venligste Omgang og den raskeste Befordring, som den landflygtige, husvilde **IA:318**Aand endnu fandt hos noget *Hjerte*; thi lige siden Aarhundredets Morgen-Røde, da vore Ulke kappedes med *John Bull* om at skyde *Nyaar* ind paa *Konge-Dybet*, og gjorde det saa muntert, som den *Phæakiske* Konge-Datter spillede Bold med sine Terner, ligefra denne tidlige Opvækkelses og Opstandelses Time, gienlød jo *Norden* af de *Sællandske Skjaldes* Kvad til Ære for *Historiens* og *Nordens* Kæmpe-Aand, var det jo deres Hjertens-Lyst at erstatte ham alle de Tab, han leed ved det store *Skib-Brudd*, og at hjælpe ham op igien paa sin *Odels-Throne!* Det behøver saaledes neppe at erindres, at det var fra *Sælland*, det tonede, tidlig i vort store Aarhundrede:

Island! hellige Øe! Ihukommelsens vældigste Tempel!
Bredt dit bølgende Hav freded om Oldtidens Aand!

US:734Og var ikke min egen poetiske og historiske, mundtlige og skriftlige, Virksomhed saa mangfoldig indviklet i *Sællands* Forhold til *Nordens Aand*, da vil i det mindste *de Damer* og *Herrer*, som her laande mig et villigt Øre under de graa Haar, sikkert troe, jeg baade kunde og vilde sige meget, der vidunderlig sammensmeltede med *Græker-Aandens* dybe Anelser om sin *Forløsnings-Tid*; ja, selv med det *Tungebaand*, jeg ei kan løse, tør og maa jeg jo sige, hvad sandt er, at siden Danmarks *Hoved-Skjald* slog Tonen an, som skal giennemklinge *Nordens Fremtid* og forklare vor *Fortid*, har Deltagelsen i *Islands* mageløse Skæbne, Kiendskabet til *Islands* ligesaa *mageløse* Skrifter, og Tilegnelsen af det gamle *Nordens*

Billed-Sprog og *Kæmpe-Liv*, været i bestandig *Tiltagende*, ogsaa giennem disse os *uforglemmelige Aften-Timer* under Vinters Hjerte, saa vi tør vel |A:319sige, at er end Sønnen, som *Nordens Aand* og *Sællands Havfrue* med Fryd kalde deres, spæd endnu, saa turde han dog alt være voxen nok til at efterligne den *tredags gamle Magne* og kaste *Jette-Skankerne* fra *Thors-Halsen!*

Om det Uskedte, som om de uvordne Dage og de ufødte Slægter, maa Historien tie, men see vi først, at *Poesien* i gamle Dage, hos *Græker* og *Nordboer*, saavel som hos *Ebræer*, ingenlunde tav men talde netop mest og bedst om det *Tilkommende*, da forarger det os ingenlunde, at *Poesien* ogsaa paa sine gamle Dage ligner *sig selv* og spaaer om Fremtiden, til Trøst for Øieblikket og til *Vink* for de følgende Slægter, saa, paa egen Fare, maa det vel ogsaa tillades mig, i Pagt med *Nordens Aand*, at spaae en stor og glædelig Opfyldelse, baade i *Syden* og *Norden*, af *Odysseens* ligesaa herlige som heltemæssige Slutning, da *Helten* kudsker den storpralende Tigger, som jeg kalder "*Selv-Klogskab*", men som Andre kalde deres *egen* "gode Fornuft og Forstand", der dog intet Godt forstaaer, og da *Helten* spænder sin "*Kæmpe-Bue*", rydder og renser sin Konge-Hall, og omfavner med Æren sin ligesaa elskede, som elskelige Dronning!

Al *Spaadom* er med Nødvendighed *dunkel*, og skøndt den *Historiske*, i vore oplyste Dage, er det mindst, og bliver det kortest, gjør *Skjalden* dog sædvanlig klogest i baade at fatte og meddele den saa dunkelt som den fødes, for at den kan beholde det Væsenlige, som er *Livs-Varmen*, og jeg vil derfor kun pege paa *den* klare Side, hvormed min *Spaadom* iaften er født, og det er, at ved Heltens "*Kæmpe-Bue*" skal verdens|US:735historisk forstaaes det *levende, mundtlige* Ord paa *Moders-Maalet*, som vi Alle veed, er et vidunderligt Redskab, vel til langt Meer og til bedre Ting end hvad man sædvanlig kalder "*Konst og Kamp*", men dog ogsaa dertil, og at |A:320dette "*Tale-Redskab*" har Ingen i sin Magt, til levende, træffende, kraftig og knusende Brug, uden *Manden*, over hvis *Isse Aanden* svæver, og hvis Hoved beskeden bøier sig under den usynlige *Livs-Kraft* fra den *anden* Verden, og hvis Hoved kiærlig bøier sig mod *Livs-Kilden* i den *tredie* Verden, mod *Hjertet*, hvis Kiærligheds-Magt over *Tungen* er saa vis og velsignet, som den *Kvindelige Veltalenhed*, der, til vor Lykke, ingensteds udstrømmer saa varm og levende, og indstrømmer atter saa mild og saa frugtbar, som i *Danmarks* og i *Sællands* Bøgeskov og Rosengaard, som *Skjalden* med Glæde skal kalde sit Hjem, saalænge han *aander!*

|A:321|US:736

Den Danske Guld-Alder.

“Den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede”, det er hos os et gammelt Ord, som bliver klarere, jo *dybere* det tages; thi vel er der selv paa *Overfladen* noget Sandt deri, men *det* Ordsprog er dog ogsaa sandt, som melder, at imellemstunder “sætter *Terne* Haand under Kind og græder for *Graaværks-Skind*”, som hun dog aldrig eiede; saa det *gyldne* Ord klarer sig først, naar vi indskrænker det til “Hjerte-Guldet”, og da især, naar vi tænker paa “*Freyas Guldtaarer*”, som de *Danske* Kæmpeviser har baade aabenbaret og foreviget; thi saadanne ægte Guld-Taarer kan umulig fældes, uden hvor Hjertet engang var *rigt* paa hvad *det* kalder *Guld*, altsaa paa *Kiærlighed* i sin Glands, og Vidnesbyrdene om denne Gamle-Danmarks Rigdom paa “Guld og grønne Skove” er det, jeg iaften vil gjøre baade Damer og Herrer opmærksomme paa, i det søde Haab, at ligesom Ordsproget siger “*der* kommer Vand, som været haver”, saaledes giælder det Samme om *Guldet*, saa den berømte *Danske Guld-Sæd* i Hedenold forjætter Danmark en *gylden Høst* i Nyaarstiden.

Spørge vi nu de Gamle om Danmarks Guld-Alder, da er vore egne Fædre ingenlunde de eneste Vidner om den; thi ikke blot viser *Angler* og *Islændere*, at der ogsaa hos dem gik Ord af denne “Danmarks frugtbare Herlighed”, men vi **IA:322** finder netop hos dem den mest *poetiske* Beskrivelse af “Fredegods-Tiden”, som er Guld-Alderens *Danske* Navn, fordi *Fred* og *Rolighed* har altid, ligesom endnu, hørt til det *Danske* Begreb om *Lyksalighed*.

Hvorledes nu denne Guld-Alder oprandt og ophørde, derom har vi to fremmede Oldsagn, begge *Poetiske*, men dog himmelvidt forskellige; thi efter det *Ene* var det af *Menneske-Livet* Lyk^{US:737}ken udsprang og med *Døden* den endtes, men efter det *Andet* var det *Døden* som fødte, og *Livet* som forstyrrede Danmarks Lykke.

Efter den *Angelske* Bjovulfs-Drape kom der nemlig engang, da de *Danske* var kongeløse og stædt i alskens Vaande, en Snekke drivende for Vind og Vove, ladet med lutter Guld, og med et lille *Drenge-Barn*, som laae alene paa Dækket i den sødeste Søvn, med en *Korn-Neg* til Hoved-Pude, og alt Dette betragtede *Dannemænd* som en Gave fra *Guderne*, opfostrede sig en Konge af *Barnet* og kaldte ham “*Skjold*”, som Rigets Værn, et Navn, han saa ypperlig svarede til, at det for alle hans Eftermænd paa *Danmarks* Throne blev en Ære, som det er endnu, at kaldes “*Skjoldunger*”. *Skjold*, siger Skjalden, blev nu vel ældgammel, men tog ogsaa Guldet med sig i Graven; thi efter hans Befaling blev hans Lig lagt paa et Skib, ligedan ladet, som det, hvormed han kom, og sluppet løs for Vind og

Vove, saa Guldet kom og svandt med ham.

Om denne Kong *Skjold* i Danmark vidste ogsaa hele *Norden* at tale; thi ikke blot melder *Saxo*, at han i sit femtende Aar bandt en *Bjørn* i sit Bælte, men *Islænderne* melde ogsaa, at han var “*Odins Søn*”, ægtede *Gefion*, som var *Glædens* Dise, og havde pløiet *Sælland* fra **A:323**Sverrig til Danmark, og at med hende opslog *Skjold* sin Bopæl i *Leire*.

Efter den *Islandske* Grotte-Sang indfaldt derimod Danmarks Guld-Alder i *Frode Fredegods* Tid, derved, at man fandt to Stene til en *Haand-Kværn*, hvorpaa der lod sig male Alt hvad man vilde mæle, og *Frode* købde to Træl-Kvinder, *Fenje* og *Menje*, af Kong *Fjølner* i *Upsal*, som var saa bomstærke, at de kunde magelig trække *Kværnen*, skøndt den var alle Andre for stiv. Enstund, siger *Skjalden*, malede nu *Fenje* og *Menje* “Guld og Fred og alskens Lyksalighed” til *Frode*, men da han var saa gierrig, at han ei vilde unde dem længere Hvile end *Giøgen* kukker, eller en *Vise* kan synges, saa blev de arrige og malede engang, i deres Hviletid, under galdrende Sang, først *Søvn* paa *Frode* og hans *Kæmper*, og derpaa en fiendtlig Flaade til Lande, hvis *Høvding*, *Mysing*, slog *Frode* ihjel og bortførde hans Skatte, men havde ingen Lykke dermed; thi han lod Træl-Kvinderne male *Salt* paa *Grotte*, til *Snekken* sank med Top og Tavl.

Udfritter vi nu hos *Saxo* de hjemlige *Skjalde*, da hører vi strax, at *Guldet* hedde ogsaa hos dem “*Frodes Meel*” og at **US:738**“*Fredegods-Tiden*” var dem i friskeste Minde, men om Guld-Alderens Ophør har de et ganske andet og langt deiligere Sagn; thi de fortæller, at da *Frode Fredegod* blev gammel, var der en *Trold-Hex* ovre i *Jylland*, som æggede sin Søn til at stjæle *Frodes Guld-Ring*, der, til et *Freds- og Sikkerheds-Tegn*, laae paa *Adel-Veien* over *Jelling-Hede*, og da Kongen kom for at straffe *Misgierningen*, forvandlede *Hexen* sig til en *Hav-Ko* og stangede *Oldingen* ihjel. Herover, hedder det endelig, blev *Lande-Sorgen* saa meget større, som *Frode* var sønneløs i *Hjemmet*, og derfor bar de gode *Dannemænd* *Fredegodes* Lig “tre Aar om **A:324**Land”, men jordede det dog omsider ved *Være-Bro* (mellem *Roeskilde* og *Frederiksund*) hvor *Frode-Høien* endnu er hans *Mindesmærke*, og den *Danske Krone* skænkede de til *Skjalden Hjarne*, som gjorde den bedste *Fredegods-Drape*. Da der imidlertid kom en *Fridlev* fra *Rusland*, som udgav sig for en Søn af *Frode*, kunde *Skjalden* dog ikke forsvare sig paa *Thronen*, og da han tilsidst, som “*Salt-Syder*”, stod *Fridlev* efter *Livet*, blev han selv taget af *Dage* og jordet paa *Øen* ovre ved *Horsens*, som endnu bærer *Navn* efter *Hjarne*.

Dette i sit Slags, saavidt jeg veed, aldeles mageløse *Fredegods-Sagn* mindedes vi levende om ved *Frederik den Sjettes Død*, da

Hans Bønder ham bar,

Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land, med Taare klar!

og har vi først faaet Øie paa den underlig træffende *Lighed* mellem alt ægte *Dansk*, fjern og nær, gammelt og nyt, som gjør vore Oldsagn levende til alle Tider, da glemmer vi det vist aldrig meer, om end ikke alle Sagnene er saa gyldne og hjertensdeilige som Dette, hvori Dannekvindens dybe Kiærlighed alt et Par Aartusinder har speilet sig, og vil formodenlig speile sig til Verdens Ende.

Sammenligne vi nu vort hjemmegjorte Fredegods-Sagn med Grotte-Sangens, da kan det neppe undgaae vor Opmærksomhed, at de, trods al tilsyneladende Lighed, er hinanden *hjertelig* modsatte, da Grotte-Sangens Fredegod er en lykkelig *Tyran* og *Saxos* en mageløs *Landsfader*; men paa en Lighed, som let oversees, maa jeg gjøre Damerne opmærksom, da den [|US:739](#)viser, hvordan *Poesien* hos de Danske leger Skjul i Moder-Skiødet.

[|A:325](#)Naar saaledes Grotte-Sangen lader Danmarks Guld-Alder pludselig afbryde ved et natligt *Sørøver-Tog*, da er det ikke blot rimeligt nok i et Rige, kun lukt med “Bølgen blaa”, men, naar vi tænker paa det *Engelske Vikings-Tog* 1807, ganske upaatvileligt; men *Salt-Malingen* ombord til Undergang er meget dunkel, og klares ingenlunde ved det “Borgestu-Tillæg”, at deraf blev “Søen salt”, og at, hvor Skibet sank med *Kværnen*, blev der en “Mal-Strøm”. Stirrer vi derimod lidt vist paa det *Danske* Fredegods-Sagn, da opdager vi strax *Sørøveren*, *poetisk* forklædt til en *Hav-Ko*, og skimter *Salt-Malingen* i den kronede *Skjalds* Forvandling til en *Salt-Syder*, et af de dybeste poetiske Træk, jeg endnu har seet i et historisk Oldsagn. Skjalden *Hjarne* eller *Hjerne* er nemlig ingen Anden end den over al *Norden* berømte “*Brage*”, hvis Navn paa *Angelsk* netop betyder det Samme, og hvis *Valhalliske* Harpe gav alle Heltene deres Eftermæle, og naar han i Danmark krones for sin Fredegods-Drape, da er det aldeles i sin *verdenshistoriske* Orden, kun mageløs poetisk udtrykt; thi hvorsomhelst der har været en Guld-Alder, Romersk eller Græsk, Fransk eller Dansk, der hylde og hardtad forgudes altid det *poetiske Efter-Skin*, der dog ogsaa snart forsvinder; thi naar *Poesien* ikke længer kan fryde sig ved Livet, da gjør den sig lystig over det, og forbryder med *Nidvisen*, hvad den vandt ved *Mindesangen*. Da nu det “*Attiske Salt*” fra Hedenold er berømt som Kraften i den *Satiriske Poesi*, vil Damerne strax see, det er særdeles vittigt af vor gamle Skjald at lade den Kongelige *Hjerne-Spinder* ende som “*Salt-Syder*”, og i *Grotte-Sangen* selv seer vi et Glimt af *Nidvisen* over den Danske Guld-Alder, som vundet ved et blindt *Lykkestræf* og en utaalelig *Trældom* og forspildt ved *Tyranni* og *Søvn*.

[|A:326](#)Uagtet nu imidlertid de Danske *Skjalde* har været enige med de *Angelske* og *Islandske* om, at et Riges Guld-Alder bedst

forestilles som *een* lyksalig Konges *Levetid*, saa har dog de Danske *Sagamænd* ladt os skimte den under en heel Konge-Række, fra *Dan* og *Skjold* til den sønneløse *Rolv Krage*, saa *Gram* med *Guld-Kiøllen* er en ægte Søn af *Skjold*, og *Rolv Krage* giver Guldet sit *sidste* Tilnavn paa Nordens *Billed-Sprog*, som hans Vinter-Sæd paa *Fyrrisvold*, saa vi faaer kun et *historisk* rigtigt Begreb om den [|US:740](#)*Danske Guld-Alder*, naar vi betragte den som den gamle *Skjoldung-Tid*, omtrent fra *Christi Fødsel* til 500 Aar derefter, da vi veed, *Angler* og *Jyder* var udvandrede med den Danske *Sømagt*, og kan regne os til at *Rolv Krage* faldt.

Det er ogsaa i denne Henseende meget fornøieligt at læse *Bjovulfs-Drapen*, som skildrer os Tilstanden i *Danmark* ved den *Angelske* Udvandrings Tid, og i Kong *Roes* eller *Rodgars* Dage, som vi veed, var Farbroder til *Rolv*; thi den viser os i alle Maader Guld-Alderen som en bedaget Olding, der gaaer paa Gravsens Bredd, og tager sagtens det sidste Glimt af Glandsen med sig.

Denne Kong *Ro* eller *Rodgar*, som, efter vore egne Sagn, har givet *Roeskilde* Navn, forestilles os nemlig i *Bjovulfs-Drapen*, som en i sin Tid mageløs vældig og lyksalig Konge, der slog Guld-Harpen med samme Dygtighed, som han spændte Buen og svang Sværdet, men ligesom han dog selv føler sin Ringhed, i Sammenligning med sin Fader *Halvdan* den *Høie* og sine ældre Brødre, saaledes er aabenbar ikke blot Issen men ogsaa Himmelen graanet over ham. Herligt er hans nybygte Slot, *Hertha-Borgen*, og *smagfuldt* er Alt omkring ham, med Dronning *Væltove* af fremmed [|A:327](#)Byrd; men hans *Sønner* sidde *daadløse* paa Bænken, og han har ikke engang *Natte-Ro* i sin prægtige Hall, men har maattet lade sig fordrive derfra af Trolden *Grændel*, som spøger i den ved Midnats-Tide, kaster *Søvn* paa Kæmperne og æder dem op, med Hud og Haar. Vel vækker Rygtet herom en *Gothe-Helt*, ved Navn *Bjovulf*, af Dvale, saa han, selv *femtende*, giæster Danner-Kongen og tilbyder sig, ene Mand, at brydes med Trolden, til han frelser Hallen eller finder sin Undergang, og hans Forvovenhed krones med det bedste Held, saa han dræber baade *Grændel* og hans *Moder*, og besynges af den taknemmelige Olding som *Danmarks Frelser*; men vi see dog grandt, det er kun en stakket Frist, der vindes, med mindre der i *Rolv*, som vi skimte ved *Thronens* Side, kan opvoxe en *Skjoldung*, som kan forsvare sig selv og gienføde Rigets Glands. At nu *Rolv Krage* virkelig har *prøvet* derpaa, og det med glimrende Held, kan vi saameget mindre tvivle om, som vi høre af *Islænderen Snorre*, at endnu under *Helig-Olav*, i det *Ellevte* Aarhundrede, var hans Minde saa frisk og hans Navn saa stort, at *Thormod Kulbryn-Skjald* vidste ingen bedre Vise at vække Hæren med paa *Stiklestad* end *Bjarke-Maalet*, eller det gamle Hane-Gal i *Rolvs* Leire-Gaard, og at [|US:741](#)selv Kong *Olav* bekiendte, at skulde han ønske at ligne nogen *hedensk* Konge, da maatte det være *Rolv Krage*. Ja, at *Rolvs* Minde

endnu i det *Trettende* Aarhundrede var *Dannemænd* dyrebart, det lære vi af *Saxo*, som har gjort sig den store Uleilighed at oversætte hele *Bjarke-Maalet* paa Latin, fordi det endnu var en *Lækkerhed* i Folke-Munde.

Det gik imidlertid *Rolf*, som det gik alle Oldtidens heltelige *Sildeføddinger*, som vel, ved deres ædle Kamp for den dalende Sol, skabde en yndig Aftenrøde, og vandt sig selv |A:328et udødeligt Navn, men kunde dog umulig bøie Skæbnen, og tog det sidste Glimt i Graven med sig; og hvor dybt de *Danske Skjalde* har følt det, see vi af Sagnet om *Rolvs Endeligt*, der har en slaaende Lighed med *Ragnaroks-Mythen* saa *Bjarke* svarer til *Thor*, og *Hjalte* til *Frey*, medens *Rolv* falder for *Hjartvar*, som *Odin* for *Fenris-Ulven*, og hevnes af *Vigge*, som *Odin* af *Vidar* den Tause.

Saaledes har nu vist nok alle de *verdenshistoriske* Folk havt deres *Guld-Alder*, og faaet deres *Gude-Mørke* eller *Ragnarok*, da Guderne sank i Graven til Heltene, og svævede kun siden i dunkle, æventyrlige Oldsagn, som *Skygger* i *Skumringen*, til de ved *Midnats-Tide* spøgede som *Gienfærd* og manedes som *Djævle*; men der har dog været en himmelhøi Forskiel paa Folkenes *Guld-Tanker*, og jo hjerteligere de var, des dybere de laae, des vissere dukkede de op paany, og des deiligere vil de klare sig; og vil vi nu kiende den *naturlige* Dybde i det *Danske Hjerter*, da skal vi især betragte Sagnet om *Hading*, som hos *Saxo* er en dyrebar Levning fra den *Danske Guld-Alder*.

Det vilde føre for vidt at giennemgaae dette store Sagn, der aabenbar engang har været et heelt *Helte-Digt*, men det mageløse Træk, jeg tænker paa, kan ogsaa godt forstaaes af sig selv; thi det er Fortællingen om, hvordan *Hading*, da han engang sad høit oppe i *Norge*, faldt i dybe *Tanker* en Aftenstund, og saae da, nede ved *Arnen*, en *Kvinde* skyde sig op af *Jorden* med en *Urtekost*, som hun holdt høit iveiret, ligesom for at spørge *Kongen*, *hvor* han vel meende, der groede saadanne *Blomster* under *Vinters Hjerter*? Dette lystede *Hading* ogsaa virkelig at vide, og *Kvinden* tog ham da under *Kaaben* og førde ham først til et *Sted*, hvor utallige |A:329purpurklædte *Skygger* thronede og svævede, dernæst over en *strid Elv*, der vrimlede af *Spyd* og *Pile* og allehaande *Krigs-Redskaber*, til en stor *Valplads*, hvor to *Krigshære* sloges, og her groede *Blomsterne*, |US:742som *Kvinden* havde viist. Videre gik de og kom til en *Mur*, som var selv *Kvinden* for høi, men for dog at lære *Hading*, at bag ved den var de "*Levendes Land*", vred hun *Halsen* om paa en *Hane*, hun havde med sig, og smed *Hovedet* over *Muren*, som da strax paa den anden *Side* med et *Hane-Gal* meldte, at der kom virkelig *Liv* i *Dødt*!

Dette Sagn forudsætter nemlig aabenbar den *dybeste* Længsel efter *sand* Udødelighed og den *sødeste* *Drøm* derom, som *naturlig* kan findes hos *Menneskens Børn*, *udenfor* *Paradis*, og hvor *Hjertet*

engang har været saa *rigt* paa ægte *Guld*, der er det, i Forarmelsens Tid, aabenbar langt *naturligere* at *græde* for det end at *glemme* det, mens der paa den anden Side, ved *Kiærligheds-Aabenbaringen* i “Tidens Fylde”, er sørget for, at Hjertet kan blive rigt i samme Grad, som det føler sin Armod, og af disse to Sandheder, den Ene *naturlig*, som *Kvinden*, og den Anden *historisk*, som *Manden*, er mit gamle, seilivede *Haab* om det “*Danske Gylden-Aar*” født, saa jeg tør sige, det er ikke blot af høiadelig men af “*Kongelig*” Byrd, og smiler derfor ogsaa *kongelig* ad alle den flakke og platte *Selv-Klogskabs* vittige Indvendinger. Vanskeligere falder det nu vel, med dette *glade Haab*, at trodse den *Kiendsgierning*, som kun *Selv-Klogskaben* *smiler* ad, den *sørgelige* *Kiendsgierning*, at lige til vore Dage blev *Hjertet* bestandig *armere*, bestandig kaadere spottet i sin Armod af de rige “*Svampe*” og de grødefulde “*Paddehatte*” paa *Guld-Møddingen*, og, hvad der var det allerværste, bestandig blev selv det *Danske Hjerte* |A:330 mere tvivlraadigt om sit *Arilds-Guld* og om Muligheden af at finde det igien, saa det store Spørgsmaal er unægtelig, om der er skedt og skeer Noget i *vore* Dage til *Standsning* af den hidtil voxende hjertelige *Fattigdom*, og til *Næring* af *Haabet* om en *gylden* Fremtid.

Hertil maae vi nu vistnok svare, at hvad der hidtil er gjort for det *aandelige* og *hjertelige* “*Fattigvæsen*” har, desværre, kun alt for megen Lighed med hvad der er gjort for det *Øiensynlige*, og er altsaa langt mere skikket til at gjøre os Allesammen lige fattige, end til at berige Nogen af os; men er der Noget vundet ved, at *Aanden* faaer *Øie* paa *Oldtids-Guldet*, og at *Hjertet* smertelig føler den “*sorte Armod*”, da er der dog ingensteds gjort saadant et *Kæmpe-Skridt* til “*Gylden-Aaret*”, som i det lille *Danmark*, fra dette *Aarhundredes* Begyndelse, og for mig er der naturligviis noget Stort i den *lille* *Kiendsgierning*, at mit *Danske Haab* giennem den sidste |US:743 *Menneske-Alder*, trods megen *Latter* og trods mange *Skuffelser*, dog ikke blot har beholdt *Livet*, men er *øiensynlig* voxet, og seer nu smilende ud over de mange *Skuffelser*, som de *Lærepenge*, man ogsaa i denne Deel af *Menneske-Livet* nødvendig maa give for at blive klog, klog paa det *underlige* *Hjerte* og paa *Damernes* skønne *Deltagelse* ikke blot i *Poesien*, men ogsaa i *Verdens-Historien*.

Ved denne Leilighed falder mig en pudsig *Begivenhed* ind, som har baade moret og oplyst mig, og som jeg derfor nok kan fortælle, uden at kiede *Damerne*; men først maa jeg dog sige, hvad jeg selv har lidt *Skam* af, at i mine unge Dage deelde jeg selv den *Indbildning* om “*Sort paa Hvidt*”, som jeg nu beleer, den latterlige *Indbildning*, at naar man kun har *Aandens* og *Hjertets* *Skatte* ordenlig ført til *Bogs*, ynder *Beskrivelsen* og lærer den udenad, da bliver man hovedrig |A:331 i et *Øieblik*, ligesom de, der vinder den store *Lodd* i *Lotteriet*. Da tvivlede jeg derfor ingenlunde paa, at naar

man kunde faae det gamle *Nordens* ypperste Bøger *folkelig* oversat og *almindelig* læst fra Barnsbeen, da kom Guld-Alderen med det Samme tilbage, og jeg anvendte derfor en god Deel af min Manddoms-Kraft, Tid og Flid, paa at fordanske tre ypperlige *Nordiske* Bøger, nemlig den saakaldte "Heimskringla" eller *Norges* Konge-Krønike af *Islænderen* Snorre Sturlesen, *Danmarks* Arilds-Krønike af den store *Latiner*, Saxo Grammatiker, og *Bjovulfs-Drapen*, et *Angelsk* Helte-Digt om lutter *Danske* og *Nordiske* Begivenheder, skrevet alt i det *Ottende* Aarhundrede. Den hele Snees Aar, som er forløben, siden jeg fuldendte dette Arbeide, som endnu kun er lidt bekiendt og mindre benyttet, den lange Tid har vist nok tilstrækkelig beviist, at jeg tog mærkelig feil, da jeg stolede paa Dets vidunderlige Virkninger, men det hørde dog ligefuldt til, for engang at faae Bugt med det "*konstige Barbari*", der vel har udviklet sig i *Latin-Skolen*, men har dog sin Rod i den *unaturlige* Glemsel af vore egne *naturlige* Anlæg og *historiske* Forhold, saa, langt fra at angre Arbeidet, fornøier det mig, at den gale Indbildning om Bøgers Liv og Almagt, som jeg deelde med Saamange, drev mig dog til en god Gierning, jeg rimeligviis ellers af Magelighed vilde forsømt, og, skjøndt det gaaer langsomt, spores dog immer nogle gode Følger. Til disse regner jeg nu ogsaa Besøget, jeg for over en Halvsnees Aar siden fik af en *Sællandsk* Bonde, som havde hørt tale om den ny *Fordanskning* af Saxos *Danmarks* Krønike, og kom nu op for at [|US:744](#)faae den. Da han nemlig alt havde Bogen under Armen og Dørren i Haanden, vendte han sig endnu engang og spurgde mig, med et skarpt Blik og en meget betydende Mine, om det nu ogsaa virkelig var [|A:332](#)der *Altsammen*? Jeg giættede mig strax omtrent til Mening, og svarede, vel med et lidt skielmsk Smil, at jeg vidste ikke rettere, end at det var der *Altsammen*, Rub og Stub. Dermed var imidlertid *Sællandsfaren* ingenlunde beroliget, men trak lidt nærmere, og, efter den lille Oplysning, at han engang havde læst den *gamle* Oversættelse, og vilde derfor gierne have det Hele, rykkede han endelig ud med det bestemte Spørgsmaal, som han dog lagde til, man skulde maaskee ikke *giøre*: hvorvidt nemlig ogsaa det om "*Troldene*" fandtes i den ny Bog? Jeg beroligede ham nu med den udtrykkelige Forsikkring, at heller ikke det skulde han savne, og at jeg i det Hele havde ganske andre Tanker om saadanne Ting end nuomstunder lærde Folk pleiede, og vi skildtes meget godevenner ad; men jeg har siden tit tænkt paa min kiære Landsmand og fundet hans Kiærlighed til det om "*Troldene*", i flere Henseender mærkelig; thi ligesom det paa den ene Side vilde været herligt, om Almuen *havde* holdt paa Guder og Helte og ladt *Troldene* fare, saaledes vilde det paa den anden Side været alt for sørgeligt, hvis Almuen havde foretrukket sine nye *Skolemestere* for sine gamle *Trolde*, og dermed *forsaget* ikke blot alle vore gamle Guder og Helte, men Alt hvad der overgik vore *Latineres* og

Seminaristers "korte Begreb". Nu derimod tør vi *haabe*, at naar Folk kommer efter, at *Thor* lever endnu og ager i Sky, med Hammeren iveiret, de da hjælper ham til at slaae de *værste* Trolde ihjel og narres med Resten. Jeg veed det jo nok, at alle saakaldte "oplyste Folk" kalde det ikke blot et urimeligt, men et naragtigt *Haab*, da jeg selv maa tilstaae, at hverken *Saxo* eller *Snorro*, og da endnu mindre *Bjovulfs-Drapen* har formaaet at opvække de hensovne *Minder* eller at fornye de gamle Dages Glands; thi deraf maa jo efter den herskende Tankegang følge, at enten er *Nordens Aand* ei værd at |A:333|eie, eller *Nordens Folk* ei meer at frelse; men da der dog, Gud skee Lov! endnu er en bedre og stærkere *Aands-Udgydelse* end den, der skeer, naar Pennen skaber "Sort paa Hvidt", saa skal de kun paa *Fransk Oplyste* ei for tidlig, paa *Dødens* Vegne, triumphere over *Folke-Livets* Undergang, eller over de Nordiske Bøgers Afmagt til at skiænke Folk det Liv, de fattes selv. Sagen er nemlig den, som man skulde tænke, kunde aldrig glemmes, at Folk skabe Bøger efter |US:745|deres Hoved, men Bøger skabe aldrig Folk efter deres, af den indlysende Grund, at de *intet Hoved* har, men er kun Skygger af deres Skaber, og skiøndt denne soleklare Sandhed er banlyst fra Latin-Skolen, som en Bespottelse af den "*Classiske Oldtids*" Mester-Værker, som giennem Aartusinder skal have beviist, der er baade "Liv og Aand" i dem, saa de kan omskabe selv "Russer" til *Romere* og *Græker*, saa har dog paa den ene Side Erfaringen tilstrækkelig lært, at *alle* Bøger er "døde og magtesløse", og lærer os paa den anden Side daglig bedre, at hvad Bøger ikke mægter, det mægter dog endnu det *mundtlige Ord*, mægter baade selv at oplives af *Aanden* og at virke med Dens Kraft paa alle beslægtede Naturer, saa naar vi kun lære ret at spænde "Kæmpe-Buen", da gjør den nu som fordum sin Pligt, og aabenbarer alle sine gamle Dyder.

Det folkelige Livs-Spørgsmaal er da i *Norden*, som allevegne, om *Folke-Aanden* endnu kan opvække sig *livfulde* Redskaber og bringe dem i *levende* Berørelse med Folket, saa Kræfterne samles i en Brændpunkt og virke som Solstraaler, oplivende til alle Sider, og den første Deel af det store Spørgsmaal har *Nordens Historie* besvaret med et hørøstet *Ja*, saa det giælder kun om, at den Aand, der alt en heel Menneske-Alder har svævet over os, oplivet hele den usynlige Verden og da især den gamle Nordiske Halv-Verden for os, og |A:334|opflammet os til folkelig Sang om dens Herlighed, at *den Aand* kan blive *Folkets* Eiendom, saa *Besøget* bliver en virkelig *Hjemkomst* og ei et latterligt Spøgeri, som i *Svenn Dyrings* Huus.

Da nu *Latinerne* godt føler, at de er *fremmede Erobrere*, af samme Slags som *Munkene* i Middel-Alderen, saa hele deres Magt og Anseelse beroer paa den Overtro hos Folket, at de er alle *Barbarer*, som ei kan *Latin*, og at en menneskelig Dannelse paa vort eget *Moders-Maal* er *umulig*, saa sætter de dem, naturligviis, med

Hænder og Fødder mod Folke-Aandens *levende* Virksomhed, og da især mod Oprettelsen af en "*Folkelig Høiskole*", som er det eneste Middel til i det Store at udbrede Aanden og gienføde Livet; men det vil dog sikkert gaae med den *Latinske Grammatik*, som det gik fordum med den *Latinske Messe*, saa vore Børnebørn vil regne begge Dele til "*Papisteriet*", som vel engang var frygteligt, men blev alt i Fædrenes Dage saa latterligt, at det knap er værdt at nævne.

Dette *Haab* kan vist nok let synes alt for dristigt i *Danmark*, hvor Folket er saa lidt ærgierrigt, saa saare beskedent, og saa [US:746](#) bange for Hovedbrud, at de neppe vil føle Drift, end sige have Kraft til at gaae i Spidsen, hvor det gælder Kamp for den *ægte*, naturlige og folkelige *Oplysning* og *Dannelse*, mod den Fremmede, Falske og Unaturlige, som har Aarhundreders "Sort paa Hvidt" for at være den eneste Mulige; men dog er jeg vis paa, at naar det bliver *Dannemænd* klart, at efter den Latinske Oplysning er *Hjertet* kun en *Kiødklump*, og *Kvinden* kun et underligt *Dyr*, *Fædernelands-Kiærlighed* kun en gammel *Fordom*, og *Moders-Maalet* igrunden ligesaa *barbarisk* som *Kiørenes Brøl* og *Faarenes Brægen*, og endelig, at den *Latinske* [A:335](#) Oplysning og *Dannelse* befæster, i *Love*, *Sæder*, *Indretninger* og alle Forhold, et svælgende Dyb mellem sig og alt *Folkeligt*, Alt hvad Folket naturlig ynder, elsker og attraaer, at da vil de ikke blot græde for *Guldet*, de fordum eiede, men gribe det med begge Hænder, hvor det bydes, og kun lee ad dem, der vil kyse *Danske* Folk med Konger som *Skjold* og *Fredegod*, med Kvinder som *Sigrud* og *Signe*, og med *Skjalde*, som de, der digtede *Edda* og *Bjovulfs-Drapen* og alle Versene hos *Saxo*! Ja, troer jeg selv om *Grækerne*, at uagtet de, alt i deres *Mythiske* Tid, snart lod *Kronos* med *Guld-Alderen* fare og tilegnede sig historisk deraf kun den "guldlukkede *Vædder*", som *Phrixos* reed over Havet, og "Gylden-Skindet", som *Argonauterne* hentede, at selv de vil græde for *Guldet*, de mistede, og sænke det *Bly*, man gav dem i Bytte, til Havets Bund, hvad maa jeg da ikke troe og haabe om de *Dannemænd*, der tiggede selv det Umælende til at græde for *Balder*, bar *Fredegods* Lig tre Aar om Land og gav *Drape-Smeden* hans Krone, ja, som, lige til Dronning *Margrethes* Tid, i *Kæmpeviserne* græd, som *Freya*, *gyldne Taarer* for Helte-Aanden!

Jo, saa vist som *Kæmpevisen* endnu, da det *Nittende* Aarhundredes *Danske Skjalde* fødtes, blev sunget for deres *Vugge* og vandt deres *Hjerte*, og gienfødes nu, ved deres *Hjelp*, paa *Rosen-Læberne*, saa vist vil det ogsaa gaae med *Danne-Kvinden* som med *Agnete* i *Kæmpevisen*, der vel engang gled paa "*Høielofts-Bro*", styrtede i *Havmandens Arme*, som "stopped hendes *Øren* og stopped hendes *Mund*, og førde hende saa til *Havsens Bund*", men dog, da hun der hørde "*Engelands Klokker gaae*", fik en uimodstaaelig *Lyst* til at møde sin *Moder* i *Kirken*, og blev saa hos hende, uden at ændse "*Trold-Børnene*" paa *Havets Bund*, selv

|A:336|ikke “det Lille” som i Vuggen laae”. Ligesom vi see det i Ingemanns “Sorte |US:747|Riddere” og i hans “Underbarn”, at selv under de *æventyrligste* Skikkelser er det dog bestandig *Balder* og *Freja*, *Thor* og *Odin* med alle *Ænherierne*, der svæve for *Dannekvindens* Øie, er det dog bestandig hendes Haab, at *Ørnen* eller *Bjørnen* eller *Delphinen*, som hun favner, engang paany skal bryde det forhexede Stifmoder-Baand og tilbagevinde for immer sin gamle Helte-Skikkelse, saaledes skal det sees i det *Danske Folkeliv*, at saasnart *Hjertet i Historien* møder og gienkiender sine *Yndlinger*, vil det ei længer hænge efter sine *Drømme-Billeder*, men omfavner de *Lyslevende*, som sine ægte Børn med den udødelige *Kæmpe-Aand!*

|A:337|US:748

XXIII.

Den Gothiske Guld-Alder.

Forleden Dag sad jeg og faldt i Tanker over det Spørgsmaal: enten *Herrer* eller *Damer* havde bedst af at reise *udenlands*, og det gik mig dermed, som det gaaer med alle Spørgsmaal hen i Veiret, hvortil Svaret maa gribes af Luften, saa det er intet Under, at de *Tydske* Grubleres *Lære-Bygninger*, hvori der ikke taaes andre Tanker, end de der passer ligegodt til alle Tider og under alle Himmel-Egne, bliver idel *Luft-Kasteller*. Da jeg imidlertid mærkede, jeg faldt i Staver, greb jeg til det Huusraad, som jeg har fundet, staaer sin Prøve, at spørge mig selv: hvad der dog egenlig var *Grunden* til mit Spørgsmaal, og herved opdagede jeg strax, at det var dog egenlig de *Danske* Damer og *Herrer*, jeg tænkte paa, saa til dem burde jeg ogsaa indskrænket mit Spørgsmaal; thi da vilde det omtrent besvaret sig selv. Jeg var nemlig strax enig med mig selv om, at, saavidt muligt, skulde alle *Danske* *Herrer* reise udenlands og alle *vore* *Damer* blive *hjemme*, og tænker *Herrerne*, det er, fordi jeg ønskede at have alle *Damerne* alene, da kunde der, *poetisk* talt, vel ogsaa være Mening i det, men her saae jeg dog virkelig paa fælles Bedste, da *Herrerne* hos os, mig selv iberegnet, efter min Forstand, ikke kan blive *værre*, og *Damerne* ikke *bedre*, end de er, medens *vi* derimod let kan forbedres og *Damerne* *fordærv*es ved at reise udenlands.

|A:338|Jeg veed nok, jeg engang har paastaet, at *Damerne* var “*uforanderlige*”, og paa en Maade havde jeg vel ogsaa Ret, da alle *Pandoras* Døttre er hjerteløse og alle *Dannekvindens* hjertensgode

fra Fødselen af, men de ægte Damer kan dog virkelig forføres til at efterligne de Falske og gør det aldrig saa daarlig, at de jo derved holder op at ligne dem selv, saa [|US:749](#)vore Damer skulde smukt blive hjemme, og lade os reise udenlands for at lære, baade hvilke ganske *anderledes Herrer* end vi, der er til i Verden, og hvilke *mageløse Damer* vi har hjemme hos os; thi begge Dele trænge vi høit til at lære, baade for at blive vore Damer værdige og for at gjøre dem lykkelige med os.

Dog, det vilde blive en lang og trættende Tale, om den Tanke skulde heelt udføres, da jeg naturligviis ogsaa maatte anvende Grund-Sætningen paa Forholdet mellem de "*fremmede Sprog*" og vort eget, især i *Damernes Mund*, mageløs deilige *Modersmaal*, og jeg vil derfor, jo før, jo heller, bryde overtvært med den Anmærkning, at hvad der iaften har gjort mig saa bange for, at vore Damer skulde efterligne de *Udenlandske*, er to forskrækkelige Damer, som jeg iaften skal tale om, saa mine stærke Udtryk maae dermed undskyldes, og ei udlægges saa ilde, som om jeg dermed vilde forgylde *alle* vore egne og sværte *alle* fremmede Damer, da jeg dog vel maa vide, at der er braadne Kar i alle Lande, og at paa sin *Reise* sees Fuglen *Phønix* under alle Himmelegne.

Jeg veed ikke, om Damerne kiender Noget til *Brynhild* og *Gudrun*, som er Navnene paa de to slemme udenlandske Damer, jeg tænker paa, men det behøves ikke heller, da jeg, som sagt, ønsker, at de *Danske* Damer aldrig enten legemlig eller aandelig reiste udenlands, men nøiedes i den Henseende med hvad Herrerne vilde fortælle dem, at sige, de [|A:339](#)Herrer, som *virkelig* har reist udenlands og havt deres Øine med sig; thi de *Andre* fortæller tit i al Uskyldighed de galeste og kiedsommeligste Ting om fremmede Lande, som en Skielm har bundet dem paa Ærmet og bildt dem ind, var store Aabenbaringer.

Brynhild og *Gudrun* (som *Tydskerne* kalder *Grimhild*) det er da Ulykkes-Fuglene i den berømte *verdenshistoriske* Roman, hvis Helt, *Sigurd Fofners-Bane* (som *Tydskerne* kalde *Siegfried*) virkelig engang var berømt fra *Nordkap* til *Maglegaard*, og tør vel blive det engang endnu, naar man seer, det er den *Gothiske Guld-Alder*, der i hans *Levnets-Løb* har faaet sin æventyrlige Historie.

Nu at fortælle *Damerne* Alt, hvad jeg har læst om *Sigurd Fofners-Bane* og hans to forskrækkelige Dronninger: den stolte og steenhaarde *Brynhild* og den søde og bløde, men falske og grusomme *Gudrun*, det vil De selv see, er umuligt, naar jeg siger Dem, at, foruden en heel Bog, jeg selv har skrevet om dem, har man paa *Island* fundet en heel Række ældgamle [|US:750](#)*Sange* og to hele *Sagaer* om de *tre* Kæmpe-Slægter: *Volsunger*, *Niflunger* og *Budlunger*, som her støde sammen og gaae tilgrunde; desuden har ogsaa *Tydskerne* et umaadelig langt *Helte-Digt* fra *Middel-Alderen* om det Samme, som i *dette* Aarhundrede er blevet meget berømt

under Navn af “Niebelungen-Lied”, og endelig opdagede en *Botaniker*, som ledte om *Tang* paa *Færøerne*, der en heel Klynge *Kæmpe-Viser* om *Sigurd* og *Brynhild* og *Gudrun*, som man vel et tusind Aar havde *dandset* efter, derovre, og gjør saa endnu, og som, iblandt Andet, beviser hvad de *Lærde* havde forsvoret: at *Kæmpe-Viser* kan blive ligesaa *gamle* i *Folke-Munde*, som nogen *Kæmpe-Eg* i *Tydsklunds Skove!*

|A:340 Det er altsaa kun en lille *Mundsmag* af den store *Gothiske Kvide* eller *Klage-Sang*, jeg her kan give, og, trods alle *Tydskernes* *Indvendinger*, maa jeg naturligviis, paa *Nordisk*, begynde med *Danmark*, hvor *Helten*, *Sigurd Volsung*, efter de ældgamle *Sange* og *Sagn*, blev opfødt hos Kong *Hjalprek* eller *Hjelperig*, hvis *Navn* vel ikke findes paa vor *Konge-Liste*, men som dog virkelig, under mange *Navne*: *Christian* og *Frederik* saavelsom *Frode* og *Fridlev*, har siddet paa den *Danske Throne*, og vil altid findes *der*, naar vi har *Konger* efter *Dannekvindens* *Hierte*, og maa det nødvendig, naar der skal være *Liv* i *Danmarks Løver*; thi de fører, som vi Alle veed, “*Hjerterne*” i deres *Skjold* og *ryster* kun deres *Guld-Manker*, naar *Lysten* driver *Værket*.

Sigurds Moder, *Hjördise* eller *Valkyrien*, var nemlig, efter sin *Gemal Sigmund Volsungs Fald* i *Tydskland*, ført fangen til *Danmark* af *Alf Kongesøn*, men vandt snart hans *Hjerte* og dermed en god *Væрге* for sin lille *Søn*, der slægtede sine *Kæmpe-Fædre* paa og fik tidlig *Lyst* til at reise udenlands paa det *Gothiske* *Handværk*, baade for at hevne sin *Fader* og for at øve sine *Kræfter* og prøve sin *Lykke*. Til denne *Reise* fik han af den *Danske Konges Stald* *Fuldblods-Hesten Grane*, som i lige *Linie* nedstammede fra “*Sleipner*”, havde *Mandevind*, og skyede hverken *Ild* eller *Vand*, saa han var god til et anderledes stort *Væddeløb*, end man nu seer enten paa *Nørre-Fælled* eller selv ved *Epsom*; men til *Kæmpe-Handværket* hørde fremfor Alt et mageløst *Sværd*, og det var tilvisse *Gothes-Sværdet Gram*, som *Odin* selv havde foræret *Sigmund Vol|US:751sung*, men det sprang itu, da *Sigmunds Lykke* brast, og det var ikke alle *Grov-Smede*, der kunde raade *Bod* paa saadanne *Brøst*. Der fandtes imidlertid dog en *Smed* i Kong *Hjalpreks Gaard*, som kunde det, og **|A:341** da han spiller en *Hoved-Rolle* i den store *Gothiske Tragedie*, maa vi lære at kiende ham lidt nøiere. Hans *Navn* var *Regin*, og, som alle det *gamle Nordens* *Konstnere*, var han en *Dværg* at see til, men der stak dog en *Jette* i ham, og det En af de *Argeste*, som man kan høre baade paa den *Oplysning*, han gav om *Jetternes Guld-Alder*, og paa *Smede-Lønningen*, han betingede sig for at lave det *Gothiske Kæmpesværd*. Med *Jette-Glæde* fortalte han nemlig *Sigurd* et *Æventyr* om, hvordan hans *Fader*, *Reidmer* *Jette*, spillede *Giæk* med *Guderne*, og pinde et heelt *Læs Guld* af dem, og skjøndt *Jette-Æventyr* om *Guderne* naturligviis kun er at regne for *Bespottelser*, maa jeg dog her, for *Sammenhængens Skyld*, snakke

Jetten efter Munden og fortælle, at engang, da *Børs Sønner: Odin, Hæner, og Loke* vandrede sammen, slog *Loke* en *Odder* ihjel, der sad paa en Aabrink og tyggede i Søvnne paa en Lax, og med Bælgen kom de om Aftenen til *Reidmer* Jette og bad om Nattely, men da Jetten saae *Odder-Bælgen*, paastod han, det var Skindet af hans kiære Søn, som pleiede at fiske i den Forklædning, og han truede *Aserne* med, at de skulde aldrig slippe levende bort, med mindre de baade fyldte og dækkede *Odder-Bælgen* med det røde Guld. *Loke* vidste nu ikke bedre Raad end at laane et Fisker-Net af *Ran*, den gamle Havmands Kone, og fange Dværgen *Andvar*, som var hovedrig og levede som en *Gedde* i *Andvars-Fos*, og da *Gedden* kom i Garnet, kiøbde han ganske rigtig sit Liv for sine Skatte, men der var dog een Guld-Ring, han ingenlunde vilde miste, og da *Loke* tog den fra ham med *Vold*, lyste Dværgen Forbandelse over den, som han smuttede ind i Bjerget, og spaaede, at den skulde blive til Bane for alle sine og Skattens Eiermænd. Dette, sagde *Regin*, begyndte nu ogsaa snart at gaae i Opfyldelse, for min Broder [|A:342](#)*Fofner*, det Skarn, slog vor Fader ihjel og vilde ikke unde mig et Gran af Guldet, men ligger som en Drage og ruger over det paa *Glitter-Heden*, og skal jeg lave *Gram*, maa du love mig at slaae ham ihjel og give mig hans *Hjerte* til Mande-Bod. Det Løfte gjorde *Sigurd* heller end gierne, og saasart han havde hevnet sin Fader paa *Sachserne*, drog han med *Regin* til *Glitter-Heden*, gav *Fofner-Dragen* hans Livsbrød, og stegde hans *Hjerte* til Bod for hans paa Troldeviis hjertelskende Broder, men han kom [|US:752](#)derved til at brænde sin *Finger*, stak den uforvarende i *Munden*, og fik derved saamegen Forstand paa *Fugle-Sproget*, at han hørde, ikke blot een lille Fugl, men syv smaa Fugle synge om, at *Regin* vilde forraade ham, men at naar han blot fik et stakket Halsbeen, vilde *alt Guldet* tilfalde Seier-Herren, og denne Fugle-Sang, som har forført saamange Kæmper, forførde da ogsaa *Sigurd Volsung* til selv at blive Forræder og myrde *Regin* i Søvnne.

Siden sang Fuglene lidt forvirret, snart om *Brynhild* og snart om *Gudrun*, saa, skiøndt Helten nu havde fortæret hele *Fofner-Hjertet*, forstod han dog ingenlunde *Fugle-Sproget* til Fuldkommenhed, men læssede Guldet paa *Grane*, og reed saa paa Lykke og Fromme ud i den vide Verden.

Hvor *Sigurd* nu først kom hen, derom er vel ikke Alle enige, men efter *Edda-Sangene*, som unægtelig er den bedste *historiske* Hjemmel for Nordens *poetiske* Begivenheder, var det til *Brynhild*, en Syster ad den verdenshistorisk berygtede Hunne-Konge *Atle* eller *Attila*, men dog ligefuldt en *Valkyrie*, som paa egen *Haand* havde skiftet Seier mellem en ung og en *gammel* Herre og ladt den unge Herre vinde, skiøndt *Odin* havde lovet den *Gamle* Seiren, og derfor var *Brynhild* ei blot sat af fra Bestillingen, men [|A:343](#)dømt til at giftes. Hun laae nu i en dyb Dvale eller magnetisk Søvn paa et Fjeld,

der fører forskjellige Navne, men kaldes i vore Kæmpe-Viser immer *Glar-Bjerget*, ventelig fordi, som der staaer i vor gamle Rimkrønike "*Lykken*, hun maa vel lignedes ved *Glar*, naar det skinner allerklarest, da brister det allersnarest." Rundtomkring *Brynhilds* Fruerbur flagrede imidlertid bestandig et Blus af klare Luer, da hun, efter *Normernes* Dom, skulde faae sit Ønske opfyldt, ei at ægte nogen Beiler, uden han bogstavelig turde gaae i Ilden for hende og kunde gaae uskadet giennem *Skiærs-Ilden*, og det Sidste kunde Ingen uden *Sigurd* paa *Granes* Rygg, men han havde da ogsaa Magt til at vække *Valkyrien* af sin lange Vinter-Dvale, og han forelskede sig strax i hendes Deilighed, Kløgt og Dronning-Væsen, men maatte, før hun aabnede ham sin Favne, med de stærkeste Eder forlove at favne nogen anden Kvinde paa Jorden.

Hvorlænge nu *Sigurd* dvælede paa det fortryllede Bjerg-Slot, hvor *Valkyrien* lærte ham alle Slags *Runer* ligesaa fuldstændig, som *Odin* selv havde lært dem af det balsamerede *Mimers-Hoved*, det veed man ikke, men kun at han en|US:753gang føle sig uimodstaaelig draget ligesom ned til en Løvhytte i Dalen, hvor en sommerklædt Gudinde giennemsvævede de grønne Lunde og hvilede sig i de blommede Enge, og det voldte en gammel Hex, som hed *Grimhild*, var gift med *Burgunder-Kongen Giske*, og havde en Datter ved Navn *Gudrun*, *Pandora* omtrent saa lig, som den Romerske *Flora* var den Græske *Aspasia*, blændende deilig og sværmende for Erobringen af Verdens *ypperste* Helt, især fordi han var en *Andens*. Helten kom, *Gudrun* rakde ham *Velkomst-Bægeret*, hvori *Mjøden* var blandet med den fineste *Hexe-Konst* til *Glemsel* af alle *Minder*, og skøndt *Brynhild* ogsaa |A:344havde lært *Sigurd* ramme *Runer* mod alskens *Tryllerier*, saa drev dog *Lysten Værket*, saa han drak af *Hjertens Grund* og glemde paa *Timen* baade *Brynhild*, sig selv og hele Verden, over *Gudrun*.

Hexen *Grimhild* er imidlertid ingenlunde fyldestgiort med denne lette Seier, men knytter *Knuden* endnu langt strammere til en blodig *Løsning*, ved at stifte *Fostbroder-Lag* mellem *Sigurd* og sine to ældste Sønner: *Gunner* og *Hogne*, og ved at gjøre *Gunner* rasende forelsket i *Brynhild*; thi da han ikke kan ride igiennem *Flagre-Luen* om hendes Borg, bytter *Sigurd* *Hamm* eller *Skikkelse* med ham, og beiler for ham til *Valkyrien*, som vel skimter *Sigurds* mageløse *Helte-Sjæl* giennem den saakaldte *Gunners Øie*, men nødes dog til at sige ham *Ja*, der har ridt giennem *Ilden*.

Nu løser Hexen skadefro *Knude* for *Knude*, som hun har bundet, og først vaagner *Sigurds Minder*, hvorved der strax gaaer et frygteligt *Lys* op for ham over den grændseløse *Ulykke*, der hænger over *Hovedet*, som en bristende *Sky*, men han seer ogsaa, at gjort *Gierning* staaer ikke til *Ændring*, han tvinger sig som en *Kæmpe* og tier. Snart gaaer der imidlertid ogsaa *Lys* op for *Valkyrien*, efter *Tydskerne*s Sigende, ved en *Rangstrid* mellem *Brynhild* og *Gudrun*,

og nu er Blod-Badet uundgaaeligt og Blod-Strømmen grændseløs.

Først opægger og truer nu *Brynhild Gunner* saalænge, til han ved et stort *Nidings-Værk* rydder *Sigurd* afveien, og den gamle Trætte mellem *Nordboer* og *Tydskere* om Døds-Maaden: enten Helten bliver myrdet i Søvn, i *Gudruns* Arme, af hendes yngste Broder *Guttorm*, som ei har blandet Blod med *Sigurd*, eller han snigmyrdes paa Jagten af sine Fostbrødre, er neppe værd at nævne, undtagen forsaavidt den [|US:754](#)minder os om *Tydskerne*s verdenshistoriske Jagt-Lyst [|A:345](#)og Nordboens ægte *historiske* Natur, som selv giennemskinner *Æventyret*; thi *Gothernes* Undergang i Romer-Riget ligner unægtelig en brad Død i den tryggeste Søvn og de blødeste Arme.

Frygtelig, men stolt og storladen er nu efter de *Nordiske* Sagn, *Brynhilds* Afsked, da hun, saasnart *Sigurd* er borte, skoggerleer ad Livets Lyst og Dødens Kval, smider alt sit Guld og sine Klenodier til Trællene at rives om, mærker sig selv med *Spyds-Odden*, melder *Niflungerne*, at hverken vil hun leve en Dag længer med dem, ikke heller skal de have Glæde, men Kval, af Guldets, de vandt ved Meen-Eed og *Nidings-Værk*, og derpaa lægger hun sig paa Baalet ved Siden ad *Sigurd*, for at følge ham, ligegodt om til *Hel* eller *Valhall*.

Alt for dybt og inderlig rørende er derimod i En af de *Eddiske* Sange, *Gudruns* Sorg og Kvide skildret, som om det var Dannekvinden selv, der græd Guld for sin Hjertenskiær, saa enten har Skjalden forvexlet sit Hjertes Dronning med den fremmede Furie, eller ogsaa maa den *Burgundiske* Medea dog have været en Datter af *Dannekvinden*, som blev gruelig fordærvet i fremmede Lande, men beholdt dog et Gran af det ægte Guld, der fordunkler al Verdens Glimmer.

Vi høre nemlig, at *Gudrun* sad som en Støtte ved *Sigurds* Lig, hun vred ikke Hænderne og slog sig ei for Brystet, hun hverken sukkede eller græd, som andre Kvinder, men var dog den dybe Hjerter-Sorgs udtrykte Billede, saa Fyrstinder og Dronninger kappedes om at trøste hende med Fortælling om Alt, hvad de havde tabt og lidt og dog forvundet. De talde imidlertid kun for døve Øren, og der kom ikke Glimt af Liv i Sorgens Marmor-Billede, før *Gudruns* lille Syster, *Guldrand*, tog Dækket af *Sigurds* Ansigt og sagde: see [|A:346](#)dog, Syster, den Mund, du kyste! da først blev Stenen som Vox, der hensmelter, da omfavnede hun den Døde og hulkede saa høit, at alle Fugle, selv Giæssene i Vænget, skreg af Forfærdelse.

Hermed passer det ogsaa godt, hvad vi høre, at *Gudrun* flygtede bort fra Slægt og Venner, skjulde sig i *Danmark*, hos *Thora Hakonsdatter*, og dulmede der i syv Aar sin Smerte ved at væve *Sigurds* Billed og Bedrifter, og opfostre hans lille Datter, den deilige *Svanild*, men da hun heller ikke der kan være i Ro for *Hexe-Moderen* og *Trolde-Brødrene*, som, saasnart de faae hende opsporet, kommer og nøder hende til at ægte *Brynhilds* Broder,

Hunne-Kongen *Atle*, da er det, som [|US:755](#) hun begrov det sidste Gran af Kiærligheden, og drog kun atter udenlands for frygtelig at vise, hvad brændende *Had* kan udrette.

Vel sig de *Nordiske Skjalde*, at det var Kong *Atle*, der lokkede *Gudruns* Brødre, *Gunner* og *Hogne*, til sig, for at afnøde dem *Sigurds* Skatte, og at hun kastede en Harpe til *Gunner* i Ormegaarden, hvormed han bandt alle Slangerne, undtagen *Atles* Moder, den Hex, som i Slangehammen giennemborede hans Hjerte, men, efter det Følgende, hvorom Alle er enige, klinger det *Tydske* Sagn langt rimeligere, saa det var *Gudrun* selv, som, for at hevne sig paa *Sigurds* Morder og sine Bødler, selv lokkede dem i Snaren, slagtede derpaa sine egne Børn med *Atle*, gav ham dem at spise, stak Ild paa Konge-Hallen og styrtede sig saa selv i Vandet.

Endelig kommer *Norne-Dommen*, som ei tillader *Furien* at døe, før hendes forstenede Hjerte er sønderknust; thi hun bliver, mod sin Villie, reddet fra Døden, og nødes anden Gang til at gifte sig med den *Gothiske* Kong *Jonakur*, hvem hun føder tre Sønner: *Erp*, *Sør* og *Hamder*. Imid [|A:347](#) lertid er *Gudruns* og *Sigurds* Datter *Svanild* blevet voxen, skinner som en Soel over alle Lande og fæstes til den berømteste af alle *Gothe-Konger*, *Jormunrek* eller *Ermanrik*, der, ligesom nu den *Russiske* Keiser, herskede lige fra *Øster-Søen* til det "Sorte Hav", men *Svanild* mistænkes af ham for Utroskab, og trædes saa ihjel under Heste-Hov, uagtet hendes Deilighed fortryller selv Hestene "de Hvide og de Sorte", saa de nænner ei at træde paa hende, førend *Tyrannen* lader kaste et Dække over det straalende Ansigt. *Gudrun* opægger *Svanilds* Halvbrødre til at hevne hendes Død paa *Ermanrik*, men den Ene falder underveis for sine egne Brødres Haand, og de to Andre, som blive *Ermanriks* Banemænd, og som intet Jern bider paa, stenes da ihjel efter *Odins* Raad! Saaledes forgaaer baade *Volsunger*, *Niflunger* og *Budlunger* i Kamp om *Helte-Glandsen* og *Fofner-Guldet*, medens det alt for dyrt kiøbte Guld, efter Sagnet, enten sank tilbunds i *Rhin-Strømmen* eller hviler med Kong *Atle* i et underjordisk Skat-Kammer.

See, dette er Udtoget, der maaskee ikke blev slet saa kort, som jeg lovede, men dog saa kort som muligt, naar jeg dog ogsaa skulde tage *Tydskerne* lidt med; thi de falder, som vi veed, ikke saa lidt i det *Brede*; men for nu at kunne fatte mig des kortere om dette store Oldsagns Oprindelse og Betydning, vil jeg i Talen derom slet ikke tage *Tydskerne* med; thi [|US:756](#) skøndt de lærde Tydskere først i dette Aarhundrede er blevet opmærksomme paa deres eget "Niflungs-Rim", og derved paa vore "Volsung-Kvad og Sagaer", saa kan *Damerne* dog nok vide, at hvor man, som i *Germanien*, skriver Bøger i *Tusindtal* til hver Messe, og har to Bog-Messer hvert Aar, der maa ogsaa i en Menneske-Alder være skrevet langt flere Bøger om *Sigurd Fofners-Bane*, hans *Tydskhed* [|A:348](#) og *Nordiskhed*, hans *Gemalinder* og deres *Rangstrid*, *Dyder* og *Lyder*, og da især

om det langtrukne *Tydske* Rim fra Middelalderen, der naturligviis skulde løftes til Skyerne og svæve mellem *Iliaden* og *Æneiden*, skøndt det duer ikke meer til at flyve end den “flakte Ørn”; De kan nok vide, siger jeg, at Tydskerne med deres Jernflid har skrevet flere Bøger om alt Dette, end jeg har nogentid seet, eller veed engang Navn paa. Kun maa jeg bemærke, at *Tydskerne* ogsaa ved denne Leilighed har viist en Fasthed i deres frie Grundsætninger, som *Philosopherne* siger, gjør dem evig Ære, men som *Historien* viser, gjør dem i det mindste *timelig* Skam; thi, uagtet det *Nordiske* Sagn er nemt at kiende fra det *Tydske*, og uagtet den *Nordiske Mythologi*, som vort Sagn er uopløselig knyttet til, just derved har fundet Naade hos *Tydskerne*, som før, trods al Erfaring, paastod, den var kun et Paafund og Opspind af de *dumme* og *dovne* Munke i Middelalderen, saa paastaaer de dog endnu lige fuldt og fast, at “*aandelig* og *videnskabelig* talt”, er baade *Nordens Myther*, *Bjovulfs-Drapen*, *Volsung-Kvadene*, og alt det *Nordiske*, der duer noget, oprindeligt *Tydske* og *Germanisk*, saa, naar vi ikke vil indrømme det, da skal vi have det Altsammen forspildt og forbrudt til det Keiserlige Skatkammer, og straffes til, fordi vi har giemt saa godt og saa længe paa *Tyve-Koster* fra det “Hellige Romerske Rige”.

See, det lyder jo ganske forskrækkeligt, især naar det siges paa *Høitydske*, med en Fragt-Vogns Rumlen, der, efter Tydskernes Mening, er livagtig Thors-Kerrens Døn, og jeg veed ikke engang, om det “Skandinaviske Selskab” endnu føler sig mandstærk nok til at turde nægte, at *Skandinavisk* er en Green af *Germanisk*, og naturligviis en saa beskeden Green, **IA:349** som *Plattydske* af *Høitydske*; men jeg er nu engang i alle saadanne Ting en Vovehals, og ligesaa stiv i min *Historie*, som nogen *Tydske* i sin *Philosophi*, saa, indtil *Tydskerne* komme frem med deres *Myther* og *Oldsagn*, og jeg seer, de, *historisk* og *poetisk*, kan være Kilden til Vores, **IUS:757**saalænge paastaaer jeg ikke blot, at de skal lade os nyde vort Eget i Fred, men paastaaer ogsaa, at enten har de, som *Tacitus* siger, i gamle Dage aldrig havt nogen ordenlig Forestilling om *Guder* og *Halvguder*, eller de maae have laant den af os, og smidt den bort, da de syndes, de ikke behøvede den længer.

Poetisk talt kan Tydskerne da slet ikke tilegne sig meer af *Sigurd*, og hele det store Sørgespil, end der findes i deres *Niflung-Kvad* og *Helte-Bog*, eller hvad de *Islandske* Sagamænd selv siger, de laande af *Tydskerne*, og jeg maa hævde *Norden* sin Broderpart, fordi allerede det ene lille Træk, jeg anførte af “*Gudruns Kvide*”, noksom viser, at *Volsung-Kvadene* har været et *Gothisk Kunstværk*, der vel i Eenhed, Glathed og Klarhed ingenlunde kunde maale sig med den *Græske Tragedie*, men overgik den dog vidt i Høihed, Dybde og Kæmpe-Styrke.

Spørge vi nu, om dette *Valkyrie-Sagn* fra Krigens Guld-Alder er et Speil for en kiendelig verdenshistorisk Begivenhed, da har jeg alt i

Talens Løb svaret ja, aabenbar af den *Gothiske* Bedrift under Folke-Vandringen, hvad allerede derved giver sig tilkiende, at baade Gothe-Keiseren *Ermanrik* og Hunne-Kongen *Atle* findes indflettede deri, og det er høist mærkværdigt, at allerede den *Gothiske* Historie-Skriver *Jornandes*, fra det Sjette Aarhundrede, beretter *Svanilds* Henrettelse og *Ermanriks* Drab af hendes Brødre: *Sør* og *Hamder*, ligesom i *Volsung-Kvadet*.

|A:350 Vil vi imidlertid see hele det *Gothiske* Stovværk speile sig i Sagnet, da maae vi naturligviis hverken bryde os om Navne eller Tids-Regning, men betragte *Sigurd* som *Gothe-Helten*, i hvis æventyrlige *Levnets-Løb* Folke-Bedriften fra Først til Sidst er afbildet, saa *Reidmer* Jette bliver det gamle *Rom*, hans to Sønner *Regin* og *Fofner*, det *Østlige* og *Vestlige* Keiserdom, *Brynhild Hunnerne*, og *Gudrun Franker* og *Burgunder*; thi først da see vi, at den *Gothiske* Kæmpe-Trop, der sprængte det *Vestlige Romer-Rige* og bemægtigede sig dets Skatte, virkelig, fra sin Udfart til sin *Romanske* Undergang, havde en Skæbne, der ligner *Sigurd Fofners-Banes* *Levnets-Løb* saa meget, som en Folke-Bedrift giennem fem Aarhundreder kan ligne en Enkeltmands stakkede Løbe-Bane.

Betragter vi nu saaledes *Volsung-Kvadene*, med de tilhørende Sagn, som levnede Brud-Stykker af det *Gothiske* **|US:758** Helte-Digt, hvori Folkets egne Skjalde afbildede Dets Kæmpe-Liv, og Guld-Alderen, som skabdes med Staal og tabdes med det Samme, da kan vi forstaae, hvi denne Sagn-Kreds er den Eneste, som vi har tilfælles med *Tydskerne* og selv med de *Romanske* Folk; thi *Gotherne* var aabenbar den stærkeste Blanding af *Nordboer* og *Tydskere*, og deres Bedrifter i *Syden* og *Vesten* saa store og følgerige, at deres Ihukommelse kunde seent eller aldrig forsvinde.

Paa *Gotherne* maae vi ogsaa immer tænke, naar vi i Nordiske Sagn enten støde paa *Guld-Smeden* hos Saxo, der beiler til *Kongedatteren*, eller paa *Vølund*, hvis Navn betyder *Konstneren*, og hvis Ry, som *Vinge-Smed*, svarer dertil; thi *Gotherne*, som, efter deres Udvandring, først paa *Krim* og siden langs med *Donau*, stod i bestandig Vexel-Virkning med *Byzantinerne*, maatte med de store, **|A:351** selvraadige Kræfter, baade i *Aanden* og *Haanden*, tidlig forgribe sig paa *Konsten*, og vække Beundring hos Folkene her hjemme, der naturligviis slet ikke forstod at skielne mellem ægte og uægte Konst-Værker. Som man kunde vente det af et erobrende Krigs-Folk, see vi saaledes af *Volsung-Kvadene*, at "*Valkyrien*" har været Sjælen i *Gothernes* Konst-Poesi, og at Utroskab mod hende, som Henfald til Blødagtighed, var Varslet for Undergang, og naar vi i *Brynhild* og *Gudrun* see Livs-Billeder af den *uforsonlige Krig* og den *falske Fred*, da er de, som Prøve-Stykker af den Nordiske Konst i sin Barndom, ingenlunde at foragte.

Saaledes at opløse et smukt poetisk Sagn, for at see, hvad der ligger i det, synes *Damerne* uidentvillig ligner ikke saa lidt, hvad de

uartige Dreng-Børn har for Skik, naar de har seet sig møt paa deres *Legetøj*; thi da er det jo deres gamle Vane at pille eller slaae det istykker, for at see, hvad der er *inden i det*; men jeg har jo ogsaa strax bekiendt det for *Damerne*, at skjøndt jeg ikke for nogen Priis vilde miste hvad jeg har tilfælles med *Dem*, saa hører jeg dog ogsaa til de *smaabitte* Herrer, og er ingenlunde fri for deres Unoder, saa hvad jeg kan opdage hos det Smukke, uden at tage, hvad jeg kalder, alt for haardt paa det og gjøre det ubodelig Skade, det sparer jeg ikke. At jeg nu ogsaa let tager for haardt imod min Villie, det kan gjerne være, men dog har Erfaring lært mig, at man kan blive lidt klog paa det *Skønne* baade i *Naturen* og *Historien*, uden at gjøre det Skade eller tabe Fornøielsen deraf, og at da giver “Syn for Sagn” vor *poetiske* Følelse en Fasthed og Sikkerhed, der trodser alle Philisteriets og Jettepakkets Angreb. Jeg smigrer mig ogsaa virkelig med, at *Damerne* ved enkelte smukke Træk har gjort samme Erfaring paa den *Græske* Side, og paa den *Nordiske* Side behøver man ikke at være saa nænsom; thi det er *Mands-Siden*, som maa kunne taale at røres ved og har ikke megen Skønhed at tabe, men har megen *Grimhed*, som der hører baade Kraft og Forstand til at dække, og saaledes er aabenbar baade *Brynhild* og *Gudrun* Damer, som *Nordens* Skjalde vilde havt Skam af at synge om, naar de ikke havde en *historisk* Betydning, som gjør, at selv *Damerne* ei kunde ønske dem anderledes i *Sagnet* og *Kvadet*, skjøndt De meget vil frabede sig saadanne Veninder i Livet.

Slutte vil jeg med den vel overflødige, men dog naturlige Bemærkning, at skjøndt Volsung-Kvadet ingenlunde er *Dansk* Arbeide, har *Danmark* dog ogsaa i det, baade som *Legeplads* for *Helten* i hans gyldne Barndom og som *Tilflugtssted* for den ulykkelige *Skønhed*, saa mildt og moderligt et Udseende, at det er klart, selv de *Gothiske* Skjalde har betragtet *Danmark* som “deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa”, og følt Forskiellen mellem *det* Guld, der tages med Staal-Handsker, glimrer vel stærkest, men rødmer blodig, og *det* Guld, der, som Himlens og Lykkens Gave, af sig selv flyder op som Rav, eller males dog paa Kværne med underfulde Kræfter, eies længe i *Fred* og har, skjøndt ogsaa det forsvinder, et Efterskin som Aftenrødens!

|A:353|US:760

XXIV.

Skjaldre-Konsten og Suttungs-Mjøden.

I min Opvæxt, ovre paa den *Jydske Hede*, hørde jeg, blandt meget Andet, baade Godt og Ondt, Endeel, der, som Ordsprog og Mundheld, er midt imellem begge, er, som de bruges til, og jeg maa endnu smile, hvergang jeg levende mindes det ragjydske, naragtige Mundheld “var Løvn *Latin*, saa kund’ A *preek!*” Jeg kalder dette Mundheld *naragtigt*, fordi en *Latinsk* Præken for *Danske Folk* unægtelig er en stor Narrestreg; men naar vi betænker, at den Talemaade vist blev til i Folkemunde, da man, under Pavedømmet, bogstavelig prækede *Latin* for *Danske Folk*, og at, billedlig talt, kan det ligesaa godt kaldes “Latin” som “Ebraisk”, hvad der tit endnu prækes for os, saa seer man let, at det Naragtige ved Mundheldet slet ikke falder *Jydsken* til Last, og naar det slaaer os, at Intet er saa gængs som “Løgn og Tant”, da maae vi igrunden finde Talemaaden ypperlig.

Var saaledes, som især de *Romerske* og *Latinske* Lærde tit har tænkt og sagt, *Løgn Poesi*, da var ikke blot *Virgilius* en stor Poet, men da kunde alle Skolemestre, med samt deres Peblinger, endnu langt lettere “digte og skjaldre” end skrive enten *Latinske* eller *Danske Vers* efter “Stigen til Parnas” og alle Prosodiens Regler; men da nu al ægte Poesi, hvad den saa end ellers farer med, dog maa være *Noget*, der tiltaler det *Høieste* og *Dybeste* hos Mennesket, **IA:354** saa er det heller intet Under, at man til alle Tider kun har havt nogle *faa* store og gode Seere, Poeter, Digtere og Skjalde, og at det i den vindtørre *Forstands-Tid* tegner til, at deres Slægt vil reent uddøe. Nu, dermed, vil mange *Herrer* sige, tabde Verden heller ikke stort, og det nytter ikke at tale med de Blinde om Farverne, men da **IUS:761** dog især *Damerne*, som *Herrerne* slet *ikke* kan *undvære*, nødig vil undvære *Digterne*, saa stræbde man alt tidlig og stræber endnu med *Konst* at komme *Naturen* til Hjælp, og *æsthetisk* at afrette en Deel unge *Herrer* til at efterligne gode *Poetiske* Mønstre, i det Haab, at faaer man derved *ikke* saa store Skjalde, som før, saa faaer man dog des *flere*, og følgelig, naar man lægger dem sammen, en større Poetisk Vægt. Det *Sidste* følger nemlig af den, om ikke urokkelige, saa dog meget haardnakkede Grund-Sætning, som *Damerne* maaskee ikke kiender, men *Herrerne* des bedre, den reent “*Constitutionelle*” Grundsætning, at i *Aandens*, saavelsom i *Haandens*, Verden, har det største Tal, især naar det er dygtig stort, bestandig *Over-Vægten*, saa det er kun en utaalelig *Aristokratisk* Fordom, at eet Hoved, om end nok saa stort, lyst og opvakt, skulde opveie meer end to, høist tre, af de Middelmaadige end sige da mange Tusinde.

Hvorvidt nu denne Regne-Maade kan være brugelig i andre Kredse af Menneske-Livet, vil vi her lade staae ved sit Værd, men paa “*Skønhedens* Enemærker” er det klart, den duer slet ikke; thi tusinde daarlige Malerier for eet Godt var jo allerede et Bytte gjort paa Bedrag, og bød Nogen mig *ti* Gribbeniller for *een* Skønhed, og,

naar jeg sagde: nei, mange Tak, bød mig Hundrede og Tusinde, saa vil *Damerne* ikke fortænke mig i, at Haarene reiste sig paa mit Hoved.

Enhver Ting har imidlertid, foruden den Latterlige, *to* **IA:355**Sider at betragtes fra, og mens man paa den ene Side maa finde, at *Konstens* Forsøg paa at komme den *Poetiske Natur* til Hjælp har hidtil sædvanlig været reent fortvivlede, og aldrig meget heldige, saa er dog paa den anden Side Sagen nuomstunder saa vigtig, at man maa prøve Allehaande, og Fortidens Erfaring er langt mere oplysende og advarende, end afskrækkende, saa jeg troer, det vil fornøje *Damerne* at høre, at vi i *Norden* dog har temmelig gode Udsigter til en *Skjaldre-Konst*, der i det mindste vidt overgaaer Alt, hvad man hidtil kaldte saa, og disse er det, jeg iaften vil dele med *Damerne*, uden dog paa nogen Maade at udelukke *Herrerne*, naar de ikke selv vil udelukke sig fra den *Poetiske Verden*, som Talen er om.

Vore Fædre havde nemlig ogsaa en Mythe om *Skjaldskab*, som en *Konst*, der, under visse Betingelser, godt lod sig lære, men, for at komme rigtig til den, og vise, hvad Meningen var, maa *Damerne* vide, hvad jeg rigtignok har glemt at fortælle, **IUS:762**at *Nordens Guder*, skøndt der blev en mageløs Enighed imellem dem, dog, ligesom *Svenskere* og *Dannemænd*, havde engang været meget usaattes, og havde da ret egenlig "slaaet sig sammen", slaedes saa længe, til de saae, det var til fælles Bedste at forliges og gøre fælles Sag mod *Jetternes Verden*. Der var altsaa en Tid for *Nordens* Mythe-Smede, da hverken *Frey* eller *Freyja* eller deres Fader *Niord* regnedes til "*Aserne*", men var kun i Vælgten hos "*Vanerne*", til hvilken Side ogsaa *Heimdall* henregnes, og hvor løierligt end dette klinger, tvivler jeg dog slet ikke paa, at Sagen, baade historisk-poetisk og *reen historisk* taget, jo har sin Rigtighed, og hænger, paa en eller anden Maade, sammen med den "*hvide Ko*", som bissede fra *Grækenland* op til *Skythien*. Ikke blot veed man nemlig, at vore **IA:356**Gamle ved "*Vaner*" sædvanlig forstod "*Græker*", men hvem der har poetiske Øine i Hovedet, kan ogsaa see, at de saakaldte "*Vane-Guddomme*" i *Norden* virkelig har noget "*Græsk*" ved sig, som *Aserne* fattes, det *Fredelige* nemlig, det *Deilige*, det *Milde*, det *Elskofsfulde*, som *Frey* og *Freyja* udtrykker, og det *Klare* eller *Forklarede*, som *Heimdall* udbasuner.

Da nu Enhver, paa eget Ansvar, har Lov til at forklare sig denne dunkle, men i Aandens Verden mærkværdige Sag, som han synes, saa benytter jeg mig naturligviis ogsaa af denne "Tankernes Told-Frihed", og forestiller mig, at, ventelig nede ved det *As-Ovske* og *Sorte Hav*, hvor vi veed, at i det mindste "*Gotherne*" en Tidlang boede, og hvor man har fundet Spor baade af en *As-Borg* og en *Vane-Gaard*, maa der være kommet en lyslevende *Græsk* Hjerter-Dame til *Nordens* Kæmper, som, efter endeel Kurrer paa Traaden,

er blevet venlig og vel forligt med dem, har, som *saadanne* Damer altid gjør, smeltet Isen omkring Hjerte-Rødderne, formildet Barskheden og derved indenfra forskiønnet baade deres Mythiske Anskuelse og deres Kæmpe-Liv!

Dette er naturligviis en Giætning, der let kan synes selv *Damerne* alt for dristig, og som jeg derfor, langt fra at ville paatvinge Nogen, kun ganske løselig henkaster, men jeg tilføier dog ganske alvorlig, at noget *Lignende*: et eller andet Sammen-Stød, som ledte til en egen Sammen-Sætning af *Græsk* og *Nordisk*, maa der i *Oldtiden* have fundet Sted, enten ved det *Sorte Hav* eller ved *Øster-Søen*, naar vi skal kunne forklare os enten det *Mythiske* Forhold mellem *Aser* og *Vaner* i det Hele, eller Mythen om *Skjaldre-Konstens* |US:763 Oprindelse, som jeg, saavidt det her lader sig gjøre, nu vil fortælle.

|A:357 *Aser* og *Vaner*, siger man, maatte, efter lang Tvist og blodig Kiv, omsider paa begge Sider “spytte i Bøssen”, og af Udbyttet skabde Guderne, til Freds-Pant, *Viismanden Kvaser*; som kunde gjerne svare paa meer end alle Tosser kunde spørge om, men blev, som de kloge Børn, heller ikke gammel; thi da han, paa Oplysningens Vegne, reiste Verden rundt, faldt han i Hænderne paa to slemme *Dværge*, Fjæler og Galer, som slog ham ihjel og blandede hans Blod med *Honning* til en *Mjød*, som gav den bedste *Poetiske Ruus*, Nogen kunde forlange. Denne *Mjød* blev nu gjemt i tre Haander, hvoraf det Fornemste kaldtes *Odrærer* eller *Vækop*, men *Dværgene* synes at have drukket over Magten, thi det Eneste, vi siden hører om dem, er, at de, ligesom for Løier, kantrede Baaden med *Gillung Jette*, og blev af hans Søn, *Suttung*, pint til at give *Mjøden* i Mandebod, hvorpaa *Suttung*, som synes ikke selv at have fundet Smag i den, gjemde den i *Knude-Bjerget* og satte sin Datter *Gunlode* til at passe paa den. Her maatte da *Odin* søge den med stor Besværlighed og øiensynlig *Livs-Fare*, men han slap dog heelskindet hjem og bragde, paa en Maade, *Mjøden* med sig, saa nu giælder det kun om at blive godevenner med *Odin*, for at faae Lov til at drikke af den *rette Tønde* med *For-Draaberne*, for Mythen melder, og Poesiens Historie beviser kun alt for klart, at der er ogsaa en anden Tønde med *Efter-Drikket*, som er *Gribs-Gods*, men skaber ogsaa kun *Liren-Dreiere* eller slette Digtere.

See, om man nu end ellers slet ikke kunde see Noget af Poesiens virkelige *Historie* speile sig i denne *Mythe*, saa vilde jeg dog altid finde en mærkværdig Sammenhæng mellem “*Suttungs-Mjøden*” og, hvad de gamle *Græker* fortæller om et af de *ældste* Templer i *Delphi*, hvor *Apollo* gav sine |A:358 *Orakel-Svar*, at det var bygt af “*Bie-Vinger* og *Honning-Kager*”, og at *det* Tempel forærede *Apollo Hyper-Boræerne* eller *Nordboerne*; thi naar man kiender baade *dette* Sagn og *Mythen* om *Skjaldre-Konstens* Oprindelse, da kan man dog aldrig høre det Ene uden at tænke paa det Andet, og

hertil kommer, at naar *Grækerne*, paa *Billed-Sproget*, vilde fortælle os, at de havde lært *lidt af Digte-Konsten* fra sig til *Nordboerne*, da kunde de heller neppe udtrykke det bedre end ved at kalde Meddelelsen et lille *Apollo-Tempel* af *Bie-Vinger* og *Honning-Kager*; thi *Konst-Skjaldene* i Gamle [|US:764](#)Nord var rigtig nok saa smaa, at de lignes bedre ved *Fluer* end ved *Fugle*, og dog var de tillige saa vævre og virksomme, med en vis Liflighed, at de allerhelst og meget træffende maa kaldes "*Poetiske Bier*", som virkede Honning.

Naar man saaledes, med *Øie*, eller rettere med *Øre*, for Poesien, sammenligner det *ældste* Kvad, vi har fra *Nordens Oldtid: Vøluspaa* eller *Volas Sang* om "*Tidens Ophav, Løb og Ende*", med Et af de *Yngste*, som er det saakaldte *Havamaal* eller *Odins Høisang*, og bestaaer af en Deel *Leve-Regler* og et Par smaa *Æventyr* om "*Skjaldre-Konstens og Rune-Ristningens*" Oprindelse, see, da forholder de sig virkelig til hinanden, omtrent som en *Morgen-Lærke* til en *Bie-Sværme*, eller som *Fuglesang* i *Bøgetoppe* til den muntre *Surren* i en *Biekube*.

Saa *beskeden* var nu aabenbar ikke *Brage* hin *Gamle*, som smeddede *Mythen* om *Skjaldre-Konstens* Oprindelse; thi denne *Mythe* er En af de unge og aabenmuede, der røbe deres egen *Hemmelighed*, ligesom den *Græske* om *Muserne*, *Døttre af Zeus* og *Mnemosyne*, eller af *Indbildnings-Kraft* og *Hukommelse*, og *Lærlinger* af *Poesiens Gud*, *Apol*[|A:359](#)*lon*, saa vi seer strax, at *Mythe-Smeden* lovede sig alt *Muligt* af *Konsten*.

Asers og *Vaners* *Mellemværende* betyder nemlig, paa *Billed-Sproget*, *Aandens* og *Hjertets Vexel-Virkning*, saa *Kvaser* bliver en *Poetisk Historiker*, og *Mjøden* af hans *Blod*, og af *Bie-Værket* med *Ygdrasils-Duggen*, maa da blive et *nyt Poetisk Kildevæld*, og det deraf øste *ny Skjaldskab* skal, ved sit større *Omfang*, sin smagfulde *Sødme* og sin klare *Velklang*, aabenbar opveie, om ikke overveie det gamle *Skjaldskab*, der uforklarlig udsprang af *Urda-Vældet*. At Dette fordum glippede, er en *Kiendsgierning*, men om det engang skal lykkes i *Norden*, eller om *Konst-Poesiens* Forhold til *Natur-Poesien* altid og allevegne er, som *Biens* til *Sang-Fuglen*, der vel har *Liv* og *Vinger*, men ellers *Lidt* eller *Intet* tilfælles, det er et *Spørgsmaal*, som vel kun *Fremtiden* kan besvare, men hvorpaa det dog alt kan være *Umagen værdt* at grunde og giætte.

Saadanne *Spørgsmaal* kan vist nok ikke være saa tiltrækkende for *Alle*, som for en gammelagtig *Skjald*, der selv hører til dem paa *anden*, om ikke paa *tredie* og *fjerde Omgang*; men har jeg kun *Ret* i, at *Adel-Mennesket* i det Hele er en *gammelagtig Skjald*, som, efter en *høipoetisk Ungdom* og [|US:765](#)en *daadfuld Manddom*, nu er nødt til at overveie hos sig selv, om hans *Ungdoms dybe Længsler* var lutter *Indbildning* og *vildt Sværmeri*, eller om der var noget *Himmelsk* og *Guddommeligt*, *følgelig* ogsaa noget *herneden*

mageløs Deiligt, Sødt og Saligt, deri, som han nu enten ganske har tabt eller staaer dog øiensynlig Fare for at miste; har jeg Ret heri, da burde *Mennesket* overalt, hvor han har et saadant poetisk Liv bag sig, tage inderlig Deel i det Spørgsmaal, om hans store Syner og hans stærke Drømme, med de funklende |A:360Øine, de glødende Kinder og de veltalende Læber, kan gienfødes eller ikke, det er med andre Ord: om *Menneske-Sjælen*, i Oplysningens og Vidskabens Tid, kan voxe op til en Fugl *Phønix*, der forstaaer og raader kongelig over *alle* Fugle-Toner, og svinger sig som den *Skiønneste* og *Frieste* af alle Fugle, majestætisk i Sky, eller den maa nøies med, som *Bien*, i sin sværmende Ungdom at kysse alle *Blomster* i Enge, og for Resten slide Livet inde i den mørke Kube, kun vise sin Rigdom ved at "betale den høieste Husleie" under Solen, og konstig grave sin egen Grav?

Ja, dette *burde* virkelig Mennesket under alle Himmelegne see, og lytte opmærksom efter Svaret, *Historien* giver, men det gaaer naturligviis med den almindelige Syns-Pligt og Lytte-Pligt ligesom med den almindelige *Værne-Pligt*, at Loven er ærlig, men Holden besværlig, og kun *Lysten* driver Værket, og det maa da i *Norden* være vor Trøst, at Æblet, ligesaa lidt nu som fordum, falder *langt* fra Stammen og trilles aldrig saa langt, det *smager* jo ad Roden, saa at, *hvor* Øiet fra Arildstid stirrede med *Lyst* paa det store, *bevægede* Menneske-Liv, for at opdage *Sammenhængen* og *Maalet*, der vil det endnu have baade *Lyst* og *Evne* til at see, *hvordan* Livet har *klaret* sig i Tidens Løb og vidunderlig bekræftet de Gamles Formodninger! Under denne trøstelige Forudsætning tog jeg Mod til mig i Vinter og stræbde at meddele baade *Damer* og *Herrer* min Anskuelse af *Græker* og *Nordboer*, deres Myther og Sagn, tilbagelagte og tilstundende Levnetsløb, og den stadige Opmærksomhed, ja, den muntre Deeltagelse, De har skiænket mig, maatte da være aldeles spildt, hvis jeg ikke sluttede med den glade Overbevisning, at i samme Grad, som Talere med *Nordens Aand* kan komme i det Klare med sig selv og skiære sig for Tungebaand, i samme |A:361Grad vil deres Tale ogsaa finde *levende* Gienlyd, baade fra Skoven, fra Havet og fra Bjergene, og den i *Norden naturlige*, poetisk-historiske Anskuelse af Menneske-Livet opgaae som et deiligt *Nyaars-Ny*, |US:766os Alle lige nær, paa Fjeldet og paa Sletten, og gienføde et lysende *Skønheds-Baand* om *Aser* og *Vaner*, ja, om alle Stammerne, der mødtes paa Stor-Thinget i *Ygdrasils* Skygge, og slog sig i Tidens Løb sammen til en Liv-Vagt for Lyset og en Lys-Vagt for Livet, for *Menneske-Livet* i hele Dets *Vidunderlighed*, med hele Dets *naturlige* Deilighed og hele Dets *historiske* Fylde!

Ja, med denne glade Overbeviisning agter jeg næste Gang at takke Dem for de uforglemmelige Vinter-Timer, jeg har tilbragt i Deres Midte, og med denne Overbeviisning vil jeg ogsaa iaften

stræbe at klare min Anskuelse af *Skjaldre-Konstens* Forhold baade til Poesiens dybe Kilde og til vort nærværende Menneske-Liv, ingenlunde med den Indbildning, at jeg kan gjøre soleklart for *Dem*, hvad kun er i Begreb med at klare sig for mig selv, men i den sikke Forudsætning, at De deler min *Nordiske* Synsmaade og min *Danske* Følelse, hvorefter al *levende* og *frugtbar* Oplysning maa oprinde paa samme Maade som *Solen*, saa mellem Midnats-Mørket og Morgen-Røden er der, i det Indvortes som i det Udvortes, i Aandens som i Haandens Verden, Tusmørke, Daggry og Dagskiær, graalige, hvidlige og rødmende Skyer, som det var Synd at gaae irecte med, fordi de *ikke* selv er hvad de kun bebude og forberede, men hvad aldrig kom tilsyne, hvis det ikke saaledes bebudedes og forberedtes!

Det er nu baade let seet og snart sagt og nemt forstaaet, at den gamle Kæmpe-Skjald, som skabde Viismanden *Kvaser* af Asers og Vaners Krigs-Bytte og Freds-Pant, og blandede *Suttungs-Mjoden* af *Kvasers Blod* og *Bie-Værket*, |A:362han har, meer eller mindre dunkelt, tænkt sig en *Vidskab* og Forstand paa *Menneske-Livet*, der udviklede sig af *historisk* Kundskab om *Storværket*, om *Styrke-Prøven* og *Dens Udfald* i forrige Tider, og han har tænkt sig denne *Vidskab* iført Poesiens yndige *Dragt*, udtrykt i *Billed-Sproget*, som *Skjaldenes* Moders-Maal, begavet med hele Poesiens *Sødme* og *Liflighed*, og *klaret* giennem Kræfternes kæmpemæssige *Giæring*, saa Spørgsmaalet er kun, paa den ene Side, om *denne* Anskuelse kan faae *Liv* og *Skønhed* for os, og paa den anden Side, om der er *Sandhed* i den, eller det blot var en tom Indbildning og en sød Drøm om Umuligheder?

Det Første besvarer imidlertid for en stor Deel sig selv; thi hvem der har mindste Syn og Sands for *Oldtidens* Poetiske Verden, og mindste Kiendskab til den, enten i Østen, i Syden |US:767eller i Norden, maa strax finde, det var deiligt, om man kunde giæste den, uden at lade sin *Forstand* blive hjemme, altsaa komme til den *med Forstand* paa dens Deilighed, saa man, mere eller mindre klart, kunde skielne det *Virkelige* fra det blotte *Skin*, see, hvad der var det *Væsenlige* og *Varige*, og hvad der kun var *Pynt* og *Stads*, eller dog kun den rette *Dragt* i *sin Tid*, under en vis *Himmelegn* og *givne Omstændigheder*, deiligt, om man kunde blive saa klarøiet og dog have omtrent samme *Fornøielse*, med langt mere *Nytte* deraf, end de Gamle; saa vi *spørge* egenlig kun om *Muligheden*.

Vanskeligheden har nu den *Nordiske* Mythe-Smed ganske rigtig seet og følt, siden han lader den kostelige *Mjød* være misundelige *Dværges* Værk, falde i fiendtlige *Jette-Hænder* og begraves dybt i et *Klippe-Skiød*, saa *Odin* har omtrent ligesaa megen *Umage* med at bane sig *Vei* dertil, |A:363som man har paa "*Holmen*" med den *Artesiske* Brønd, maa dernæst forvandle sig til en lille "*Orm*", for at slippe ind, og forfølges endnu paa *Hjemveien* af *Jetten* i *Ørne-Hamm*, saa al hans *Umage* var *nær ved* at blive spildt, og

Skjalden har ingenlunde overdrevet Vanskelighederne, der ogsaa for vore Øine grændse til Umuligheder; men da dog alt Mange af disse *forudsagte* Vanskeligheder er overvundne, saa oprinder naturligviis det *Haab*, at Resten ogsaa vil overvindes, Spaadommen gaae i Opfyldelse, og *Poesien*, trods alle Vanskeligheder, gienfødes som en *Skjaldre-Konst*, der ingenlunde strider mod *Naturen*, men kommer den til Hjelp, og belønnes med et smagfuldt Glædens Bæger, hvori Draaber af *Urda-Vældet*, som Mimer-Dugg, skiænke Livs-Kraft i Løn til at virke og klares i Lys!

Denne lidt fattige Trøst og knappe Næring for det Poetiske *Haab* var, vel endnu i forrige Aarhundrede, *Alt*, hvad der syndes levnet af den forsvundne Herlighed, men nu, nær ved Midten af det *Nittende* Aarhundrede, har *Poesiens* Venner og Skjaldre-Konstens *Dyrkere*, især i *Norden*, langt blidere Kaar; thi nu er Spaadommen virkelig *begyndt* at gaae i Opfyldelse og selv den ringeste Begyndelse er her et haandfaaet Pant paa Fuldendelsen, saa, tør vi end ikke sige med *Franskmanden*, at det er *kun* det *første* Skridt, der koster, saa tør vi dog godt sige med *Fædrene*, at godt begyndt er *halv* fuldendt!

Man maa nemlig, for mig, gjøre baade de *Græske* og *Nordiske* Konst-Værker i Poetisk Stil til saa ringe en Deel af [|US:768](#)den rette Suttungs-Mjød, som man vil, saa lader jeg mig dog ikke aftrætte, at de høre dertil, og hvad *Grækernes* Deel angaaer, da har den jo været udbasunet som *Classisk* giennem mange Aarhundreder, saa, passer *Nordens* Mythe paa [|A:364](#)den, vil den sagtens passe paa *Skjaldre-Konsten* i det Hele.

Den Græske *Viismand* med sin stakkede Alder er jo nu vel bekiendt, og *Jetten*, som bemægtigede sig alt de Græske *Musers* Efterladenskab, er jo umiskiendelig *Romerens*, og har vi ikke lært Andet i "*Latin-Skolen*", saa har vi dog lært, at baade var det *Knude-Bjerg*, hvori *Jetten* begravede den gamle Mjød, haardt tilgavns at giennembores, og *Jette-Frøkenen Gunløde*, eller den *Latinske Grammatik* med samt *Prosodien*, en meget ubarmhjertig Dame, der virkelig rugede som en Drage over Skatten. Vi lærde imidlertid dog lidt mere, lærde at *bore*, og at indsee, der gik ingen anden Vei til Klippe-Skiødet end den, der møisommelig maatte banes med det skarpeste Naver, og kunde saa endda kun befares af *Orme*, de noksom bekiendte "Bog-Orme" nemlig, saa, naar det omsider lykkedes *Odin*, den Skielm, at løse Latin-Skolens fortvivlede Opgave: giennem de "døde Sprog" at trænge ind til *Oldtidens* oplivende og frigiørende *Aand*, og at besnakke *Gunløde*, saa hun lod ham drikke tilbunds, da skedte det unægtelig ved den trælbaarne Latin-Skoles Hjelp, men det gaaer den, ligesom det gaaer alle dem, der ikke gjør mere Gavn eller giver mere Frihed, end de *høilig nødes* til, saa den fik og faaer kun Skam til Takke.

Dog, skøndt jeg altid har vidst, at *Odin* var skielmsk, og maatte være det, for at narre saadan en gammel Ræv, som *Suttungs*

Broder, og bøie en Jette-Frøkens Hjerter, der var saa haardt som Klippen, hun beboede, saa havde jeg dog aldrig tænkt, han var *saa skielmsk*, at han ogsaa vilde narre sine gode Venner, som han iaften har narret mig til at springe hans *mythiske Reise* over, som jeg nu seer, er af yderste Vigtighed. Saameget sandt var der altsaa dog i den gamle |A:365| Latiner-Bog, der vilde gjøre "Ulysses og Odin" til een Person, at *Odin* ligesom *Odysseus* giækkes selv med sine bedste Venner, dels af gammel Vane og dels for at føle dem paa Tænderne, og der er da ikke Andet for, end at begynde *forfra* igien og sige: De husker nok, nei, det er sandt, jeg har nok glemmt at fortælle Dem, at da *Odin* drog ud paa sit Æventyr efter den forborgne *Suttungs-Mjød*, da kom han først til ni |US:769| Trælle, som gik og slog Hø, og spurgte dem, om han ikke skulde *slibe* deres Leer? De sagde jo, og paa hans lille Slibe-Steen, som han trak op af Lommen, kom der snart saa deilig Bid i dem, at alle Trællene vilde købe *Odins Slibesteen*, men han fandt det ikke raadeligt at handle med de Karle, men smed den midt ind imellem dem og gjorde den til Gribs-Gods, hvorpaa Trællene kom op at slaaes om den, og helmede ikke, før de med deres Leer, saa skarpe som Rage-Knive, havde snittet *Hovedet* af hverandre. Samme Aften søgde *Odin* Natteleie hos *Suttungs Broder*, *Jetten Bøge*, hvis Trælle netop de Ni var, og da *Jetten* klagede sig over Tabet af dem og slet ikke vidste, hvordan han skulde faae sit Arbeide gjort, saa tilbød *Odin* sig, under Navn af *Boldværk*, at gjøre Fyldest for alle Ni, naar *Bøge* saa vilde hjælpe ham til en Slurk af *Suttungs-Mjøden*. *Bøge* tilstod nu vel, at den raadte han ikke for, men lovede dog at gjøre sit Bedste, og da *Odin* havde gjort Sit i Mark og Enge, fulgde *Bøge* ham ogsaa til sin Broder og gik i Bøn for ham, men der hjalp intet Broderskab, og *Suttung* bandte paa, han fik ikke en Draabe. Nu maatte da *Odin* see til, paa sin *Engelsk*, at "hjelpe sig selv", og gik derfor hen til *Knude-Bjerget*, trak et *Naver* frem, han havde, og bad *Bøge* bore Hul med det, som han da ogsaa gjorde, men dog immer paa Kneb, saa først løi han og sagde, der var Hul |A:366| heelt igiennem, men da *Odin* blæste i Hullet og fik Fnugget i Øinene, maatte *Jetten* bedre til, og da saa endelig *Odin* fandt, han kunde *blæse* igiennem Hullet, og han smuttede derind i *Orme-Skikkelse*, saa stak endda den troløse Jette efter ham med *Naveret*, men ramde ham lykkeligviis dog ikke. *Odin* slap nu vel ogsaa lykkelig ud med *Suttungs-Mjøden* i sig, men forfulgdes saa tæt af *Suttung* *Jette* i Ørne-Hamm, at han, for at undflye, maatte paa en Maade, der dog ikke hjalp *Jetten*, men os Alle, give *Mjøden fra sig*.

Naar man nu blot veed, at det især var *Normannerne*, som i Vesten og Syden oplivede *Latineriet* i Middelalderen, og *skærpede* Eftertanken, uden at de *Romanske* Folk derved kom videre i Vidskab end til at skiære Næse og Øren af hinanden, og at det først var i de sidste *tre* Aarhundreder, at *Nordboerne* selv med Flid

stræbde at arbejde sig giennem de døde Sprog ind i den *Classiske* Oldtid; da maa man nødvendig finde baade *Slibe-Stenen* og *Naveret* paa rette Sted, og finde det ganske morsomt at see *Odin* krybe ind som en *Bog-Orm* og komme ud som en *Kæmpe-Fugl*, men Hoved-[|US:770](#)Sagen er, at vi i *Norden* virkelig har begyndt at dyrke og drive en *Skjaldre-Konst*, der ikke svarer ilde til den gamle Beskrivelse, da vi ikke meer vil blænde med Skin eller lege med Skygger, men afbilde Menneske-Livet, styrke og opmuntre det til at udvikle sig saa fuldstændig, saa gavnlig og glædelig, saa kiønt og klart som muligt. Nys har saaledes Erfaring lært os, at vi baade kan glæde os ved at betragte *Græske* og *Nordiske* Myther i deres levende, af *Oldtidens* høiere Menneske-Liv udsprungne Skikkelse, og kan derved see mangt et Lysglimt ogsaa over vort eget Menneske-Liv, og hvorfor skulde vi da ikke have Mod til at troe vore egne Øine og Øren bedre end Latin-Skolens "Traditioner og Legender", [|A:367](#) som er hverken frygteligere eller efterretteligere end *Munkenes* i Middel-Alderen! hvorfor skulde vi ikke vente *Lykke* til at overvinde den sidste Vanskelighed med alle de Øvrige, især da det kun er *Hjemførelsen* af den alt erhvervede *Suttungs-Mjød*, som "Jetten i Ørne-Ham" eller *Roms* Uaand vel ingenlunde vil lade os *beholde* i Fred, men kan dog ikke forhindre os fra, om end lidt hovedkulds, ligesom *Odin*, at meddele dem, som har Lyst dertil og Smag derfor! Ja, hvi skulde vi ikke haabe, til vore Børn at tilbagevinde hvad Fædrene tabde: det Poetiske Paradis, hvor man hverken lever for at æde og drikke, eller for at læse og skrive, slæbe og slide, men gjør Alt for at leve og leve godt, og hvor Oplysningen ingenlunde fordunkler og fortærer, men forskiønner og forklarer Livet, og lærer os paa een Gang at skatte Dets Værd, at føle Dets Lyst og at bruge Dets Kræfter!

Ønske vi nu endelig at samle Menneske-Aandens og Menneske-Hjertets Historie, med alle deres Syner, Minder og Forhaabninger, i *et* stort og giennemsigtigt Billede, da har *Oldtiden* ogsaa efterladt os et Saadant i *Phønix-Mythen*, der vel er af *Østerlandsk* Oprindelse, men udbreder dog, som Konge-Fuglen, sine farverige Vinger baade over *Grækenland* og *Norden* og er begge Steder paa sin høie Flugt baade øinet og afbildet.

Om denne Konge for alle Sang-Fuglene, denne fjedrede *Apollon*, hedder det nemlig fra Arildstid, at naar han, efter et tusindaarigt *Paradis-Liv* med Solstraale-Sang, bliver gammel og tung, da bygger han sig selv en Rede af alle *Jordens* søde og vellugtende Urter og Barke, og hensmelter med den i Solstraale-Glands, men at han atter gienfødes af sin Aske, vel [|US:771](#) først som en lille *Glimmer-Orm*, men dog af *Phønix-Art*, til at næres af *Morgen-Duggen* og blive [|A:368](#) sin *Fader* op ad Dage, med hvis Aske han da, fulgt af alle Skovens Fugle, reiser hjem til sit Fæderneland!

I denne mageløse Mythe see vi nemlig med Rette *hele* det høiere Menneske-Liv speile sig, saa Phønix den *Første* er *Spaadoms-Aanden*, der med Høisang svæver over *Oldtiden*; Rede-Bygningen og det duftende Baal med Virak-Skyer afbilder træffende *Middel-Alderen* med *Freyas* Guld-Taarer og *Balders-Baalet*, Hjerte-Tiden med de brændende Længsler og de søde Toner, hvori *Aanden* syndes opløst og hensmeltet, saa Dens *Historie*, ligesom Asken af Phønix-Baalet, var Dens eneste Levning; thi passer dette saa vidunderlig, som det aabenbar gjør, ja, har vi Alt længe seet *Glimmer-Ormen* krybe om i Asken og hørt ham kalde sig Phønix-Fuglens *Søn* og *Arving*: seet *Bog-Ormen* gnave paa Aands-Historien i de "Classiske Værker" paa Dødens Sprog, og hørt den adle sig selv med Navn af *Aand*; hvorfor skulde vi da ikke see den Dag imøde, da *Ormen* vinder *Fugle-Skikkelse* med guldblommede Vinger og liflig Høisang! Hvad Under, at det mislykkedes, saalænge *Bog-Ormen* vel priste *Oldtidens Konge*, som sin herlige *Fader*, men foragtede og forhaanede dog *Middelalderens Dronning*, som om hun ikke var hans elskelige *Moder*, priste vel "Aanden" og greb begiærlig efter al dens Kraft og Glands, men foragtede og mishandlede "Hjertet", som dog er den eneste Moder til al *levende Skønhed* og til alt Menneskeligt, og maa ikke nok Bladet vende sig, hvor *Bog-Ormen* lærer at elske sin Moder ligesaa høit, som han ærer sin Fader, og seer i Menneske-Livets Væsen ligesaavel et "aandeligt Hjerte" som en "hjertelig Aand", faaer voxende Forstand paa Begge og faaer nødvendig, *saavidt* Forstanden rækker, det tilsvarende Liv i sin Magt! *Saavidt* siger jeg, og anfører mig selv som **IA:369**et Bilag; thi at jeg er en *Bog-Orm* fra Barns-Been, som er blevet graa over de døde Sprog og blevet gammel ved Pennen, det er jo vist nok, og om det nu er aldrig saa lidt, hvad Syn jeg har for *Aandens Glands* og Bane, og hvad Magt jeg har over Menneske-Ordet, Moders-Maalet og Arilds-Folkenes Myther, til aandelig og levende Brug, saa, naar det kun virkelig er "Noget", kan det dog aldrig være *saa* lidt, at det jo er et levende Beviis paa, at *hvor* Poetiske Folk blive Bog-Orme, *der* kan Bog-Orme ogsaa blive Poeter; *hvor* Phønix-Fuglen virkelig har brændt sig selv, *der* skal **IUS:772**den ogsaa gienfødes af sin Aske, faae Vinger paany til at befare sin gamle Bane og faae Stemme paany til at synge sin gamle Vise! Og maa jeg da ikke nok baade tænke og sige, at *hvor* Balders-Baalet var den lysende Bavn i Kæmpe-Tiden og *hvor* Freyas Guld-Taarer perlede i Kæmpe-Visen, *der* har Phønix-Fuglen aabenbar brændt sig selv, og *der* vil han engang sees gienfødt, fuldvoxen og forklaret, at opsvinge sig over Skoven, udsvinge sig over Havet og fare sjungende hjem med sin Faders Aske!

XXV.

Holger Danske.

Damerne har formodentlig læst “*Urania*”, og vel er det meer end jeg kan rose mig af, for dels er jeg lidt magelig, dels begynder jeg at blive gammel, saa jeg har ondt ved at holde Skridt med Tiden, og endelig tager man i vore Dage saa forfærdelig lange Skridt, eller, maaske rettere, springer man saa forskrækkelig høit i *Luften*, at jeg tør snart slet ikke begynde paa at læse de nye Bøger, men holder mig helst til de Gamle, der bliver ved *Jorden*; men dog gjorde jeg mig, forleden Aften, saa dristig at kikke i *Urania*, og tænkte, det er jo dog en Slags *Almanak* til det *ny* Aar, saa man kan dog aldrig vide, om ikke “*Astronomierne*” har fundet den Stjerne, der blev borte for dem, og, saalidt som jeg har moret mig ved hvad jeg hidtil *fundt* i de *Astronomier*, jeg læste, saameget føler jeg dog en vis Længsel efter hvad jeg *savnede* i dem, som var en *menneskelig* Betragtning ikke blot af Dyr-Kredsen og Mælke-Veien, men af *Soel* og *Maane* og alle *Stjerner*, som jeg, paa Gammeldags, virkelig troer, er til for *Menneskets* Skyld. Det kan jo være *høit* og tillige beskedentligt, uegennyttigt nok, at betragte *Jorden* som et *Støvgran* i det *uendelige* Rum, og *Mennesket* som en *Madik* i det *Støvgran*, saa man maa have en *Kikkert*, der forstørrer mange tusinde Gange, blot for at øine det underlige Dyr, og kan da, naturligviis, slet ikke skille det rigtige *Menneske* fra en *Abe*^{|A:371}*kat*, der sætter sig paa Bagbenene og kikker *Stjerner*; det kan Altsammen være høit og kanskee *himmelsk*, guddommeligt nok; men see, *menneskeligt* er det dog *ingenlunde*, og jeg kan slet ikke begribe, hvor jeg skulde faae den brændende *Kiærlighed* fra, enten til “*Manden i Maanen*”, eller til det *Kopernikanske System*, det *uende*^{|US:774}*lige* Rum og den *uendelige* Regning, at jeg, for *deres* Skyld, opoffrede mig selv, *Damerne* og hele *Menneske-Slægten*, for ikke, som de unge, *Philosopher*, at tage “*Vorherre*” med i det alt for blandede Selskab; *hvor* jeg skulde faae den brændende, Alt *opoffrende* *Kiærlighed* fra, naar jeg dog *slet ingen* *Kiærlighed* havde, enten til *Damerne*, til *Menneske-Slægten* med dens levende Begreb, eller til min egen Delagtighed i det, for mine Øine, *guddommelige* *Menneske-Liv*; saa mig synes, *Engelskmanden* har unægtelig Ret i, at, *hvorvidt* end *Kiærligheden* kan og skal *strække sig*, saa maa den dog immer begynde “*hjemmefra*”; og, paa den anden Side, begriber jeg ligesaa lidt, *hvor* Folk faaer al den store *Forstand* fra, ikke blot paa *Soel* og *Maane* og *Stjerner*, men paa hvad man, for at det ikke skal være *Løgn*, baade paa *Latin* og *Dansk* kalder det “*hele Universum*”,

naar de dog *slet ingen* Forstand har paa den lille Deel af det Hele, som de selv, deres Folk og Fæderneland og Menneske-Slægten er; thi Dette maa nu være saa *smaat*, som man vil, saa finder jeg det dog *soleklart*, at det *Smaa*, der ei engang kan begribe *sig selv*, er frit nok for at begribe det umaadelig *Store*, som det drukner og taber sig i!

Dog, for at min Smule “relative” Forstand ikke skal drukne i den “absolute” Misforstand, vil jeg bryde kort af, og fortælle *Damerne*, at mine Øine faldt paa et Sted i *Urania*, hvor der staaer, at “førstkommende Maidag”, naar vi vil lukke **A:372**vore Øine op, og hvem vil ikke det, naar Bøgen springer ud, da skal vi om Aftenen, i Vesterlide, see et meget fornøieligt Syn paa Himlen, af *Mars* som en *Rubin*, og *Venus* som en *Saphir*, og Tvillingerne, *Kastor* og *Pollux*, som to *Brillanter*, saa det hele skal ligne et *Dronning-Smykke*, og uagtet nu “Mars og Venus” er saalidt af mine Guder, at jeg ikke engang har villet fortælle noget om dem, saa har jeg dog ligefuldt en gammel Kiærlighed til “Aften-Stjernen”, hvad Navn man saa end giver den, og en ligedan til det *Græske* Sagn om *Tvillingerne*, eller de berømte *Dioskurer*, der saa smukt deelde Medgang og Modgang, ja, *Liv* og *Død*, med hinanden, at jeg skal vist ikke glemme, midt i Mai, naar *Sælland* faaer sit gamle, men aldrig forældede *Dronning-Smykke*, da ogsaa at kikke efter de klare Stjerner, men ligner de virkelig, ogsaa i mine Øine, et *Dronning-Smykke*, da tænker jeg, naturligviis, nærmest paa *Freyas* Smykke, det berømte *Brysing*, som, efter en dunkel Mythe, engang var hende frastjaalet af **IUS:775***Loke*, men blev viist igien af *Heimdall*, og saaledes skal det smukke *Veirlys* blive mig et godt Varsel for hvad jeg venter at see i Virkeligheden, eller et *Stjerne-Billede* af det *Skjønheds-Baand*, som jeg haaber, skal omslynge, først os paa Sletten, saa alle *Nordens* Stammer, og *Grækerne* med os, i et *mythisk* Forbund til Værn om Menneske-Livet i hele dets vidunderlige Fylde, og til stille men dog store *Fremskridt* i en *Oplysning*, der ikke gjør Livet øde, men blomstrende, ikke forfølger det Dybe med gloende Pile, fordi det er dunkelt, men omfavner med sine Straale-Arme alt det Dunkle, som er dybt, saa det efterhaanden forklarer sig selv. Kun dette er nemlig det Favntag af Kamp-Guden og Kiærligheds-Disen, som jeg kalder det rette, og som, for mine Øine, speiler sig fra Arilds-Tid i den **A:373**dunkle men dybe *Nordiske Mythe* om den bortfløine *Othar*, der omsider paany synker i *Freyas* Favn, afkysser med Gylden-Mund hendes Guld-Taarer, og kæmper heltelig med Bærsærken *Angantyr* om *Val-Malmen* som *Dannefæ*!

Ja, dette *Nordiske* Haab, med *Dansk* Guld-Nakke, har jeg hidtil levet med, og aldrig misundt *dem* deres Lykke, for hvem det var *latterligt* eller dog alt for *smaat*, med det begyndte jeg min Tale om *Græske* og *Nordiske* Myther og Oldsagn, og med det vil jeg slutte den, taknemmelig, baade for de mange *Ædelstene*, jeg, ved i min

Ensomhed at stirre tilbage, opdagede, og for de mange Soelglimt, der mødte mig her i en smilende Kreds, og samle sig sikkert til at giennemstraale Fremtiden!

At jeg imidlertid, heroppe, hvor tit jeg end nævnede og stræbde at udbrede mit *Nordiske Haab*, dog aldrig endnu knyttede det til sit gamle, velbekiendte, folkelige Navn, som Haabet om "*Holger Danskes*" Hjemkomst, det kan jeg slet ikke begribe, men da det dog, til Lykke, slog mig *imorges*, vil jeg gribe det sidste Øieblik og gjøre det *iaften!*

At nu *Holger Danske*, som selv i Borge-Stuen var nær ved at glemmes, dog igien, udentvivl, er alle *Damerne* bekiendt, det takker jeg med Glæde Dane-Skjalden, *Ingemann*, for, og jeg gjør det med dobbelt Glæde, fordi jeg veed, at selv *Børn* og *Bønder* finder Smag i *Ingemanns* "*Holger Danske*", lytter gierne, hvor der synges, og nynner selv efter, baade:

"Vær hilset, mit gamle Fædreland!"
"Ved *Leire* græsse nu Faar paa Vold."
"Kong *Gøtrik* sad ene paa *Leire-Borg*."
"I alle de Riger og Lande",

|A:374|US:776og sagtens Flere af *Holger-Viserne*, der, som faldet ned fra Skyerne, igien opliver Mindet om Folke-Helten og melder hans Hjemkomst.

At imidlertid *Ingemann*, her som allevegne, følte sig indtaget af *det Æventyrlige*, der, paa een Gang svarer baade til det *Mythiske* og det *Historiske* i *Norden*, derfor takker jeg vor fælles søde *Moder*, den dybe og kiærlige *Danske Natur*, og dette er mig baade et langt klarere og kiærere Varsel for *Dannemarks* og *Nordens* Fremtid, end hvad der kan findes imellem *Stjernerne* eller læses i dem; thi det beviser, at *Hjertet* er blevet *Aanden* tro, saa, hvad enten *Grækenland* endnu har en *Penelope*, der venter paa *Odysseus*, eller ikke, saa har *Norden* ligefuldt en Jomfru "*Gloriant*", en *Islandsk* Konge-Datter, som har biet paa *Holger Danske*, og synger, efter *Kæmpevisen*, ind i det skumle Fængsel:

Est du levende, *Olger Danske!*
jeg siger dig paa min Sand,
her er en Trolld, begiærer mig,
og det er *sorten Burmand!*

Høre I, goden *Olger Danske!*
I hjelpe mig af den Nød!
førend jeg tager den lede Trolld,
langt hellere var jeg død!

Dæmpet, men dog livlig og lydelig, kommer alt Svaret fra det dybe Taarn-Giemme:

Vel eder, Jomfru *Gloriant!*
at I vilde til mig gange!
I give mig Spise og Drikke saagod,
jeg bryder med *Burmand* Stange!

|A:375 Kunde I flye mig min Hest igien,
dertilmed Brynje og Sværd,
jeg gjorde det for Eders Skyld,
jeg red med hannem en Færd!

saa jeg venter snart at høre fra alle Kanter:

|US:777 De strede saa længe, de strede saa hardt,
de var baade trætte og møde;
slagen blev han dog, *Burmand Kamp*,
han faldt til Jord og døde!
Olger Danske, han vandt Seir over *Burmand!*

At jeg nu venter en *Holger Danskes* Hjemkomst ikke blot i *poetisk*, men ogsaa i *prosaisk* Forstand, reen *folkehistorisk*, det veed jeg nok, man kalder *grovt*, men med mig kan det ei anderledes være; thi mine *Spaadomme* er selv paa en Maade *haandfaste*, jeg har aldrig givet mig af med enten at læse i *Stjernerne* eller at randsage Dyrenes Indvolde, men troer kun, som "*Ringens Aand*" siger til *Aladdin*, at "*Fremtid* speiler sig i *Oldtid*", og at man efter "Frøet, Saaningen og Jorden, kan give Nys om Blomstens Art". Denne Ringens, *Odins-Ringens Aand* har nemlig givet mig Øre for Alt, hvad der "rimer sig" baade i Mythe, Æventyr og Historie, saa jeg kan oversætte fra det Ene i det Andet, og seer derfor nu den Tid ganske nær, da *Historien*, paa een Gang, vil forklare baade den *mythiske Heimdal* og den *æventyrlige Holger Danske*, der smelter sammen, saasnart man aander lidt varmt paa dem, og *størkner* saa historisk til hvad man nu helst kalder et "*Skandinavisk Samfund*", men jeg et "*Nordisk Gylden-Aar*".

Ved første Øiekast kan det jo vel synes, som kun *Heimdal*, med sit Guld-Horn, sin Guld-Top, sine Guld-Tænder og sit skærpede "Mande-Hoved", staaer for *hele Norden*, mens |A:376 *Holger*, efter Æventyret, ligesom *Odysseus*, ligger i Dvale paa en forborg Øe, hos Ælve-Dronningen, for engang, forynget, at komme tilbage og frelse, *ikke hele Norden*, men *kun Danmark* af Nød og Vaande, men det er kun et Skin, som strax forsvinder, naar man besinder sig paa, at *Holger Danskes* Krønike er *ingenlunde* Dansk Arbeide, men er opdigtet i *fremmede Lande*, hvor baade *Normannisk* og alt *Nordisk*

blev kaldt *Dansk*, saa *Danmark* har slet ikke meer Ret til *Holger* end de andre *Nordiske* Riger, ja, oprindelig, mindre end *Norge*, da det aabenbar er "*Normannen*", der har omklædt Oldtidens *mythiske* Grændse-Vogter i Middel-Alderens *æventyrlige* Ridder-Dragt. Har derfor *Danmark*, ogsaa i denne Henseende, et lille Fortrin, da ligger det dog kun deri, at vi nok var de *Sidste*, der kom *Holger* ihu, og de *Første*, der kiendtes ved ham i hans ny Skikkelse, men selv **US:778** det bliver kun et *virkeligt* Fortrin, naar han kommer først og bedst i *Virksomhed* hos os, og det vil sige, *hvis* vi bliver de *Første*, hos hvem den *Nordiske* Betragtning og Benyttelse af *Menneske-Livet* paany træder i Kraft, hvad jeg vel inderlig ønsker og derfor dristig har troet, men, skøndt jeg haaber det endnu, maa jeg dog vide, at min *naturlige* Partiskhed for *Danmark* kan deri let have spillet mig et lille Puds, og, om nu saa var, skulde jeg endda være velfornøiet, naar vi i *Norden* kun ret aabenbar kappedes om, *hvem* der kunde give *Holger* det bedste og kraftigste Haandtryk, og *hvor Heimdals* Klang-Horn kunde lyde renest og klarest og videst omkring over Land og Hav. Naar jeg imidlertid betragter Levningerne af det gamle *Dannevirke*, hvis første Navn var "*Holger-Diget*", da skønner jeg ikke rettere, end at *der virkelig* rører sig Noget i Dagningen, som ligner *Holger* paa et Haar, og kaster **A:377** *Handsken* til *Barbarossas* Gienfærd med den samme Mine, som fordum til "Diderik af Bern", saa Omkvædet bliver paany "Nu stander Striden Norden under *Jylland*", og *Ingen* kan fortænke mig i, at jeg her, midt imellem *Dannekvindens* Sønner og Døttre, som gløde for *Danskhedens* Kæmpe, finder hans Nærværelse bekræftet.

Dette minder mig om *Takken*, jeg har lovet og skylder den Kreds, jeg iaften, indtil videre, siger Farvel, og skylder *især* de *unge* Damer, blandt meget Andet, fordi En af dem venskabelig har betroet mig, at hun, med Flere, ønskede, jeg vilde lade trykke hvad jeg har talt heroppe, men at de "unge Herrer", som egentlig skulde bede mig om det, var saa kiedelige, at der selv for de "unge Damer" var intet Udkomme med dem.

Dette skal nu først de *unge* Damer have mange Tak for; thi det glæder mig ret at have faaet saa god en Anledning, om ikke til at lade Taler trykke, thi *derom* skal jeg siden sige Dem min Mening, saa dog til at udtale min stigende Beundring af de *unge* Damer, som ikke blot fattede Mod til at høre mig, men holdt ærlig ud, og tog saa *levende* Deel i min uordenlige Tale om *Græske* og *Nordiske* Myther og Oldsagn, og om Allehaande, baade Levende og Dødt, baade Forbigangent, Nærværende og Tilkommende, at De nødig vil glemme, gjerne vil mindes den!

Ja, dels ved min egen og dels ved Andres Skyld, men i det Hele ved "den haarde Skæbne, mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne", men som jeg dog mærker, man ei omsonst stræber at

bære som en Mand, og haaber at *overleve*, derved |US:779 kom jeg til at staae i et ligesaa skævt som ufordelagtigt Lys, vel især for “Herrerne” baade gamle og unge, men derved dog *middelbar* ogsaa for “Damerne”, især de |A:378 Unge, der fra Barnsbeen hørde mig beskrive, som en “*Bussemand*”, der vilde tage dem Allesammen, om han kunde, og putte dem i et “*Kloster*”, hvor de knap nok fik Lov til at vexe Blik med Soel og Maane, end sige med Glæden og de unge Herrer, saa det har sikkert kostet Overvindelse, før jeg kom til at staae i en saadan rødmusset og smilende Kreds, og at staae for mit *Fædernelands Ungdom*, som en vel lidt sær, gammelagtig og gammeldags, men dog munter og venlig Dannemand og Skjald, som vil Ingen paanøde enten sin *Tro* eller sin *Tankegang*, sine *Syner* og *Drømme* eller sine Danske *Minder* og Nordiske *Forhaabninger*, men har dog faaet Mod til at være det Altsammen bekiendt, faaet Magt til at tale frit, livligt og muntert derom, og vil inderlig gierne dele med Alle, hvad der gjør ham selv glad og lykkelig, og føler sig gladest og lykkeligst i en livfuld, ungdommelig Kreds, der gløder og sværmer for det *Store* og *Skønne*, først og sidst i Daad og Kiærlighed!

Udentvivel har det kostet Herrerne *mest* Overvindelse at være og blive mine Tilhørere, og de skulde da, efter sædvanlig Regning, have den *meste* Tak, men jeg kan heller ikke i dette Stykke følge den *sædvanlige* Regning; thi, efter *min* Regning, skylder enhver *Taler* dem den *meste* Tak, som høre ham *helst*, og som, med Lysten til at høre, har maattet overvinde adskillige Hindringer, og deriblandt dem, vi selv, vel ikke af Ondskab, men af Dødbideri, lægger vore Tilhørere og især *Damerne* iveien, saa det er i alle Maader *Damerne*, og især de Unge, der her skal takkes baade mest og bedst, baade først og sidst.

Vistnok er det ellers især de *ældre* Damer, jeg i Livet skylder den *meste* Tak, og jeg gientager det gierne, at *havde* de *ikke* været, da stod jeg vist ikke her, og stod her endnu |A:379 mindre saa rørig, saa munter og saa velforligt med Øieblikket, som De har seet og hørt mig; thi ikke blot er jeg en “*Moders Søn*” og erkiender *Moder-Hjertet*, som en *Frigga*, for Skjalde-Livets *naturlige Kilde*, skjøndt *Fæderne-Aanden* naturligviis er Dets *Kraft*; men mit lille Hjem var, giennem en Menneske-Alder, min Deel af Verden, og en lille venlig Kreds, saa *idyllisk*, som den kan times i vore Dage i Udkanten af en Hovedstad, og saa *idyllisk*, som ingen Kreds kan være uden skøn og ægte *Kvindelighed*, den var mit Skjalde-Livs daglige Brød, og endelig var de faa *Solskins-Øieblikke* under |US:780 aaben Himmel, hvortil Skjalde-Livet, selv det allertarveligste, ligesom Blomsten, nødvendig trænger, lutter milde Øiekast fra *ældre* Damer og fra *Dame-Skjalden*. Men, med alt Dette, var jeg dog en *Hykler*, om jeg sagde: det er *især* de *ældre* Damer, jeg *iaften* takker; thi det er virkelig *især* de *Yngre*, og skjøndt dertil gierne kan være en

hemmelig Grund, som vore *ældre Veninder* altid vil paadutte os, naar vi viser de *Yngre* særdeles Opmærksomhed, saa er her dog unægtelig saa gode og *iøinefaldende Grunde*, at jeg gjør det med en Dristighed, som ikke selv mine *ældste* og kiæreste Veninder vil være bekiendt at laste.

Vel er jeg nemlig alt for kortsynet til at vide, *hvor smukke* mine fleste Tilhørerinder har været, men at de *Fleste* har været *unge*, det har jeg dog kunnet see, om ikke paa Andet, saa paa de “unge Herrer”, som fulgte dem, dels ved Armen og dels med Øinene, og dernæst er det jo netop de *unge Damer*, der snarest lade sig *kyse*, især med lærde Sager og gamle Herrer, saa dem skylder jeg aabenbar, ved *denne* Leilighed, baade den meste og varmeste Tak!

Vil imidlertid mine *ældre Veninder* haardnakket paastaae, **IA:380** at *nogen* Deel har dog sikkert baade *Ungdom* og *Skjønhed* i min varme Tak til de *unge Damer*, da vil jeg *ikke* haardnakket benægte det, men heller bekiende, at, efter min Erfaring, har *Damer* og *Digtere* ogsaa det tilfælles, at de bliver aldrig saa gamle, de jo ønsker at behage *Ungdommen*, jo smukkere, des mere; men jeg paastaaer ogsaa, det er *igrunden* ingen Feil, skjøndt derved let kan indløbe *mange* Feil, det er en nødvendig Følge af *Damers* og *Digteres* Kiærlighed til det *Levende*, Sands for det *Skønne* og Takt for det *Glade*, saa det bliver kun en Feil, naar Maaden og Midlerne er slette, hvad da sædvanlig straffer sig selv. Ligesom det derfor, naturligviis, er en Høitid for en *gammelagtig* Skjald, naar de smukke, *unge Damer* gjerne vil høre ham, saaledes tør jeg sige, det er ikke blot smigrende for ham, men er til fælles Bedste, baade for de unge og de gamle Herrer, ja, for det Hele; thi *de* unge Damer, som har Lyst til at høre *gamle* Skjalde og bevare Minderne fra *gamle* Dage, de vil i det Hele bevare deres *Barndoms* og *Ungdoms* bedste Indtryk: Barndommens Paradis og Ungdommens Kiærlighed, ja, bevare *Hjertet*, som er *Livets Kilde*!

Men nu Ønsket af flere “unge Damer”, og, jeg maa selv lægge til, af flere “unge Herrer”, at jeg vilde lade mine Taler trykke, hvad siger jeg til det?

IUS:781 Jeg siger, naturligviis, først og sidst, at Ønsket er mig inderlig kiært, som det Ønske hos *Ungdommen* at mindes hvad de *Gamle* har forudsagt om *Menneske-Livet*, og at prøve dets Værd, mens Dagene rinde; thi en saadan Prøve er det min Lyst at underkastes og mit lyse Haab at kunne bestaae, en *saadan Examen*, hvorved de *Unge spørger*, de *Gamle svarer* og *Livet dømmer*, den ønsker **IA:381** jeg inderlig, maatte, heller idag end imorgen, afløse alle vore *bagvendte*, chinesiske Examinere, hvorved de Gamle piner de Unge med Spørgsmaal, som *de umulig* kan besvare af deres egen Livs-Erfaring, og besvare kun som Eftersnakkere af *Andres*. Om derimod *Trykningen* af mine Aften-Taler vil være det rette Middel til at *befæste* Mindet og *befordre* Prøven, eller om det ikke var bedst

at lade glemmes hvad ei hos Ungdommen *indprænter sig selv uforglemmeligt*, det er et *Spørgsmaal*, jeg ei iaften tør besvare, men maa sige, hvad sandt er, at, for Øieblikket, synes det *Sidste* mig rimeligst.

De har saaledes vist Alle mærket, at skøndt jeg er blevet graa ved *Pennen*, og har virkelig baade det Ønske og det Haab, at Endeel af hvad jeg har skrevet, herefter skal finde baade flere og velvilligere Læsere og Læserinder end hidindtil, har det Ønske og det Haab, at Efterslægten ei vil sige, at mit flittige Bogmageri var “til Skade for Pen og Blæk og for de rene Blade”, saa deler jeg dog slet ikke den sædvanlige Tankegang, at *Pennen*, som en *Pave*, skulde være *Aandens Statholder* paa Jorden, men kalder tvertimod den Indbildning et ligesaa sørgeligt, som urimeligt *Papisteri*, der trænger høit til en *grundig* Reformation, saa *Pennen* bliver igien, hvad den er skabt og skaaret til: en “*Tjenestekvindes Tjener*”, ja, en ydmyg Tjener af *Menneske-Munden*, der vel selv er en Tjenerinde, men kun *Aandens og Hjertets* Tjenerinde, og er i *Sandse-Verdenen* regierende *Dronning* baade over Levende og Døde. Ja, *Stile-Magerne* og alle *de Bog-Lærde*, der selv ønske at være “Bøger i Skind-Bind”, maa kalde det Dumhed, Sværmeri, Mysticisme, Fanatisme, Barbari, Bespottelse eller hvad **A:382** andre smukke Navne de bruge, naar de bansætte hvad de ikke kan lide, men heller ikke kan magte, saa siger jeg dog, det er soleklart, at “*Tale-Gaven*” hører til det *Guddommelige* i Menneske-Naturen, mens derimod “*Skrive-Konsten*” i alle mulige Betydninger, kun er et *Haand-Værk*, der ligesaa lidt kan virke *levende* paa noget Menneske, som vi med vore *Hænder* kan dreie *Tanker* og bøie *Hjerter*, saa det er *ene* **US:782** og *alene* det *mundtlige* Ord, som kan bevise, at der er “*Liv og Kraft*” i *Aandens og Hjertets usynlige* Verden! *Kun* det *mundtlige* “fuglevingede” *Ord* og ingenlunde “*Bogstav-Skriften*” ligner *Kæmpe-Buen*, som Ingen uden *Odysseus* selv kunde spænde, og ligner *Apollo's Sølv-Bue*, der aldrig fattes “*klangfulde*” *Pile*, saa hvis der igien skal blive et, for *Aand* og *Hjerte*, kraftigt og virksomt, muntert og glædeligt *Liv* paa Jorden, da er det ingenlunde nok, at det balsamerede *Mimers-Hoved* mumler og lærer “*Rune-Konster*” fra sig, men da maa *Odin* igien tale *aabenlydt* med *Saga*, *Brage høirøstet* prise *Ænheriernes* *Bedrifter* og *Heimdals* *Klang-Horn lyde* tordenmælet over hele det grønne *Gudhjem*.

Vi veed det jo ogsaa Alle, naar vi besinde os paa det, at netop dette levende, *mundtlige* Ord paa *Moders-Maalet* var, for *trehundrede* Aar siden, ikke blot det store *Twistens* *Æble* mellem vore *Fædre* og *Papisterne*, men var den “*lille Tue*”, der væltede det store *Læs* af *Pave-Buller* og *Legender*, og er nu, poetisk talt, “den tredags gamle *Thors-Søn*”, som, ved at *frigjøre* sin *Fader* eller *Fæderne-Aanden*, ei blot skal tjene “*sine Sporer*”, men *Hesten* “*Guld-Manke*”, der kappes med *Sleipner!* *Dyb* var *Følelsen*, vore

Fædre havde af det levende, *mundtlige Ords* Her|A:383lighed og Uundværlighed for Menneske-Livet, og triumpherende indførte de det i *Kirken*, men da de oprettede *Latin-Skoler* til at danne deres *Ord-Førere* paa *Moders-Maalet*, da vidste de aabenbar *ikke*, hvad de gjorde; thi aldrig vilde de vitterlig *undergravet* deres *eget* Værk, saa naar vi uddrive *Latinen* af Skolen, ligesom de uddrev den af *Kirken*, og indsætte det *mundtlige Ord* paa *Modersmaalet* i alle dets *naturlige Rettigheder*, da, men ogsaa først da, handle vi i *Reformationens* og *Fædrenes Aand!*

Vist nok duer, for Øieblikket, Ingen af os synderlig til at føre dette *levende Ord* om Aandens og Hjertets Verden, da Kilden, hvorfra det forud strømmede saa rigelig: *Urda-Kilden*, er nær ved at være udtørret, og da vi, desuden, fra Barnsbeen er afrettede til at øse vor Tale om det *Høie* og *Dybe* af en ganske anden Kilde: af “*Styx* med de kulsorte Vande”, eller af *Blækhornet*; men saalænge der fødes *Skjalde*, er *Urda-Kilden* dog ikke reent udtørret, og *Skjald* er det umuligt at være, uden inderlig at elske det levende, *mundtlige Ord* paa *Modersmaalet*, uden at føle Dets Uundværlighed til al *levende* Meddelelse og uden, saavidt Kræfterne strække, at virke baade med det og for det. Desaaarsag har jeg i Vinter ret med |US:783Flid prøvet paa at skrive *for Munden*, og er det blot nogenlunde lykkedes, saa Talen derved blev lidt *sikkerere*, uden at miste *Livet* eller *Friheden*, da har jeg *ingenlunde* talt *for Pennen*, men “som en Mand taler med sin Næste”, hvad, naturligviis, tager sig ud *paa Papiret*, omtrent, som hvad der er skrevet *for Læsere*, og især for *Recensenter*, tager sig ud i *Munden*, og, om jeg nu har *Mod* til at give en saadan *værgeløs Opskrift* til Pris for en Verden fuld af *Recensenter*, |A:384det veed jeg virkelig ikke, saa det maa jeg alvorlig betænke mig paa.

Men – hvad siger jeg! røbede jeg nu ikke selv den Hemmelighed, at det igrunnen kun er *Frygt* for Recensenterne, der afholder mig, hvis jeg ikke føier de *unge* Damer, og lader mine *Foredrag trykke?*

Jo, ganske rigtig, men det nyttede jo heller slet ikke, om jeg vilde dølge det for *Damerne*, da de sikkert strax har fundet det umuligt, at en *Bogorm* af Natur og en *Bogmager* af Handværk skulde krympe sig ved at lade Noget trykke, *blot* fordi han tvivlede om *Nytten* deraf for hans *Læsere* og *Læserinder*, og naar jeg betænker mig ret, da er det jo netop *det*, vi har *hørt*, vi kan have godt af at *læse*, da det ægte Forhold mellem *Mund* og *Pen* er, som det imellem de Græske *Tvillinger*, *Kastor* og *Pollux*.

Det er aldrig før faldet mig ind, men jo meer, jeg nu tænker paa det, des klarere bliver det mig, at ligesom kun den Ene, *Pollux* eller *Polydeukes*, var en Søn af *Zeus*, født til *Udødelighed*, men kunde dog hverandet Døgn føre sin *Tvilling-Broder*, *Kastor*, med sig til *Olympen*, fordi han, af Kiærlighed, fandt sig i at tilbringe hverandet

Døgn med ham i *Skygge-Riget*, saaledes kan ogsaa Forholdet mellem *Haand* og *Mund* være saa venligt, at de døie Ondt og Godt med hinanden, og da kommer Bogen til at ligne en lukket Mund og Tungen en Hurtig-Skrivers Pen; men vist nok beroer dette glædelige Fællesskab paa, at det aldrig glemmes, *hvor* Ordet har *Hjemme* og Livet er medfødt, og *hvor* derimod kun findes *Skygger* af Ord og *Skin* af Liv!

For altsaa ikke at staae som en Kryster i *Damernes* Øine, maa jeg nødvendig baade love Dem en lille Bog, der |A:385| kan opfriske Mindet om Alt hvad De hørde, og maa jeg holde hvad jeg lover, enten saa Recensenterne seer mildt eller surt, og dertil haaber jeg virkelig at fatte Mod, om saa kun med det hemme|US:784| lige Haab, at de *unge* Damer vil tage Bogen under deres Vinger og afvæbne i det mindste de *unge* Recensenter!

Dog, er *Holger Danske* virkelig kommet, eller kommer han dog en af Dagene, da har det ingen Nød; thi da slaer han jo i det første Slag “*sorten* Burmand”, altsaa netop den *stolte Pen*, der ikke blot drømmer sig uafhængig, men vil beherske baade *Munden*, *Damerne* og *Digterne*; og kom *Holger* ikke, da var det jo Tant med al min Tale, og da enten fortjende Bogen, der minder om Talen, ei bedre Skæbne end at falde i Hænderne paa den Ubarmhertigste, ikke blot af de *Danske*, men af de *Tydske* Recensenter, eller da var det dog kun Fjas med alle Bøger, der umulig kan træde isteden for *levende Mennesker!*

Derfor vil jeg trøstig slutte med den Spaadom, at ligesom det *sidste* historiske Tilnavn, Gullet fik paa *Nordens* Billed-Sprog, var Leire-Kongen *Rolv Krages Sæd*, saa vil det *Første* paa anden Omgang blive “*Dannemænds Høst*”, og blive det des snarere, jo mere rundhaandet vi udsaae vort Arvegods efter hovedrige Fædre, og jo klarere vi bevise, at der er *intet* Menneskeligt enten saa høit eller saa dybt, saa stort eller saa deiligt, at derom jo kan tales værdig, muntert og levende, ja, tales tydelig og klart for Kvinder og Mænd, paa vort deilige *Moders-Maal*, men at der er Meget, som paa det ikke blot klinger lifligt, men færdes som *Sleipner*, rammer som *Mjølner* og skinner som *Brysing*, uden at dog al Verdens *Rectorer* formaae at opdrive Udtryk der|A:386| for i det “*Classiske Latin*”, der vil brændemærke os til *Barbarer!*

Dog, allersidst: hjertelig Tak for de sammenlevede Timer! Gid deres Minde, hos Dem, som hos mig, maa trodse Aarene og tækkes Hjertet!

Efter-Skrift

til

Danne-Kvinden.

- 1 Fælles Moder, ved hvis Bryst
Dannemænd opammes!
Søde Moder, ved hvis Røst
Dannemænd opflammes!
Siden først jeg Lyset saae,
Dig og dine Døttre smaa
Stræbde alle Dage
Djærv jeg at behage!
- 2 Dybt det mig i Hjerte skar,
Da, i Ungdoms Dage,
Jeg det skønned aabenbar,
Du var glemt med *Brage*,
Glemt med *Freyra* og med *Thor*,
Kæmpe-Færd og Gammens-Ord,
Glemt for Kruseduller:
Runde Tal som Nuller!
- 3 *Franske* Fruer læsped høit,
Du var raa, udannet,
Tydske Herrer svor fulddrøit:
Dansk er flaut og vandet;
Skole-Fuxer paa *Latin*
Maled ud den Sætning fiin:
Nordens Folke-Skarer
Alle er *Barbarer!*
- 4 |A:388|US:786 Da jeg svor en Eed fulddyr,
Ved dit Moder-Hjerte,
Som os elsked før vor Byrd,
Ømt med Fryd og Smerte,
Djærvt at kæmpe, aldrig træt,
For din Ære, for din Ret,
Klarest under Solen,
Født til *Dronning-Stolen!*

- 5 Isse din er blevet graa,
Kinderne er blege,
Dog i dine Øine blaa
Ungdoms Alfer lege,
Og paa Læben rosenrød
Spiller end med Stemme sød,
Yndig overstraalet,
Dane-Modersmaalet!
- 6 Tit for Vind fra Øst og Vest
Vendtes dine Blade,
Tit og paa din Fødsels-Fest
Dandsed Døttre glade;
Brat nu, under klaret Sky,
Bladet vender sig paany,
Bringer dig, med Glæden,
Høst af Vinter-Sæden!
- 7 *Klinten* med sit *Sommer-Spir*,
Dronning-Stol og *Taler*,
Møens Klint, Dan-Markens Sir,
Til *Guld-Kammen* galer,
Taarner end sig askegraa,
Over Moder-Bølgen blaa,
Dronning *Dannekvinde!*
Som din *Oldtids* Minde!
- 8 |A:389| Dalen dyb, ved *Magle-Vand*,
Sært i Morgen-Stunden
Slynger sig fra Skov til Strand,
Under Bøge-Lunden,
|US:787| Maler af, med Kløft og Krat,
Hælvten Dag og hælvtten Nat,
Moder, hvad jeg kalder
Hjertets *Middel-Alder!*
- 9 Hvor sig *Klinten*, prud og skiær,
Under Bøge-Kronen,
Hæver som i Herrefærd,
Reiser *Dronning-Thronen*,
Hvor afmalede jeg fandt,
Krone-Dagene, som randt,
Saae jeg og ved Siden
Fattigvæsens-Tiden!
- 10 End ei noget Bøge-Blad

Smiled mildt i Skoven,
End ei nogen Fugl sig glad
Svang med Sang fra Oven;
Alt var bart og barsk og koldt
Som i *Mai* af Trolden voldt,
Konge kaldt paa Klinten,
Før han sprang i Flinten!

11 Som jeg nys, ved Bølgen blaa,
Trindt i *Sællands* Skove,
Hørde *Nattergalen* slaae
Medens Lærker sove,
Saa jeg venter dog for vist,
Trindt i *Norden*, her og hist,
Vaar for Aand og Hjerte,
Bød for Sorg og Smerte!

12 |A:390 Denne *Spaadom* frydefuld,
Mellem Døttre dine,
Trods al Vintrens Frost og Kuld,
Jettens sure Mine,
Over og omkring mig lød,
Med en Stemme sær og sød,
Som naar Hjerter svare
Paa dit Maal det klare!

13 |US:788 Ja, om jeg blev hundred Aar,
Liflig skal jeg mindes,
Klarlig, som det var igaar,
At dit *Øre* findes
Hos dit yngste Døttre-Kuld;
Øie dit for Oldtids Guld,
Som kan deilig tindre,
Har de ikke mindre!

14 *Hjerte* dit i deres Bryst
Høit for Aanden banker,
Vugge skal de end med Lyst
Dine Ungdoms-Tanker,
Være skal, i deres Barm,
Dannekvinden, hjertevarm,
Medens Bække rinde,
Skjaldenes Veninde!

Rettelser.

Side	9	Lin.	31,	Klang-Horn for: Sang-Horn.
–	111	–	1,	Dværgeren for: Dværgerne.
–	209	–	1,	Øieblik for: Overblik.
–	235	–	5-6,	priseligt for: prieligt.
–	239	–	27-28,	hverken for: hverhen.
–	–	–	29,	har for: kar.
–	270	–	29,	gylden for: gyldne.
–	298	–	16,	Maade for: Maae.
–	308	–	5,	sin for: hin.
–	313	–	19,	Italien for: Frankrig.
–	319	–	31,	kalder for: kaldes.